כ״ח בתמוז תשמ״ח, 13.7.1988 מיספר 2654 שנה 52 המחיר: 5.00 שקלים (כולל מע״מ), באילת: 4.35 שקלים

העולם הזה

הם מחפשים תינוקות בכל העולם. מדוע?

חקירה מיוחדת

כל מה שרצית לדעת על

איגלוץ

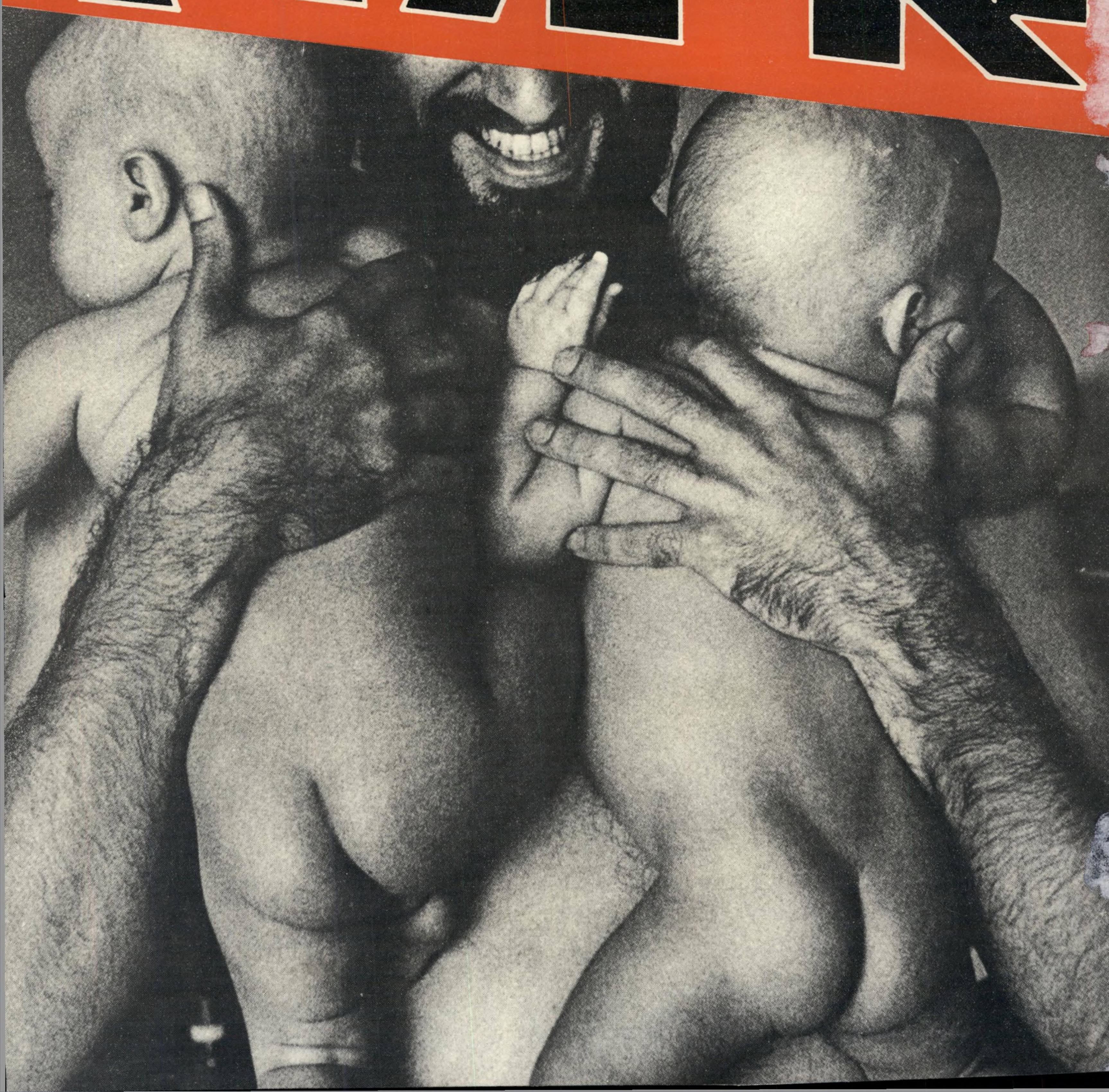

קבוצת הסנה
יום עבר ויש מחר. ביטוח חיים הסנה.

מיכתבים

לפקוח את העיניים

על הסכנות שלהן צפוייה תיירת בש־טחים הכבושים („בלי כדורי־גומי", „רחל המרחלת", העולם הזה 22.6.88).

כבר מזמן אני סבור כי יש לחקור איך פועל מוח מעוות של יהודי. הנה, למשל, הקטע של רחל המרחלת על היפהפיה הגרמנית סיביל ראוך.

איך מסיימת המרחלת את הקטע? „בחיי שאני מבינה אותה (על שהיא אינה מסיירת בשטחים), למה שאיזה כדור־גומי תועה יהרוס את הגוף המהמם שלה?"

ואתה תוהה: לא אבנים של ערבים ולא בקבוק מולוטוב שורף, העלולים לגרום חבלות חמורות יותר בגופה העדין והיפה. זה הם מלהזכיר, אם כי זה מתקבל יותר על הדעת.

לעזאזל, מתי תפקחו את עיניכם? מתי תבינו, שגם אם תהא לשונכם המלקקת ארוכה, האבנים ובקבוקי המולוטוב ישיגו אתכם גם בבתיכם הב־טוחים? **קורא**, ארץ־ישראל

● ● ●

אין גן־עדן בירדן

על המניעים לנשירת יוצאי ברית־המועצות („ציונות אכזרית", העולם הזה 29.6.88).

ממדי הנשירה או, יותר נכון, הבריחה, של יהודי ברית־המועצות, האמורים להגיע כביכול ארצה, אך מעדיפים להגיע לארצות־הברית, רק מוכיחים מחדש שמניעים כלכליים חשובים לפרט מאשר מניעים לאומיים.

לדעתי זה גם מסביר את מימדי הירידה מן הארץ ודרך אגב, לוא היתה ממלכת ירדן, שכנתנו, גן־עדן, גם לא היתה לנו בעיה דמו־גראפית בארץ־ישראל. **נח קינן**, ירושלים

● ● ●

הנבחרת המארוקאית

על ייחודם של יוצאי מארוקו בחברה הישראלית („יומן אישי", העולם הזה 29.6.88).

זה שהמ"כ אורי אבנרי בחר לו, במילחמת־העצמאות, כיתה של יוצאי מארוקו, רק מוכיח שכבר אז הוא היה אדם נבון.

אנחנו, המארוקאים, לא טובים רק בצבא (תת־אלוף דויד אגמון, למשל), אלא גם בממשלה (דויד לוי), גם בסובנות (מאיר שיטרית), גם בעיריות (אלי דיין, עמיר פרץ), גם בשירה (ארז ביטון) וכמובן גם במין היפה (תמי בן־עמי). **ניסים מרציאנו**, ירושלים

● ● ●

דמעות פרלמנטריות

על תגובה של ח"כ שלא נכלל ברשי־מה לכנסת ה־12 („אנשים", העולם הזה 29.6.88).

אז אבא אבן בכה כאשר צילצל אליו אזרח והביע בכבי את צערו על הדחתו של אבן. עוד מעט גם אני אבכה. ובכלל, נראה שהקיץ אבא אבן ואני לא נהיה בודדים בבכיינו.

נוכל לצרף אלינו בוכים מכל המחנות — את מאיר כהן־אבידוב ואת מיכאל דקל, את יצחק ארצי ואת יעל דיין וכו' וכו'.

גבי אברמוב, תל־אביב

● ● ●

עיר הסאמובארים

על שמה הנכון של עיר בברית־המוע־צות („שיעור בגיאוגרפיה", „יומן אי־שי", העולם הזה 8.6.88).

אורי אבנרי כותב שהוא בקי מאוד בגיאוג־רפיה, מתוך תקיעת־סיכות במפות במהלך מיל־חמת־העולם השניה, ובהקשר זה הוא מזכיר את העיר הרוסית טולזה.

אין עיר רוסית בשם טולזה. ישנה עיר טולה, שנכבשה על־ידי הגרמנים בזמן המילחמה. העיר טולה ידועה בתעשיית־הסאמובארים שלה ובתע־שיית הנשק שלה (רובים מסוג טולסקאיה ויוט־בקה). **יוסף קנובלר**, לוד

● ● ●

עיר הבוקרים

עוד על שמה הנכון של עיר בברית־המועצות („יומן אישי", העולם הזה 8.6.88).

טולזה אינה נמצאת בברית־המועצות. היא נמצאת בארצות־הברית.

זאת היא עיר בצפון־מיזרח מדינת אוקלהומה,

(המשך בעמוד 4)

כתבת השער הקדמי:

אימוץ

תחקיר שערך העולם הזה חושף את מצוקתם של זוגות שאינם יכולים להביא ילדים לעולם. הקשיים הניצבים לפניהם באימוץ ילדים בארץ. השנים הארוכות שהם נאלצים להמ־תין לאימוץ והדרכים החלו־פיות שבהן הם משתמשים. **6**

כתבת השער האחורי:

עוד גינקולוג ודוגמנית

בתביעה שהגישה חניתה לב־רן נגד בעלה, הד"ר דויד לב־רן, היא טוענת כי מימנה את לימודיו, את התמחותו באוסטרליה, ואת חייהם המשותפים בתחילת דרכם. היום חי דויד עם הדוגמנית (בתמו־נה) ספירית פרידמן (דבני). **35**

איזור הדימדומים

קבלה 88 — הסוחרים עושים ממנה כסף, הדתיים משתמשים בה לתהליך החזרה בתשובה, ברפא"ל עושים בה תראפיה קבו־צתית אחרי שעות העבודה, בני־נוער מחפ־שים בה פתרונות. העיסוק בה, אומרים, גורם לעירעור הנפש, ול־ראייה, שני חוקרי קבלה נעצרו בשל הכאת נשותיהם. **17**

אילן מוותר על אילת

אילן אסיה כלל אינו מאוכזב מכישלונו בבחירות למזכ"לות מפ"ם. הוא לא רצה להיבחר. כבוגר סדנת I AM הוא מגדיר את מפ"ם כ„מיפלגה סגורה הסוגדת לגורו, רו־מאנטיקאים של מיצעדי־לפידים," ואף שו־קל לפרוש ממנה. בינתיים הוא שוקד במרץ על פיתוחה של תוכנית־שלום ייחודית, שלמענה הוא מוכן לוותר על חופשותיו באילת. **27**

דף חדש

שישה שירים של מחמוד דרויש

עורכת ספרותית מענישה את המשורר הפלסטיני הגולה, מחמוד דרויש, על שירו השנוי במחלוקת. הד"ר ראובן שניר, איש האוניברסיטה העברית בירושלים, מבקש לתקן את „הדימוי השטני" שנוצר למשורר הלאומי של העם הפלסטיני, על־ידי פירסום רשימת הער־כה וגם כמה מטובי שיריו. **18**

הגאון שהכזיב

מיכל זודקביץ, שהיתה מזכירה ומנהלת־ההצגה של יהורם גאון, פוטרה ללא סיבה, לדעתה, מתפקידה. השבוע, הגישה תביעה מישפטית, שבה היא תובעת ממישרדו של גאון סכו־מים שהובטחו לה, לדבריה. **34**

אתה והשקל

הקאזינו של „כור"

מרדכי („מוקה") לימון ושרה ברוכין פרשו מניהול עיסקי הברון רוטשילד בארץ ● מישטרת־ישראל מבקשת מארצות־הברית את הסגרת **שלום גניש** ● אחרי 20 שנות סחבת — דיפלומט מקבל רישיון ● האם ההשקעה ברשתות־הטלוויזיה בכב־לים כדאית מבחינה כלכ־לית?● ומה ההבדל בין מנכ"ל כור לשעבר לשחקן קאזינו! **30**

משדרים חדשות

כמו כל דבר אחר, גם קרייני הטלוויזיה הישראלית מתחלקים לשלושה — המש־תדלים, בעניבות פירחוניות ובמיקטורנים אלגנטיים; לובשי המדים, שיש להם רק חליפה אחת בארון, והשלו־מיאלים, המעבירים את ה־עניבה האדומה מאיש לאיש. **40**

בפנוכו

על צרימות מוסיקליות בלילות יפו ועל כללי־הברזל של אירגון השולחן העגול ● נשים למען נשים, וגלגלי הצדק החורקים ● על הדיליז'נס של ח"כ ביאליק ועל ישראל לרמן שהשתוקק לפגוש ב־משורר הלאומי ● ועל מקום הספרות הערבית בישראל. **26**

ילדות־טובות־חיפה

הגימיק החדש של עולם הדוגמנות הישראלי הוא איריס וסיגלית שפירא (בתמונה), זוג תאומות זהות. הדוגמנות אמנם לא קורצת להן, אך הכסף דווקא כן. **24**

תעסה־גלזר תעשה שרירים

גם אשה וגם תימניה, ובכל זאת לא הצליחה מרים תעסה־גלזר להיכנס לרשימת חרות לכנסת. היא אומנם מאוכזבת, אבל לא מתכוונת לוותר. כשדורכים לה על היבלות היא הופכת ללביאה. ואם יהיה צורך, לא תירתע מל־עשות שרירים ולפנות לבג"צ. **9**

פוליטיקה של פיאודלים ומפצחי־גרעינים

על פיאודלים, מלכים, נסיכים, אבירים, גברות חסודות, אצילים שירדו מנכסיהם, וסתם הרפתקנים. על מחנות שההבדל העיקרי ביניהם הוא מיקרי בלבד, ועל הפו־ליטיקה הישראלית שהפכה באחרונה למישחק־כדורגל, ובכל אשמה התיקשורת. **5**

נרות־חנוכה בחרות

הרבה נשים היו ביום הרביעי שעבר בבחירות הפנימיות של תנועת־החרות. הן עשו הכל. במשך 20 שעות עבדו ללא הפוגה. אולם בסופו של היום התברר כי ברשימת החרות לכנסת לא נכללה אף לא אשה אחת. בבחינת נ־רות־חנוכה — לראותם בלבד. **14**

גזר־דין

בגיל 20 הרתה גמאלת אל־מוגרבי, בדווית מרמלה, מחוץ לנישואין. אילו היתה יהודיה, אולי היתה יכולה לגדל את בנה בגפה, אך המסורת ה־בדווית גזרה עליה גורל אחר. **29**

חוויות מכלא 4

בגיל 33 אדם קלר הוא בעל עבר פוליטי עשיר. בגיל 16 נאסר בפעם הראשונה במהלך הפגנה. מאז כבר הספיק לשבת בכלא בגלל סירובו לשרת בלבנון, ובגלל שכתב סיסמות־מחאה על 117 טנקים וגנמ"שים במהלך שרות־המילואים האחרון שלו. הוא מספר על חוויות מכלא 4, על החברים החדשים שרכש שם, ועל הכלא בתור מעב־דה ניסויית למדעי־החיים. **36**

רחל המרחלת מדווחת:

גילויים חדשים על החתונה של **לירון וג'ודי נלסון** ● **בני אלבז** (בתמונה) — לא סתם זמר, אלא גם ראמבו ● עצות מועילות לקוראים בכלל, ולרני קובלנץ בפרט ● **שימעון שירזי** — כמו־אח של **אדם** נעלם ונמצא בריביירה הצרפתית ● שמח בתיאטרון חיפה — שתי הצ־גות, על הבימה ומאחורי ה־קלעים, במחיר כרטיס אחד. **33**

המדורים הקבועים:

מיכתבים — עיר הסמובארים	3
איגרת העורך — למדליפים, הידד	4
הנדון — שביעות באוויר	5
במדינה — גם בבית	8
חשבון נפש — מרים תעסה־גלזר	9
תשקיף — מבוי סתום בשיפוצים	10
יומן אישי — בלגאן פרסי	11
אנשים — חייך, אכלת אותה	12
דף חדש — לעזאזל השירה	18
זה וגם זה — עידן הפאסטה	21
לילות ישראל — שימפנזה מסוכנת	22
בפנוכו — בלי ביאליק	26
קולנוע — נשלף מקיברו	28
אתה והשקל — רישיון באיחור	30
הורוסקופ — שעת לידה	31
תשבצזמן	32
מיכתבים לרותי — רווקות מחמשכת	32
רחל מרחלת — על כל העולם	33
מה הם אומרים — הד"ר שלמה יונג, רינה (אלגרה) לוי, איציק קול, חני אשד, שלמה בר־שביט, שימשון עינבל	
	38
חלון ראווה — מבט לקריינים	40

קורא יקר,

בתום מילחמת־האיתנים בתנועת־החרות על השביעיות נשאל השר עזר וייצמן בטלוויזיה לתגובתו.

וייצמן הפליט מייד פסוק משעשע: „עד עכשיו שמענו על המישפחה הלוחמת. עכשיו אנחנו צריכים לדבר על המישפחה הלוחמת זה בזה!"

וייצמן לא המציא את הפסוק הזה. יתכן מאוד שאינו יודע את המקור.

העולם הזה מתגאה לא־אחת על הכותרות שלו. אחרות מהן זכורות לנו גם אחרי הרבה שנים. זוהי אחת מהן.

הכותרת „המישפחה הלוחמת זה בזה" הופיעה לפני יותר מעשר שנים מעל לכתבה על המילחמה הפנימית בתנועת־החרות. אז היה מדובר

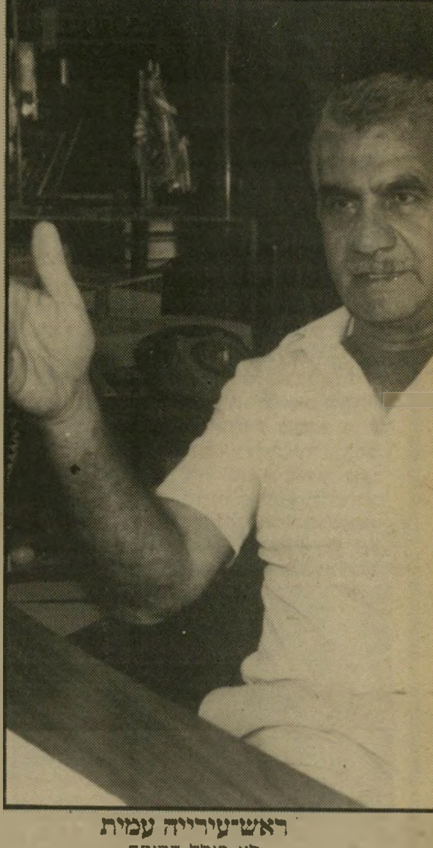

ראש־עירייה עמית
לא בגלל הכוסת

עדיין על המישפחה המקורית: מנחם בגין, חיים לנדאו, יוחנן באדר וחבריהם.

כפי שאמר קוהלת (שגם הוא לא היה רע במתן כותרות): „ואין חדש תחת השמש."

FACON DE PARLER

בצרפתית אומרים: „פאסון־דה־פארלה". צורת־דיבור. הכוונה למילים שמשמעותן אינה מילולית, אך שהכל מבינים את כוונתן האמיתית.

לפני שבועיים כתב יגאל לביב במדורו, אחה והשקל, (העולם הזה 29.6.88), קטע קטן על מיקרה של בנייה בלתי־חוקית ברמת־גן. דובר על צווי־הריסה שהוצאו נגד חברת קריסטל, ושלא הוצאו־לפועל.

בסוף הקטע כתב לביב: „ראש עיריית רמת־גן היה עסוק מאוד באחרונה, בניסיון להיכנס למקום ריאלי בכנסת, ולאחר שנכשל הוא טרוד באירגון מרד של ראשי־הסניפים במיפלגת־העבודה נגד המרכז, בגלל תוצאות ההצבעה. אולי יקריש קצת זמן לאכיפת החוק בעירו?"

זוהי דוגמה טובה (או רעה) של פאסון־דה־פארלה.

ברור שהכותב לא התכוון למשמעות המילולית של המילים: שהמיבנה הבלתי־חוקי של קריסטל לא נהרס בגלל עיסוקיו של אורי עמית במיפלגתו.

נגד קריסטל הוצאו כמה צווי־הריסה. זה התחיל עוד לפני שעמית נבחר כראש־העירייה, וזה נמשך בתקופת־כהונתו.

ברור כי בעירייה גדולה כמו זו מחולקות הסמכויות בין אנשים רבים. על הריסת בתים ממונה מחלקה מסויימת. אפשר לבוא בטענות אל ראש־העירייה אם מחלקה מסויימת אינה פועלת כראוי (כשם שבאים אלי בטענות כאשר מתפרסם בשבועון זה משהו פסול, גם כשלא קראתיו מראש). אולם מובן מאליו שראש־העירייה אינו אחראי בפועל לכל פרט ופרט מן המתרחש בממלכתו.

משום־כך אין כל קשר ממשי בין מיקרה זה ובין אי־בחירתו של עמית למקום ריאלי ברשימת מיפלגתו לכנסת הבאה (דבר שאני מצטער עליו, אגב. הייתי רואה בעין טובה את הכללתם של אנשים כמוהו, מנהיגים מקומיים שהוכיחו את עצמם).

עמית נפגע מן הקטע, וחושש כנראה שמא אנשים באמת יחשבו שהוא מזניח את ענייניו העירוניים בגלל שאיפותיו הפרלמנטריות. או שמא יש קשר בין כל זה ובין המיקרה המסויים של חברת קריסטל.

לא היתה כל כוונה להגיד זאת, ואני בהחלט מתנצל אם יכול היה להיווצר רושם כזה.

למדליפים, הידד!

חיים ברעם, שהיה בשעתו בעל־טור בהעולם הזה, פירסם השבוע כמה זיכרונות במקומון הירושלמי כל העיר. בעיקבות האיום של ח"כ מיכה רייסר שאנשי־הליכוד יפסיקו בעתיד להדליף לעיתונים המסייעים למערך.

הנה קטע:

לפני כמה שנים פירסמתי כתבה בהעולם הזה על היחסים הפנימיים בחרות. אחרי הופעתה נכנס רויד לוי למישרדו של יצחק שמיר, שהיה גם אז ראש־ממשלה (בלי המערך), וקבל על כך שתמליל־שיחה שלו בארבע עיניים עם שמיר התפרסם מילה במילה בכתבה. כל כתב בכנסת יספר לכם, כמה קל להשיג מידע מח"כים של חרות, בעיקר אם יש בו כדי לפגוע בחבריהם לסיעה. דווקא אנשי המחנה של לוי, שרייסר הוא מראשיו, ידועים בפתיחות שלהם לעיתונאים, שאין לחשוד בהם באהדה כלשהי למחנה הלאומי.

לפני חמש שנים פנה אלי ח"כ ממחנה־לוי וניסה להשתיל דרכי סיפור מפולפל על ח"כ צעיר אחר, שהיה ועודו, מאנשי שמיר המובהקים. כיוון שלסיפור הזה לא היתה כל משמעות פוליטית אלא רק פיקנטריה רכילותית, שלא נראתה לי רלבאנטית, דחיתי את ההדלפה והודעתי לח"כ לשעבר (ואולי גם לעתיד) הנ"ל, שאין לי כל עניין בחדרי־המיטות של פוליטיקאים. האיש נדהם, הטיח בפני בכעס רב, שקודמי בהעולם הזה היה עט על סיפור כזה, ומאז הפסיק אפילו להקדים לי בירכת־שלום במיסדרונות הכנסת.

מיכתבים

(המשך מעמוד 3)

שנוסדה לפני כ־100 שנים כמיפגש של סוחרי־בקר והידועה כיום בתעשיית ציוד שדות־הנפט שלה.

מה שמעניין שגם טולזה בארצות־הברית וגם טולה בברית־המועצות (שאליה, כנראה, התכוון עורך העולם הזה), הן די זהות במיספר אוכלוסיהן: כ־400 אלף.

דן שדמי, חולון

● ● ●

הבת הזוכה

על זהותה של דוגמנית („ענף יצוא חדש", „לילות ישראל", העולם הזה 6.7.88).

לא העובדות נכונות ולא התצלום נכון. כנראה נפלה טעות בגליון האחרון של העולם הזה מאחר ודנה, בתי, היא כן בין עשרים המועמדות שנבחרו השנה (וחוץ מזה הצעירה שזוהתה בתצלום כדנה אינה דנה).

מלבד זאת: דנה זכתה בתואר „הרגליים של

מנחם עוז

דנה קוך האמיתית
הרגליים של השמונים

השמונים", היא נכללת בין חמש הזוכות האחרונות וגם תהיה דוגמנית של סופט אנד איזי.

יהודית קוך, תל־אביב

● *אכן, בשל דימיון בין שתי המשתתפות, נפלה טעות בכיתוב, והמדובר הוא לא בדנה קוך. כי אם בדנה שרון.*

● ● ●

דרוש: מקרר

על אפשרות לשפר את תנאי האסירות בכלא־הנשים היחיד במדינה.

אנחנו, קבוצה של 14 אסירות בכלא־הנשים נווה־תירצה, בתקופה האחרונה לריצוי המאסר, ועם רצון עז לחזור ולתפקד כאזרחיות בחברה. לאחרונה נפתח, עבורנו ולשמחתנו, מיני־אגף חדש בכלא־הנשים היחיד במדינה ובו שופרו חיינו ללא עוררין.

שרות בתי־הסוהר תרם את המיבנה, אך מפאת חוסר־תקציב אינו יכול להעניק לנו יותר מאשר את הציוד המינימאלי והסטנדרטי ואם כי ניתנת לנו האפשרות לצפות בטלוויזיה ולהשתמש במקרר, הרי, מסיבות של חוסר־תקציב, אין בית־הכלא יכול לרכוש מכשירים אלה.

אנו זקוקות לעזרת החברה, הציבור, או כל גוף אחר, היכול ומוכן לתרום לנו מקרר ומכשיר־טלוויזיה.

ריטה דסקלו, בשם אסירות אגף נ', נווה־תירצה, רמלה

● ● ●

הגבר עם הסוודר

על ח"כ אהרון אבו־חצירא (מונולוג של ליליאן שלום, העולם הזה 29.6.88).

מחשבון־הנפש האחרון של דפנה ברק (עם המיליונרית האמריקאית שלום) למדתי את סוד הישרדותו של ח"כ אהרון אבו־חצירא, ולא רק בזכות תרגיל מחושב היטב כמו זה שהיקנה לו מקום בטוח (בשורות הליכוד) לכנסת ה־12.

ייתכן אמנם ויש עוד פוליטיקאים היודעים להבחין, כמו אבו־חצירא, כי האדם העומד מולם הוא גבר, בהתחשב בכך שבתפילה היומית שלו מוזכרת המילה גבר („ברוך שעשני גבר!"), אבל אני בספק אם קיים עוד פוליטיקאי אחד שהיה מצהיר במכס, בנמל־התעופה בן־גוריון, על הסוודר שקיבל במתנה באמריקה.

מתי פיינברג, תל־אביב

● ● ●

אין רגע משעמם

על טיבה של כותרת („לילות ישראל", העולם הזה 29.6.88).

מדוע הכתיר כותב מדור לילות ישראל את דיווחו על מסיבת־הפתיחה של סניף קומקום החיפאי בכותרת „2000 חוגגים משועממים"?

הלא בדיווח על אותה מסיבה, שבה הוגש, כדברי המדווח, אוכל מעולה („מגשים עמוסי בשרים קרים... דוכנים לחלוקת גלידות"), ושבה הופיעו להטוטנים, ליצנים ואקרובטים (שלא לדבר על שימעונה הולנדר המשגעת ביופייה), לא הוזכר ולוא ברמז הקל ביותר שמישהו השתעמם. להיפך. כתוב, במפורש: „נחילי חיפאים נהנו."

אורה אנגל, חיפה

● ● ●

שיאי ביצים

על ביצת־השיא שהטילה יען בקיבוץ האון („תמרורים", העולם הזה 6.7.88).

לפי הכיסוי שקיבלה הביצה הגדולה (שני קילו ו־300 גרם) שהטילה היען של קיבוץ האון, בעיתונות, וגם בהעולם הזה, אפשר לחשוב שזה שיא־השיאים וביצת־הביצים.

אבל הרבה יותר שיאיים בנושאי הביצים הם השיאים שעליהם מדווח ספר־השיאים של גינס. למשל, המעשה בשני עובדי־מיטבח אמריקאיים, שניהם עיוורים, שהצליחו לקלף, תוך שבע שעות וחצי, 12,600 ביצים!

אברהם רימר, תל־אביב

● ● ●

בלי חברות זרות

על הידיעה שרשות־השידור קנתה חומר מרשתות זרות על ביקור סאדאת בארץ („תשקיף", העולם הזה 29.6.88).

במחלקת הסרטים הדוקומנטריים של הטלוויזיה הישראלית נמצאים, בשלבי־הפקה שונים, כמה סרטים על תהליכים פוליטיים, וביניהם גם סרט על הסכם־השלום עם מצריים.

בארכיון הטלוויזיה מצוי חומר מצולם רב, יותר מהדרוש להכנת הסרטים האמורים, וביניהם ביקורו של סאדאת בארץ, ב־1977, כך שלא היה כל צורך בפנייה לחברות זרות ולא ננקט כל הליך כמתואר בידיעה במדור תשקיף.

הטלוויזיה לא פנתה ולא התכוונה לפנות לשום חברת־הפקה זרה או מקומית לרכישת החומר האמור.

שרי צימרמן, דוברת רשות־השידור, ירושלים

■ ■ ■

כתובת המערכת

קוראים המבקשים לכתוב למערכת העולם הזה מתבקשים לדייק בכתובת המערכת: רחוב גורדון 3, תל־אביב, מיקוד — 63458.

בשעת הצורך ניתן גם לפנות בטלפון — 232262 (03), בפקסימיליה — 972־3־245242. מנוי 2009, ובטלקס — RMYM IL 341667.

הצלקת של העורכת

עורכי וכתבי העולם הזה נוהגים לשתף, לעיתים מזומנות, את קוראי העולם הזה גם בחוויותיהם האישיות. כך גם עשתה עורכת מדור המיכתבים לרוחי של שנת 1963, בגליון העולם הזה שהופיע השבוע לפני 25 שנה, כאשר ביקשה להסביר מדוע לא הופיע מדורה במשך מיספר שבועות:

● **„היתה לי סיבה," גילתה העורכת במדורה המתחדש. „הוציאו לי את התוספתן! ולמי שלא מאמין, יש לי גם פתק מרופא ואגב, כאשר שאלתי את אותו הרופא, לפני הניתוח: ,דוקטור, האם יראו לי את הצלקת?' הוא השיב לי: ,זה יהיה תלוי רק בך, גבירתי!'"**

זה משעשע. זה מבדר. אבל האם זה חשוב?

שביעיות באוויר

לי זה הזכיר כנס של פיאודלים בימי הרייך הגרמני (הראשון).

כאשר הגיעה העת לבחור בקיסר, התכנסו המלכים, הדוכסים והרוזנים באווירה חגיגית. הרגלים הציבעוניים התנופפו ברוח, אבירים ערכו קרבות־דמה, גברות חסודות עיפעפו למעריצים.

מאחורי חזית עליזה זו נערך המאבק על הכתר. בין הפיאודלים הגדולים נערכו קואליציות, שקמו בן־לילה והו־פרו בן־יום. הכל בגדו בכולם, הכל התחברו עם כולם.

המועמדים העיקריים הקימו מחנות של תומכים, שהתפוררו באותה המהירות שבה קמו. הידיד של אתמול הפך ליריב של היום, ולהיפך. כל אחד דאג רק לעצמו, כל אחד רצה להשיג בהזדמנות זו עוד ועוד עוצמה, שטחים, צמיתים, הכנסות.

לבסוף נבחר הקיסר. האינטריגות נמשכו מאחורי הקלעים עד לכנס הבא של הנסיכים־הבוחרים.

■ ■ ■

כך בחרות. קרנבאל. מחנות. חגיגה. ברי־תות. בגידות.

בראש כל מחנה עומד פיאודל גדול. דויד־מלך־ישראל. הדוכס לבית־שרון. הנסיך הגדול ארנס. שמיר קיסר.

מאחוריהם — צבא גדול ומגוון של פיאודלים גדולים וקטנים. רוזנים רבי־כוח ואצילים שירדו מנכסיהם. אבירים שהם חרבות־להשכיר. סתם הרפתקנים. מחפשי־מזל שזוהי הזדמנותם האחת לכמה שנים לגרוף ג'ובים ומישרות. אבירים־שודדים. שליטים מקומיים של ממלכות בנות כמה קילומטרים, המבקשים למכור את עצמם ביוקר. וגם טרובאדורים, דון־קישוטים למיניהם, גברות חסודות ולא־כל־כך חסודות.

כל ההמון הזה התפלג למחנות. ומעל לכל מחנה מתנופף דגל. הדגל האישי של הפיאודל שהבטיח לאנשי־המחנה הטבות ומישרות אם הוא יזכה בכתר, חלק בביזה הגדולה, נתח מן השלל המצפה למנצח. על חשבוננו.

אין דגלים של רעיונות. שום רעיונות לא הביאו להתאגדות מחנה אחד מול יריבו. גם בזכוכית־מגדלת אין להבחין בהבדל רעיוני ומעשי כלשהו בין מחנה־לוי ומחנה־שרון, ובין כל אלה יחדיו לבין מחנה שמיר־ארנס.

לאומנות? כולם לאומנים. שוחרי־סיפוח? כולם שוחרי־סיפוח. שואפי־טראנספר? כולם שואפים לטראנספר, מי בגלוי, מי בחצי־פה. התנחלות? כולם מתנחלים. כולם מוכנים לקצץ ידיים, לירות כדי להרוג, לסגור שטחים מפני הטל־וויזיה.

מה ההבדל בין דמגוג ותיק כמו מיקי איתן ובין דמגוג טרי כמו ביבי נתניהו? מי מוכן לגרש יותר ערבים — דויד מגן (מחנה־שרון) או דב שילנסקי (מח־נה־שמיר)? מי שונא־ערבים קיצוני יותר — השר המחייך משה קצב או השר הזועף חיים קורפו?

■ ■ ■

אין שום הבדל בין המחנות האלה. ההש־תייכות של פלוני למחנה־שמיר ושל אלמוני למחנה־לוי היא מיקרית לגמרי. אין חלוקה על־פי ההשקפה או הטמפרמנט ואף לא על־פי המוצא העדתי.

ההתאגדות היא תועלתית לגמרי. לכולם מטרה אחת: להיכנס לרשימה במקום ריאלי, מוקדם ככל האפשר. בחירת המחנה היתה עניין של חשבון וסיכוי.

על כן גם אין שום קביעות להש־תייכות זו. עובדיה עלי יכול להיות היום כאן ומחר שם, יהושע מצא יכול להיות היום שם ומחר כאן. הכל עניין של כדאיות בת־יומה, ברית חד־פעמית בערבון מוגבל מאוד.

ועוד פחות משמעות יש לריב־המחנות מב־חינה לאומית. מחנה שמיר־ארנס יכול היה לזכות בכל הקופה, או להפסיד את כולה לטובת לוי־שרון. זה לא היה משנה מאומה לגבי אופי הרשימה ועתיד המדינה.

לכן היה כל הפסטיבל הזה חסר כל חשיבות. בידור להמונים. חגיגה לצו־פי־הטלוויזיה המשועממים. מישחק חברתי ביום־קיץ חם־מנשוא.

■ ■ ■

אין זה אופייני לליכוד בלבד.

כמעט אותו הדבר קרה גם במיפ־לגת־העבודה.

היה מחנה־פרס, והיה מחנה־רבין. ההבדל בי־ניהם? אפס.

במחנה־רבין היו יונים (אורה נמיר, שבח וייס) וניצים (רבין עצמו). במחנה פרס — כנ"ל. יונה לחמה ביונה על מקום טוב באמצע, נץ דרס נץ כדי להיכלל ברשימה.

בשטח הסתובבו עופות שאיש לא ידע בביטחה אם הם יונים, ניצים או תוכים. הדיבורים על

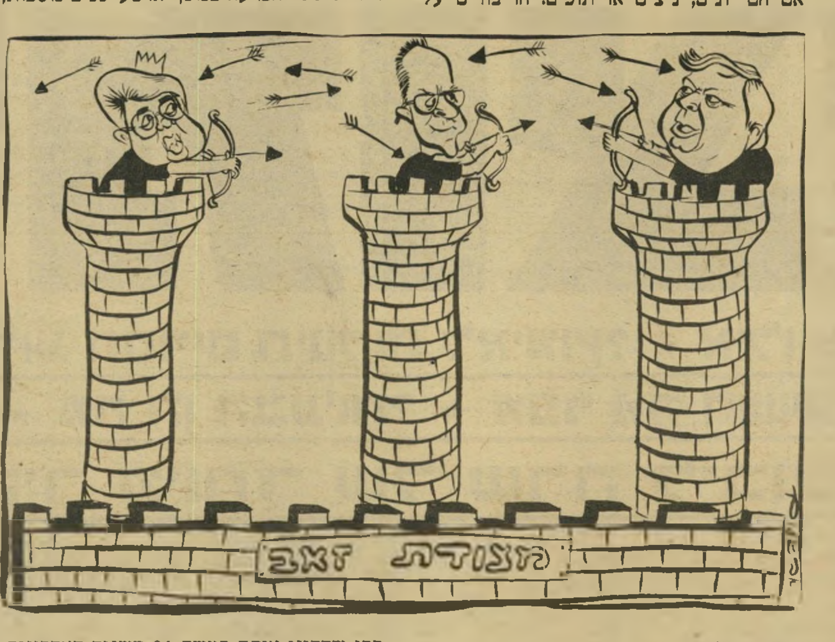

רשימה יונית־יותר או ניצית־יותר הם עורב־פורח.

גם במערך וגם בליכוד נשארו אותן הגברות באותן האדרות. פה ושם נוספה לאדרת אפליקציה חדשה. זה הכל.

■ ■ ■

חרטומי־הבחירות התחילו לערוך הש־בוע חישובים מלומדים: האם הפנים החדשות בשתי הרשימות משפרות את הסיכויים של רשימת־הליכוד או רשימת־המערך?

המערך הפליג בשבח הפנים החדשות שלו. המון. יותר מתריסר. אנשים ממש חדשים, כמו לובה אליאב. עסקנים מקומיים, כמו אלי דיין ועמיר פרץ.

עכשיו בא הליכוד, ומעלה על נס את הפנים החדשות שלו, לא מבחינת הכמות אלא מבחינת האיכות. ביבי נתניהו. בני (סליחה: זאב בנימין) בגין.

האם זה ישפיע על הסיכויים? שטו־יות.

פה ושם יוכל מועמד חדש להוסיף משהו למערכת־התעמולה, אם בזירה הארצית, אם בזירה המקומית. אבל לגבי הרשימות עצמן זה משנה מעט מאוד.

כאשר מישהו נותן את קולו לרשימה גדולה, האם איכפת לו מי תופס את המקום ה־24 ברשימה?

בוחרים ברשימה כולה, ובעיקר בעומד (אי בעומדים) בראשה. כל שאר המועמדים חשובים רק לעצמם.

גם מבחינה זו היה הפסטיבל הכפול והמרובע הזה חסר כל משמעות.

בידור, שעשוע — בוודאי. מאורע רציני — בוודאי שלא.

■ ■ ■

התהליך כולו הוא פארודיה של הכרעה דמוקרטית. אולי מוטב לאמר: התנוונות של התהליך הדמוקרטי.

הכנסת ה־12 עשוייה לכהן במשך ארבע שנים מכריעות בתולדות המדינה. האינתיפאדה, המצב הבינלאומי, המצב הפנימי — הכל דוחפים להכ־רעה.

באחד הימים בארבע השנים הק־רובות יצטרך עם־ישראל להחליט החלטה ברורה: לוותר על השטחים הכבושים (כולם!) תמורת שלום מלא, או לוותר על השלום (לנצח!) כדי להח־זיק בשטחים האלה.

כפי שזה נראה עתה, לא תהיה כל אפשרות לדחות את ההכרעה במשך ארבע שנים נוספות, כפי שדחינו אותה במשך 21 השנים האחרונות.

הבחירות האלה היו אמורות להיות מישאל־עם על הנושא הזה.

כבר עתה ברור לגמרי שלא יהיה שום מישאל כזה, ושום דבר הדומה לו.

מי שיבחר במערך יבחר בסופר־מארקט — בשלום ובמילחמה, בסיפוח וב„פשרה טריטור־יאלית" (מה זה?), בדיכוי ברוטאלי וב„עליה על דרך השלום".

מי שיבחר בליכוד יבחר במסר ברור יותר. אבל גם הליכוד עומד להכריז בבחירות: רק אנחנו יכולים לעשות שלום. ובמרומז: רק אנחנו יכולים להחזיר שטחים, כפי שהחזרנו את כל סיני, על ימית ובנותיה. משמע: מי שיבחר בליכוד יצביע בעד ארץ־ישראל השלמה וגם בעד נסיגה נוסח דה־גול. הוא בוודאי לא יצביע בעד פיתרון ברור של „הבעייה הדמוגראפית".

■ ■ ■

הפיתרונות האמיתיים נמצאים בשני הקצוות.

מפ"ם ור"ץ קיבלו עתה את המצע המדיני, שהיה עד כה נחלת הרשימה המתקדמת ורק"ח בלבד (שהוא הובא לכנסת לפני 21 שנה על־ידי תנועת העולם הזה — כוח חדש). כלומר: משא־ומתן עם אש"ף על שלום בין מדינת־ישראל ומדינה פלסטינית, שתקום לצידה. אצל מפ"ם ור"ץ זה קצת מקושט, קצת מגומגם, אבל הכוונה ברורה לכל בר־דעת.

משמע: משמאל למערך יהיו בכנסת הבאה כ־15 חברי־כנסת שידגלו בפית־רון ישראלי־פלסטיני.

בצד השני יהיו כ־15 חברי־כנסת של התחייה, צומת, כך ודתיים־לאומניים למיניהם שידגלו בגירוש המוני של הפלסטינים מהארץ, ובסיפוח כל הגדה והרצועה.

באמצע יהיו כ־90 חברי־כנסת שיגמגמו קצת כך וקצת כך, יונים־ניצים וניצים־יונים, שיסתייגו מאופציית־הגירוש ומהאופציה הפלסטינית גם יחד, שידברו על דיכוי עכשיו ושלום אי־פעם בעתיד.

הכרעה לא תהיה. אף שחוסר־הכרעה הוא אסון.

■ ■ ■

איך זה קורה שבשנת 1988, שנת האינ־תיפאדה, משתעשע הציבור בשביעיות ובעשיריות, במישחקים בין משה ארנס ודויד לוי, במזלו של ביבי נתניהו ובאסונו של אבא אבן, מבלי להתייחס ברצינות להכרעה הגורלית?

יש המאשימים בכך את התיקשורת (כן, שוב התיקשורת!) ובעיקר את הטלוויזיה.

אישום זה אינו מופרך. יש בו מידה של אמת.

התיבה המהבהבת אינה קולטת רעיונות. אין היא מתאימה לדיון רציני בבעיות מופשטות. לשלום אין פרצוף, וגם לא לשטחים. אי־אפשר להושיב אותם באולפן, כדי שיתווכחו זה עם זה להנאת הקהל מפצח־הגרעינים.

המירקע אוהב את פני־האדם. הוא עוקב אחרי הבעות־פניו, תנועת־עיניו. הפסקול קולט סיס־מות פשוטות, קצרות, שוות לכל נפש. מי שמנסה להסביר עניין מופשט מאבד את תשומת־לב הקהל, וכך גם מי שמדבר ארוכות.

השספסם של יצחק שמיר, העניבה של שימעון פרס, הנחיריים של אריאל שרון, השפתיים של דויד לוי — כל אלה נחרטים בזיכרון.

בתת־ההכרה נרשמים איתותים גופניים שמ־אותת האיש המרואיין, מבטיו, הקימוט של מיצחו, התיסרוקת, הלבוש.

ואילו הבעיות הקשות נעלמות. הוויכוח האמיתי על ההכרעות הגורליות נגנז. במקומו באים מישחקי־סרק במילים, דמגוגיה פשטנית. הרגש הוא על האיש, ועליו בלבד. ההכרעה הגורלית ביותר הופכת, לפני המצלמה, לעניין אישי לגמרי, ל„התמודדות".

כל אחד יכול להבין „התמודדות". כל אחד התנסה בהתמודדות בין ילדים על חסדי אבא־אמא, בהתמודדות בין חברים־לעבודה על מישרה בכירה. כל אחד יכול להחליט אם פלוני או אלמוני סימפאטי יותר, מרשים יותר.

אפס מאופס, בעל חזות טלוויזיונית חלקלקה, יתגבר על הוגה־דיעות רציני, המציע פיתרונות מרחיקי־לכת, מכאי־בים ומרגיזים.

חולה־סרטן לא יבחר ברופא על פי חיוכו, ושום ועדה ציבורית לא תמסור בניית גשר חשוב למהנדס רק משום שהופעתו נאה ודיבורו חותך. אך כך בוחרים כיום עמים את המנהיגים, שאצ־בעם על הכפתור הגרעיני.

■ ■ ■

כל זה יוצר אווירה של ספורט. הפוליטיקה הפכה למישחק של כדורגל.

אנשי הליכוד מכאן ואנשי המערך מכאן דומים הרבה יותר לאגודות־חובבים של בית"ר והפועל מאשר למיפלגות פוליטיות. הם מקבלים בהתלהבות שחקן־רכש כמו ביבי נתניהו, הם מוכנים לנופף בדגלים ולתקוע בחצוצרות למען אליל זה או אחר על המיגרש.

מכאן הצורך ב„התמודדות", מושג השאול מעולם־הספורט. הכל נתפס כתחרות ספורטיבית, שבה יש שתי קבוצות, זו שלנו וזו של בני־הזונות. הליכוד מול המערך. שמיר־ארנס מול לוי־שרון.

אפשר להריע, לפצח גרעינים, לש־תות בירה, להשתולל, לצרוח, ליהנות. ואחר־כך אפשר ללכת לישון בשקט.

אולם בבחירות לכנסת ה־12, וגם בבחירות הפנימיות בשתי המיפלגות הגדולות, מונח על כפות־המאזניים הרבה יותר מאשר מיספר הגולים או הסלים.

מדינת־ישראל עלולה להפסיד את ההזדמנות האחרונה להגיע אל השלום. ביום הבחירות עלולה להתחיל הספירה־לאחור אל המילחמה הבאה, שבה ייהרגו רבבות גברים, נשים וילדים מגאזים רעילים במרכזי־אוכלוסיה. או להיפך: עשוי להיפתח תהליך שיוביל לשבירת חומות הגטו ויציאה למרחב.

אבל על כך אין ויכוח של ממש — לא בתוך המיפלגות הגדולות, לא ביניהן.

מאת אורי אבנרי

אימוצים

איך מאמצים? ★ מדוע חסרים תינוקות לאימוץ? ★ אילו אפשרויות אחרות לאימוץ יש בארץ? ★ מה הן הבעיות? ★ מפני מה חוששים המאמצים? ★

תחקיר מיוחד של שרה ליבוביץ

דתיים מעדיפים בנות

„אין בהלכה היהודית מוסד מישפטי של אימוץ," אומר הפרופסור צבי רוזן מהפקולטה למישפטים באוניברסיטת תל־אביב.

„אי־אפשר להעביר זכויות וחבויות של ילדים מהורים ביולוגיים להורים מאמצים, וכך לנתק את הילד מהוריו הטיבעיים. אפשר, ורצוי, לגדל ילד הזקוק לכך, אולם הילד לא נחשב לילדם של המאמצים, וזיקתו להוריו הביולוגיים נשמרת."

יחד עם זאת, האימוץ אינו אסור. זוג המבקש לאמץ שואל את אחד הרבנים, המקובל עליו, אם מותר לו לאמץ תינוק. הרב בדרך־כלל מתיר, אך ממליץ כי יבקשו תינוק שאינו ממזר. ממזר הוא ילד שנולד לאשה נשואה שלא מבעלה, או שנולד כתוצאה מגילוי־עריות.

חלקם של הדתיים בין המאמצים שווה לחלקם באוכלוסיה. אף הם מאמצים תינוקות בארץ, באמצעות מישרד־הרווחה, ובחוץ־לארץ.

רובם, כמו החילונים, מעדיפים לאמץ בת.

„החלטתי לאמץ תינוק אחרי שש שנים של טיפולי־פוריות. היום שבו קיבלתי את ההחלטה היה אחד מימי הקשים ביותר. שוטטתי ברחוב, בכיתי, הרגשתי עלובה כל־כך. הייתי עטופה בתחושת־אבל על חוסר־יכולתי להרות. כאילו שבעצם ההחלטה לאמץ אני מודה שנשיותי לקויה, שחסר בי משהו בסיסי, מהותי.

„וכל־כך הייתי שקועה בצער על עקרותי, עד שלא היו בי כלל שימחה והתרגשות לקראת חיי החדשים במחיצת תינוק שאני, למעשה, אהיה אמו.

„סמוך להחלטה נרשמנו לאימוץ. אמרו לנו שנצטרך לחכות כשנתיים. יש משהו הגיוני בהמתנה. הרי גם הטבע יצר זאת כך שאשה תחכה תישעה חודשים, מהרגע שבו היא רוצה בילד עד שתינוקה נולד. כמו אשה הרה, גם אם־מאמצת זקוקה לזמן הציפיה, כדי לעכל ולקבל את הרעיון כי בקרוב תהיה מטופלת בתינוק.

„בזמן ההמתנה דיברנו הרבה על הילד. באותה תקופה עברנו דירה ופינינו לו חדר. גם בעבודה התארגנתי כך שחופשת־הלידה לא תפגע בקידומי המיקצועי.

„אילו היו נותנים לי תינוק סמוך להרשמה, לא רק שהייתי מבולבלת והיסטרית, אלא שכלל לא הייתי יודעת להעריך את מה שקורה לי. בדרך־כלל אנשים נוטים לזלזל במה שהם מקבלים בקלות.

„אינני יודעת אם הייתי מקבלת בשוויון־נפש כזה תקופת־המתנה ארוכה יותר. אני קיבלתי תינוק אחרי שנה וחצי של המתנה. זה היה זמן סביר, מתאים. תקופה ארוכה יותר עלולה לגרום למתחים, לעצבנות, לתסכול."

מרים ובעלה, שניהם בעלי מיקצועות חופשיים, אימצו את בתם הבכורה לפני 13 שנים.

באותם ימים ממש, באוגוסט 1975, כינסו נציגי מישרד־הסעד מסיבת־עיתונאים. בנימה מתנצלת הודיעו כי „מישפחות המבקשות לאמץ תינוקות ממתינות כשנה וחצי עד למילוי מבוקשן. זו תקופת־המתנה הנחשבת כממושכת יחסית."

היצע וביקוש

מה שנחשב כ„תקופת־המתנה ממושכת" נראה היום כחלום דימיוני, כמישאלת־לב פרועה של זוגות נואשים. אלא שאז זו אכן היתה מציאות־האימוץ הישראלית.

בשנות ה־50 רק תינוקות מעטים יועדו לאימוץ. גם מיספר ההורים המאמצים לא היה רב. כ־50 תינוקות בשנה, ומיספר דומה של זוגות־הורים.

לא כל תינוק התקבל בזרועות פתוחות. „בעוד שמרבית המישפחות, המבקשות לאמץ ילדים, הן ממוצא מערבי, הרי שהרוב המכריע של הילדים הנמסרים לאימוץ הם ממוצא מיזרחי," נכתב אז.

לעיתים קרה שזוג בהיר־עור סירב לאמץ תינוק שעורו כהה. תינוקות שהיום היו נלקחים במהירות, בשימחה, שהו ימים ארוכים בבית־התינוקות של מישרד־הסעד, ממתינים לזוג־הורים רחום, משולל דיעות קדומות או כהה־עור.

בשנות ה־60 עלה מיספרם של התינוקות בני־האימוץ והגיע ל־120־200 בשנה. גם מיספרם של הזוגות הממתינים לאימוץ גדל, ביחס כמעט שווה.

1964 היא שנה אופיינית, המציגה באופן ברור את מצב האימוץ בארץ באותה עת:

● לעומת 128 אמהות אשר הסכימו למסור את ילדיהן לאימוץ, נרשמו 176 פניות לקבלת ילדים לאימוץ. למיספר זה יש להוסיף עוד 30 פניות משנים קודמות.

● 81.6 אחוזים מהילדים נמסרו מפני שנולדו מחוץ לנישואין.

לכל פינה בעולם

ניקולאי צ'אושסקו, נשיא רומניה, הוא שיחליט. ירצה – יקבלו 30 זוגות ישראליים את ילדיהם המאומצים לאלתר. יסרב – ייאלצו להמתין שנה נוספת.

זהו מיקרה של אימוץ שנמתח עד לאבסורד: 30 זוגות ישראליים אימצו לפני שנתיים תינוקות רומניים. הרשויות הרומניות הסדירו את כל ההליכים. לכל תינוק נבחר זוג מתאים. כשביקשו ההורים לקחת את הילדים לארץ, נאמר להם כי עליהם להמתין עד לחודש אוגוסט.

אחת לשנה, בקיץ, חותם צ'אושסקו על צווי־האימוץ. ללא חתימת־ידו אי־אפשר להוציא את הילדים מרומניה.

לפני שנה סירב לחתום. הילדים נותרו בבתי־היתומים. המאמצים חזרו לארץ. מעת לעת ביקרו את מאומציהם. באחרונה נאסר על המאמצים לפגוש את הילדים. כעת הם ממתינים בחרדה לחודש אוגוסט, מקווים כי רוח של חסד תשרה על צ'אושסקו, וכי ייאות לחתום על מיסמכי האימוץ.

רומניה היא תחנתם האחרונה של הישראלים המאמצים. אלה, כמו הישראלים המטיילים, הגיעו לכל פינה בעולם, אף הנידחת ביותר, בחיפושים אחרי תינוקות לאימוץ.

תיירות־המאמצים החלה נובטת בראשית שנות ה־80. הנועזים נסעו למחנות־הפליטים הקמבודיים. הרוב נסעו לקולומביה. באוגוסט 1981 נחשפה רשת קולומבית שחטפה וקנתה בתשלום תינוקות, לשם מסירתם לאימוץ.

משנחסמה אפשרות זו נדדו הישראלים לקורטיבה, הישר אל זרועותיה של ארלט הילו. 7000 זוגות אימצו תינוקות בבראזיל ובשאר ארצות דרום־אמריקה. שמועות עקשניות טוענות כי אף לאלבניה הגיע הישראלי־המאמץ.

זאת, כמובן, בתנאי שהמחפשים מצויידים בסכום־הכסף הדרוש לאימוץ מהיר. מחירו של תינוק נע בין 10 אלפים ל־30 אלף דולר. המחיר נקבע על־פי תנאי השוק, צבע־עורו של התינוק, מקום־האימוץ ומידת־חוקיותו.

● 63 אחוזים מהילדים שנמסרו היו בגילים שבין אפס לחצי שנה.

● 70 אחוזים מההורים המאמצים המתינו שנה ויותר מעת הפנייה ועד לקבלת התינוק.

כך היה עד שלהי שנות ה־70. מהפך מוחלט, דרמאתי, במפת האימוץ, אירע בשלוש השנים שבין 1975 ל־1978. בפתאומיות, אם כי לא במפתיע, קרו שני דברים: מחד, ירד מיספרם של התינוקות הנמסרים לאימוץ. מאידך עלה מיספר הזוגות המבקשים לאמץ תינוק. במונחים של שוק: הביקוש גבר על ההיצע.

הפתיחות החברתית והנוחות הכלכלית יצרו מילכוד חברתי מוזר. שפע חומרי וחברה חופשית יותר עודדו

נשים, שהרו מחוץ לנישואין, ללדת את ילדיהן ולגדלם לבד.

המושג מישפחה חד־הורית, כתופעה חברתית, נוצר בסוף שנות ה־70. עד אז כלל לא היו בידי הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה נתונים על מישפחות כאלה.

כך, בעוד שרווחתה החברתית והכלכלית של אם בודדה מתחזקת, נוצרת מצוקה אמיתית ומיידית אצל זוגות חשוכי־ילדים. זהו המחיר שמשלמים זוגות כאלה בחברת־שפע: בשנת 1966 היו בארץ 168 תינוקות לאימוץ. ב־1987 רק 101.

בשבדיה, מדינת־רווחה לעילא ולעילא, יש בכל שנה רק חמישה תינוקות לאימוץ.

דבר נוסף: מיספרם של הזוגות חשוכי־הילדים עולה בהתמדה: הן בשל הגידול במיספר התושבים והפיכת האימוץ לדפוס חברתי מקובל, הן מחמת עלייה, אם כי מיזערית, במיספר הזוגות שאינם פוריים.

„15 אחוזים מכלל הזוגות אינם פוריים. כלומר, אחד מכל שישה זוגות אינו יכול להוליד ילדים," אומר הפרופסור יוסף שנקר, יו"ר האגודה הישראלית לגינקולוגיה ולמיילדות. „מיספרם של הזוגות האלה נמצא בעלייה קלה במהלך השנים."

מחסור בתינוקות

המחסור בתינוקות יצר באופן מיידי תקופת־המתנה ארוכה יותר. ב־1978 השתרע זמן הציפיה, מרגע ההרשמה ועד לקבלת התינוק, על פני שנתיים וחצי. ב־1981 חלפו ארבע שנים עד לקבלת התינוק. ב־1987 היה זמן ההמתנה הממוצע חמש וחצי שנים.

כך מתרחש האימוץ: „זוג שנרשם לאימוץ ממלא טפסי־הרשמה. כתאריך־ההרשמה נחשב היום שבו מוחזרים הטפסים למישרד," אומרת אלה בלאס, סגנית מנהלת השרות למען הילד במישרד־הרווחה.

„אחר־כך מוזמנים בני־הזוג להשתתף בקבוצת־מידע. שם נמסר מידע כללי על הליכי־האימוץ.

„לכל זוג מוצמדת עובדת סוציאלית סמוך למקום־מגוריו. הם נפגשים עימה למיספר שיחות, ומופנים למכון, מחוץ לשרות, לאיבחון פסיכולוגי ופסיכו־סוציאלי.

„בתום האיבחונים נאמר להם אם הם מתאימים לאמץ ילד.

„אמות־המידה ברורות: על בני־הזוג להיות נשואים, בני אותה דת, חשוכי־ילדים ביולוגיים, בעלי השכלה עממית לפחות, מצב בריאותי ונפשי תקין. בעת קבלת התינוק, גיל האשה לא יעלה על 40, וגילו של הבעל על 45. (משום־כך כדאי להירשם ככל המוקדם, עוד בזמן שנמשכים טיפולי־הפוריות.)

„כארבעה אחוזים מכלל הפונים נרחים מסיבות שונות: בריאותיות, נפשיות, וכשמתברר כי במערכת הזוגית אין מקום לילד מאומץ.

„בתקופת ההמתנה נשמר קשר לא־אינטנסיבי עם העובדת הסוציאלית. כשנה לפני קבלת הילד מוזמנים בני־הזוג לקבוצת־הכנה להורות מאמצת.

„אפשר לבחור את מין התינוק ואת גילו, אולם כל בחירה כזו עלולה לעכב את קבלת התינוק."

סוכנות־אימוץ

משהתקבל התינוק הוא שוהה בבית מאמציו לתקופת־מיבחן של בית־המישפט שנתן את צו־האימוץ, תאריך מתן צו־האימוץ, שם המאומץ לפני מתן צו־האימוץ ולפי הצו, התאריך ומקום־הלידה, מיספר הזהות, מינו ודתו של המאומץ, שם אמו ואביו מלידה, שמותיהם ואזרחותם של המאמצים.

בגיל 18 רשאי המאומץ לעיין בפינקס־האימוצים ובתיק־האימוץ שלו. שם מצוי, לעתים, מיכתב מאמו הביולוגית, המסבירה מרוע נטשה אותו.

„לא רבים הם המאומצים המבקשים לעיין בפינקס־האימוצים," אומרת אלה בלאס. „בשנים האחרונות עלה מעט מיספרם."

השרות למען הילד, שהוא סוכנות־האימוץ היחידה בארץ, מוכן לתת להורים חשוכי־ילדים שני תינוקות מאומצים בלבד. כשלתינוק הראשון מלאו שנה וחצי, אפשר לשוב ולהירשם לאימוץ תינוק נוסף. הורים הממתינים לתינוק השני משתלבים בתור הארצי של הממתינים לתינוק הראשון.

מרים: „אחרי שנה וחצי של המתנה התקשה איתי העובדת הסוציאלית ואמרה לי שיש תינוק בשבילנו.

„קשה לתאר את ההתרגשות שאחזה בי. בעלי היה בעבודה. התקשרתי איתו מיד, בוכה ומבולבלת, וביחד נסענו לבית־התינוקות של מישרד־הרווחה.

„העובדת הסוציאלית הניחה בזרועותי תינוקת בת חמישה שבועות. היא היתה יפהפיה. חיבקתי אותה. הרגשתי שזו בתי־שלי. כאילו ברגע זה ילדתי אותה.

„נאמר לי שאם אינני רוצה אותה אני יכולה לסרב לקחתה, אולם מחשבה כזו כלל לא חלפה במוחי. התינוקת דמתה לי בצורתה החיצונית. כאילו אכן נולדה מרחמי. גם בעלי וגם העובדת הסוציאלית נדהמו מהדימיון הרב בינינו.

„אחרי שנרגענו מעט, הראו לנו את טפסיה הרפואיים. היא נבדקה ונמצאה בריאה ושלמה. למען שלוות־נפשי הזמנתי רופא־מכר. הוא בדק את התינוקת ומצא שהיא אכן בריאה ושלמה.

חוויית האמהות

„רק אז הבאנו אותה הביתה. מיד התקשרנו עם בני־המישפחה, שהגיעו אלינו מכל רחבי הארץ, ובידיהם כל מה שתינוק צריך, החל ממיטה וכלה באבקת־חלב.

„מאז היא איתנו. בתנו לכל דבר.

„בכל התהליך הזה זכינו ליחס מבין ונעים של עובדות השרות למען הילד. הן סייעו לנו בכל עת, בחפץ־לב, וגילו רגישות לכל מה שקורה לנו."

גישותיהם של הזוגות המאמצים כל־פי מישרד־הרווחה מושפעים מסופו של התהליך. מי שזכו לאמץ תינוק במהירות וביעילות משבחים את המישרד. אחרים, שנדחו, או הממתינים זמן רב, גדושים בתלונות.

יחס גרוע, אמות־מידה גבוהות מדי, חוסר רגישות, מדוע כל שיכורה ומסוממת יכולה ללדת ללא הגבלה ודווקא אותי בודקים ובוחנים בקפדנות — אלה הן הטענות האופייניות.

ועוד: זוגות ממורמרים, הממתינים זמן רב לתורם, אומרים כי יש מי שזוכים בילד שלא על־פי התור הרישמי.

לפני שנים אחדות אימצו עובד־מדינה בכיר ואשתו בת. מיד התפתחה סערת רכילויות. זוגות נזעמים טענו כי העובד קיבל את התינוקת מהר מדי, וכי למעשה עדיין לא הגיע תורו.

רחל ממתינה מזה ארבע שנים לתינוק: „נרשמנו לאימוץ אחרי 10 שנות נישואין. אני רציתי לאמץ רק תינוק, ולא ילד גדול יותר. רק כך אוכל להרגיש שאני אם אמיתית. רק ילד שגדל בביתי, כמעט מיום היוולדו, יהיה בני האמיתי. אם שלא החליפה מעודה חיתולים, שלא התעוררה בלילות לקול בכיו של תינוק, אינה אם ממשית.

„רציתי להרגיש את מלוא חוויית האמהות, לחבק תינוק, ללמד אותו ללכת, לדבר, לשמוע אותו קורא לי: אמא.

„כבר בתחילה אמרו לנו שנצטרך לחכות שש שנים עד שנקבל תינוק. ילד גדול אפשר לקבל מהר יותר.

„אחרי הפגישה הראשונה התפתחה בי התנגדות כלפי העובדת הסוציאלית. יכול להיות שכעסתי עליה, מפני שהיא שאמרה לי שאצטרך לחכות זמן כל־כך ארוך עד שאקבל תינוק. יכול להיות שלא היתה די חביבה ומבינה.

(המשך בעמוד 35)

ילדים בעלי צרכים מיוחדים

מי שקצרה רוחו ואינו מוכן להמתין שש שנים, יכול לאמץ ילד גדול.

אלה בלאס: „ילד גדול הוא ילד בין הגילים שנתיים ל־12. אנחנו מכנים אותם 'ילדים, שרובם בריאים, בעלי צרכים מיוחדים', מפני שצרכיהם הרגשיים־נפשיים מיוחדים.

„בתוך קבוצה זו נכללים גם ילדים שיש להם בעיות התפתחותיות, רפואיות ומישפטיות.

„הקטנים ביותר, בני שנתיים עד חמש, מיועדים לזוגות שאיחרו את סף הגיל לאימוץ תינוק. לילד בגיל הזה צריך לחכות כשנתיים, אולם אין כאן תור כמו לתינוק. אנחנו מתחשבים בצרכי הילד. אם, למשל, חשוב שילד מסויים יהיה בן־יחיד במישפחתו, נמצא עבורו זוג שאינו רוצה לאמץ או להוליד ילדים נוספים.

„התור לתינוק נשמר גם אחרי אימוץ ילד גדול.

„מישפחות חד־הוריות מקבלות ילדים שלא הצלחנו למצוא להם מישפחה מלאה."

ב־1987 נמסרו לאימוץ 92 ילדים בעלי צרכים מיוחדים.

מדובר בילדים קשים. רובם ילדי־מוסדות. חלקם הוצאו מבתי־הוריהם, שם סבלו מיחס גרוע, מהשפלות, מהכאות.

בארץ יש כ־14 אלף ילדים החוסים במוסדות. הם אינם יכולים להתגורר במחיצת הוריהם. למרות זאת מסרבים ההורים לוותר עליהם כליל ולהניח לבית־המישפט להכריז עליהם כבני־אימוץ.

כשילד כזה מוכרז כבר־אימוץ, משתדל השרות למען הילד למצוא לו מישפחה מאמצת במהירות. אימוצו של „ילד בעל צרכים מיוחדים" שונה לחלוטין מאימוץ תינוק. רוב הזוגות החפצים בתינוק אינם מוכנים לאמץ, כתחליף, ילד גדול.

★ ★ ★

סמדר בת־אדם, עיתונאית, ושולמית אמיר, עורכת־דין, הקימו ב־1984 אגודה לקידום האימוץ, המסייעת להורים שאימצו ילדים גדולים. בגאווה הן מספרות על זוג שבתקופת ההמתנה לתינוק הספיק לאמץ שלושה ילדים גדולים. באחרונה קיבלו תינוק.

אסתר, אימצה ילדה בת 10: „יש לי ילד ביולוגי. כשהבנתי שלא אצליח להרות שוב, החלטתי לאמץ ילד גדול.

„את חוויית האימהות כבר חוויתי. עכשיו רציתי להגדיל את המישפחה מבלי שאצטרך להתעורר בלילות ולהחליף חיתולים מלוכלכים.

„למען האמת, רציתי ילד כבן 4. אולם העובדת הסוציאלית התקשרה איתי ואמרה שילדה בת 10 הוכרזה כבת־אימוץ, וצריך למצוא לה מישפחה בדחיפות. היא שאלה האם אני מסכימה לנסות. הסכמתי.

„בשבוע הראשון הכל היה נפלא. הילדה היתה שקטה, אנחנו היינו מאושרים.

„לאט־לאט התחילה להשתולל. היא עשתה דברים איומים ונוראים. קיללה. בעטה. היכתה אותי ואת מורותיה בבית־הספר. עשתה את כל מה שאסור ומרגיז ומציק.

„ידענו כי היא מתנהגת כך מפני שהיא חסרת־ביטחון, אינה מאמינה במבוגרים. היא היתה בטוחה שמשהו אצלה פגום. 'אילו הייתי ילדה רגילה, הורי לא היו משליכים אותי מהבית,' כך אמרה לנו לא־אחת.

„תפקידנו היה להבהיר לה שהיא בסדר, שדבר לא פגום אצלה. אולם תוך כדי כך התחלתי לחשוב שאולי אני טועה, והיא אכן ילדה פגומה ללא־תקנה.

„הרבינו להכות אותה. לעתים קרובות נשברתי והחלטתי להחזיר אותה לשרות למען הילד.

„אחרי כמה חודשים היא התחילה להירגע. היום, שש שנים אחרי שהגיעה אלינו, היא בתנו לכל דבר, ילדה רגילה, עם בעיות רגילות.

„בניגוד לילד שאומץ כתינוק, נמנע ממנה משבר הזהות. היא יודעת בדיוק מאין באה, ולכן היא גם מעריכה את מה שעשינו, ועדיין עושים, למענה."

במדינה

העם

זה לא יכול לקרות!

זה לא רק טראגי. זה צריך להדיר שינה מעיני כל אדם בתבל.

איך ישן אדם בישראל — ובכל מקום אחר בעולם — בשקט בלילה?

הוא יודע שבמקומות רבים בעולם מוכנים טילים באליסטיים לירי, כשב־ראשיהם מיטענים גרעיניים, שדי בהם כדי למחוק את כל מרכזי־האוכלוסייה מעל פני כדור־הארץ.

אבל איש אינו דואג. כל המערכות בטוחות, כך הוא מאמין. בראש ה־מדינות עומדים אנשים אחראיים. ראשי הצבאות הם אנשים מנוסים, חכמים. שום טעות לא תיתכן, כי יש שיטות מתוחכמות למניעתה.

עד שנורה לפני שבוע מטוס־הנוסעים האיראני. לפתע התנפצו כל האשליות.

היסטריה ושקר. בעיקבות הא־סון התגלו דברים מחרידים.

הסיירת האמריקאית וינסנס, שהפילה את המטוס, היתה מצויידת במערכת־הראדאר המשוכללת ביותר בעולם. אולם מערכת זו לא נוסתה מעולם כראוי, ולקצינים לא היה מושג איך להשתמש בה.

מפקדי האוניה היו חסרי־אחריות. והם איבדו את עשתונותיהם בגלל קרב פעוט עם כמה ספינות קטנות. הם פעלו מתוך היסטריה, ללא כל שיקול־דעת.

הם בילבלו אותות, לא הבינו מה נשקף על מסך־הראדאר, לא קלטו מה מתרחש. וכך נתנו את הפקודה להפיל מטוס אזרחי שלו, שהיה בנתיב הנכון שלו, ששידר את כל האותות הנכונים. ואחר־כך שיקרו כדי לחפות.

אף אחד מן המפקדים האלה לא התפטר ולא הודח בו במקום.

אותם האנשים. זה היה טראגי כשלעצמו, בגלל הילדים, הנשים והג־ברים שניספו על לא עוול בכפם.

אבל זה מחריד פי אלף, אם מסיקים מכך את המסקנות המתבקשות.

אם זה קרה במיפרץ הפרסי, מדוע זה לא יכול לקרות מחר בכל מקום אחר, שם מופקדים קצינים מאותו הסוג על שיגור טילים גרעיניים? מה שוות המערכות המשוכללות והמתוחכמות, כאשר אנשים בעלי חולשות אנושיות מופקדים עליהן?

אם ייראה על מירקעי־הראדאר משהו הדומה להתקפת־טילים סובייטית, והחלטות הרות־גורל צריכות יהיו להתקבל תוך דקות — האם יהיה למחליטים שיקול־דעת טוב יותר מאשר לקברניט הסיירת וינסנס?

רק אופטימיסט חסר־תקנה יכול לבטוח בכך.

גם בבית

זה לא קרה בגדה או ברצועה. זה קרה בחדרה. והאוייב היה ציבור הפועלים.

זה היה יכול לקרות בכל כפר ערבי בגדה:

באישון־לילה רוכז כוח גדול של שוטרים ואנשי־ביטחון אחרים. הם פרצו לעבר היעד, מיבנה גדול, וכבשו אותו בסערה. הם הקיפו אותו בגדר־תיל והתארגנו להגנה היקפית, מול פני התושבים הזועמים שהחלו מתקבצים מסביב. הם היו מוכנים להפעיל גאז מדמיע וכדורי־גומי.

אך זה לא קרה במחנה־פליטים פלסטיני, אלא בחדרה. והיעד המבוצר היה בית־חרושת, שבו מצאו מאות פועלים יהודיים את פרנסתם.

מה שקרה השבוע במיפעל אליאנס היה חסר־תקדים בישראל. הוא הוכיח שאי־אפשר להגביל את שיטות־הדיכוי לשטחים הכבושים. מה שלמדו השוט־רים ומפקדיהם בגדה וברצועה יופעל, במוקדם או במאוחר, בישראל. והשח־צנות הכוחנית, שהפכה אופיינית לצמרת המדינה המטפלת בהתקוממות מוכרחה להשפיע עליה גם בבואה לטפל בבעיות־פנים.

אנשי־ביטחון פרטיים. הרקע הכלכלי של הסיכסוך בבית־החרושת אליאנס חשוב פחות מאשר השיטות המופעלות בו. הן פותחות פרק חדש במדינה.

בימים החשוכים של מאבקי־העבודה בארצות־הברית נהגו ה„בוסים" להפ־עיל שוברי־שביתה ואנשי־אגרוף, כדי להילחם בפועלים מרדניים. השבוע הופעלה בישראל „חברת שמירה", ולה מאות „אנשי־ביטחון פרטיים". הם נראו בטלוויזיה, ערוכים שורות־שורות, שותים בצמא את דיברי המפקד, שהסביר להם כיצד לפעול נגד הפו־עלים.

זוהי תמונה חדשה במדינה. לא במיקרה היא נראתה ביולי 1988, בחודש השביעי של האינתיפאדה.

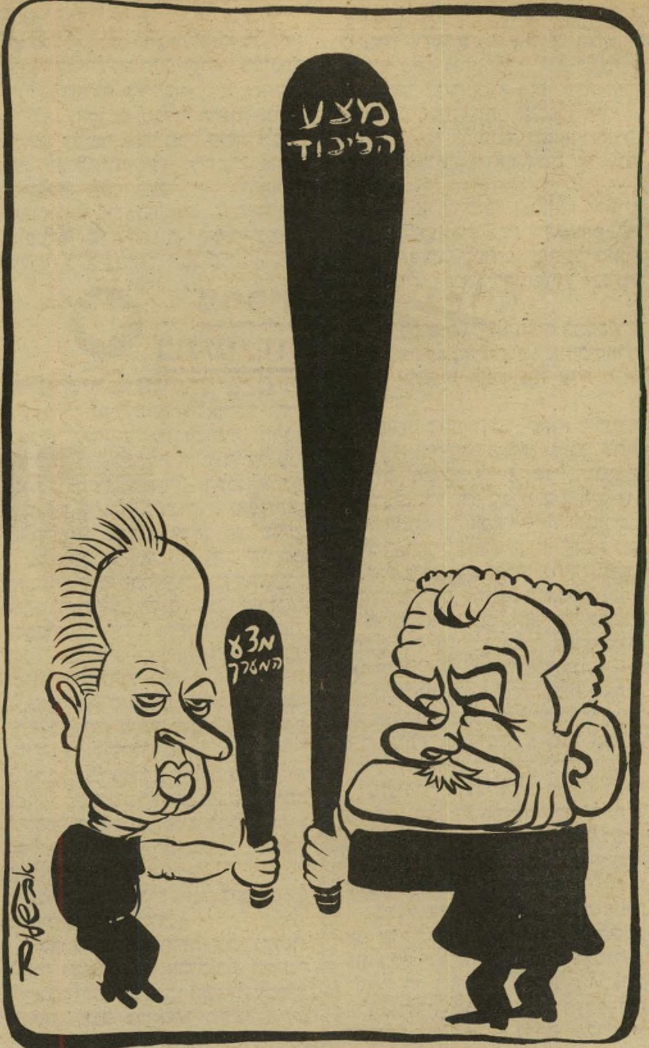

ועכשיו, לבחירות!

ביטחון

ברזל וזהב

זועמים על בריטניה. אך למעשה זועמים על ישראל. בגללה מפסידה ארצות־הברית הון אדיר.

השבוע הסמיקו הרבה פנים בוו־שינגטון מרוב זעם.

גרמה לכך ראש ממשלת־בריטניה, מרגרט תאצ'ר. מסתבר כי מילאה תפקיד חשוב בעשיית „עיסקת־הנשק של המאה" — מכירת נשק ושרותים צבאיים בריטיים לסעודיה, בסכום העשוי להגיע לסכום האסטרונומי של 30 מיליארד דולר.

בעיקבות עיסקה זו יתבצעו מן הסתם עיסקות נוספות עם כוויית, עומאן ומדינות־נפט ערביות אחרות, שיוסיפו לסכום עוד כמה מיליארדים.

כל המדינות האלה הן לקוחות מסורתיים של ארצות־הברית. כל דולר שיגיע עכשיו לבריטניה נגזל מתע־שיית־הנשק של ארצות־הברית. וושינגטון, השקועה בחובות והסובלת מחור אדיר במאזן־התשלומים שלה, רואה איך זורם נהר־הזהב לבריטניה. בשביל המשק הבריטי, שגם הוא סובל לא־מעט, זהו גשם של ברכה.

וטו יהודי. על מי זועמים האמ־ריקאים?

בגלוי הם זועמים על הבריטים. אך בסתר־ליבם הם זועמים על ישראל.

כל הכסף הזה נמנע מארצות־הברית, בגלל השליטה הישראלית בקונגרס האמריקאי. בגיבעת־הקפיטול ידוע שכל מי שתומך במכירת נשק לערבים מבצע התאבדות פוליטית. השדולה היהודית תרצח אותו בבחירות הבאות. ואילו כל מי שמתנגד בקולי־קולות לכל מכירה כזאת לערבים יכול לבטוח בסיוע יהודי מאסיבי — קולות, כסף, תמיכה בכלי־התיקשורת.

משום כך קיים וטו של הקונגרס על מכירות־נשק. תעשיית־הנשק רבת־ההשפעה, החולשת בעיקר על הבית הלבן, עומדת חסרת־אונים מול עוצמה זו. הזעם הרב מופנה לישראל גם מפני שידוע כי ישראל עצמה מוכרת נשק לכל דיכפין, בלי שום חשבון מוסרי או פוליטי.

הגילויים על מעורבותם של סוחרי־נשק ישראליים, בעלי קשרים חזקים עם ממשלת־ישראל, בשערוריות־ה־שוחד בפנטגון שפכו שמן על המדורה.

נגד מי? הקברניטים בירושלים ובמישרד־הביטחון בתל־אביב עומדים לפני ברירה קשה.

אין הם יכולים לרסן את חברי־הקונגרס הפרו־ישראליים הנלהבים, מבלי לפגוע באמינותם. אולם הם יודעים כי התלהבות מוגזמת תרגיז את הבית הלבן.

הנשק הזורם לסעודיה ולמדינות־המיפרץ דרוש להן כדי להתגונן מפני הסכנה הגוברת של איראן והקנאים המוסלמיים. אך הוא עלול בעתיד להיות מופנה כלפי ישראל, אם תיווצר אי־פעם חזית כל־ערבית למילחמת־הכרעה. מכיוון שכל צמרת ישראל מתנגדת לפיתרון־שלום שבו ימלא אש"ף תפקיד מרכזי, הפכה מילחמה כוללת כזאת אפשרות ריאלית.

צוללות לכל. הפשרה היא לה־סכים למכירת נשק לערבים, בתנאי שיינתן גם נשק לישראל. כך, למשל, אין ישראל מתנגדת למעשה למכירת צוללות גרמניות לסעודיה, בתנאי שגם ישראל תוכל לקנות צוללות גרמניות בכסף אמריקאי. ותמורת המכירה הב־ריטית לערבים דורשת עכשיו ישראל שבריטניה תמכור גם נשק לישראל.

אולם בכל אין פיתרון. מצבורי־נשק גדולים מצטברים במרחב. ההיסטוריה מלמדת שכל מצבור־נשק שואף בסופו של דבר להפעלתו.

הממשלה

סודי לגמרי

לחברי הממשלה אסור לדעת מה שכתוב בכל העיתונים. כי זה סודי לגמרי.

לפני ימי הגלאזנוסט' והפרסטרויקה נפוצה בברית־המועצות הבדיחה הבאה:

ביום־הבחירות מגיע אזרח סובייטי לקלפי. מוסרים לו מעטפה סגורה, ואומרים לו לזרוק אותה לתיבה.

„מה, אסור לי לראות מה יש במ־עטפה?" תמה האזרח.

„בוודאי שאסור, טווריטש," השיב לו יו"ר־הקלפי, „אצלנו יש בחירות חשאיות!"

כמו בבדיחה. משהו כזה קרה השבוע בממשלת־ישראל.

חברי־הממשלה קראו בעיתונים כי נשיא רומניה, ניקולאי צ'אוצ'סקו, שיגר שליח בכיר מיוחד לראש־ממ־שלת ישראל.

צ'אוצ'סקו מילא בשעתו תפקיד חשוב לקראת ביקורו של אנוור אל־סאדאת בירושלים. עכשיו הוא מבקש למלא תפקיד דומה לשם אירגון פגישה של יאסר ערפאת עם יצחק שמיר או שימעון פרס. הוא שלח את השליח לירושלים כדי למסור לראשי ישראל כי ערפאת מוכן לפגישה כזאת, פנים־אל־פנים, ומציע תוכנית־שלום המבו־ססת על הדברים שפורסמו בשם דוברו, בסאם אבו־שריף.

שני שרים שאלו בישיבת הממשלה על נכונות הידיעה הזאת. הם ביקשו מידע.

יצחק שמיר השיב את פניהם ריקם. „אינני יכול למסור שום פרט," אמר ראש־הממשלה לחברי ממשלתו, כמו באותה בדיחה, „כי נשיא רומניה ביקש שהשליחות תהיה סודית!"

מונולוג של ח"כ מרים תעסה־גלזר

שבתי על כיסא־נוח בקאונטרי־קלאב בהרצליה, ככה בנוחיות. פתאום הבחנתי שאנשים, שיצאו מחדר־המחשב, עברו על־ידי ולא עצרו. אז הבנתי.

האמת היא שהבנתי שלא אכנס לכנסת ה־12, כשנודע לי שיש „דיל" בין אריק שרון לבין דויד לוי בשביעייה השלישית. הבנתי שמחנה אחד (מחנה ארנס, שאליו משתייכת גלזר־תעסה) לא יוכל להתמודד עם שני מחנות, אפילו עם סטיות — קראתי לכך „סטיות מיניות", מפני שמדובר באשה — בהצבעה.

התרבות של הבית שבו גדלתי, בית תימני, מושתתת על עידון, גילוי־לב. כנראה שהשילוב הזה עובד. גם הילדים שלי מתנהגים כלפי הנשים שלהם מאוד יפה.

● לימור ליבנת: „זה לא הסיגנון שלי! ניתקתי איתה מגע!"

שתינו רצנו בשביעייה השנייה: אני קיבלתי 458 קולות, ואילו

חשבון נפש עם דפנה ברק

הראשונה של התנועה. מצידי, יהיו שתיים, אבל אני — בפנים.

● סיכום: „אני אשה נחמדה!"

במבט לאחור, באמת אינני חושבת שעשיתי טעויות במירוץ לכנסת. אולי הייתי עסוקה מדי בעבודה בכנסת, ולא באתי מספיק לסניפים השונים. מצד שני, הסניפים היו חצויים, מסוכסכים. יכול להיות שאילו הייתי מחלקת את הארץ לגזרות וממנה

זבולון המר, כשזה היה שר־החינוך־והתרבות, נוכחתי לדעת איך אפשר לפתור צ'יק־צ'ק דברים. את כל הבעיות של מערכת־החינוך הדתית — הוא פתר כך.

מרוע אני רוצה להיות חברת־כנסת כיום? אני יודעת שאני רוצה מאוד. הייתי חברת־כנסת במשך שמונה שנים.

כוח ההרגל? דווקא רציתי להיות יושבת־ראש ועדת־החינוך־והתרבות.

בדרך־כלל, מקובל שאם השר בקואליציה הוא ממיפלגה אחת (יצחק נבון, המופקד על החינוך־והתרבות, הוא

„אגיע אפילו לבג"ץ!"

עם שרון
„כשדורכים לי על היבלת, אני הופכת ללביאה!"

עם נתניהו
„רק נשים שנולדו נשים, לא יצורים ששינו מינם!"

ה„דיל" היה כל־כך תוקפני שאנשים, אפילו כשהיו לבדם מאחורי הפרגוד, פחדו שלא לציית להוראות.

יכולתי לפרוש מהמירוץ כבר אז. בכל זאת אמרתי לבעלי, שהוא רע וגם ידיד וגם מאהב: „חיים, אנחנו חייבים להמשיך!"

מה מרגישים ברגעים כאלה? לא הרגשתי משהו פיסי. זאת היתה הרגשה של אכזבה עמוקה — זה לא הגיע לי! עשיתי את עבודתי במסירות, למרות שצלבו אותי לא־פעם בעיתונות.

אני מכהנת כיושבת־ראש ועדת־הקליטה־והעלייה. זאת כזאת ועדה כפוית־טובה. אני מטפלת במיסגרת הוועדה בנושא יהודי צפון־תימן. אנחנו דנים בכך

אף־אחד לא יודע על־כך!

אחרי זה קופצים להם חברי־הכנסת יצחק ארצי ואלעזר גרנות, מתראיינים בטלוויזיה וברדיו, ועוד הכל באים אלי בטענות: „הנה, ארצי וגרנות דואגים לתימנים..." לכי ספרי להם שאני המטפלת בכך כל הזמן, בשקט! באמת, לארצי ולגרנות כל־כך איכפת מזה...

נכון שאני נשמעת מאוד מאוכזבת, אם כי הכנתי עצמי לזה. הכנתי עצמי נפשית לכך שעם ה„דיל" הזה — אהיה בחוץ. למרות שיכולתי לפרוש, החלטתי להתמודד עד הסוף, אולי אצליח. אני חושבת שאני אשה חזקה.

● בית: „אני מאוד מפונקת..."

מעניין, כמה שאני חזקה בפוליטיקה, הפיצוי שלי הוא בבית: אני מאוד מפונקת בבית, מאוד מפונקת.

בעלי והילדים — יש לי שלושה בנים ושני נכדים — מפנקים אותי. אני לא עושה עבודות־בית חוץ מקצת בישולים ביום החמישי. יש לי אשה שעוזרת לי.

בעלי הוא ממוצא פולני. היינו השנה ביחד בפולין — זה היה מרגש!

היא קיבלה — 344 בלבד. בשביעייה השלישית קיבלתי 669 קולות, ואילו היא קיבלה 619.

בבחירות בפאנל, קודם־לכן, היא הגיעה למקום ה־28, ואילו אני הגעתי למקום ה־32.

לכן היא ממוקמת לפני ברשימה הסופית. אבל אני ניצחתי אותה בשתי מערכות! אז אילו היא היתה נכנסת לשביעיות — לא הייתי אומרת מילה. אם מחפשים לדלות „אשה" — שיחפשו את ההתמודדויות בין שתי הנשים, וימצאו שהמרכז רצה בי בשביעיות השנייה והשלישית יותר מאשר בה.

אני מעריכה שבסוף לא יהיה כלום — לא תהיה אף אשה אחת ברשימת חרות לכנסת — מפני שיפחדו ממני. לא אוותר, אני הולכת להיאבק עד הסוף. כשדורכים לי על היבלת — אני הופכת ללביאה! אני עושה שרירים. אגיע עם זה אפילו לבג"ץ! ברצינות, כמה שהתנועה יקרה לי, אני לא אוותר!

בוודאי שהייתי מעדיפה להיבחר כ„מרים", ולא כ„אשה". בעבודה ובהישגים, אני גבר שבגברים! אבל אם מדובר על אשה, מגיע לי המקום יותר מאשר לה (ליבנת). אני הייתי יושבת־ראש הוועדה למעמד־האשה בתנועה. עבדתי על שיריון של 25% לנשים בפאנל, אבל בגלל הבלגאן במרכז זה עוד לא עבר. אגב, עכשיו אכניס תיקון להצעה: שיהיה מדובר רק על נשים שנולדו נשים, ולא על יצורים ששינו את מינם!

אם לימור ליבנת תגיע לכנסת — היא תעשה המון־המון רעש ואז פתאום ייצא ממנה כל האוויר...

היחסים בינינו? בהתחלה הם דווקא היו בסדר. אבל אחר־כך התחילו כל ההשתלות האלה של ידיעות בתיקשורת. היא ממש עשתה ט"ו בשבט. אז ניתקתי מגע.

זה לא הסיגנון שלי. אני לא מצליחה לקרוא את כל העיתונים, אבל פתאום התחילו לצלצל אלי: „מה, את לא מתמודדת? כך קראנו באחד העיתונים!"

האמיני לי, בדקתי מהיכן צמחו כל הדיעות האלה, מי שתל אותן.

הקרבות בין אשה לאשה מלוכלכים יותר מאשר הקרבות גבר־אשה או גבר־גבר? כשרחל קרמרמן רצה, או אראלה רבדל, יש להן בסיס בתנועה, ואנחנו ביחסים מצויינים. אני לא אוהבת דרכים לא־ישרות: זה חוסר־יושר, חוסר־אמינות! מי מבטיח לי שמחר זה לא יהיה בנושאים אחרים?

בסוף־השבוע, אחרי השביעיות, היתה כותרת: „ראש־הממשלה מחפש דרך איך להכניס את לימור ליבנת לכנסת!"

עם ז'בוטינסקי
„מלימור 'ייצא כל האוויר'"

בדקתי — לא היה ולא נברא, הוא לא מחפש!

ההכרעה על המקום ל„אשה" תתקבל על־ידי השרים. אם תהיה החלטה שצריכה להיות אשה ברשימה — אז אני חושבת שחייבים ללכת לפי השביעיות. התייעצתי עם עורכי־דין, והם הסבירו לי שאם לא מתחשבים בתוצאות הבחירות, ניתן להתחשב בכל מיני דברים.

יש מידת היגיון וצדק בדבריי. הם (הגברים?) יפחדו ממני. אנסה לשכנע, קודם־כל, בדבריי־שיכנוע. דיברתי כבר עם כל השרים. אצלי — אין פטיציות (עצומות־מחאה), אין מיברקים. אני יודעת שאני מעולם לא התרגשתי מכך, אז אני משערת שגם אחרים לא. אני לא הולכת לכנס את חברות־המרכז בצורה רעשנית.

אולי אביא את הבעייה לדיון במזכירות־התנועה. איאבק על כך קשה במוסדות־התנועה. והיה ויחליטו שאי־אפשר בלי אשה שורשית בתנועה — שלא יביאו לי איזו מיה תבורי (הוצעה על־ידי אומץ) — אז אני האשה

נציג לכל גיזרה...

מדוע אני רוצה כל־כך להיות חברת־כנסת? כשבאתי לכנסת, חשבתי שאהיה בעמדת־הכרעה בנושא החינוך. קודם־לכן הייתי מנהלת־פנימייה, ושם ראיתי את כל עם־ישראל, על בעיותיו.

בכנסת הקמתי זעקה על חטיבות־ביניים: כמה שזה ייקר את כל המערכת. מעבר לזעקה? נו טוב, זה יכול לעשות רק מי שמופקד על הביצוע — שר־החינוך־והתרבות. כשהייתי סגניתו של

נציג המערך) — אז יו"ר הוועדה הוא מהמיפלגה השניה. אבל אצלנו...

נו טוב, בסוף הציעו לי את ועדת־העלייה־והקליטה. לא נורא, גם מזה נהניתי.

חוץ מזה, גם הצד הפוליטי מושך אותי מאוד. אנחנו נמצאים בתקופה הרת־גורל ו... זה נשמע קצת מוגזם לגבי אשה כמוני, אהה?

איזו מין אשה אני?

אני אשה נחמדה!

תפילין על הדגדגן

„מה שהתיקשורת עשתה ממני! איך ציירו אותי בזמנו!" קפצה מרים תעסה־גלזר, כשהזכרתי לה את התקופה שבה עלתה – בעצם זינקה – לכותרות. ואילו כותרות!

תעסה־גלזר לא התלהבה, כשהעליתי מנבכי זיכרוני את שלל ביטוייה כלפי יוסי כרמון, כוכב „ייסורי איוב", שתפקידו כלל עירום על הבימה, והגיגיה על יצירתה של המשוררת המנוחה יונה וולך. בכל זאת, התעקשתי להיזכר. ניסיתי להבין מה לאשה התרבותית והנעימה, שליקקה בהנאה עוגת־גלידה וללוחמת קנאית שהצטיירה, לפני כמה שנים, כתשובה הישראלית לחומייני.

„מה אני, בסך־הכל, אמרתי! הוא (יוסי כרמון) התהלך עירום על הבימה, ככה, עם הכל בחוץ. אני רק אמרתי מה שראיתי. איך התנפלו עלי אז בתיקשורת! מה לא כתבו עלי! כתבו שאני רווקה... כתבו עלי אנשים שלא ביקרו אצלי מעולם בבית, שאינם יודעים איך אני באמת!"

איך את באמת!

„איך אני באמת! מה זאת אומרת, אשה מתירנית! אני בעד שכל אחד יעשה מה שטוב לו, מבלי להפריע לאחרים."

גם יונה וולך עשתה/כתבה מה שטוב לה.

„לא הבינו אותי בכלל בנקודה הזאת. אני באמת נזהרת בעניין יונה וולך מפאת כבוד־המת, אבל היא כתבה מה שכתבה בחוברת 'סימן־קריאה'. זוהי חוברת הממומנת בחלקה על־ידי מישרד־החינוך־והתרבות. ומה כתבה! שהיא מעבירה תפילין על הדגדגן שלה ומתחננת: בוא, בוא, תיקח אותי במושכות כמו סוסה... אז מה אני כבר אמרתי! שהיא בהמה מיוחמת! היא זאת שכתבה את כל זה.

„מה הפריע לי! התפילין. מדוע היתה צריכה להשתמש בתפילין! אילו היתה מעבירה על הדגדגן שלה מסבחה (חרוזי־תפילה מוסלמיים) – אוף, איזו צעקה היתה קמה! הלכו וסילפו כל מה שאמרתי."

אז אולי, פעם אחת ולתמיד, למען ההיסטוריה, תבהירי מה אמרת: לא התייחסת לתיאורי הסכס, אלא רק לעצם השימוש בתפילין!

„בטח! סכס! מה איכפת לי! שתעביר שם מה שהיא רוצה – שלייקס (כתפיות), אפילו גזר־עץ – מה זה עניינ! אבל מדוע תפילין!"

תשקיף

נמנע טיפול
מהאסירה שהפילה

בניגוד לטענות הנהלת כלא „נווה־תירצה" כי תהאני אבו־דקה, האסירה שהפילה בכלא, הסתירה את דימומיה וחולשתה, קיימות הוכחות שהיא דרשה טיפול רפואי כבר לפני כמה שבועות, אך הנהלת הכלא לא התחשבה בבקשתה.

כבר באמצע יוני הגישה עורכת־הדין לאה צמל תלונה להנהלת־הכלא ובה דרישה לטיפול רפואי דחוף, אולם ההנהלה לא נענתה לדרישה.

ב־22 ביוני פנתה חברת־הכנסת שולמית אלוני בדרישה לטיפול. גם פנייתה לא הועילה.

ב־1 ביולי קיימו נשים למען אסירות פוליטיות מישמרת מול נווה־תירצה בדרישה לטיפול.

תהאני דיממה במשך יממה לפחות, ובמשך כל אותו זמן התחננה לקבלת טיפול רפואי. גם אז לא עשתה ההנהלה דבר.

שני מטות בעבודה

כפורום פנימי של מיפלגת־העבודה שנערך השבוע דרשו חוגים במיפלגה משימעון פרס לעמוד בעצמו בראש מטה־הבחירות.

בקרב פעילים במיפלגה יש התמרמרות רבה מהעובדה שלמעשה קיימים במיפלגה שני מטות־בחירות. האחד, המצומצם, המתכנס מדי יום שישי בלישכתו של שימעון פרס, והאחר, הפורמלי, על כל אגפיו.

ברכות מלנינגראד
לשובתי־הרעב

מסתבר שגם בלנינגראד עוקבים אחרי שביתת־הרעב של החי"כים בכנסת.

בשיחת־טלפון של עולה מברית־המועצות עם מסורב־העלייה אלק זליצ'ונוק מ־לנינגראד, המאומץ על־ידי ח"כ יאיר צבן ממפ"ם, מסר זליצ'ונוק כי שמע ברדיו על שביתת החי"כים, וכבעל ניסיון בשביתות־רעב הוא מאחל להם הצלחה במאבקם.

שרים מתארגנים
לכישלון

השרים משה שחל, גד יעקובי ומוטה גור ממשיכים לארגן את מחנותיהם לקראת האפשרות שמיפלגת־העבודה תיכשל, ככל הנראה, בבחירות הקרובות.

השלושה סירבו השבוע להתראיין לכתבה גדולה כיצד תראה צמרת מיפלגת־העבודה בעידן שלאחר שימעון פרס ויצחק רבין.

מבוי סתום בשיפוצים

לאור המבוי הסתום בקשר לשיפוצים הקוסמטיים ברשימת הליכוד לכנסת הבאה, הועלתה האפשרות להיעזר בחוק הנורבגי.

לפי החוק הנורבגי אישים, שימונו לתפקידי שרים, יוותרו על מקום בכנסת, לטובת מועמדים במקומות הלא־ריאליים.

פרס שוקל להחליף
את זווילי

אי־נחת בחוגי שימעון פרס מתיפקודו של נסים זווילי, ראש מטה ההסברה של מיפלגת־העבודה. שמועות מספרות שפרס אף שוקל להחליפו.

עדיין לא ידוע מי יהיה המחליף המיועד.

הרשימות העצמאיות
מופלות

אם יאוחדו הבחירות המוניציפליות והבחירות לכנסת יווצר מצב, שלפיו מופלות לרעה הרשימות המוניציפליות העצמאיות, לעומת הרשימות המיפלגתיות.

הרשימות המקומיות הבלתי־מיפלגתיות לא יקבלו תקציבים ממשלתיים למימון מערכת־הבחירות, זאת מכיוון שהכנסת טרם התקינה תקנות למימון הבחירות לרשויות המקומיות.

לעומת זאת, הבחירות לכנסת מתוקצבות על־ידי המדינה, והמיפלגות מקבלות תקציב מיוחד לצורך הבחירות לכנסת.

איחוד הבחירות ייצור מצב, לפיו יוכלו המיפלגות המשתתפות גם בבחירות לכנסת להפריש מקצת מתקציבן לצורך הבחירות המוניציפליות, מה שיפלה לרעה את הרשימות המקומיות.

קיימת נטייה בקרב אחת התנועות הלא־מיפלגתיות להגיש בג"ץ, כדי לקבול על האפליה.

227

נכון ליום השני, ה־11 ביולי, היום ה־217 של האינתיפאדה, מסר דובר צה"ל על 166 הרוגים פלסטינים. מיספר זה אינו כולל את ההרוגים מירי מתנחלים ומסיבות אחרות.

לפי ספירת העולם הזה עומד מיספר ה־הרוגים הפלסטינים מתחילת האינתיפאדה על 227 הרוגים.

לעומת זאת, מוסרים מקורות פלסטיניים על 298 הרוגים, לפי הפירוט הבא:

- **199 הרוגים מירי חיילי צה"ל ומתנח־לים.**
- **58 הרוגים כתוצאה משאיפת גאז.**
- **19 הרוגים ממכות ומהתחשמלות.**
- **22 הרוגים מסיבות אחרות.**

הורוביץ יפרוש?

אם לא יגיע ייגאל הורוביץ להסדר חובותיו יתכן ויפרוש מרשימת הליכוד.

במיקרה שלא יפרוש הוא הופך להיות נטל אלקטוראלי ברשימת הליכוד.

הליכוד מצלם

מצלמות הליכוד נראו באחרונה מצלמות הפגנות של עובדי אל־אוס.

הכוונה היא, כנראה, להשתמש בכך לתעמולת־הבחירות.

תק"ם יתבע את
דיסקונט?

בתק"ם בודקים בימים אלה את האפשרות להגיש תביעת־נזיקין נגד „בנק דיסקונט" על סכום של 29 מיליון דולר, בקשר לפרשת בלס.

עיתונים ל„אנצאר" 3

„הצלב האדום" הצליח להשיג הטבות מסוימות לתנאי המעצר של העצורים המינהליים ב„אנצאר" 3.

בין השאר התירו שילטונות מחנה־המעצר להעביר לעצירים מדי יום 120 גליונות של העיתון אל־קודס, 60 גליונות של ג'רוסלם פוסט ו־60 גליונות של הארץ.

הארגון הבינלאומי הוא שמשלם את דמי־המנוי לעיתונים אלה.

התעשייה האווירית
הפסידה

ב־1987 הפסידה התעשייה האווירית 97 מיליון דולר, אולם בפועל עלו הפסדיה על 100 מיליון דולר.

הסיבה לכך נעוצה, כנראה, בסכומי הפיצויים ששולמו למפוטרי הלב"יא, שהם בלבד עלו על 90 מיליון דולר.

התעשיינים נכשלו
בגיוס כספים?

שתי גירסות נשמעות סביב אי־הקמת ביתן התעשייה בתערוכת שנות ה־40 שנסגרה בשבוע שעבר.

לפי הגירסה הרישמית טוען דובר התאחדות־התעשיינים כי התעשיינים ביטלו הקמת הביתן בשל המצב הכלכלי הקשה של התעשייה, אולם תעשיינים בכירים טוענים כי התאחדות־התעשיינים לא הצליחה לגייס את הסכומים הדרושים להקמת הביתן.

בחודשים האחרונים עשו ראשי ההתאחדות מאמצים לגייס תרומות מראשי התעשייה בישראל. נראה כי מאמצים אלה לא נשאו פרי, והתוצאה היתה — אי־השתתפות התעשיינים בתערוכת ה־40.

שילטונות־הביטחון
לא ינקטו צעדים

שילטונות־הביטחון יודעים במדויק מי העביר לרשת „אן־בי־סי" את המידע על פעולת צה"ל במיידון נגד בסיסים פלסטי־ניים, שנמסר עוד לפני שהחלה הפעולה.

פירסום הפעולה לפני תחילתה היה עלול לגרום לאובדן חיי־אדם. אף־על־פי־כן הוחלט שלא לנקוט בצעדים נגד מוסר הידיעה,

שילטונות־הביטחון אינם מאמינים ל־גירסת אן־בי־סי, כאילו הגיעה הידיעה על כך מניו־יורק.

השתלטות אמריקאית
בסוכנות

הגיזבר החדש של הסוכנות, מאיר שיטרית, ספג מפלה בהתמודדות הראשונה שלו בחבר־הנאמנים של הסוכנות.

חבר־הנאמנים מינה את צבי ברק, מנכ"ל המחלקה לכספים בסוכנות, גם לתפקיד מנכ"ל המחלקה לכספים של ההסתדרות הציונית. ואילו שיטרית רצה לתפקיד את דובי ברגמן, פעיל חרות.

צעד זה לא רק שפגע ביוקרתו של שיטרית, אלא גם הרחיב את השליטה האמריקאית בהסתדרות הציונית, שעד היום היתה מורכבת מנציגי המיפלגות.

השליט הבלעדי
בסוכנות

יעקב ניצן, מי שהיה נציב שרות־המדינה וראש המטה של שימחה דיניץ בבחירות לקראת הקונגרס הציוני, מונה לאחר כניסתו של דיניץ לסוכנות כיועץ לדיניץ.

למעשה שולט היום ניצן על מחלקת המנגנון, על רשות החברות שסורקה בסוף השבוע, ועל ועדת השליחות.

בעיקבות התעניינות דיניץ בנושאים בינלאומיים, הפך ניצן לאיש החזק בסוכנות.

רשלנות ציבורית
בפז־גאז

לפני ימים אחדים המליץ סנ"צ שרגא לוי, מפקד תחנת זבולון, להעמיד לדין שלושה עובדים של חברת „פז־גאז" על רשלנות ציבורית.

לפני חמישה חודשים התפוצץ בלון־גאז בחוות־הגאז שליד קריית־אתא. ההתפוצצות גרמה לפינוי האיזור ברדיוס גדול, ורק בנס לא התבקעו מיכלים נוספים.

שניים מהעובדים שיועמדו לדין היו ממונים על מילוי הגאז, ונפגעו בפיצוץ.

חוקרי המרחב שקלו אם להעמיד לדין את מנהל־החווה עצמו. בסופו של דבר נמצאו הוכחות שהוא התריע באוזני הגורמים הבכירים בחברות־הגאז, שקיימת סכנה של פיצוץ, אולם הם לא שעו לדבריו.

כמה להזמין?

יצרני־הרכב הגדולים מהססים באשר לכמויות הרכב מדגם 89 שיש בכוונתם לייבא לארץ.

הסיבה לכך נעוצה באי־הוודאות לגבי המצב הכלכלי הצפוי לאחר הבחירות.

אורית זרובבל

בריחה מן האלפים

היה חם מאוד.
כל־כך חם, ששמחתי לחזור במהרה ארצה.
איפה היה חם? בשווייץ, ארץ הקרח והמורדות המושלגים.
הייתי שם בשבוע שעבר, במשך כמה ימים, והחום היה כבד מנשוא.
לא זה בלבד שמעלות־החום טיפסו למעלה, לקראת ה־30. אלא שהחום היה מחניק. אף עלה אחד לא זז על העצים בבאזל, אף ענף אחד לא רישרש בסאנט־גאלן. היה לח ומחניק.
בסאנט־גאלן, לרגלי האלפים, המתינו הכל לרוח הדרומית החמה, הקרוייה בגרמנית פן (מן המילה הלאטינית פאבוניוס). מכאן שמו של מייבש־השערות. אבל גם הפן לא בא.
השווייצים אינם יודעים מה זה מיזוג־אוויר. הם נשבעים שזה גורם להם להתקררות ולכל מיני דברים נוראים אחרים. אין הם יודעים גם שניתן לפתוח חלונות. גם לא במכונית. כשפותחים את החלון, עלולה לבוא רוח־פרצים. ורוח־פרצים היא האוייב הנורא של האדם האירופי, עוד מימי־קדם. אפשר לחטוף מזה את המוות. דלקת־ריאות לפחות.
ישבתי וסבלתי. מול הרי האלפים הורדתי מיקטורן ועניבה, הפשלתי שרוולים, ואילו יכולתי הייתי פושט גם את העור.
אז מיהרתי ארצה, לארצנו הקרירה (31 מעלות בתל־אביב), שבה נושבת רוח־הים, ושבה יכולים ללבוש מכנסיים קצרים ולנעול סנדלים, ולהפעיל את מיזוג־האוויר, וללכת לים, ולאכול אבטיח.
אהההה! א מחייה!

חווייה בכביש

כשהייתי בציריך היתה לי חווייה מוזרה מאוד.
רציתי לחצות רחוב הומה. עמדתי בשפת המדרכה והתכוננתי לחכות עד להפסקה בזרם התנועה. לא היה בסביבה דבר הדומה למעבר־חצייה.
אחרי שניה עצרה לפניי מכונית. סתם עצרה ועמדה. וכל המכוניות עצרו ועמדו אחריה.
היכטתי בנהג בתמיהה. מה הוא רוצה? האם הכיר אותי? האם הוא רוצה להגיד לי משהו?
שום דבר. הוא סתם עמד. לא נתן שום סימן. ואחריו עמדו כל השאר, מבלי לצפור.
לפתע הבנתי שהוא מצפה ממני לחצות את הרחוב. עברתי, וכל המכוניות, משני הכיוונים, חיכו.
סתם כך. בלי רמזור. בלי מעבר־חצייה.
במשך ארבעה ימים בשווייץ לא שמעתי אף צפירה אחת של מכונית. לא ראיתי אף פיסת־נייר אחת, אף לא פחית או בקבוק־פלסטיק אחד, מושלך על הארץ. בנסיעה של מאות קילומטרים מעיר לעיר לא ראיתי אף פעם אחת שמכונית סוטה מן המסלול שלה ועוברת למסלול אחר, אלא לשם עקיפה משמאל במסלול פנוי.
לאורך הכבישים — כל הנוף מטופח, מסודר. הכל ירוק, בגוונים שונים. בשום מקום אין ערימה של אשפה, אין מחצבה חשופה ומכוערת, אין גרוטאות מושלכות. הכל נקי. הכל מסודר. הכל יפה.
מה יש להגיד? זה נעים.
אבל אחרי זמן־מה משהו הפריע. לא היה מגע אנושי חם. כישראלי אתה מתגעגע לקצת ברדק, לקצת בלגאן, לחיוך־סתם בין זרים בתחנת־הרכבת, לחילופי־מבטים עם צעירה חמודה ברחוב.
אלה הם, כמובן, שני הצדדים של אותו המטבע. חבל שאי־אפשר לערבב קצת סדר ונקיון שווייציים עם ברדק ישראלי, אדיבות אירופית עם ספונטאניות מיזרחית.
מי יודע, אולי בעוד 100 או 300 שנים זה יקום אצלנו בארץ, כתוצאה ממיפגש התרבויות. אם כן, תודיעו לי.

בבאזל הוא ייסד

אז מה עשיתי בשווייץ?
41 אירגונים שווייציים, וביניהם המיפלגה הסוציאל־דמוקרטית וגוף יהודי חדש הקרוי „דו־שיח ישראל־פלסטין”, הזמינו אותי לסימפוסיונים בארבע ערים. הם הזמינו גם נציג של אש"ף.
זה יצר שורה ארוכה של מצבים מביכים. מביכים אותי, כישראלי.
הייתי נאלץ להסביר בכל מקום שיש לנו חוק מוזר, האוסר מגע עם נציג־אש"ף. לכן ביקשתי בכל מקום להושיב אותי על הבימה ליד שולחן נפרד, והקפדתי להרחיק את השולחן הזה ב־10 סנטימטרים מן השולחן שלידו ישב הפלסטיני. בבאזל אף העמיד היו"ר השווייצי קיר מרומז, עשוי מקרטון, על השולחן, כדי להבליט את חוסר־המגע. התצלום פורסם בעיתון, בעמוד הראשון, עם ההסבר.
פעם, לפני שנים, היו ידידינו הערביים בורחים מאיתנו, כשהיו נתקלים בנו, מאימת שרותי־הביטחון שלהם. עכשיו אנחנו בורחים מכל מגע איתם. איש־אש"ף פתח את דבריו בציינו שאצלו אין חוק האוסר עליו מגע עם ישראלי, ושעל־פי ההוראות שקיבל עליו להיענות לכל מגע כזה. ואילו אני ביקשתי מן המארחים שלא לשכן אותי בשום מקום במלון אחד עם האורח הפלסטיני, יליד עיראק שמוצאו מעזה, ואשתו היפה, ילידת דקאר שמוצאה מן הגליל הצפוני. כשנציג אש"ף בבון, עבדאללה פרנג'י, רצה שאחתום על עותק של הספר שלי למענו, שלח לי את הספר באמצעות שליחה שווייצית, וכך גם החזרתי לו אותו. בלי מגע.
האידיוטיזם של החוק אינו טמון רק בדברים חיצוניים. זה הרבה יותר עמוק.
תיאודור הרצל גר בבאזל במלון שלושת־המלכים, ורשם בספר־האורחים: „בבאזל יסדתי היום את מדינת־היהודים.” גרתי ממול, בגדה השניה של הנהר ריין, והבטתי ארוכות במירפסת שעליה צולם הרצל, כשהוא מסתכל בגשר שעל הנהר. הגשר לא השתנה.
בבואי לשאת דברים באותו ערב, דיברתי כמובן על הרצל, על הקונגרס הציוני הראשון, על האידיאלים של התנועה הציונית, על הטראגדיה שבהתנגשות ההיסטורית בין הציונות והתנועה הלאומית הפלסטינית. הקהל כלל גם איש־אש"ף וקבוצה של סטודנטים פלסטיניים ואוהדיהם, ששמעו בפעם הראשונה בחייהם דברים בשבח הציונות.
היו שם גם ישראלים, וסתם יהודים, והרבה שווייצים. בתום האסיפה, בעודי משתהה בפינה באולם, התבוננתי במה שמתרחש בקהל. באופן ספונטאני נוצרו קבוצות קטנות להמשך הוויכוח. במרכז כל קבוצה היו פלסטינים וישראלים. הם התווכחו ביניהם

אורי אבנרי

יומן אישי

בלהט, לפעמים בזעם, ותוך כדי כך גם החליפו בלי־משים חיוכים וזיכרונות אישיים.
בסאנט־גאלן היה בקהל צעיר, שדיבר אנגלית במיבטא ישראלי מובהק, ושתקף קשה את איש־אש"ף. בתום האסיפה ראיתי שניגש אליו גבר פלסטיני, גולה בשווייץ, והתחיל להתווכח איתו. זה היה ויכוח חריף. הישראלי דיבר על הטרור הפלסטיני, הפלסטיני השיב ודיבר על הטרור הישראלי. ויכוח רגיל. אך לפתע, בלהט הוויכוח, שם הפלסטיני את ידו על כתפו של הישראלי, וכך הם עמדו, כשהם ממשיכים להתווכח. שניים מארץ אחת, זרים לשווייץ ולשווייצים, מודעים בתת־הכרתם לכך שיש להם משהו משותף.
דיברתי אחר־כך עם הצעיר הישראלי. שמו בועז תורג'מן, והסתבר לי שלא־מכבר נפצע בן־מישפחתו מבקבוק־תבערה, במהלך האינתיפאדה.
כשצעיר כזה מתווכח עם פלסטיני, כשנוצר מגע אנושי בין אויבים — האם זה רע? האם תיאודור הרצל היה רואה זאת בעין טובה או רעה?

בורים פה ושם

וולטר קרונקייט, מגדולי אנשי־השידור בארצות־הברית, הכין בחשאי כתבה על דרום־אפריקה. אחד השמאלנים המנהלים את רשות־השידור שלנו (אורי פורת?) החליט להקרין אותה לנו.
זה היה מדכא מאוד.
הדימיון הנוכחי בין ישראל ודרום־אפריקה בלט כבר במישפט הראשון. הוא התחזק במהלך השידור. ציפינו למשהו, שיבליט את ההבדל בין שתי הארצות, בין שני המישטרים. לשווא.
אילו אמר לנו מישהו לפני 22 שנה שיש דימיון כלשהו בין שתי הארצות, היינו צוחקים לו בפרצוף. כיום קשה למצוא הבדל.
מצב הפועלים השחורים בדרום־אפריקה כמצב הפועלים מעזה בישראל. לא כמעט. בדיוק.
דבר „הכנסייה הרפורמית ההולנדית” כדבר הרבנות הלאומנית־דתית היהודית.
כל מילה שיצאה מפי כתו של פיטר וילהלם בותא, ראש־הממשלה, יכלה גם לצאת מפיו של נסיך ישראלי — דן מרידור, עוזי לנדאו או ביבי נתניהו. כל מילה שאמרה בתו של נלסון מנדלה יכלה לצאת מפי אחת הבנות של רמונדה טוויל.

מלונו של הרצל (מימין) וגשר הריין

האינתיפאדה השחורה בדרום־אפריקה דומה יותר ויותר למצב־החירום השורר בשטחים הכבושים שלנו.
יש כמובן הבדל. הבורים של דרום־אפריקה מבססים את עליונותם על צבע־העור. הבורים של ישראל מסתמכים על מוצאם הלאומי־דתי. אז מה?
הדימיון הזה מדכא לא רק מפני שהמישטר בדרום־אפריקה הוא נתעב, אלא גם מפני שברור לכל בר־דעת שלמדינה הדרום־אפריקאית אין כל עתיד, אין כל סיכוי. המוני תושביה הלבנים כבר התחילו לרדת ממנה, והסוף יהיה מר.
וככך ההבדל האמיתי. לדרום־אפריקה אין שום סיכוי. לנו יש סיכוי. אנחנו יכולים להשתנות, ולשנות את המציאות. הם לא. לנו יש עדיין ברירה, להם אין.

שלומציון בת 6

על הלנה היפה נאמר: „האם אלה הפנים שהשיקו אלף ספינות?” על שלומציון קינן אפשר לאמר: „האם זו הנערה שהשיקה את ספינתו של אריאל שרון?”
שרון ייסד ב־1977 מיפלגה משלו, שהיתה אמורה לכבוש את הקלפיות, כשם שהיוונים כבשו את טרויה. הוא נתן לה את השם „שלומציון”. מכיוון שבימים ההם היה עמוס קינן מיודד עם שרון, הניחו הכל (וגם אני) שקינן הוא שהציע לשרון את שם המיפלגה, על שם בתו. זה היה בזמן ששרון פזל שמאלה, ודיבר בפה־מלא על מדינה פלסטינית (מעבר לירדן) ועל פגישה עם יאסר ערפאת.
השבוע, כאשר נישאה שלומציון, הכחיש קינן, אביה, את כל הסיפור. נכון ההיפך: שרון נטל למיפלגתו את השם בלי רשות, קינן כעס עליו, ועל כן גם לא הזמין את שרון לחתונה.
את שלומציון אני מכיר מיום לידתה. אבל בעיקר היכרתי אותה בתפקידי כבעלה של המורה רחל. שלומציון קינן היתה אחת התלמידות שלה בכיתה א'.

שלומציון

זאת היתה כיתה מיוחדת, כי נאספו בה, במיקרה, בנים ובנות מפורסמים לרוב, שגרו כולם באותה השכונה והיו בני אותו הגיל. היו שם שלומציון קינן וחברתה, ברניקה קסל, בתה של הבימאית ניקול קסל. היו שם אבשלום זוהר, שאביו ואמו חזרו לאחר מכן בתשובה, וגם יסמין איינשטיין, בתם של אריק ואלונה, שחזרה גם היא בתשובה. היתה שם נועה לביא, בתם של אריק ושושי. היה שם בן פורמן, בנם של השחקן אריאל פורמן ואשתו מירה, שהיתה גם הספרית של נורית גרץ, אמה של שלומציון.
שלומציון בלטה גם בכיתה זו. היה לה אופי. למשל: המנהל, ששמע על אוסף בני־המפורסמים, נכנס לכיתה ושאל בצורה בלתי־חינוכית מאוד מי זו בתו של עמוס קינן. כשרחל רמזה לעבר הכיוון, ניגש המנהל אל הילדה, פרע את שערה ואמר: „אוי, איזו ילדה יפה!” שלומציון בת ה־6 דחפה את ידו ממנה.
לי זכור במיוחד מעמד מסויים. חג קבלת ספר־התורה. הצגה. באולם הקטן והחם־מאוד נדחקו הורי הילדים — אורי זוהר ואריק לביא, אלונה איינשטיין ואליה זוהר, נורית גרץ וניקול קסל ועוד רבים שלא הכרתי.
על הריצפה כרעו הילדים, והציגו את בריאת־העולם. מכיוון שהייתי עד במשך לילות רבים של נדודי־שינה להתהוותה של המסכת, הייתי די מתוח לקראת התוצאות.
זה היה מרגש. לאורי זוהר עמדו הדמעות בעיניים, וגם להרבה הורים אחרים. אחרי שהילדים הציגו תוהו ובוהו, שיחקו את גלי־הים ואת עוף השמיים, את חיית הארץ ובריאת האדם, עמדה באולם החם הרגשה מוזרה של התרוממות־הרוח. מכל החגיגות שהייתי עד להן, בתור „בעלה של המורה”, זו היתה, משום־מה, החוויה החזקה ביותר.
אז עכשיו נישאה שלומציון לנסיך ניקולאי לבית גאליצין, שמישפחתו עתיקה יותר, כך אומרים, מזו של הצאר ניקולאי לבית רומאנוב. הגאליצינים דיברו בקושי עם הרומאנובים. הנה כי כן, זוהי תוצאת שתי המהפכות הגדולות, הציונית והבולשביקית: שנכדו של הנסיך ניקולאס גאליצין יכול להתחתן עם נכדתו של יעקב לוין, הפועל היהודי מהעיר רוסטוב על הנהר דון.

כולם היו כאן

בטלוויזיה יש תשדיר־שרות פוליטי של תנועת־החרות, באיצטלה של מישרד־השיכון, הקורא לתושבים לבוא „ליהודה, לשומרון ולחבל קטיף.”
רואים ילדים בלונדיים נחמדים. עצים. איכות־חיים.
אבל כל צופה יודע שהילדים הבלונדיים אינם יכולים לזוז מבלי להסתכן, שהם נוסעים לבית־הספר בליווי צבא, שהם מוקפים גדרות־תיל, שהעצים נשרפים, ושאיכות־החיים הזאת תלוייה על בלימה בים של אינתיפאדה, שגם לדברי צה"ל לא יהיה לה סוף. אז למה לבזבז על תשדיר כזה זמן־שידור יקר ואת כספו של משלם־המיסים?
(אולי המסר האמיתי הוא: בואו למתנה דויד לוי. אם כן, זה לפחות הגיוני.)
מיד לאחר מכן בא תשדיר־שרות למען הרובע היהודי בירושלים. נאמר בו (לפי זיכרוני): כאן היו כנענים, ושלמה המלך, ויוונים, ורומאים, וצלבנים, ועכשיו אנחנו כאן.
המחשבה ממשיכה אוטומטית: וגם אנחנו נעבור מן העולם, כמו כל אלה, ובמקומנו יבואו אחרים. אולי יפאנים. אולי אנשים מן המאדים. אולי פלסטינים.
זאת לא היתה כוונת השידור. אז מי חיבר יצירה גאונית זו?

מדוע לא הגיע דן בן־אמוץ לחתונה של שלומציון? ומי תפס את מקומו לבסוף?

■ פגישה־שכזאת תהיה, בש־בוע הבא. בניו־יורק: ייפגשו שם, בארוחת־ערב יוקרתית, השר **משה ארנס**, חבר־הכנסת **אהד־רון אבו־חצירא** וחבר־הכנסת הבאה **בנימין** („ביבי") **נתניהו**. מחיר הכרטיס עבור השתת־פות בארוחה הוא 500 דולר. כל ההכנסות יהיו קודש לליכוד.

■ כמה ימים אחרי־כן יגיע לניו־יורק חבר־הכנסת (עדיין) **אבא אבן**. הוא לא יאסוף כס־פים למיפלגתו, מיפלגת־העבו־דה.

■ הבדיחה הפופולרית ביותר בנישואי בתו של **עמוס קינן, שלומציון**, לנסיך הרוסי **ני־קולאי גאליצין**, היתה: „מדוע לא הגיע **דן בן־אמוץ** (יריבו המושבע ביותר של קינן)? נראה שההזמנה התעכבה בדואר..."

■ את מקומו של בן־אמוץ השתדל למלא נאמנה **דידי מ־נוסי** שהופיע, א־לה בן־אמוץ, לבוש בגלביה לבנה ועטור מח־רוזת. מנוסי לא הלך עד הסוף ולא הופיע יחף, אלא נעול בנע־לי־ספורט.

■ מנוסי התלונן **שצילה**, אשתו, שוהה בחו"ל, דבר שמק־שה את חייו עם בנות המין הנשי. איך? כשצילה בארץ, אפשר ל־פלרטט ולנפנף בה בתור הרתעה, ואילו כשהיא איננה בארץ — אין במה לנפנף, ולכן לא כדאי בכלל להתחיל ולפלרטט.

■ מה עשה **רפי איתן**, הי־דוע בדיעותיו הימניות, בחתונת קינן, הידוע בדיעותיו השמאלנ־יות? איתן, שהגיע עם **מרים** אשתו, סיפר שקיבל שיחת־טל־פון מקינן: „היריבים הפוליטיים הגדולים ביותר שלי הם ידידיי הטובים ביותר! אז בבקשה, בו־או." להזמנה אישית כזאת גם ה־זוג איתן, שאינו מופיע בדרך־כלל באירועים, לא יכול היה לסרב.

■ ומתי יתחתן קינן עצמו עם רעייתו, חוקרת־הספרות הד"ר **נורית גרין**? השיב קינן: „אחרי חתונת בתי השניה, **אהרונה**."

■ הפרקליט **רם כספי** היה אמור לטוס ביום החמישי בבוקר ללונדון. בדקה האחרונה החליט לדחות את הנסיעה בכמה שעות. הסיבה לכך היתה טמונה בפסק־הדין במישפט היהלומנים, שנוי־הל במשך כמה שנים. כספי טען ל„נו־קייז". בדרך־כלל נדחה טי־עון זה. כספי אכן התייצב בשעה היעודה בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב, עם שותפו־למישפט, **אורי סלונים**. השופט **אורי שטרוזמן** נכנס לאולם וסיים את הפרשה רבת־השנים במישפט אחד בלבד: „הנאשמים פטורים מלהשיב על ההאשמות נגדם." כספי לא הצליח להסתיר את שימחתו לנוכח תרועות־הניצחון של מרשיו. אחרי כמה שעות עלה למטוס.

■ **אלישבע ג'יבלי**, הידו־עה יותר מדי כאשתו של **בני־מין ג'יבלי**, מוכיחה בימים א־לה מהי חברות אמיתית. חברתה הוותיקה **תמי דנציגר** (בתו של הפסל המנוח **יצחק דנצי־גר** ומי שהיתה אשתו של **מוט־קה קידר**) נעלמה מחייה במפ־תיע ללא פרידה. עכשיו שבה ו־פגשה בדנציגר מלאת־המרץ א־חרי נתק של שנים. מיד התנדבה לארגן עבורה בזאר בביתה המ־רווח בשכונת דניה. תמי תציג שם כריות ומפיות, מעשה־ידיה. הידידה, שגילה אינה ניכר בה, עסוקה בימים אלה לא רק ביצי־רות אומנות, אלא גם במעבר די־רות: מכפר־שמריהו למיכמורת. המרחק מתל־אביב אינו מפחיד אותה. להיפך — היא מברכת עליו, ובדעתה לרכוש מכונית ישנה.

■ הפתעה גדולה צפויה לר־בים, כאשר ישמעו את שחקנית הקולנוע והתיאטרון **ענת עצ־מון** מבצעת שיר רוק, בליווי מוסיקלי של נגני **שלום חנוך**. אנשי־מיקצוע, שהקשיבו לבי־צוע, צופים לה עתיד בתחום זה, אם תגלה התמדה.

■ **ניסים מיזרחי**, בעל חב־רת־האופנה ראש אינדיאני, אוש־פז במחלקת־העור בבית־החולים בילינסון, להסרת גידול לא־ממ־איר. **צביקה ברנד**, שותפו־ל־עסקים של מעצב־האופנה **גר־שון ברם**, אושפז באיכילוב ל־הוצאת אבנים מהכליות, ואילו בימאי־הטלוויזיה **בארי לאנג־פורד** מסתובב כשידו מגובסת. היא נשברה לפני ימים אחרים.

■ המעבד המוסיקלי **ננסי ברנדס** והזמר **אבי טולדנו** ערכו הופעה משותפת בכרמיאל. לקראת סיום ההופעה עלה לבי־

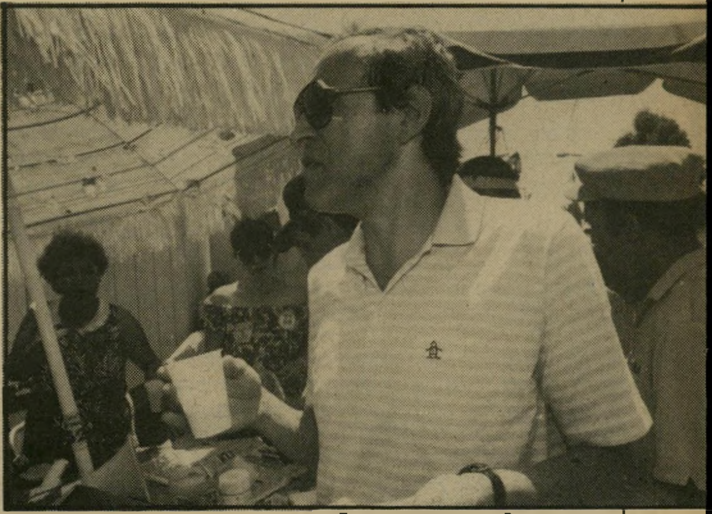

מוטלה שפיגלר

שחקנה המפואר בעבר של נבחרת ישראל בכדורגל, הסתובב אף הוא ביום הרביעי האחרון במרכז־הספורט בהרצליה, שבו נערכו הב־חירות הפנימיות של תנועת־החרות. שפיגלר הצטרף למטהו של ראש־העירייה אלי לנדאו. אריק שרון (למטה) נראה נינוח ביושבו באולם־הקליעה של המיטווח האולימפי על־שם יגאל אלון. תמונתו של אלון שהתנוססה מאחוריו לא הפריעה לו. כעבור דקות אחדות יצא. דויד לוי (משמאל) הגיע למטה שלו, ואחד הפעילים הציע לו שני כיסאות. הוא התלבט מעט, ובחר באחד מהם. בבחירות לשבי־עייה הראשונה הוא התלבט פחות לאיזה כסא יציג את מועמדותו.

אלי דסה, העולם הזה

מנכ"ל על הבימה?

עורכת־הדין אילנה זינגל בילתה באחרונה חופשה בלונדון, לשם הגיעה כדי לפגוש את בנה בן ה־23, סטודנט למישפטים. באותו זמן שהה בבירה הבריטית ידיד טוב שלה, עיתונאי יש־ראלי ידוע, שהגיע ללונדון במטרה לפגוש, לצורך תחקירים, כמה אנשי־עסקים ישראלים שאינם חוזרים ארצה עקב הסתבכויות שונות.

זינגל, שהיא בעלת־מניות בחברת דובק, יצאה באחד הערבים עם הידיד־העיתונאי להצגה, שאת שמה ניתן לתרגם כמעל ספק סביר, והעוסקת בסיפור מישפטי. לפתע נדהמה זינגל. על הבימה היא ראתה שחקן־סטאטיסט, הדומה דימיון מפתיע לזורח גהל, איש־דובק, השוהה כיום עם מישפחתו בלונדון.

אילנה, המכירה את זורח היטב, מאז היותם ילדים, היתה המומה מן הדימיון של גהל לשחקן, שגילם דמות מתמחה של שופטים, תפ־קידון ללא טכסט. מאותו הרגע כבר לא יכלה להתרכז בהצגה, והסתכלה כל הז־מן באיש, שפניו, שיערו, גופו והלי־כתו זהים, לדב־ריה, לאלה של גהל.

עורכת־הדין, ש־הגישה לא־מזמן תלונה לרשות ל־ניירות־ערך, ובה דרשה לחקור את פרשת אנשי־הקש שבאמצעותם נר־כשו חבילות־מנ־יות של דובק, ניגשה בהפסקה אל מאחורי־הקלעים כדי לבדוק את העניין מקרוב, אולם האיש נעלם. הוא נעדר גם בסוף ההצגה, ולא נראה בשורת השחקנים, שהשתחוו לקהל.

זינגל, בעלת ראייה מצויינת, בטוחה שהיא ראתה את זורח גהל על הבימה. ידידה העיתונאי, לעומת זאת, טען שזה היה בוודאי גבר הדומה לגהל. „זורח האמיתי משחק רק בחיים," הוא אמר לה, „בוודאי לא על הבימה!"

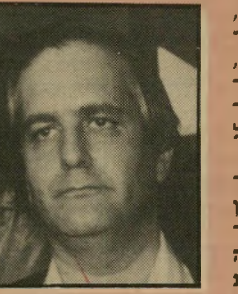

זורח גהל
דימיון!

אלי דסה, העולם הזה

נאווה ארד

חבורת־הכנסת, הגיעה לקבלת־הפנים שערכה יונה קלימוביצקי לצלם האמריקאי, זוכה פרס־האמי, פיטר גרינברג, כשידה חבושה במיטפחת. כשנשאלה כיצד נחבלה, סיפרה שלאחר הבחירות הפנימיות במיפלגת־עבודה, כשנודע שזכתה במיקום גבוה, התנפלו עליה חברי־המרכז וחיבקו אותה בפראות. כתוצאה מההתנפלות נשברה אחת מצלעותיה.

רחל אבנרי, העולם הזה

רותי איש־כסית

היססה אם לקחת את ילדיה, לי ותמר, להקרנה של הסרט „לול", שבו כיכב אביהם המנוח, משה איש־כסית, בכמה קטעים מצחיקים. בסוף ההקרנה נראו הילדים עצובים. השבוע מלאה שנה למותו.

מירי רוזנברג

מי שהיתה נערת־ישראל לפני 17 שנה, נמנעה במשך כל השנים מלהצטלם או להופיע באירועים חברתיים. כשהגיעה למסיבה גדולה, הדהימה את החוגגים ביופיה. רוזנברג, שהיתה נשואה לשלום פנסטר, מבעלי ה„סינרמה", וליגאל רוזנברג, מי שהיה בעלה של חני פרי, חיה כיום עם יהודה ואזדיאס, בעלה השלישי, מורה לג'ודו ובעל מכון־ספורט. ליווה אותה לאירוע ליאור (לצידה), בנה מנישואיה לרוזנברג.

מה גבר בשנות ה־40 וביקש להר־דיע משהו. כשמבוקשו ניתן לו, הוא סיפר שהוא ואשתו עומדים לפני גירושין, וכבר הגישו בקשה ברבנות. כמה ימים לפני הדיון הראשון הם באו להופעה הקודמת של ברנרס, ולא הפסיקו לצחוק במשך שעתיים מהבדי־חות וחידודי־הלשון שלו. הם כל־כך נהנו, שביום־המחרת החליטו לתת לעצמם עוד צ'אנס, וביטלו את הדיון בעניין הגירושין.

■ הזמר **שימי תבורי**, ה־נמצא בהליכי־גירושין מאשתו **ג'ניפר**, החליט להעתיק את מ־קום־מגוריו מתל־אביב לאילת, ורכש שם דירה. הוא גם סגר את מישרדו בתל־אביב, ובינתיים הוא נוסע לסידרת־הופעות ב־ריביירה הצרפתית. הוא הגיב בז־עם על הפירסומים בעיתונות כ־אילו יש לו רומאן עם **אנט פלאטו־שרון**.

■ הכוריאוגרפית **דרי שי** מביימת כבר ארבע שנים מופעי־אופנה גדולים. גדולי המעצבים והיצרנים נעזרים בשרותיה. היא אף הוזמנה לביים תצוגות־אופנה בניו־יורק ובברלין. למרות זאת נוהגת העיתונות להתעלם מקיו־מה, וכל הקרדיט על התצוגות שבבימוייה ניתנות לשותפתה ל־עסקים, **נאווה לוי**, אשתו של מעצב־האופנה **שוקי לוי**. גם אחרי התצוגה המרשימה של בית־הספר לאופנה שנקר, שנח־שב לאירוע אופנתי ראשון־במע־לה, לא הוזכר שמה בעיתונות. הגדילה לעשות אחת הכתבות שכתבה שהתצוגה בוימה על־ידי **צדי צרפתי**. עמיתיה־למיק־צוע יעצו לה לא לשתוק ולפנות לעורכי־העיתונים.

■ הצבע השחור מושך, כנר־

חניתה צנטנר

העוסקת כיום בהפקות ובאירגון תצוגות־אופנה, מופיעה בהרבה אירועים חברתיים בחיפושיה אחר דוגמניות חדשות ורעננות. לעיתים קרובות מתלווה אליה הדר עמרמי (לצידה), בעלה של בתה לורי, הלומד פיסיקה וכימיה באוניברסיטת תל־אביב.

„חייך, אכלת אותה!"

כנר

עירומה על המסלול

השדרן דן כנר הוזמן ל־הנחות תצוגת־אופנה באחד המלונות במרכז־הארץ. כש־הגיע למקום שבו אמורה היתה להיערך התצוגה הוא הבחין בזרקורים ובציוד־הסרטה, שהיה מונח במקום. כששאל לפשר העניין השיבו לו שעושים סרט־פירסומת למלון. התצוגה החלה, ואז עלתה על המסלול דוגמנית יפהפיה שהיתה מלכת־היופי של ברלין לפני שנה. כנר סי־פר לאורחים שהיא דוגמנית בינלאומית, המצטלמת לווג האיטלקי. לפתע היא החלה להתפשט, הסירה את השימ־לה ונשארה רק בחזיה ובתחתונים. כנר, שלא ציפה לקטע זה, היה המום ולא ידע מה להגיד. אז נותק המיקרופון שלו ממערכת־החשמל, ויהודה ברקן, שהסריט את הקטע הזה עבור סרט־המתיחות שלו, אמר לו את המישפט הידוע: „חייך, אכלת אותה!" כנר נעלב וצעק שזה יהיה בכל העיתונים ושסידרו אותו. הוא דרש שיוציאו את הסצינה מהסרט. למחרת הוא התקשר לחביבה פלטאו, מארגנת־התצוגה, והאשים אותה שהיא יזמה את העניין ושהיא נושאת באחריות ובתוצאות. הוא טרק את שפופרת־הטלפון. רק אחרי מסע־שיכנועים הצליח יהודה ברקן לשכנע את כנר להשאיר את הקטע בסרט.

אה, זמרות רבות בארץ. אחרת, איך אפשר להסביר את ההתנפ־לות של אחדות מהן על הקולקצ־יה החדשה של מעצבת־העילית האמריקאית־הלבנונית **נורמה קאמלי**, המיובאת ארצה? שתי נשים אלגנטיות — **ורדינה כהן**, אחותו של הזמר **יזהר כהן**, והזמרת **מזי כהן**, שהופי־עה באופרת־הרוק־והמחאה מאמי — רכשו מערכות שחורות להו־פעה בתוכנית־טלוויזיה. הזמרת **שרון ליפשיץ** רכשה מערכת־בגדים שחורה לצילום לתקליט החדש שלה. הזמרת **גיתית שובל** קנתה שחורים להופעות שלה. הזמרת **גלי עטרי** והשח־קנית **טליה שפירא** רכשו אף הן בגדים לשימוש מיקצועי ואי־שי בעיצובה של קאמלי.

■ באחת המסיבות סיפר איש־הקולנוע **יצחק** („איציק") **קול** על פגישותיו עם אנשי־קולנוע שונים. כאשר עסק בה־פקת הסידרה על **גולדה מאיר**, שאל את **אינגריד ברגמן** ה־שוודית־האמריקאית מה גרם לה לשחק את תפקידה של פוליטי־קאית ישראלית. השיבה ברגמן: „יש לנו שני דברים משותפים. גם גולדה וגם אני הזנחנו את ילדינו, ושתינו התחרטנו על כך." כעבור שנים סיפר קול את הדבר לבתה של אינגריד, **איז־בלה רוסליני**. כשזו שמעה זאת פרצה בבכי ושאלה שוב ו־שוב: „מה, היא באמת אמרה זאת?"

■ כאשר היה בארץ **סילווס־טר** („רמבו") **סטאלונה**, באה אל קול אשה ואמרה כי בתה הפ־סיקה לאכול וסובלת מאנורקסיה נרבוזה, מרוב תשוקה לפגוש את סטאלונה ולנגוע בו. האשה איימה לערוך שביתת־שבת במי־שרדו של קול אם לא יקח את הבת אל השחקן. קול נענה, הבת נגעה בשחקן והתחילה שוב ל־אכול.

■ סטאלונה עצמו, כך סיפר קול, חרד לביטחונו האישי ב־צורה קיצונית. לפני בואו הזמין שיבעה שומרי־ראש, נוסף על ה־ארבעה שהביא עימו. שומר־ראשו הראשי ערך לשומרים ה־ישראליים מיבחן, בנוסח: „כאשר אתה רוצה להרוג מישהו, לאן אתה מכוון את האקדח — אל המצח או אל החזה?" חוץ מזה דרש סטאלונה מכונית משו־ריינת בעלת מיזוג־אוויר, ושני ג'יפים המצויידים במיקלעים, כדי שאחד יסע לפני המשוריין והשני מאחוריו, „אבל שזה יהיה דיסקרטי." כשאמר קול שה־מכונית המשוריינת היחידה ב־ארץ שיש לה מיזוג־אוויר היא המרכבה, הציע שומר־הראש להזמין אחת כזאת, וויתר רק כש־נמסר לו שזהו טנק כבד. לבסוף הובאה מכונית משוריינת מאמ־ריקה.

■ שלוש מזוזות חדשות הות־קנו השבוע על משקופי בית־ה־קפה כסית, שבו נעשים בימים אלה שיפוצים. זאת לבקשתו של עורך־הדין חובש־הכיפה **חיים שטנגר**, המטפל בענייני בית־הקפה. לקוחתו **צביה ליטמן** ואמה, **לאה איש־כסית**, הס־כימו לבקשה ברצון.

■ הזמר **יהורם גאון** נראה בימים אלה שונה מתמיד — הוא גידל שפם, לצורך התפקיד הרא־שי בסירטה החדש של **מיכל בת־אדם**.

דפנה ברק, זוהר אוהליאב ונעמי רזן ■

רות עופר

ובעלה, איל־הספנות הישראלי יולי עופר, היו בין אורחי־הכבוד במסיבת יום־העצמאות של מדינת הפיליפינים, שעופר מכהן כקונסול־הכבוד שלה בארץ. הזוג לבש תילבושות לאומיות של הפיליפינים, העשויות מסיבי־בננה.

הן כמו נרות חנוכה: רואים אותן, הן משרתות, אבל הן לא נבחרות

החתיכות של חרות

תיירת פנים יפה עידן בת 17 מבית־שאן הגיעה להרצליה בעיקר כדי להשתזף בבריכה. אם כבר עושים כיף, אז זה בגדול. מה שהתנהל בקלפיות, מי נבחר ומי לא, לא עניין אותה. גם חברה, שעימו הגיעה, לא התעניין במיוחד. העיקר שניתנה להם ההזדמנות להתחכך בהמון.

החזה שייך לציפי אלמוג, פ־עילה במטה של חיים קופמן. את הסטיקרים בחרה להד־ביק מעל שני המקומות הבולטים, אך קופמן לא נכלל בשביעיות.

ה רבה חתיכות היו ביום הרביעי בבחירות הפנימיות בתנועת־החרות.

הן עשו שם הכל. החל בעידוד ובי־שיכנוע חברי־המרכז למען הנציג שע־בורו עבדו, וכלה בניהול ועדות־הקלפי. במשך 20 שעות הן עבדו ללא הפוגה, בחום הלוהט ששרר במרכז־הספורט בהרצליה. אולם בסופן לא נכללה אף אשה אחת בין המועמדות ברשימת חרות לכנסת הבאה. הנשים בתנו־עת־החרות הן על תקן נרות־חנוכה בלבד.

בכניסה למרכז־הספורט התמקם ה־מטה של שאול עמור, יושב־ראש עי־ריית מיגדל־העמק. עשרות נערות, ש־יצאו לא־מכבר לחופשת־הקיץ, התגיי־סו להריע ולעודד: „שאול הוא שלנו, שאול לא לבד, הוא בטח הנציג של כל אחד!" הן שרו בקול רם במגפונים ש־בידיהן, על־פי מנגינת השיר „האשם תמיד הוא בטח לא פראייר של אף אחד." הנערות הללו עבדו ללא־הפסק, בהנחיית רעייתו של עמור.

השביל המרכזי המה כולו נערות ונשים, חברות כל המטות, שעמדו וחילקו סטיקרים ציבעוניים, שנשאו שמות־מועמדים. הבולטים שבהם היו הסטיקרים של רוני מילוא, חיים קופמן, צחי הנגבי ודויד מגן.

מועמדים אחרים החליטו לחלק ל־חברי המרכז כובעים ציבעוניים, תיקי־ניילון או מלונים. האחראיות על החלוקה היו נשים. המועמדים סמכו על כושר־השיכנוע שלהן, או לפחות על מראן המושך.

כשרוני מילוא נרחק לשביעייה השנייה, הזילו הנשים במטהו דימעה ושינסו מותניים, כדי שייבחר בשבי־עייה השנייה.

המועמדת לימור ליבנת הסתובבה במשך כל שעות היום בין המטות ה־שונים, וניסתה לרקום הסכמים עצמ־איים. אלא שמאחוריה עמד מטה קטן. פעילות־חרות הלכו אחרי הגברים, ו־סייעו להם, ולא לשתי המועמדות ה־יחידות שנותרו מבין ה־10 שהציגו את מועמדותן בתחילת המירוץ.

שתי המועמדות רצו גם הן להיות מחובקות בידי חברי־המרכז, כמו הגב־רים. כשמיכה רייסר ורובי ריבלין הצ־ליחו להיבחר, הם התנפלו בחיבוקים ובנשיקות על דויד לוי. היתה זו אהבה כנה ואמיתית בין עסקנים. אהבת גבר ואשה אינה יכולה להידמות לגילויי אהבה כדוגמת אלה.

הגדילה להתבטא חברת־הכנסת מר־ים תעסה־גלזר, שאמרה אחרי שנודע לה שאינה נמנית עם המועמדים לכנ־סת הבאה: „היה צריך להכניס אשה,

לשרות בלבד קלפי מיספר 17 היה מאוייש כולו על־ידי נשים. היושבת־ראש היתה אסתר בקמן, פעילה שנים רבות. עימה ישבו רנייה ברונשטיין וקטי דויד. שעה לפני סגירת־הקלפי בהצבעה לשביעייה הראשונה בחרו רק 20 מתוך 43 איש. הדילים עוד לא סוכמו סופית, ולכן לא כולם הצביעו. אך הנשים טובות־הלב ישבו בסבלנות אין־קץ בשמש הקופחת, והמתינו.

המועמדת לימור ליבנת, שזכתה במקום לא־רע בבחירות לפא־נל, נכשלה כישלון חרוץ בניסיונה להיכלל ברשימה לכנסת. אולי משום שלא היתה לה פעילת־מטה כמו רונית להב (משמאל), שהיתה פעילה מרכזית במטה של רוני מילוא. זו הזיזה כוחות, ניידה מצביעים, עשתה רשימות, אך חרף כל זאת – אף נותר לה זמן לאכול.

מבטים חשדניים

הופנו אל ויוי סוד־רי, חיילת בת 19, שלקחה במיוחד יום־חופש מהצבא כדי לחזות בקר־נבל הלאומי. ויוי לא מצאה את מקומה בקרב חברי־המרכז הרבים ובני מישפחותיהם. כשהיא מצויידת בבגד־ים ובמגבת היא עשתה דרכה לעבר בריכת־השחייה שהיתה מקום־מיפלט לרבים שביקשו לפרוש מהמולת הדילים ומאבקי־האיתנים בין המחנות.

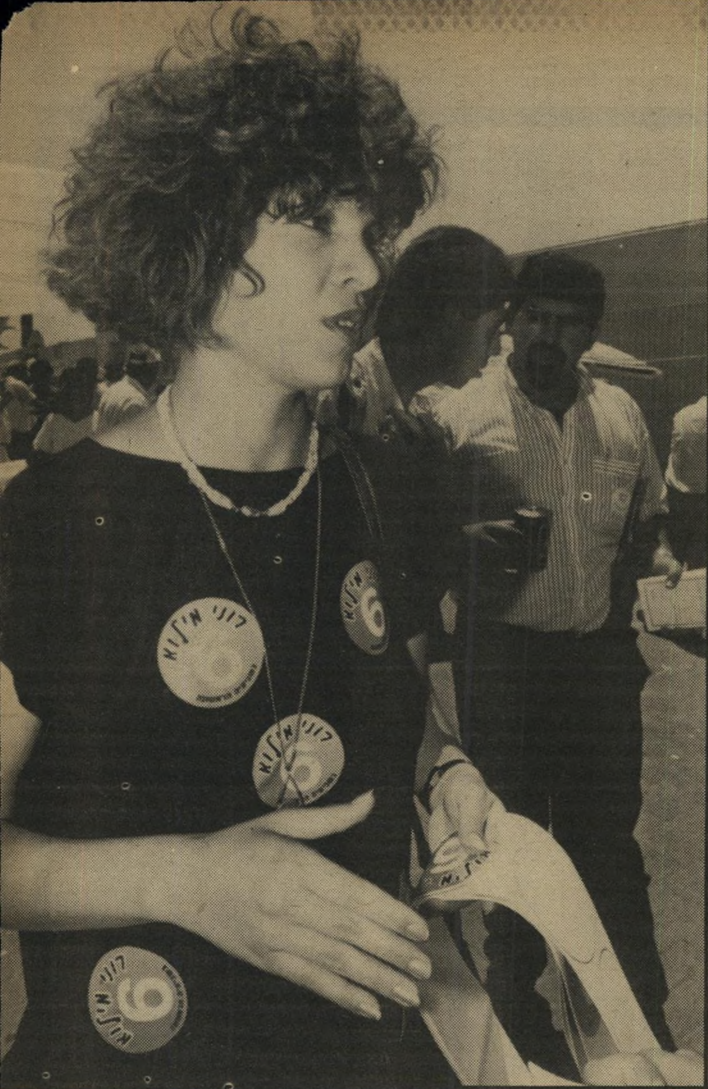

הכלה של אבידוב

איילה כהן, מנהלת לישכתו של רוני מילוא זה שלושה שבועות, היתה פעילה במטהו. היא בת קיבוץ חמדיה, ושינתה כיוון פוליטי אחרי שהכירה את איקי, בנו של ח"כ כהן־אבידוב, שלא נכלל ברשימה.

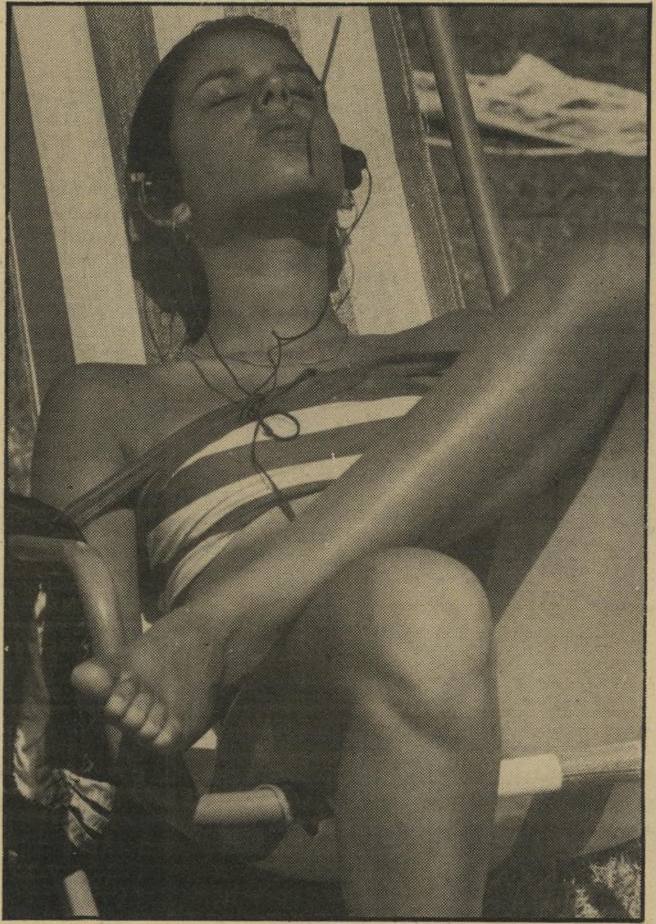

החרותניקית האלמונית

יפהפיה של חרות. איש לא העז להפריע את שלוותה כדי לשאול לשמה. חרף המגפונים שטירטרו את שמות המועמדים, העדיפה הנערה להתחבר לווקמן שלאוזניה, ולתפוס שלווה בלב ההמולה.

המיגדלית

מיכל פרידמן (21), מעוד־דת בולטת במטה שאול עמור. כבר שנה שהיא פעילה פוליטית. היא הצליחה להביא לא מעט חברי־מר־כז למטה, ולוא רק כדי לראותה.

ולוא רק לקישוט!" אחרי התבטאות כזו, מה יש עוד לצפות מהגברים?

הפעילות הלוגיסטית של נשי חרות ראויה לשבחים. הן הכניסו רוח־קרב ב־מועמדים המותשים, הפעילו מכשירי־קשר, הזיזו כוחות, אירגנו תיגבורות, קראו במגפונים, דאגו שמועמדיהן ייר־או תמיד רעננים, כאילו היום רק הת־חיל, אירגנו שירה בציבור. הן פשוט היו משכמן ומעלה. אבל חברי מרכז־חרות לא הכניסו אותן לרשימה.

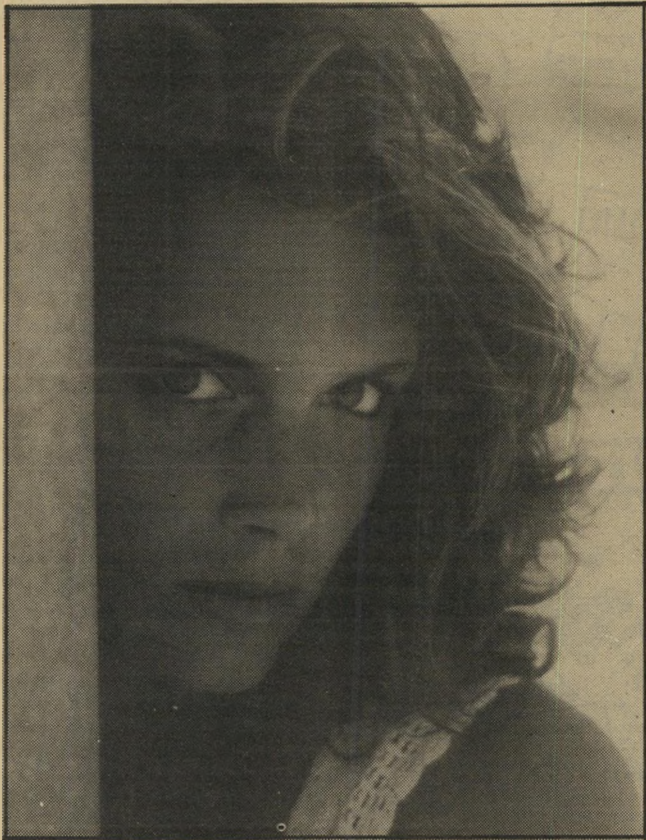

לא רוצה

עירית שכטר, יפהפיה בת 20, ענתה לפני חודשיים למודעה „דרושים לעבודה", שחיפשה נערות נאות לחודשי־הקיץ. היא הוזמנה לצעיר, שבחן אותה מבחינה חזותית וקבע שהיא „נראית די טוב." הסתבר שהעבודה היא ליווי שרי־חרות לוועידה ושרותי־מזכירות. השכר: שמונה שקל לשעה, סכום גבוה־יחסית. עירית לא הבינה מה הקשר בין צורתה החיצונית ועבודות־מזכירות, וסירבה גם מפני שבעלה התנגד לקשר „עם הצד הזה של המפה הפוליטית."

אף לא אחד מבין שלושת ראשי ה־מחנות, דויד לוי, אריק שרון ומשה ארנס, או ראש־הממשלה יצחק שמיר, פעל למען הכללת אשה ברשימה. כולם היו עסוקים מדי במילחמת המחנות וה־כיסאות.

הנשים אינן מגיעות לרמת האסטרק־טיביות של הנסיכים החדשים של תנו־עת־החרות, ומשום־כך באו על עונשן. אפשר לראות אותן, אפשר להשתמש בהן, להיעזר בהן, אך אין לבחור בהן, לפי תנועת־החרות.

יוסי עין דור

צילם: אלי דסה ■

מה זה בחירות?

זאת באה לברר עדינה בן־שושן (למע־לה), שבאה להצבעה בחברת אביה, חבר־המרכז. לעומתה, תמי גל (משמאל) יודעת היטב מה זה. למרות היותה חברת המטה של אולמרט, נשאה סטיקרים של מועמדים אחרים.

לידיעת ציבור לקוחותינו!!!

* כל מדריכי הנסיעות "חץ"

* כל עיתוני התשבצים שבהוצאת "לידור":
עם הסמל המבטיח אמינות

נמצאים **בכל** חנויות הספרים
ובכל דוכני העיתונים
בארץ (פרט לחנויות סטימצקי).

הפצה "גד": רח' יד חרוצים 7 תל-אביב,
טל: 03-377056.

חוקר ה„קבלה" דויד גולדנר (למטה) נעצר בחשד שהיכה את אשתו. עמיתו נעצר בחשד שהשתמש במקדחה נגד אשתו. האם ה„קבלה" מערערת את נפשם של מאמיניה?

„שלושה נכנסו לפרדס," מסופר בתלמוד, „רבי עזריה, רבי טריפון ורבי עקיבא. הלכו ולמדו את תורת הנסתר. הראשון נשתגע, השני איבד עצמו לדעת, ורק רבי עקיבא יצא, עורו בין שיניו. יצא רק בגלל הקדושה שלו עצמו."

את המעשה הזה מספר הרב שמואל פרומר בכל פעם, כשהוא מסביר מדוע אסור לאיש מהישוב להתעסק בקבלה. „התורה זה לא צחוק." פרומר הוא, אגב, קבליסט בעל דיפלומה. הוא למד בחצר של הרבי מלובביץ'.

בחודש שעבר פירסם העולם הזה (15.6.88) ראיון עם איש־הקבלה דויד גולדנר. יומיים לאחר פירסום הכתבה הוצא נגד גולדנר צו־מעצר, בחשד שניסה לתקוף את אשתו.

מקדחה בראש

הסיפור מאחורי הכותרת מוביל לדראמה מיסתורית, הקשורה בכוחות־השאול. לפסיכולוגים הסברים, אולם החוגים הדתיים מצביעים על מה שנראה כזעם אלוהים במי שהעזו לחדור לממלכה הפרטית שלו.

זעם אלוהים!

באפריל השנה נעצר מהנדס מאחד ממכוני־המחקר של רפא"ל. המהנדס אליעזר גור (שמו נחשף כאן בראשונה) ואשתו חזרו בתשובה לפני כמה שנים. בד בבד עם לימודי־התורה הרגילים, שבהם חייב כל חוזר־בתשובה, נמשך הזוג לחלק הסודי, והחל מתעמק בתורת־הנסתר.

„ראו עליהם שהם מידרדרים," מספרים מכרים.

לפני חודשיים, אם כן, ברגע של זעם, תפס גור־הבעל מקדחה והיכה בה על ראש אשתו. (העיתונות המקומית הפליגה אז בדימיון וציינה שהוא ניסה לקדוח בראשה). המהנדס נעצר ונשלח להסתכלות פסיכיאטרית.

זמן קצר לפני הגשת כתב־האישום התבשרה הפרקליטות שהאיש נורמלי, אלא שבאותו רגע מסויים מאוד היה נתון במצב שבו לא היתה לו שליטה על מעשיו — מצב שלא מאפשר הגשת כתב־אישום.

גור שוחרר, ודווקא אשתו נשארה מאושפזת בגלל מצב נפשי מעורער.

הדימיון בין גור לגולדנר רב. כמו גור, גם גולדנר חזר לפני שנתיים בתשובה ולמד קבלה. כמו גור, גם גולדנר הוא מהנדס באותו המכון של רפא"ל.

בראיון שהעניק גולדנר להעולם הזה קרא לכל עם ישראל לחזור בתשובה, שכן בקרוב יהרוג יהוה את מי שלא הלכו בדרכו. שיחה של שעות אחדות עימו מחייבת מאמץ, כדי שלא להיסחף על־ידי הכריזמה שהוא מקרין. גולדנר משכנע מאוד בדבריו. לא בקנאות או בפאתוס, אלא בקול שקט.

ניר (שם בדוי) מנווה־שאנן, חיפה: „הוא הפחיד אותי. ממש נכנסתי להיסטריה. לא נראה לי שהוא אפילו התכוון לכך. הוא סיפר לי על עצים שנפלו על ראשיהם של אנשים שפשעו בדרך זו או אחרת. מאז אני משתדל שלא לעבור בחורשות וביערות."

קשה להבין היסטריה כזאת. אולם ניר אינו היחיד. יש עוד אנשים שגולדנר גרם להם לשקשק.

אנשים הקרובים אליו, והמכירים את מישפחתו, סיפרו שהוא עושה בעיות ומתנהג באופן מוזר מאז שהחל חובש את הכיפה.

באותו היום שבו פורסם הראיון עימו, התלוננה אשתו במישטרה. היא סיפרה שבעלה איים להרוג אותה, ושציין אף את הדרך שבה הוא עומד לעשות זאת. הוא שלף אקדח שהחזיק ברשותו.

השליח הקדוש, גולדנר

המישטרה הזמינה את גולדנר פעמיים לתישאול, אולם הוא לא טרח להופיע. אז חתם סנ"צ שרגא לוי על צו־הבאה לחקירה נגד דויד גולדנר.

„האיש הופיע," מספר סנ"צ לוי, מפקד תחנת־זבולון, „והכחיש את כל הטענות נגדו. הוא הודה שיש בעיות בינו לבין אשתו, אבל אמר שמעולם לא איים עליה. שיחררנו אותו בערבות עצמית, והחרמנו את האקדח שלו. כיום אנחנו עדיין שוקלים אם להמליץ על העמדתו לדין."

עיסוק ב„קבלה" גורם לעירעור הנפש — טוענים בעולם החילוני. עיסוק ב„קבלה" הוא ניסיון להתחרות באלוקים, טוענים החרדים. עכשיו זה הופך אופנה בנוער

האם נמצא קשר כלשהו בין גור לגולדנר?

„למעט הדימיון המפתיע שבין שני הסיפורים, לא הוכח שום קשר פיסי. אולם מצאנו קשר בין גולדנר לעוד עובד ברפא"ל בשם גרשון טננבאום."

לראיון עימי הגיע גולדנר כשהוא מלווה בטננבאום זה. אז הצטייר האיש בעיניי כטיפוס שתקן, נחבא אל הכלים, הבוהה בחלל־האוויר. הוא לא הסכים לענות לשאלותי.

האם נוצרה באותו מכון של רפא"ל מעין כת של מהנדסים קבליסטים? מפחיד לחשוב שהאנשים האלה מופקדים על מיגזר חשוב של מערכת־הביטחון.

היו שאישרו את החשש, ודיברו על הסודיות הרבה האופפת את המהנדסים האלה.

טילפנתי לגולדנר עצמו. בתחילת השיחה, עוד לפני ששאלתי את השאלות הקשות, הוא היה לבבי והודה לי על ה„ראיון האובייקטיבי והמשקף" שפירסם העולם הזה. כשביקשתי לדעת על המעצר, הוא הכחיש הכל וכינה את הדברים רכילות מרושעת, שאסור לי להתעסק בה. „זאת אומרת שאני יכול לגשת למישטרה ולבדוק?" שאלתי.

„אם אתה הולך ללוי, תזכור שאני לא אמרתי כלום. לא אישרתי ולא הכחשתי!" הוא ניתק את השיחה.

אחרי מחצית השעה הוא צילצל שוב. הפעם נשמע אחרת, זועם. הוא איחל לי ישיבה מוצלחת ומהנה על להבות האש בגיהינום. הוא הזכיר לי ציטוט שלו בכתבה, כשהוא מנבא לכל השמאלנים שגופותיהם יתגוללו ברחובות, ואמר שגם כתבה מרושעת עלולה להוביל לאותה התוצאה.

המהנדס הקדוש טען שסוף־סוף מתגלה כאן פרצופו האמיתי של העולם הזה כעיתון רכילותי מתועב.

אלוהים, לפי גולדנר, מתעניין במיקרה האישי שלי, ויתן הוראה לצבא מלאכיו להעניש אותי על פגיעה בשליחו הקדוש, גולדנר.

„להיות אלוהים קטן"

חזרתי למפקד־המישטרה ושאלתי מה עושים נגד איש כזה, המבקש להפחיד אנשים ולנסות למחוק קטעים לא־נעימים מעברו.

סנ"צ לוי: „אם יבוא אלי מישהו ויתלונן שגולדנר הפחיד אותו עד מוות, נצליח לטפל בו. מצד שני, העבירה שלו שייכת לסוג העבירות שאסור למישטרה לפתוח בחקירה עצמאית לגביהן."

מצבם הנפשי של שני אנשים עורער, כנראה בגלל עיסוק בקבלה. האם יכולה המישטרה למנוע מיקרים דומים? „כרגע ידינו כבולות. שום חוק לא נחקק בנושא זה, וגם לא היה יכול להיחקק. הקבלה והשפעותיה לא נחקרו מעולם באמצעים מדעיים מודרניים. כל פסיכולוג, שאליו תפנה, יענה תשובה שונה לחלוטין מזו של רעהו.

„אני בעצמי התעניינתי בנושא זה, וכלל לא הופתעתי לראות אנשים יוצאים מדעתם. התעמקות במיסטיקה כזו מצד אנשים חסרי־ניסיון־חיים, או מצד אנשים שעדיין לא הגיעו לבגרות נפשית, יכולה להביא לבעיות. הגיל לא משחק כאן שום תפקיד. ברגע זה אין באפשרותנו לעזור, אלא רק למנוע מהנפגעים להזיק, במצבם, לאחרים."

צביקה שוהם, דתי־לשעבר ש„חזר לשאלה": „בתקופה שבה יד־לאחים (אירגון דתי מיסיונרי, שלקח על עצמו להשיב את שוהם ל,דרך הישר') טיפלו בי, התקרבתי לקבליסט בשם פיש. ראיתי דברים שלא ייאמנו, ואני יודע מה מסוגלת הקבלה, כמו כל מיסטיקה אחרת, לעולל. יש כאן תחום של על־טיבעי. האמונה בזה היא אוניברסלית, ולא מחייבת אמונה באלוהים. זה תחום אסור, והייתי מציע, כחילוני, להתרחק מזה. רק קבוצות קטנות מאוד שמרו על שפיות. צפת היוותה תמיד מקום־ריכוז לקבוצות הללו."

משהו משותף כיום לכל הקבליסטים: „תחושה מוקדמת" — כפי שהם קוראים לזה — שתפרוץ מילחמה עם סוריה בספטמבר. יש אנשי־ביטחון החוזים מילחמה בתנאים דומים.

בשנים האחרונות צצו, כמו פיטריות אחרי הגשם, מכונים ללימוד קבלה ומיסטיקה. קהל בני הטיפש־עשרה מצוי במקומות אלה, המלמדים גם אסטרולוגיה וקריאה בקפה. גם ספרות מיקצועית ענפה כבר יש.

עסקנים זריזים תפסו שיש כאן קהל פוטנציאלי עצום, ובלי כל התחשבות בסכנה שבדבר הוציאו ציטוטים מספר־הזוהר ומעוד ספרי־קבלה, בתרגום חופשי לעברית של ימינו. בני־נוער, שהם סקרנים מטיבעם נמשכו לנושא זה, ששיפר את שיגרת יומם. „להיות אלוהים קטן," כך הגדיר אחד מהם את ההרגשה. אחדים מהם אף „חזרו בתשובה".

רונית (שם בדוי), תל־אביבית בת 18: „לחברה שלי יש אמא, שעסקה במשך שנים רבות בקבלה. היא הדריכה את החוג המצומצם שלנו איך לומדים קבלה.

„לקחתי ספר, וקראתי בו רק את הדברים שהאמא הירשתה לי. פרקים מסויימים בספר הותרו לקריאה על־ידי הכותבים רק מגיל 40. אז יש לבן־אדם די ניסיון להתמודד עם הגדולה.

„אותה אמא אסרה על חבריי ועלי לקרוא את הפרק שדן בכוח של האותיות. והנה, לא מזמן, בשבוע הספר, מצאתי באחד הדוכנים למכירה ספר שכלל פרק נרחב על נושא האותיות. ניסינו להתווכח עם המוכר, אולם הוא כלל לא חשב מעבר ל־25 השקלים שהרוויח על הספר.

„האם אני מאמינה? כן, בהחלט! פניתי לדרך הזו כי יש לי יכולת לחזות דברים. בלילה לפני הפיגוע באוטובוס בדימונה לא ישנתי. בבוקר קמתי ואמרתי לעצמי: ,רונית, את סתם הוזה!' כשחזרתי מבית־הספר ושמעתי מה קרה, הייתי המומה.

„תהיה מילחמה בספטמבר, אני בטוחה!

„חבל לי על כל מי שיקנו את הספרים ולא תהיה להם אמא, שתגיד מה מותר ומה אסור. הם לא ישתחררו מהסיוט הרבה שנים.

„כרגע אני רוצה להמשיך וללמוד. בשלב הזה אני כבר חייבת ללכת למקובל, שיקבע אם אני כשרה נפשית לעמוד בלחצים. מי שיקבע עבורו איסור, כדאי לו לשמור עליו בקפדנות. חבריי ואני עוטפים היום את ספרי־הקבלה בנייר חום אטום, כדי למנוע שאלות."

תחום אסור, אם־כן. גולדנר וגור נמצאים במצב קשה. אין גוף ממלכתי המטפל בבעייה, המסכנת את נפשו של הנער המתבגר.

הסוחרים הממולחים עושים מזה כסף, הדתיים משתמשים בזה לתהליך החזרה בתשובה. ברפא"ל עושים בזה תראפיה קבוצתית אחרי העבודה, בני־נוער מחפשים בזה פיתרון למשברי־הגיל.

קבלה 88'. אוריגינל שבאוריגינל. לא מועתק מאמריקה. כמו שרק ישראל מסוגלת לייצר, עם כל התיסבוכים. היזהרו מחיקויים!

רונן ברגמן

ראובן שניר

שירתו של מחמוד דרויש אחרי מילחמת־הלבנון

יש ומשורר שוקע במרה שחורה, ושירתו הופכת ראי לייאושו ולאובדן דרכו. ידידיו, קהלו ובני עמו אינם שותפים בדרך כלל לתחושותיו. לא כך כשמדובר במשורר לאומי, אשר חש שהוא נושא על שכמו עול שליחות לבטא רחשי לב, כמיהות ושאיפות של בני עם שלם. לא כך כשמדובר במשורר, אשר בני עמו שומעים בשירתו את הד קולם. כזה הוא מחמוד דרויש (יליד 1942), משוררו הלאומי של העם הפלסטיני.

דרויש מבטא ביצירותיו שאחרי מילחמת־הלבנון ייאוש מוחלט בשני מישורים: אישי ולאומי. המצב העכשווי העגום לא ישתפר אלא רק יחמיר, והתיקווה היחידה היא ההישרדות. הדבר בא לידי ביטוי בעיקר בשני קובצי השירה הי אנ׳ניה הי אנ׳ניה (זו הנעימה זו הנעימה) (1986) וורד אקל (פחות ורדים) (1987). דרויש, אשר עזב את ישראל בתחילת שנות ה־70 והפך לפעיל במיסגרת אש״ף, כואב בשירתו את גורלו של העם הפלסטיני: כיבוש בתוך המולדת, נדודים מחוצה לה, אובדן דרך, מודעות מוחלטת לכך שהכמיהות הלאומיות לא יתממשו, לפחות לא בדורנו.

בתוך המולדת סובלים בני העם הפלסטיני, אליבא דדרויש, ממוראות הכיבוש, אך אין הדבר מרפה את ידיהם. הם נלחמים, נאסרים ו„עם מריע לעולים בחיוך אל מותם". לחם חוקם של הפלסטינים מחוץ למולדת הוא הנדודים. בני־אדם ללא קרקע מתחת לרגליהם, כאותה אשה

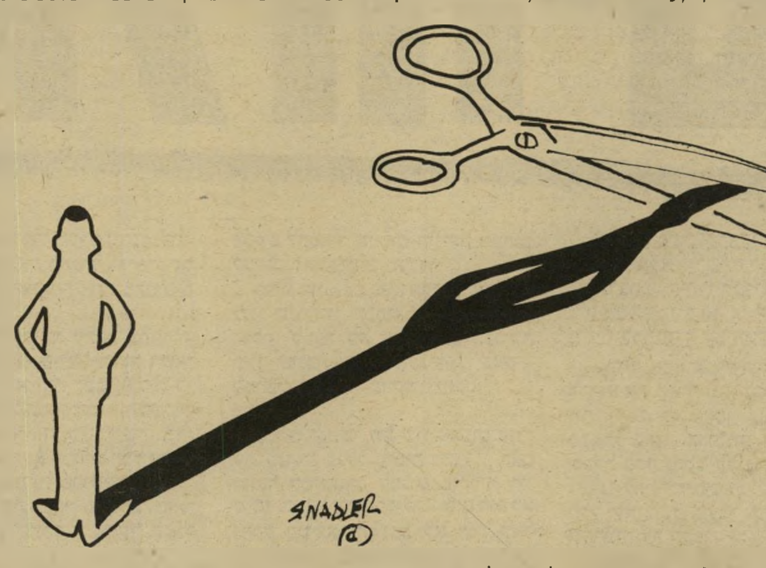

בשירתו של דרויש, אשר נשאלת בנמל־התעופה של אתונה מהי כתובתה, ומשיבה בטיבעיות: „צרורי הוא כפרי". כאנשים ללא מולדת, נושאים הפלסטינים את מולדתם כצרורות על שכמם. כל מקום שבו יונח הצרור, הוא מולדתם הזמנית, עד אשר ייאלצו לבקש מולדת אחרת. לא די בכך אלא שגם הגורל לועג להם: הפלסטינים המגורשים מלבנון מוצאים מיקלט בעדן, עיר הרחוקה אלפי מילין מן המולדת; עיר, הנושאת את שמו של מחוז חפצו המיוחל של המוסלמי לאחר מותו.

„מזה 40 שנה," טוען דרויש, „נדחף הפלסטיני מהגירה לגלות, ומים למדבר, ממחנה־מעצר לטבח... כך עומד האדם הפלסטיני לפני שאלות אחרות, בנוסף לשאלות החירות והעצמאות: הוא עומד לפני שאלת הקיום האנושי הרגיל על פני האדמה: להיכן ילך? היכן ילד את ילדיו? היכן ינום? היכן יעבוד? היכן ילמד? היכן יאהב? היכן יכתוב שירה? והיכן ייקבר?"

ההכרה העמוקה, שישראל איננה הגורם היחיד לטרגדיה של העם הפלסטיני, מלווה את שירת דרויש בשנים האחרונות. הוא מגנה את שליטי ערב, ובעצם את בוגדנותם של כל בני האומה הערבית; אין הוא פוסח על אחריותם של הפלסטינים עצמם לטרגדיה שלהם, והוא מפנה אצבע מאשימה גם לעבר ההנהגה הפלסטינית, שעל שולחנה הוא סמוך. בסיפרו ד׳אכרה ללנסיאן (זיכרון לשיכחה) (1987), המתאר קורות יום אחד מימי המצור על בירות באוגוסט 1982, הוא שופט בחומרה את העולם הערבי: „הגיע הזמן להבין שאין תיקווה. אין תיקווה מן הערבים. אומה שאינה ראויה לחיים. אומה כדמות שליטיה."

המשורר כואב את השינוי המהותי, שחל במשך השנים ביחסם של הערבים אל הפלסטינים: „היו זמנים בהם פגיעה בפלסטין הציפה את הרחוב הערבי ביגון, בהמולה ובכעס. הרחוב הערבי היה מדיח שליטים בשל פגיעה כלשהי בלב הקולקטיבי הזה. כעת מתחרים ביניהם השליטים בשוחד שהם נותנים לרחוב הערבי, כדי לסלק אותו מן הקונסנסוס הזה. הנשק הערבי הרישמי יוצא בפרהסיה כנגד הצער והרעיון הפלסטיניים ומטיל עליהם את האחריות לאומללותה של האומה הערבית ושעבודה." הערבים משלמים מס־שפתיים לפלסטינים, אך לא עושים דבר. הוועידות למיניהן, המתכנסות לדון בטרגדיה הפלסטינית, מסתפקות בשלוש דקות של מחיאות כפיים, המבטאות הכרה בזכויותיו של העם הפלסטיני לשוב לארמתו. אך עם תום מחיאות הכפיים ממשיך המשורר, יחד עם אחיו, בנדודים לארץ אחרת, אולי לוועידה אחרת.

דרויש מוקיע מעשי־נבלה גם בתוך תוכו של העם הפלסטיני, מעשים ההופכים את רעיון השיבה אל המולדת לחזון־תעתועים. הוא מגנה את „שודדי־הקברים": בין אחיו של המשורר יש הרוצים במותו, וכל זאת, שומו שמים, כדי שיוכלו להספידו. שימוש נאה נעשה בשירתו במיתוס של קין והבל, כדי להמחיש את השינאה העצמית בקרב בני עמו. במצב זה מוצא המשורר לנכון לשמור על החללים מפני חובבי המספד למיניהם. החללים הפלסטינים הם הם הגשר לחיים חדשים: הם עוף־החול, אשר יישרף ויקום לתחייה.

הסטייה החמורה בדרך המהפכה הפלסטינית משקיעה את דרויש בהרהורים: „המהפכה ראויה, אולי, למישפט בשל היותה נעדרת מסורת של שפיטת חברי ההנהגה על פשעיהם הזועקים לשמים. במקום זאת הסתפקו בעיקוב אחר עברות מוסר של חללי העתיד, שעה שהם תרים אחר תענוג חולף בסיגריית חשיש, או באשה מפתה, לפני שגופותיהם יהפכו לבימת נאומים."

למרות המצב הנואש ספוגה שירתו של דרויש באי־חרטה על הדרך שבה הלך, אי־חרטה על דרכו של העם הפלסטיני. לו ניתנה לו האפשרות להתחיל את חייו מחדש, היה הולך באותה דרך. אדמת מולדתו, פלסטין, מספקת לו את הכוח והטעם לחיים, והמשורר ובני עמו מוכנים להקריב את כל המיטב אשר להם כדי להגיע אל קרקע מולדת משלהם. נחישות ההחלטה להילחם עד טיפת הדם האחרונה היא איתנה, אפילו אם הדרך קשה, והניצחון, כך נראה, בלתי־אפשרי.

המערכה תוכרע, כך משוכנע דרויש, בתבוסתם של הפלסטינים. כולם ימצאו את מותם. הפסימיזם שלו אכן קודר, אך המשורר מפנה מבטו לצד האנושי, ומוצא לנכון לרחם דווקא על האויב: „ראינו פני אנשים שיהרגם (הוא, האויב — ר״ש), בהגנה האחרונה על הנפש, אחרונינו / בכינו את חג ילדיהם." לא עוד שינאה עיוורת לכל בני עמו של האויב, כולל ילדיו ונשיו, אלא הבנה אנושית לסיבלו, ומתי? ברגע הטראגי ביותר לבני עמו של המשורר!

לעיתים קרובות תוהה המשורר על הזיקה בין השירה והמציאות ועל כוחה להשפיע על המאורעות. תהיות אלה עולות בראשו בעיקר בשעות הקשות ביותר. דרויש מייחס אמנם כוח מסוים לשירתו: בין הגורמים שעושים את החיים כדאיים „על האדמה הזו" הוא מונה את „פחד העריצים מהשירים". יחד עם זאת אין המלים מוסיפות לדרויש כוח כי אם עול. יתרה מזו, הוא מודע לחידלונה של שירתו בשעות המצוקה. בשיחה עם עיתונאי אמריקני בימי מילחמת־הלבנון הוא מצהיר: „אני כותב את שתיקתי". הוא יודע היטב, שכאשר הפצצות נופלות אין מקום למלים. הכתיבה אינה, לדבריו, „ארטילריה אפקטיבית כנגד מטוסים". או כפי שהוא שואל באירוניה: „האם עדיין אתה מאמין שהשירים חזקים ממטוסים? אם כך, כיצד לא הצליח המשורר שבינינו לעמוד בפני הטבח?"

„הפצועים והצמאים ומחפשי המים והלחם," מפנה דרויש קריאה לסופרים ולמשוררים, „אינם רוצים זמירות, והלוחמים אינם שמים לב לשירתכם... אנו שוליים במילחמה. ביכולתנו להגיש שרותים אחרים לאנשים. פחית־מים שקולה כנגד כל עמק עבקר (מקום משכנם של השדים, על־פי המסורת הערבית הקדומה, אשר גורסת, בדומה לתיאוריה היוונית על המוזות, שמקורה של השירה בכוחות עליונים, שדים, המדברים מגרונם של המשוררים. ר״ש). מאיתנו נדרשת כעת פעילות אנושית, ולא אסתטיקה יצירתית." זוהי לעיתים דעתו של משוררו הלאומי של העם הפלסטיני, אך הוא בודד בה, עד כי הבעת־דיעה זו מעוררת בו תחושה, שיש מי שרוצה „לרצוח את המשורר, אשר העז להכריז שהוא כותב את שתיקתו."

למרות זאת נותר דרויש משורר. יתרה מזו, הוא מתווה את הדרך למשוררים אחרים מבני עמו: „להיות משורר פלסטיני ברגע זה, משמע — להמיר את שאלתו של המלט בקביעה פסקנית. במקום לומר: להיות או לא להיות, זו השאלה, עליך לומר: להיות או... להיות, זו ההחלטה." יחד עם זאת, בין השיטין בשיריו מנשבת רוח שחורה וקודרת, רוח של סוף דרך ומוות קרוב. פה ושם פזורות רמיזות על מחשבות המתרוצצות בראשו בדבר כוונה לשים קץ לחייו במו ידיו, כמו ח׳ליל חאוי (1925־1982), אותו משורר לבנוני, אשר התאבד כשעמדו כוחות צה״ל בשערי בירות.

פטריוטיזם של יאללה

מותשת קרבות ומאבקים וידועת אכזבות נוכח בוגדנותם של הפלסטינים אשר להם ולעניינם הצודק הקריבה את מיטב שנותיה, החליטה עורכת השירה העברית הלית ישורון, כי יש גבול ויש קו אדום שאותו לא תתיר לשום בריה לחצות. מכל מקום, לא בכתב־העת שבבעלותה, חדרים שמו.

בחוברת האחרונה, חוברת 7 לאביב 88, קמה ועשתה מעשה של סתיו, בהחליטה שלא תפרסם את חמשת שיריו המתורגמים של מחמוד דרויש הנדפסים עתה במדור זה, שאותם עמדה תחילה לפרסם בחוברת־השירה שבעריכתה.

הנימוק הוא פטריוטי למהדרים וגלאט־כושר אופנתי ויש להניח שיעשה נפשות לא־צפויות לכתב־העת הצפון תל־אביבי לשירה הנערך — כבר היתה לנו הזדמנות לומר זאת — לא בלי רגישות, תבונה וטעם.

שירו האומלל של דרויש „החולפים בדיבור החולף" אשר מה לא נכתב ומה לא נאמר עליו (בין השאר גם במדור זה) הוא שגרם את ההחלטה המנוסחת בטון של בעלת־בית אמיתית ופטרונית נחרצת של האמנויות: „עם השיר הזה," כך נמסר לנו מפי העורכת, „חצה (דרויש) את התהום הפעורה בין משורר לוחם לבין מחרחר מלים." ועל כך מענישים אצלנו!

ולא הסתפקה העורכת שלנו בעונש ההשתקה שהשיתה על המשורר. מן האוהל הדל שבו היא עצמה מתגוררת, התירה לעצמה ללגלג על „גלותו המעודנת" של מחמוד דרויש בפאריס.

כמה גסות־רוח יש לפעמים באנינים. דווקא בהם. אלא אם כן אין הלית ישורון שלנו אנינה כל־כך כאשר סברנו עד כה, ואם כך — חטא אנו עושים לה בטעננו כלפיה על שלא גילתה את מה שאין בה.

בדרכם של נוסעי ונושאי צלב, גייסה לעזרתה עוד לוחם־חופש עתיר קרבות ביניים — צליין ותיק בקו אמריקה־ישראל המתרעם כנראה אף הוא על כפיות־הטובה. הכך גומלים הללו שם על חתימת עצומות והשתתפות בעצרות שלום עכשיו שלנו?!

מבולבל מעט מן הגיחה הפילוסופית שלו למיתוס הטעון של עקידת יצחק — בפסלים שתוארו במדור זה בלשון עתירת סופרלאטיבים — החליט גם מנשה קדישמן, הרועה האגדי, לומר סוף־סוף לכבש הסורר דרויש את אשר עם ליבו. הפיוט הקטן שלו בפרוזה מסתיים בנוסח הדוגרי־כאסח הישראלי המוכר, זיווג של ח״נ ביאליק עם שוק מחנה־יהודה: „אומרים שאתה משורר טוב. מה זה משורר טוב? אם זאת שירה, שתלך לעזאזל השירה."

אבל, קוראים יקרים, אל דאגה. זאת בהחלט לא שירה. זה בסך הכל עוד סיבוב אופייני של „יאללות": היאללה של דרויש שגרמה את היאללה של הלית שתרמה את היאללה „לעזאזל" של קדישמן. הכל בסיגנון המוכר והחביב של שירי רועים.

אבל כשהיאללות מדברות — המוזות באמת שותקות.

כל הפרשה כולה אופיינית כל־כך וראויה לתיעוד עד שקיבלתי את עצתו של ד״ר ראובן שניר, איש החוג לשפה ולספרות ערבית במכון ללימודי אסיה ואפריקה של האוניברסיטה העברית, לפרסם גם את ה„חומר" שתפס את מקום שירי דרויש המוגלים.

כל כוונתו בפירסום השירים, כותב לי ד״ר שניר, שאף עמד והקדים להם מבוא נאה ונוקב, היתה „לערער במקצת את הדימוי השטני של דרויש בדעת הקהל הישראלית בעיקבות שירו האומלל."

מי ייתן ויעלה חפצו/חפצנו זה בידו/בידינו.

נתן זך ■

הלית ישורון: לא עוד שיר פוליטי

בעמודים הבאים היו מיועדים להתפרסם חמישה שירים של מחמוד דרויש, שנכתבו ב־1987 ותורגמו לעברית בידי ראובן שניר.

שירו האחרון של דרויש, הקורא לנו לקום בנערינו ובזקנינו, במתינו ובזיכרונותינו, וללכת מכאן, „מהיבשה, מהים, מהכל", אינו מניח לי לכלול אף את שיריו האחרים בחוברת זו.

עם השיר הזה הוא חצה את התהום הפעורה בין משורר לוחם לבין מחרחר מלים. לא עוד שיר פוליטי, לא עוד נקיטת עמדה, אמיצה ומרה כאשר תהיה, אלא כתב שינאה ובוז. מפאריס, מקום גלותו המעודנת, הוא אומר לנו „יאללה!"

ייתכן שמדינת ישראל כתבה את השיר האכזרי הזה במשך 21 שנות כיבוש, אבל בתוכה הידהדו קולות משורריה, שמחו והוקיעו ולא הירפו ואינם מרפים כל השנים האלה, ולא קם בהם אחד שכתב כתב שיטנה.

עם השיר הזה חבר דרויש הערבי לכהנא היהודי.

מנשה קדישמן: לעזאזל השירה

חיפשתי בשורות שלך אמונה, אהבה וקינה על עמך... מצאתי שיטנה ומוות. לא יופי. לא שלום... אתה יכול לתאר לך, דרויש, שאם ניקח מכאן את הזיכרונות ואת כחול הים, זו לא תהיה הארץ הזאת. זאת תהיה גולה. גם אתם חלק מהזיכרונות. במלים שלך אתה מסלק את עצמך. השיר שלך עלבון לעמך. חיים כאן שני עמים והשינאה שאתה ושכמותך מטיפים לה היא העם השלישי. בין שני העמים מסתובב לו העם השלישי הזה, כמו נחש לוחש ארס בין הסלעים. תיקוותי שגולגולת השינאה תרוצץ. אומרים שאתה משורר טוב. מה זה משורר טוב? אם זאת שירה, שתלך לעזאזל השירה.

מחמוד דרויש – שירים

כל השירים המובאים פה לקוחים מתוך קובץ השירים של המשורר ורד אקל (פחות ורדים) (1987). כל שירי הקובץ, מתורגמים על־ידי ראובן שניר, בתוספת הערות והקדמה על המשורר, יראו אור בקרוב ב„ספרית פועלים".

מחמוד דרויש

והדרך טרם תמה

והדרך טרם תמה. והדרך עוד נמשכת
ורדים רבים לנהר נשליך לחצותו. אלמנות
לא תחפצנה אלינו לשוב. נלך לשם... שם צפון צהלת הסוסים.
האם לא שכחת דבר־מה פשוט היאה להלדת הגיגנו החדש?
דבר על האתמול, הו חברי, למען אראה דמותי בהמית־יונים
ובידי אחז טבעת היונה, או חליל אמצא בתאנה זנוחה...
אנה גונחים כסופי? המה יעשוני רוצח או קרבן
והדרך טרם תמה ועוד נלך בה ונלך. אנה ישאוני השאלות?
אני מכאן, ואני משם. ואינני שם ואינני כאן
ורדים רבים אשליך טרם אגיע לורד בגליל.

אלי, למה עזבתני?

אלי, אלי, למה עזבתני? למה את מרים ארשת?
למה לחיילים את כרמי היחיד הבטחת... למה? אני האלמנה.
אני בת הדממה הזו, אני בת מלתך הנטושה
למה עזבתני אלי, אלי... למה את מרים ארשת?
דברים בי אמרת, שני עמים משכלת בראת,
רעיון לי ארשת ולפקדתך שמעתי: לחכמתך לימים לבוא שמעתי?
גרשתני? שמא להושיע זולתי / את אויבי מן הגיליוטינה חשת.
הזכות למי שכמותי לבקש אלהים בועל לי... ולבקשו
אלי... אלי... למה עזבתני,
למה ארשתני הו אלי, למה... למה את מרים ארשת?

נלך כבני־אדם

נלך כבני־אדם, אך לא נשוב לשום דבר... כמו היה המסע
נתיב־עבים. קברנו אהובינו בצל־עננים ובין גזעי עצים
אמרנו לנשינו: לדנה לנו מאות שנים להשלים המסע
לשעת־ארץ, ומטר מרבע מן הבלתי אפשרי.
בכרכרות תהלים מסענו, באהל נביאים משכבנו, ממלות צוענים מוצאנו
נמדד חלל במקור דוכיפת. או נזמר להקל קשי־מרחק, ונרחץ אור־ירח
ארכה דרכך, חלם על שבע נשים למען תוכל שאת הדרך
על כתפיך. הנד להן דקלים לדעת שמותיהן ומי תהא אם ילד הגליל
ארץ מלים לנו. דבר דבר ואשעין שבילי על אבן של אבן
ארץ מלים לנו. דבר דבר ונדע קצו של מסע!

הולכים אנו לארץ

הולכים אנו לארץ לא מבשרנו. עצי ערמונים אינם עצמותינו
אבניה אינן עזי־מולדת מטפסות הרים בזמר. עיני אבניה אינן חבצלות
הולכים אנו אל ארץ לא תולה שמש פרטית מעלינו
גבירות־האגדות מוחאות כפיהן לנו: ים כנגדנו וים לצדנו
אם חטה ומים יחסרו, אכלו אהבתנו ושתו דמעותינו
מטפחות שחורות למשוררים. שורת פסלי שיש יעלו קולותינו
מכתש יהדף אבק־זמן מעל נפשותינו. ורדים כנגדנו, ורדים לצדנו
לכם תפארתכם ולנו תפארתנו. אוי לארץ בה נראה רק את הבלתי נראה: סודנו
לנו התפארת: כס רגליו גדעון שבילים, הביאונו לכל בית מלבד ביתנו!
רק בנפשה תמצא נפש את נפשה, או כאן תמצא מותה...

על האדמה הזו

על האדמה הזו יש בשביל מה לחיות: הססנותו של אפריל, ניחוח הלחם
בשחר, דעות אשה על גברים, כתבי איסכילוס, ראשית האהבה, עשב
על אבן, אמהות עומדות על חוט חליל, ופחד הפולשים מן הזכרונות.

על האדמה הזו יש בשביל מה לחיות: סופו של אלול, גברת נכנסת
לשנתה הארבעים בשיא פריחתה, שעת שמש בבית אסורים, ענן מחקה עדת
בריות, עם מריע לעולים בחיוך אל מותם, ופחד העריצים מן השירים

על האדמה הזו יש בשביל מה לחיות: על האדמה הזו גברת
האדמה, אם ההתחלות אם הקצים. שמה היה פלסטין. שמה עכשו
פלסטין. גברתי: יש לי זכות, כי את גברתי, יש לי זכות לחיות.

יבואו ברברים אחרים

יבואו ברברים אחרים. אשתו של הקיסר תחטף. התפים ירעמו
התפים ירעמו והסוסים ירמסו גויות מן הים האגאי ועד הדרדנלים
אך מה לנו ולכך? מה לנשינו ולמרוץ הסוסים?

אשתו של הקיסר תחטף. התפים ירעמו. ויבואו ברברים אחרים
ברברים ימלאו את חלל הערים, מעט מעל פני הים, עז מחרב משתוללת
אך מה לנו ולכך? מה לילדינו ולצאצאי ההפקרות הזו?

התפים ירעמו. יבואו ברברים אחרים. אשתו של הקיסר תחטף מביתו
ומביתו יצא המסע המלחמתי להשיב האהובה אל יצוע הכלולות
אך מה לנו ולכך? מה לחמשים אלף הרוגים ולחתנה חפוזה זו?

היולד הומרוס חדש אחרינו... והמיתוסים יפתחו שעריהם לכל?

מערבית: ראובן שניר

מנגד

עוד פסטיבל

באמת לא העליתי בדעתי שאצטרך לפרסם גם את השיקולים שגרמו בסופו של דבר את אי־השתתפותי בפסטיבל השירה הבינלאומי ברוטרדאם, שבו הוקדש השנה ערב מיוחד לשירה ישראלית כמחווה למדינת ישראל במלאות לה 40 שנה.

לתומי סברתי כי הפעם יניחו לי, וכי לא ינסו לפרש גם את צעדי זה בדרכים המקובלות במקומנו. מתברר כי טעיתי. הפירסומים המוטעים והמטעים שהופיעו פה ושם מחייבים אותי לפרסם הבהרה זו.

אבל בפתח דברי עובדה שאף היא ממאפייניה של המציאות „התרבותית" שלנו בשנים האחרונות. שום כתב עיתונות — להוציא שלמה סלוצקי מעל המשמר לא טרח לפנות אלי, כדי שאמסור לו את גירסתי שלי בעניין זה. ובאמת, למה לפנות לבעל־הדבר עצמו, כשאפשר להמציא נימוקים מנימוקים שונים, כיד הדימיון הטובה או הרעה על ממציאם.

ויש עוד טעם, חוששני, לאי־פניה אל הנוגע בדבר. הרי פניה ממין זה עשויה לעתים להציג עמדה כלשהי באור סימפאטי יותר מזה שמתכוונים אליו. שימו לב שאמרתי רק: עשויה.

אי־לכך, שום פניה. אודה על האמת. באמת כבר חשבתי שאין שום דבר שבו תצליח העיתונות שלנו להפתיע אותי. עד שהפתיעה אותי שוב.

להם אינני חייב איפוא שום הסבר, שהרי גם לא פנו אלי לקבלו. אבל יש מי שאני חייב לו הסבר. ולכתובתו ולאוזניו מופנים הדברים הבאים.

בצדק ציין מישהו בעיתונות כי שבוע קודם שנפתח עדיין כתבתי במדור זה כי יש בדעתי לקרוא את מיכתבם של ארבעת המשוררים והסופרים הפלסטיניים הכלואים במחנה אנצאר 3 מעל בימת הפסטיבל הבינלאומי לשירה ברוטרדאם. ולוא רק כדי לקרוא מיכתב זה, ולהוציא את תוכנו לידיעת הציבור האירופי הרחב, כך סברתי, אני חייב להשתתף בכנס. ואם סברתי כך שבוע לפני קיום הפסטיבל, ואף כתבתי כאן את שבדעתי לעשות — מסתבר כי החלטתי שלא לנסוע היתה החלטה של הרגע האחרון. או כמעט הרגע האחרון. עובדה שכשלעצמה כבר חייבת היתה להוציא מכלל סבירות את הטיעון שהופיע בכלי־התיקשורת, לפיו לא נסעתי בגלל השתתפותו של משורר אלמוני או משורר פלמוני.

שהרי, זאת לדעת, את שמות המשוררים שהוזמנו לפסטיבל רוטרדאם ידעתי **שישה שבועות לפני המועד** שבו אמורים היינו לעלות במטוס. ויש לי על כך, כמו שאומרים היום „קבלות". „קבלות" בדמות מיכתבים מאת מנהל הפסטיבל, מרטין מוי, וצוות עוזריו, ובהם נזכרים במפורש שמות כל המשתתפים שבועות לפני האירוע. להוציא שמו של המשורר הערבי מישל חדד איש נצרת, זקן המשוררים הערביים המודרניים בישראל ונשיא אחת משתי התאחדויות הסופרים הערביות במדינה, אשר נוסף לרשימת המוזמנים רק יומיים לפני מועד העלייה במטוס, זאת, לאחר שהערתי את תשומת ליבו של מנהל הפסטיבל לכך, כי משורר ערבי ישראלי **יחיד** (נעים עריידי) אינו עשוי לייצג כראוי את השירה הערבית הנכתבת כיום בישראל. מארטין מוי קיבל את עמדתי ושיגר הזמנה למישל חדד שעליו המלצתי.

ובכן, אם לסכם, מאחר שידעתי מזה חודש ומחצית החודש את הרכב המישלחת הישראלית לפסטיבל ובכל זאת הסכמתי להשתתף בו, אין זה מתקבל על הדעת ששיניתי את דעתי ברגע האחרון בגלל השתתפותו של משורר זה או אחר,

(המשך בעמוד 20)

ציפי מנשה, העולם הזה

ויזלטיר: אחד משבעה

ענת סרגוסטי, העולם הזה

רביקוביץ: אשה יחידה

מיכל היימן

ברנשטיין: מה שנשאר

עורך: נתן זך

במחי ספריי אחד

לעניין רציני כמו המילחמה בג'וקים וביתושים אפשר לקחת רק איש מצחיק כמו יענקלה בן־סירא, המככב בשני סרטי־פירסומת בבתי־הקולנוע ברחבי הארץ, כשהוא מחסל במחי ספריי אחד מקקים, יתושים ושאר מזיקים וגם את הג'וק הענק, המופיע יחד עימו בתצלום למעלה (לא ג'וק אמיתי, רק ג'וק־פעלול). להכנת הסרטים, שהוזמנו על־ידי פירסום „פלד" עבור „פזכים" חברו ששון גואטה, בוגר בצלאל, שהפיק והיה אחראי לצוות (ולג'וק הענק, שעל הכנתו הם עמלו משך שלושה שבועות) ואורי פלד הבימאי, שעבד ארבע שנים באולפני לורימר בהוליווד.

ארוע של זהב
בברווז הזהב

בת מצווה? ברית מילה? יום הולדת?
אורח חשוב מחו"ל?

ברווז הזהב, המסעדה הסינית היוקרתית,
מגישה לאחרונה שירות חדש ללקוחותיה.
במסעדה ניתן לערוך אירועים לעד 60 איש,
באוירה אקסקלוסיבית ומעודנת.
הצוות המיומן של המסעדה
יתרום מנסיונו העשיר ייעוץ

לגבי התפריט, הקישוטים וההפתעות.
הכל, כדי להעניק לאירוע מגע מלוטש,
מקורי ומהודר כיאה לקהל הלקוחות
של ברווז הזהב.
לפרטים נא להתקשר 491873
בשעות 11.00-15.00, 19.00-24.00

ברווז הזהב
THE GOLDEN DUCK

מעמק־יזרעאל
לכף הרגל

מחקר מדעי, שהוכיח בצורה מדעית ומבוקרת את פעולת הכפתן, התכשיר הצמחי לשימוש כולל בכף הרגל, המבוסס על צמח הארכובית כנגד פטריות, הוצג בכנס אישם הבינלאומי שנערך לאחרונה בברצלונה שבספרד.

בכנס הציגו שלוש חוקרות את תוצאות המחקר והראו את יתרונות השימוש בכפתן על פני השימוש במשחות מקובלות, כאשר כפתן מותאם לשימוש כולל בכף הרגל: מניעת סדקים, מניעת התעבות עור גס, טיפול ביבלות ובהזעות־יתר.

הכפתן הוא תוצרת מורז, חברה המתמחה בפיתוח תכשירים לטיפול בעור על בסיס צמחי מרפא וברשיון קוסמטי. מורז תירבתה באופן עצמי את צמח הארכובית, עליו מבוסס התכשיר, ומגדלת אותו בעמק־יזרעאל.

מורז גם מפתחת ומייצרת מוצרים נוספים, שחלקם עדיין בשלבים סופיים של מחקר ופיתוח, לטיפול בדלקות בגידים ולטיפול נגד כינים ווירוסים.

אקורדיוניסטית

מארגנת שירה בציבור עם שיקופיות ומישחקי־חברה במסיבות

תוכנית מיוחדת לימי־הולדת

טלפון: 221017, תל־אביב

דף חדש

(המשך מעמוד 19)

וכל מה שהופיע בעיתונים בנידון זה — דברים בטלים הם המתבססים על ניחושי־הלב וסברות־הכרס ואולי על מידע שהובן שלא כהלכה.

נכון, כל מי שבקיא ב„יחסי הפנים" בקהיליית היוצרים בישראל — ו„יחסי פנים" אלה כוללים לא רק סימפאטיות ואנטיפאטיות אישיות, אלא גם הבדלים שבהשקפה ובמזג ובעקרונות — יכול לתאר לעצמו, שאילו נתבקשתי אני להרכיב את רשימת המשתתפים הישראליים בפסטיבל השירה הבינלאומי ברוטרדאם, לא זה בדיוק היה הרכב הנבחרת שאני הייתי בוחר בה. ראשית לכל, הייתי מצרף אליה את שמו של חתן פרס ישראל לשירה לשנה זו, שהרי אי־אפשר בלעדיו, ולוא רק מחמת נימוסים נאים וטעם טוב. שנית, הייתי מצרף גם משורר מן הוותיקים, כלומר, אלה שגילם עולה על 62, שהוא גילו של „זקן" המשוררים העבריים שהוזמנו. וזאת, כיוון שהמדובר במישלחת ייצוגית. שלישית, מאותו הטעם, הייתי מוסיף עוד משוררת אחת לפחות, ולוא רק מחמת העובדה שמיספר הנשים הכותבות שירה בישראל — בהן משוררות מחוננות — גדול כמיספר הגברים, אם לא גדול ממנו. ואנחנו עדיין בתחום השיקולים הייצוגיים. ו־הייתי דואג גם לייצוגו של הדור הצעיר יותר של משוררים. שהרי המישלחת שהוזמנה היא כולה על טהרת בני גיל העמידה (להוציא נסים קלדרון שהוזמן כמשקיף).

אחרון־אחרון ולאו דווקא חביב: הייתי משמיט ממנה את שמו של משורר אחד שכתב ספר הַלל לאיש האחראי לפורענות המכונה מילחמת־הלבנון. אילו היה המדובר במשורר בשיעור קומתם של עזרא פאונד או גוטפריד בן, ואפילו — כן! — בשיעור קומתו של פנחס שדה, אפשר שהייתי שוקל שנית את עמדתי. וזאת, גם מן הטעם הייצוגי שעמדתי עליו. אבל כיוון שהמדובר ב־מיסטיקן־בפרוטה ולתיאבון, אפיגון „ילידי" של ויליאם קארלוס ויליאמס והזרם ה„אובייקטיביסטי" בשירה האמריקנית, שתרומתו העיקרית לסלט של הללו מתבטאת בכך שהוסיף לו גם את מרכיב החרא — לא היו לי גם שום נקיפות־מצפון „אסתטיות" בעניין זה.

כל זה, אילו... אבל לא אני הוא שהרכבתי את מישלחת המשוררים ל־פסטיבל ברוטרדאם. ולפיכך — להוציא את מיקרהו הנזכר של מישל חרד — לא אני האחראי לה. אם סבר מי שסבר שכך צריכה להיראות מישלחת ייצוגית מישראל — הרי לא נועץ בי ולא שיתף אותי בשיקוליו. מכל מקום, את הרכב המישלחת ידעתי — כדרך שמשתתפים אחרים ידעו אותו, אני מניח — שבועות לפני מועד ההמראה, בעוד נמשכות ההכנות לפסטיבל השירה הבינלאומי בירושלים. ידעתי, והסכמתי להשתתף. ורק תנאי אחד התניתי: שלא אקרא בסמיכות מקום וזמן לאותו חסיד של בגין ושיטתו. ובקשתי התקבלה, כצפוי.

ולא זה בלבד שהסכמתי להשתתף, אלא אף עמדתי והצעתי תוכנית ל„המשכיות" בין שני הפסטיבלים — זה של רוטרדאם וזה של ירושלים. המשכיות שתמצא את ביטויה בסימפוזיון שראשיתו בפסטיבל האחד והמשכו ב־שני. ואף היצעתי להזמין לפסטיבל ירושלים את מנהלו של פסטיבל רוטרדאם כאורח־כבוד. לאות־הוקרה על כל מה שעשה למען מוניטיה של השירה הנכתבת כיום בארץ מאז נתמנה ל־תפקידו ב־1971.

היצעתי זאת למטה חגיגות ה־40 וגם הצעתי זו נתקבלה. עובדה: מרטין מוי הוזמן להשתתף כאורח־כבוד וכיועץ לפסטיבל השירה בירושלים.

אבל, כמו שאמר אותו יהודי, אם הכל כל כך טוב, מדוע הכל כל כך רע? ובענייננו: אם היה הכל מקובל על הכל — מדוע בכל זאת לא נסעתי?

התשובה האמיתית לשאלה זו היא, ברומה להרבה תשובות של אמת, פשוטה להפליא. מן היום הראשון שלאחר ביטול הפסטיבל בירושלים חשתי לא נוח בהזמנה זו שהוזמנתי לפסטיבל רוטרדאם ההדור ורב־הרושם, אולי פסטיבל השירה היוקרתי ביותר בכל העולם המערבי כולו. וזאת דווקא בשל סמיכות הפרשיות שבין הזמנתי לאחד לבין תרומתי לביטולו של חברו.

יתר על כן, אותו קול פנימי או דמון המלחש ואומר „לאו" — הדבר היחיד המשותף לי, לפי מיטב ידיעתי, ולסוקראטס — ליחש גם הפעם כדרכו, מן הרגע הראשון, את אות השלילה שלו. אלא, כיוון שאני רגיל בו ובליחושיו ובאזהרותיו, לא שעיתי לו הפעם ופטרתי אותו מלפני.

בכל זאת, נקלטה בי אזהרתו דיי עד שהלכתי ונועצתי בידידים: בחברי ועד היוצרים הישראלים והפלסטינים, שבו אני פעיל יותר ויותר באחרונה, ובכמה ידידים לא־רבים שאינם נמנים עם חברי הוועד.

חוות הדעת שקיבלתי התחלקו שווה בשווה בין מחייבים ושוללים. המחייבים טענו כי בהחרמת פסטיבל השירה ברוטרדאם אני מסתכן בתווית של „מחרימן" כרוני וגם, ובעיקר, זה: הרי הודענו, נסים קלדרון ואנוכי, שאנחנו מתפטרים מן הוועדה המייעצת לפסטיבל הישראלי רק משום שהוא נערך בחסות אותה ממשלה המנהלת את מסע הדיכוי בשטחים הכבושים, וכי אין לנו כל כוונה „להחרים" את מדינת ישראל שהיא מדינתנו או את הספרות העברית שהיא ספרותנו. אדרבה, אילו נערך פסטיבל השירה הישראלי הבינלאומי בחסות פרטית — כך הכרזנו — חזקה עלינו שהיינו מסייעים לקיימו תוך ש־אנו מבקשים להפוך אותו לבימת־מחאה כנגד המעשים הבלתי־אנושיים ה־נעשים בימים אלה בשמנו, אזרחי ישראל.

והנה נקרתה לכם הזדמנות־פז, הוסיפו מחייבי ההשתתפות בטיעוניהם, להוכיח הבחנה זו שהבחנתם בין ממשלת ישראל ומדיניותה לבין מדינת ישראל וספרותה. שהרי איש לא יחשוד במארגני פסטיבל השירה ברוטרדאם שכוונתם במחווה שלהם (ערב השירה הישראלית) היתה להביע תמיכה או הזדהות במה שמתרחש בימים אלה ב־שטחים הכבושים.

אכן, טיעון זה נראה לי מרשים ומשכנע. אני יודע שבשלו נשתכנע ידידי נסים קלדרון להיעתר להזמנה ההולנדית.

לעומת המחייבים עמדו השוללים וטענו באוזני בערך כדברים הבאים: כיוון שהכרזת גם זאת שלא עת פסטיבלים וחגיגות היא לנו בשנה ה־40 הנוראה הזאת למדינת ישראל, שנה המסמלת יותר מכל את המשבר המוסרי והרוחני העמוק שפקד את המדינה — מה טעם ראית להשתתף בחגיגה של זרים בעת שאתה מחרים את חגם של אזרחי מדינתך?

אבל טיעון משכנע עוד יותר, מבחינתי, היה בפיהם של השוללים: הנח לרגע לאלה שיצאו כנגדכם באותו מסע הכפשה והשמצה על שעשיתם מה שעשיתם וחשוב רק על אלה שתמכו בצעדכם ובמאבקכם ואף עודדו אותו: בעיתונות ובמיכתבים אישיים, בשיחות־טלפון וברחוב, באוניברסיטה וב־בית הקפה. כיצד יתייחסו אלה וחבריהם וכל המחזיקים בדיעותיהם שהן גם דיעותיך לידיעה כי פרשת מפסטיבל ירושלמי שטירחתו מרובה וכבודו אינו מרובה, פסטיבל שעמד להיפתח באולם הסינמטק בירושלים המחזיק 200 או 300 מקומות, במרחק שתי נבואות חורבן מביתך התל אביבי, ואשר מרבית „השמות" בעולם השירה בן־זמננו לא נענו להזמנה להשתתף בו, ולעומת זאת נסעת לך לשבוע חופשה „חלומית" — כמו שנוהגים לומר בעברית של מישרדי־נסיעות — במלון של 5 כוכבים (מי כמוני יודע, הלא כבר הייתי שם פעם), מוזמן לסעודות כיד־המלך באולמות־פאר של טירה או ארמון, מבלה בנעימים במשתאות עם גדולי משוררים (שמותיהם של רוזנסנצקי, וביגנייב הרברט ואדוניס הופיעו כולם בהזמנה המקורית) ומשוחח עימם בניחותא על עניינים שברומו של עולם בין לגימת כוסית אחת לחברתה.

במילים אחרות: פרש מפסטיבל של עניים ו„מסורבים" אבל מפסטיבל של עשירים ובני עלייה, באחת הערים הנעימות והנינוחות באירופה, לא עמדו לו כל „עקרונותיו" לפרוש.

ובמילים אחרות עוד יותר: פרש מעולמם של המשוררים כלוֹאי אנצאר 3 ומעולמה של ביתא, מעולמם של רחבעם זאבי ואריק שרון ומאסרם של בני ה־15 והלך להינפש בעולם של בני־תרבות שאינם צריכים לשלם בעד תרבותם כיוון שהוריהם והורי הוריהם כבר שילמו את מחירה המלא.

שישה שבועות תמימים נמשכו התלבטויותי. רגע נוטה לכאן ורגע נוטה לכאן, ואיני יודע להחליט. עד שביום החמישי, שלושה ימים לפני המועד שבו עמדתי לעלות במטוס, נפגשתי כמעט באקראי עם אחד מידידי בוועד היוצרים — ידיד קרוב אשר זה־מקרוב־בא־לי — והלה אמר לי: ידעתי שלא תאכזב את מי שמאמין בך.

אינני זוכר אם בדיוק כך אמר, אבל זו היתה רוח דבריו.

עוד באותו לילה עמדתי ושלחתי מיברק למרטין מוי ובו כתבתי: „מצטער, באמת מצטער, אבל השתתפותי בימים אלה ובנסיבות אלה בפסטיבל רוטרדאם עלולה להתפרש כבגידה ב־אימונם של האנשים הנותנים בי אימון. אשמח להשתתף בפעם אחרת — כשירווח מעט. תודה על ההזמנה ותודה על הסבלנות. נתן זך."

מאז אותו רגע שבו שלחתי את המיברק הוקל לי. הדמון הסוקראטי שוב צדק. פתאום לא הבנתי כיצד יכולתי להתלבט בסוגיה זו כל־כך הרבה זמן. מאותו רגע ועד רגע כתיבת דברים אלה לא חזרתי לחשוב על כך.

בליבי קיוותי שיכבדו את החלטתי ולא יפרשוה פרשנויות שווא, כך שלא אצטרך להופיע שוב בציבור ולהסביר את מניעי. אינני חושב שמגיעה לי מדליה על שהחלטתי מה שהחלטתי, כדרך שמי שהחליט החלטה הפוכה מזו שלי אינו פחות בעל עקרונות ופחות צודק ממני.

הוא פשוט לא היה במקום שעמדתי בו בשעה שניטל היה עלי לקבל החלטה.

כיוון שלא כיבדו את החלטתי ואת שתיקתי — איני רואה עצמי פטור מלהסביר את נימוקי: לפחות למען אלה המאמינים, כמוני, שעקרונות צריכים לא רק „להיות" אלא גם להיראות.

אבל האם אני יכול באמת לומר — „עם היד על הלב" — שגם הפעם לא נפלתי שוב בקיסמה של הלענה, כדרך שכבר הלכתי שבי אחריו ואף ייסרתי עצמי בו פעם אחר פעם בעבר?

כדי להשיב על שאלה זו צריך, כנראה, להיות פסיכולוג גדול יותר ממני. אבל למען מי שאינו מכיר את שורותיו הנפלאות של לנסקי, הנני לצטט אותן בזה:

קָסַם לִי קָסְמָהּ הַלַּעֲנָה
בִּמְרִירוּת מִיצָהּ חֲרִיף הָרֵיחַ
רַק לְמַעֲנָהּ, לְמַעֲנָהּ
נָד אֲנִי וָנָע, אֹרֵחַ אוֹרֵחַ...

נע ונד — או יושב במקום אחד כ־שאין ברירה. גם לנסקי, אחרי הכל, לא הירבה לנוד בשנותיו האחרונות...

אבל על כך כבר תקראו בספר שיריו ובסיפור תולדות חייו. **נתן זך** ■

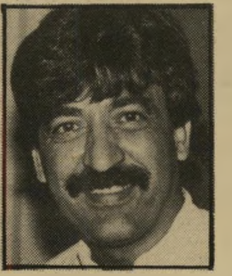

עריידי: המיגזר הערבי

שבתאי: בגין, בגין

קלדרון: משקיף

עידן הפאסטה

זוכרים את מיתקפת עוגיות־החמאה בשנה שעברה? עוגיות־חמאה מנורבגיה ומפינלנד ומארצות־הברית, בקופסות כחולות ובקופסות אדומות. ואחר כך חילופי המירשמים בין החברות שלי. זו מסרה לזו מתכונים, וכולן אפו ואכלו והגישו עוגיות־חמאה וכמובן דיברו על זה המון, ועשו מזה עניין גדול.

אז עוגיות החמאה כבר פסו, שתדעו לכם. יש מלך חדש. שם המלך — פאסטה.

היום לא יכול בן־אדם (או אשתו) ללכת למכולת, לקנות ספגטי, לבשל, להכין רוטב ולהגיש. קודם כל ישאלו אותו: איפה קנית את הספגטי? האם זה עבודת־יד או מכונה? האם זה ספגטי יבש או רטוב, טרי או משומר?

כל שלושה ימים מודיעים לי על מקום חדש שבו עושים ספגטי, ברמת־השרון, במיפרץ־חיפה או במוצא עילית.

ועכשיו בואו נעשה הפסקה. יש לי שאלה אליכם, קוראים יקרים. האם אתם זוכרים שאי־פעם טענתי על מומחיות באיזה שהוא שטח מהחיים? לא זוכרים? נכון מאוד. אני באמת לא מומחית בכלום. כלום — מלבד בענייני פאסטה. בעניין הזה יש לי ניסיון אדיר. כבר 30 שנה אני אוכלת ספגטי שלוש פעמים בשבוע, וגם מגישה ספגטי לאורחים. הרבה־הרבה שנים לפני שהס־פגטי הפך כל־כך חשוב, כמו היום.

זאת אומרת, פעם הייתי מארחת מאוד מקורית. מי היה מעז להגיש לאורחים קערה של פאסטה וקערה של סלט? אף אחד. היום פתאום כולם מתחרים בי, וזה די מעצבן.

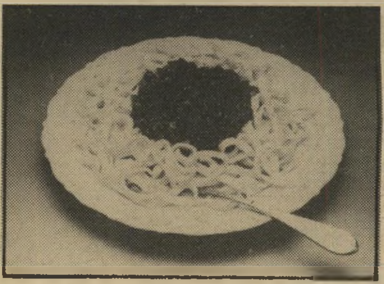

צלחת התענוגות
„איפה קנית?"

חומרי הגלם
„עבודת־יד. או מכונה?"

בשבוע שעבר הזמנתי אורחים לארוחת־ערב, וגם הודעתי להם מראש מה יהיה התפריט. איפה את קונה את הספגטי? שאלו אותי. מה זה איכפת לכם? עניתי להם. אני קונה במכולת כבר 30 שנה, ואני לא רואה שום סיבה בעולם להתחיל לשנות עכשיו. אני מקווה שכולם זוכרים שלא יורקים לבאר ששותים ממנה בהנאה.

אבל. תמיד יש אבל. פתאום הודיעו לי שיש איזה חנות מיוחדת לפאסטה ברחוב אבן־גבירול, וכשהידיעה לא היממה אותי מספיק, רצה חברתי וקנתה לי שם חבילה של ספגטי. יופי, היה טעים;

אחר כך שלחו לי חבילת־איטריות מכל סוג, מין ודת שמייצרים עכשיו בפלקון. בישלתי, אכלתי — טעים.

עוד באותו יום הודיעו לי מחברת אוסם שאת התוצרת שלהם אני קונה שנים, שהם החליטו להשתפר והנה הם שולחים לי שתי חבילות ספגטי מהסוג החדש. בישלתי, אכלתי. יופי.

זאת אומרת, מה אני רוצה להגיד לכם? אני רוצה להגיד שמנה פאסטה (שהיא חגיגה אמיתית) כמעט ולא יכולה להיות לא־טובה אם הרוטב המוגש עליה הוא טוב. בצק הפאסטה הוא פשוט והבדלי הטעם שלו הם קטנים מאוד. מה שעושה את הפאסטה זה זמן הבישול שלה והרוטב.

ואל תחשבו שאני מזלזלת בחידושים. קודם כל, זה טוב שהתעוררתם ואתם אוהבים פאסטה שהיא טעימה, קלה להכנה, משביעה וזולה (ועכשיו מספרים לי שהיא גם לא משמינה).

אני שמחה על כל מקום חדש שנפתח, כי פתאום אפשר להשיג בארץ סוגים שונים של פאסטה בצבעים נפלאים, ואני שמחה מאוד שעכשיו אפשר גם לקנות רטבים מצויינים (של פלקון) ולא לטרוח על הבישולים.

אגב, מחירי הפאסטה של אוסם לא השתנו, והם עדיין זולים מאוד. מחירי הפאסטה של פלקון הם 0.76 ל־100 גרם פאסטה (שהיא מנה יפה מאוד ליחיד, ואפשר לקנות כמובן כל כמות שרו־צים). מחיר קופסת־רוטב בין 0.80 ל־1.50 ש"ח ל־100 גרם רוטב קפוא.

בשבוע הבא נדבר על ריאטת פאסטה וגם אעביר לכם כמה מתכונים חדשים להנאתכם.

דוכן הפאסטה ב„פלקון"
„בישלתי. אכלתי. יופי"

תמונת השבוע

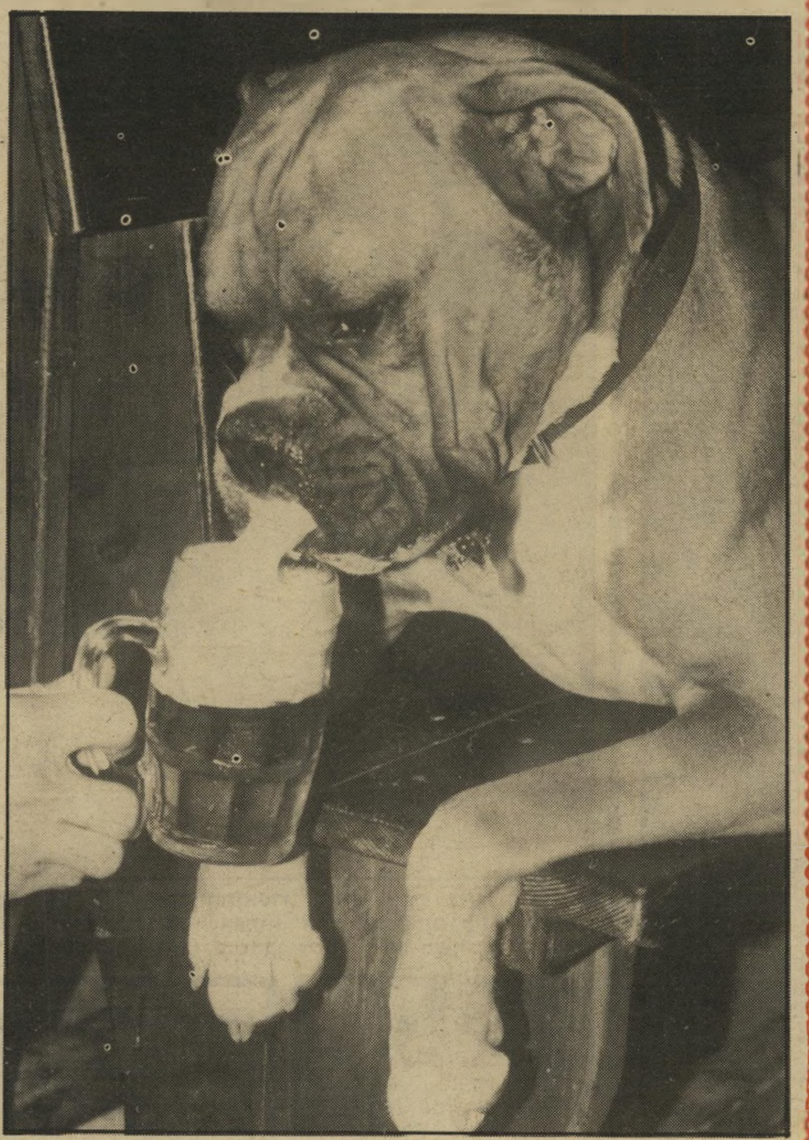

כלב מי שלא שותה בירה קרה בקיץ. לא משגע?

עצות חינם

הנה רעיון גנוב (גנוב מחברה) מה לעשות, כדי שהאבטיח שאנחנו קונות לא יתפוס את כל המקרר.

האבטיח נראה ככה, נכון?

וכשחוצים אותו מקבלים שני חלקים כאלה, שתופסים לפחות מדף אחד במקרר, וזה מעצבן.

אז מה עושים כדי לחסוך במקום? חוצים את האבטיח ככה:

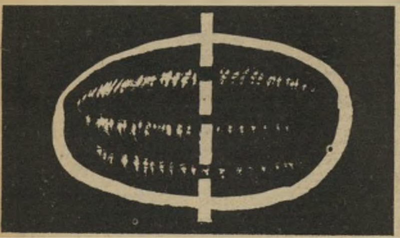

ואז מקבלים שני חלקים שתופסים הרבה פחות מקום.

איך זה? אמרתי לכם?

דן בן־אמוץ על חשבוני!

כבר הרבה פעמים בא לי לכתוב „אני אוהבת את דן בן־אמוץ." אבל זה לא נכון. מה פתאום אני אוהבת אותו? מה יש שם לאהוב? את כפות הרגליים היחפות שלו? את השמלות המצחיקות שלו? את הרומאנים שלו עם ילדות שהיו יכולות להיות נכדותיו? את גסות־הרוח שלו, לפעמים? מה פתאום אני אוהבת אותו? לא אוהבת אותו.

אז מה? מעריצה? מעריצה זו מילה גדולה מדי. אני לא בטוחה שאני בכלל מעריצה מישהו, אז מה פתאום דווקא אותו?

נו, אז מה בכל זאת?

מדוע שאני לא אגיד פשוט שאני קוראת כל מילה שהוא כותב ונהנית. מה זה נהנית? לפעמים הייתי יכולה להרוג אותו בשביל מה שהוא כותב. לפעמים אני ממלמלת לעצמי „שמוק אחד!" אבל לפעמים אני מתמוגגת, מקנאה, מכבדת אותו, חושבת בדיוק כמוהו, מורידה לפניו 10 כובעים שאין לי, על האומץ שלו, על חוסר־הפחד, על היושר העיתונאי שלו, על קלות־העט, על בהירות הכתיבה.

את ה„יזכור" שכתב בערב יום־הזיכרון האחרון גזרתי ותליתי בבית, כדי לקרוא שוב ושוב. את המיכתב להוריו של יובל אפללו לא הייתי מסוגלת לכתוב בעצמי, גם אם היו הורגים אותי — אבל אני מבינה אותו. כל יום שישי אני פותחת את המוסף של חדשות כמו שפותחים עיתון כתוב באנגלית, מצד שמאל — כי בן־אמוץ הוא בדף האחרון.

אז למה השמוק הזה מתעלם ממני כל הזמן? למה הוא מזכיר את ששת הקוראים שלו ואף פעם לא מזכיר אותי? אני השביעית שלך, חביבי. מעכשיו תדבר רק על שיבעה!

ואגב, אם עורכיו של בן־אמוץ חושבים שאני מקבלת את העיתון בחינם — יש לי חדשות בשבילם. שום חינם. 1.30 ש"ח כל יום שישי מכספי הפרטי, אחרי מס. בעיתון שלי אני זכאית לקבל שני עיתונים יומיים. אחד מהם הוא עיתון שלא אזכיר את שמו, שוויתרתי עליו מסיבות שלא אזכיר את שמן. כך שאם אני רוצה חדשות — אני קונה מכספי. ואם אני קונה חדשות זה בגלל האדון הזה, בן־אמוץ. אז תחזיקו אותו שם חזק, למרות כל חסרונותיו.

(נכתב בלי שום קשר לחמשת העמודים המ־זויינים של השבוע שעבר.)

דניאלה שמי

שימפנזה וכאבי־ראש ★ וגלביה בח־תונת נסיך מזיע

קרואסונים, בלונים ורקדנית־בטן

בתחילה זה כלל לא נראה כמו פתיחה. מסביב לשולחנות היו יושבים מעט אורחים שכהו בחלל בית־הקפה או בנעשה ברחוב בן־יהודה בתל־אביב, שבו ממוקם הקרואסונט. רק בשעה מאוחרת יותר, כאשר הגיעו אורחים נוספים, השתנתה האווירה ובתוספת לקרואסונים החמים ולשתיה הקרה להפגת החום החלו להתעופף גם בדיחות ובלונים. העוברים והשבים ברחוב לא הבינו מה פשר השימחה, ומדי פעם נעצרו לבדוק, וזה כשלעצמו היה נושא להתברחויות רבות.

וכרגיל, כמו בכל הפתיחות, אי־אפשר היה ללא גימיק, הפעם בדמות רקדנית־בטן בת 15, שבאה מלווה באביה, וכלל לא היה ברור אם היא תופיע, בגלל הצלמים הרבים שהיו בשטח, אבל לבסוף התרצה אביה.

ריקי קרוצ'י, עוזרת־ההפקה של תוכנית־הטלוויזיה ממני וסיבה למסי־בה, סיפרה חוויות מפסטיבל ערד.

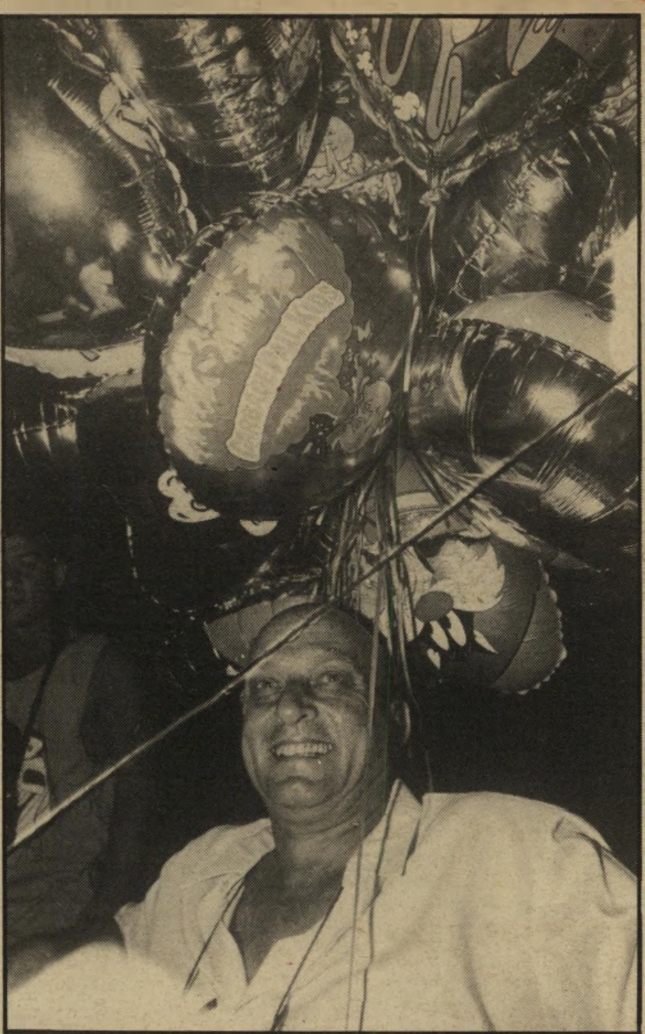

יוסי גרבר שחקן־התיאטרון בחר לשבת בחברת ידידים באוויר הפתוח. אחד מהנוכחים קשר לידו את הבלונים הממולאים בגאז והשחקן עשה עוויות מצחיקות למצלמה.

יהודית נגר (מימין) בשימלת־ערב נוצצת, מנ־סה את כוחה במישחק־הביליארד, כשאילנה הבי, אשתו של אחד מהבעלים של אולמי ה„ני־

צוץ" עוזרת לה...
במיגזר חיי־ה...
לעומתה, איל...

עדנה לב הזמרת שש־בה לארץ לא־חר שהות ממושכת בניו־יורק, נמ־צאת בקשר עם היחצן גברי מזור, ומתכוונת לחזור ולהופיע בקרוב.

טל ברודי שחקן־הכדורסל לשעבר, וכיום איש־עסקים, בחברת בת זוגו מזה שלושה חודשים, חגית פורת. השניים ממעטים לצאת לבילויים.

מוטי א...
לשולחן־הביל...

אמא, אני רוצה פאב!

הלוואי על כולם אמא כזאת. הבן **גיא לנדוור**, חייל ומוסיקאי, אמר שהוא רוצה פאב, אז האם הגאה, הציירת **יואלה לנדוור**, סידרה את העניין. ברמת־השרון, כנראה, הכל יכול לקרות. האם הדואגת השיגה משקיעים, ובליוויית הרבה יוזמה ומרץ התלבשה על מרתף באיזור התעשייתי של רמת־השרון, ופתחה פאב בשם ה־12.

לפתיחה הגיעו חברים של ההורים, כמו **יורם אלסטר** מנכ"ל בזק, **גידעון ארהרד** מנכ"ל דיסקונט השקעות, **פסח בלקין** ראש מועצת רמת־השרון לשעבר, הזמר **צביקה פיק**, **שלום רוקבן** ואחרים. **גילי דור**, אחיו של **יובל דור**, לקח על עצמו את הניהול המוסיקלי של המקום, ויואלה לנדוור הבטיחה להפוך את המקום לצוותא של רמת־השרון.

אניטה פללי הבליטה את חיטוביה לחוגגים, בעזרתם של נגן הגיטרה גיל דור (מימין) והבסיסט אלי מגן (משמאל). היא גם סיפרה על הקמת המיפלגה הרדיקלית בראשותה.

בירה, מיני, וכאבי־ראש

פתיחה כזאת לא נראתה בתל־אביב כבר הרבה זמן. במועדון הביליארדרים, הממוקם במקום שבו שכן דיסקוטק קיסר, התקבצו בשבוע שעבר רבים מגיבורי טורי הרכילות של שנות ה־70.

אחד מהבעלים הוא **אראל'ה בן־אהרון**, הנשוי **למאיה**, שהיתה אשתו של היהלומן **דורון גולדמן**.

בין החוגגים על כוס־בירה נראה **אלי סבאג**, הידוע בכינויו **גוטה**, חברם של **אורי זוהר**, **צבי שיסל** ו**אריק אינשטיין**, שישב בחברתו של **שישו אילן** ועוד כמה מהבליינים הנודעים של שנות ה־70. ליד אחד משולחנות־הביליארד הסתובבה **יפה**

הרדש, שש...

עוד נראו הח...
הממעטים לבלו...
למסיבה השנתיו...
תופפה, קיפצה ו...
החוגגים מלהתק...
הסטודנטית־ד...
בחיטוביה, הסת...
מהגברים בסבי...
פלאטו־שרון...
ידידתה **בלה ד**...

נישואין פוליטיים

אילו זה היה קורה לפני כמה מאות שנים היו אומרים שאלה הם נישואין פוליטיים — נסיך רוסי, נצר למישפחת אצולה מפוארת, מתחתן עם בת של סופר ועיתונאי ישראלי, איש שמאל ידוע.

זה קרה השבוע בבית־סוקולוב בתל־אביב. החתן **ניקולאי גאליצין**, נסיך מבטן ומלידה, התחתן עם **שלומציון קינן**, בתם של העיתונאי־הסופר **עמוס קינן** וחוקרת־הספרות **נורית גרץ**.

כאן, בריאה הירוקה של העיתונות הישראלית העשנה, התקבצו אנשי שמאל וימין והתחככו אלה באלה כמעט באהבה. זאת היתה אווירה של „שבת אחים גם יחד", ואולי תרמו לכך הלחות והחום הבלתי־נסבלים.

שלומציון גאליצין בת ה־19 לבשה שימלת־תחרה ולראשה כובע. מאחוריה: אביה, עמוס קינן.

ניקולאי גאליצין הנסיך גבה־הקומה, בג'אקט ובעניבה חרף החום הרב ששרר, משוחח עם אמו אליזבט. אחרי גירושיה של האם מהנסיך יורי גאליצין, אבי ניקולאי, נישאה לאנגלי־יהודי בשם נוויל אלכסנדר, והם מתגוררים בירושלים.

ר עושה חיל באחרונה כאשת יחסי־ציבור
ה. בעלה, סס ברכה, משמש לה כיועץ.
היא אם ועקרת־בית במישרה מלאה.

סילבי קשת העיתונאית החריפה והפרובוקטיבית, בצמה ארוכה, לא כל־כך אהבה את העובדה שמצלמים אותה. כיום היא סבתא לשתי נכדות מבתה שרון בת ה־33.

נעמי שמר נציגת הימין, בחברת אהרונה קינן, הבת הצעירה יותר.

ניר שחקן־הכדורגל ובן למישפחת איווניר, היה מרותק רוב הערב ...רד, כשלצידו אשתו עופרה זילברמן.

...בטעות לפרשת הקוקאין המפורסמת.
...מנית **קלרה רון** ובעלה **קאמיל נייקרק**,
...אחרונה, ועורך־הדין **צבי לידסקי** שמתכונן
...לו. את ההצגה גנבה שימפנזה לבושה שרקדה,
...חקה ביליארד. המאמן שלה לא פסק להזהיר את
...אליה, מפני שהיא נושכת.
...גמנית **סמדר צדוק**, שמשגעת את העיר
...בה במיני קצר שגרם לכאבי־ראש להרבה
... וזכתה להרבה הצעות־עבודה. גם **אנט**
...טה בתילבושתה הלבנה. היא הגיעה בחברת
...**מנט** והשתיים עזבו לאחר זמן קצר.

אמיל חביבי איש רק"ח שבא בגפו, התקבל בשימחה על־ידי אבי הכלה.

פולה מוזס אלמנתו של נוח מוזס מ„ידיעות אחרונות", ייצגה את העיתון שבו עובד אבי־הכלה. מוזס מצפה להולדת נכד נוסף מבתה תמי.

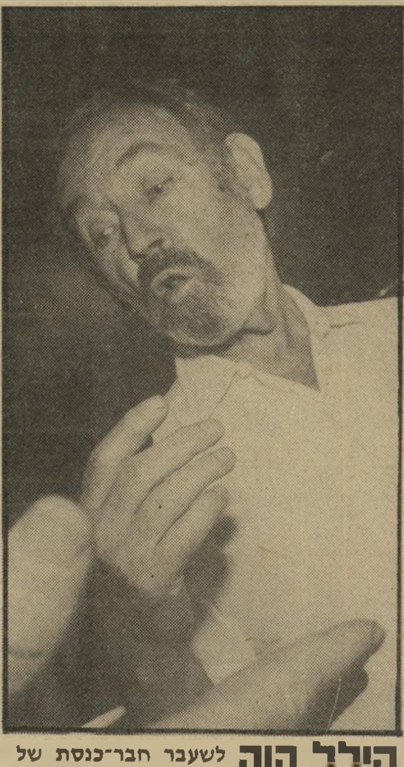

הילל קוק לשעבר חבר־כנסת של חרות, משוחח עם אנשי שמאל שהיוו את מרבית האורחים בחתונה.

כתב: זוהר אוהליאב, צילם: אלי דסה

יופי בריבוע

תאומות איריס וסיגל שפירא
מי יודע מיהי מי?

אנשים **המביטים** בתמונות משותפות של איריס וסיגלית שפירא מתקשים להאמין שמדובר בתמונות רגילות, בטוחים שמדובר בפוטו־מונטאז׳, הדבקה, או אולי איזה פעלול צילומי מיוחד, הידוע רק לצלמים מיקצועיים.

גם כשרואים אותן ברחוב משפשפים את העיניים למראה זוג יפהפיות זהות באופן מדהים. 171 סנטימטר הפרושים על־פני גוף מושלם, שיער בלונדי גולש, עיניים כחולות, יופי מנקר עיניים, והכל כפול שניים.

איריס וסיגל הן תאומות זהות בנות 21. מצידן הן כבר רגילות לכל תגובה אפשרית. שום דבר כבר לא מפתיע אותן. כשהן מתבקשות לספר על איזו שהיא תגובה מיוחדת, קוריוז, הן אינן יודעות במה לבחור.

איריס: „אנחנו לא יכולות לספר על מיקרה מיוחד, כי בשבילנו שום דבר כבר לא מיוחד. ראינו כבר כל תגובה אפשרית מאה פעמים, שמענו שוב ושוב כל בדיחה מקורית על הנושא, התגובות כבר לא משעשעות אותנו, אלא מעצבנות. נמאס לשמוע כל הזמן הערות. הדבר שהכי חוזר על עצמו זה שאנשים פוערים זוג־עיניים ושואלים: ‚מה, אתן תאומות?׳ איזו שאלה חכמה!"

סיגלית: „אבל יש עוד תגובה שחוזרת על עצמה. כשאנו הולכות ברחוב אנשים מביטים בנו. וכשאנו חולפות על פניהם הם מסובבים את הראש, ממשיכים ללכת ונתקעים בעמוד." איריס פורצת בצחוק.

המחזה הזה, שחוזר על עצמו כמעט מדי יום, מצחיק אותן. אולי הצחוק הוא נקמה מתוקה במי שפוערים עיניים, ולא נותנים להן מנוח.

הן תל־אביביות טריות, וכמו הרבה יפות אחרות, גם הן במקור מעיר־הפועלים — חיפה. עכשיו הן מתגוררות ביחד בדירה שכורה בצפון תל־אביב. „עברנו לתל־אביב, כי הבנו שרק פה אפשר להתפתח ולהתקדם." ואין כל ספק שהמעבר לתל־אביב עזר לקידום הקאריירה שלהן.

הן מופיעות באין־ספור תצוגות, מקובלות ואהודות בעולם הדוגמנות. הן בהחלט מודעות לכך שהסיבה העיקרית להצלחתן היא הגימיק של זוג דוגמניות זהות, מה שעדיין לא נראה בעולם הדוגמנות הישראלי. אבל הסיבה להצלחה לא משנה להן. השכר, הוא המניע העיקרי, כך הן טוענות, לעיסוקן.

האנשים ברחוב מסתכלים בהן בתדהמה, מסובבים את הראש ונתקלים בעמוד־חשמל. גם היו תאונות־דרכים

בוחן־גורילה

את הילדות שלהן בחיפה הן משחזרות בערגה. איריס: „כשהיינו ילדות היינו דומות יותר מאשר היום, ממש בן־אדם אחד משוכפל. בתמונות־הילדות שלנו אנחנו לא מסוגלות להבחין מי היא מי. היחידה שמצליחה זו אמא.

„בבית־הספר היסודי לא למדנו יחד. לא מפני שרצינו בזה, אלא משום שזו המגמה של מישרד־החינוך, להפריד בין תאומים, כדי שלא יצאו קופי זה של זה ויתפתחו בכיוונים דומים. למרות ההפרדה היינו החברות הכי טובות."

סיגלית: „כשהגענו לגיל התיכון, וכבר היתה לנו זכות להביע את דעתנו, החלטנו שאנחנו רוצות ללמוד ביחד. החלטה זו באמת הוכיחה את עצמה. היינו כל הזמן ביחד, בלימודים, בבילויים, בתנועת־הנוער. מעולם לא ניצלנו את הדימיון בינינו למעשי־קונדס.

„היינו ילדות טובות. תמיד היינו באותה רמה בלימודים. לא היתה בינינו שום תחרות." גם התעודה שקיבלו בסוף־השנה היתה זהה.

הן היו יפות מאז שהן זוכרות את עצמן. איריס: „תמיד הסתכלו עלינו והעירו על כך. גם כשהיינו הולכות כל אחת לחוד."

והבנים התבלבלו? רצו לחזר אחרי אחת ופנו לאחרת או שבכלל לא היה איכפת להם, כי הרי ממילא אין הבדל? „לא. מי שרצה לצאת עם אחת מאיתנו, ידע בדיוק למי לפנות, כי אם מתאמצים מאוד, מוצאים בינינו הבדלים."

ואם לא מתאמצים? סיגל בהחלטיות: „אז לא נצא איתו. אם לא משנה לו עם מי הוא יוצא אז שיילך לחפש מישהי אחרת."

גם קינאה בגלל הנושא הרומאנטי לא היתה ביניהן מעולם, למרות שהיו תקופות שלאחת היה חבר ולשניה לא.

איריס וסיגל
„לפעמים זה זול!"

סיגל ואיריס (או איריס וסיגל) בתצלומי־ילדות
„אפילו אנחנו לא יודעות לזהות...”

צבי סל, העולם הזה

סיגל ואיריס בתצוגה
„אין לנו אהבה עזה למיקצוע...”

איריס: „קרה לנו כמה פעמים שהלכנו עם חברים שלנו, והם התבלבלו וחיבקו את החברה הלא־נכונה, אבל זה היה בהיסח־הדעת.”

את השרות הצבאי הן העבירו בחיל־הים בתפקיד סודי שאסור לדבר עליו. במהלך השרות הצבאי עברו קורס־קצינות, ביחד כמובן. איריס: „לעבור קורס־קצינות זו חוויה חד־פעמית שאי־אפשר לעבור באזרחות.” סיגל: „וזה גם אתגר אישי. מרגע שנכנסנו לצבא, החלטנו שלא נהיה סתם פקידות. רצינו לעשות את המכסימום בתפקיד מעניין.”

גאווה יחידתית בוקעת מגרונן כשהן מדברות על חיל־הים. „כל היפות בחיל־הים. זה תמיד ככה.” אומרים את זה על חיל־האוויר, לא? מבט בוז: „מה פתאום? בחיל־האוויר יש בסיסים של בוחן־גורילה.” ומה זה? „בנות שהן כל־כך לא יפות עד שאומרים שמקבלים אותן רק אם עברו מיבחני־גורילה.” כל חיל־הים, הן אומרות, הכיר אותן, קראו להן „התאומות של חיל־הים”.

לבחורה יפה קל יותר להעביר את השרות בצבא הנשלט על ידי גברים? „בוודאי,” הן עונות פה־אחד. איריס: „בכלל, בחיים הרבה יותר קל לבחורה יפה. היופי עוזר ללא ספק, אבל זה בא לידי ביטוי בצבא במיוחד. די לחייך חיוך קטן למפקד וזה עוזר.

„ידענו לנצל את היופי, אבל לא בהגזמה. זאת אומרת, ידענו לשים את הגבולות הנכונים. ניצול היופי לא היה באמצעות שידור מיניות, ואם פירשו את החיוכים והחינחונים בצורה לא־נכונה, ידענו להעמיד את מי שעשה זאת במקום.” במה עזר היופי באופן ממשי? סיגלית: „בזה שבכלל הגענו לחיל־הים.”

קצינות איריס וסיגל
נכשלו ב„בוחן־הגורילה”

דוגמניות ירוקות

את פרק הדוגמנות בחייהן הן פתחו אחרי שסיימו את קורס־הקצינות. סיגלית: „תמיד קיבלנו הצעות.

שי כרם,
צילם: ציון צפריר

(המשך בעמוד 27)

כשתעלם תרועת הפסטיבלים

כשתעלם תרועת הפסטיבלים, ויימחקו החיוכים המעושים, ויגמרו כל הכרטיסים, מה יהיה? יהיה טוב! אמר לי שכני הטוב, שהסתגר בביתו מפחד ההמון והחול הרב שזרו לנו בעיניים, שאי־אפשר יהיה לראות, חלילה, את המלך העירום.

אני, בניגוד לשכני הטוב, ובהרבה מזוכיזם, חיפשתי את דרכי מבעד לעשן הסטקים ולצרימות המוסיקליות של לילות יפו. אחר־כך נסעתי לבירה לחזות בסרטים פולניים וסיניים ואיריים וכו'.

משם מיהרתי לשוב אל השפלה שלא אחמיץ, חלילה, ולוא גוון אחד מגוונים במחול שהתקיים בשכונת־התיקווה. חזיתי במחולות באולם שחציו היה ריק, אבל אהבתי את הרקדנית סאלי־אן פרידלנד.

היא היתה נהדרת בחור המנעול. כוריאוגרפיה על־פי מחזה, המספר על לקוח בבית־בושת, הבא להציץ באהובת חלומותיו דרך חור־המנעול ומספר את חוויותיו.

הבאלט הישראלי (כוריאוגרפיה של יצחק טפיארו על בריאת האדם) היה משעמם, על אף המוסיקה המודרנית הקיצבית, שהיתה תלושה מהתכנים הכוריאוגרפיים שעל הבימה.

מחוץ לאולם המפואר של שכונת־התיקווה נעו להנאתן שתי ילדות מהשכונה (שרוצות להיות עופרה חזה) בפלייה, רלווה, המתיקו סוד וציחקקו.

כיוון שלא עמדו לי כוחותי לעוד פסטיבלים ומחולות, נחתתי באחת ממיסעדות שכונת־התיקווה, שם איש לא שאל אם הייתי כבר בפסטיבל הסרטים ובלילות יפו, ומה עם ערד ופסטיבל כרמיאל והנגב.

ג'מיל מאום אל־פאחם, המכונה דודו, הגיש שיפודים נפלאים עשויים ומתובלים היטב, שיפודי־שקדים, שיפודי כבד ולבבות, טחול ממולא וסלטים חריפים, וכוס־יין על חשבון הבית.

אבל אם חשבתי שכאן תמו ייסורי, התבדו תיקוותי. לא הרחק משולחני ישבו גברים צעירים הדורים ומגולחים, ועל חזיהם נשאו מדליות ענק מוזהבות.

„מי אלה?" שאלתי את ג'מיל. „אלה באים לפעמים, אנשים חשובים," אמר. המדליות הנוצצות, והפטיש הענק, שנשא בידיו האיש שנראה כמנהיג, משכו את תשומת־ליבי.

„אנחנו אירגון שולחן ענול בישראל," סיפר לי רון לנדסברג, נשיא השולחן העגול. „אנחנו גוף שדומה לרוטרי. התנדבותי לגמרי, ואנחנו עוסקים בעיקר בגיוס כספים, עזרה לקהילה, הקמת סיפריות, מעונות וכד'..."

מסתבר שהשולחנונים האלה, כפי שהם מכונים, יכולים להיות באירגון רק עד גיל 40 בלבד, ונשים כלל לא מתקבלות לאירגון.

לתמיהתי וסלידתי מתנאי־הקבלה, הסביר לי נשיא השולחן העגול בישראל, כי האירגון, שהוקם בבריטניה לפני 60 שנה, קבע כללים אלה, וכל השולחנות העגולים בעולם ממשיכים לקיים את כללי־הברזל המיושנים.

„אז מה, ויצ"ו מקבל גברים?" ניסה לנדסברג למצוא צידוק לחוקי־הברזל. „כשאני וחברי ביקשנו להצטרף לויצ"ו, נדחנו בטענה שהמדובר באירגון־נשים בלבד."

עד כאן הפסטיבלים, השיפודים וכל השאר. ולמי שציפה שלאחר יסורי־התרבות שספגתי בשבועות האחרונים, אסע גם לאירועי ה־40 בנגב, נכונה לו אכזבה. ואם אפשר, אז עוד קיטור קטן — כוחותי הלכו והידלדלו. החום, הזיעה הדביקה וכמובן החופש הגדול, הבריחו אותי לים, אבל סאדיסטים ידועים דאגו לספר לי שהפסדתי את אל הנגב, ובמיוחד את הכדורים הפורחים.

מעט מזל בכל זאת היה לי, ולחוף הילטון, שם חיפשתי קצת שלווה, לא הגיעה אף תרועה אחת מתרועות הפסטיבלים המתמשכים.

סאלי־אן פרידלנד
אהובת־חלומותיו של המציץ מבית־הבושת

ערב בלי ביאליק

הדליז'נס של חיים־נחמן ביאליק לא נתן לי להיכנס לתוך הלילה של ביאליק בגלל איחור קל. הכוונה היא לשומר־השער של סיפריית בית־אריאלה, בערב־מחווה שנערך למשורר חיים־נחמן ביאליק לציון יום פטירתו.

הדליז'נס התעקש שאמתין עד לשעת ההפסקה. מכיוון שאף הוא, כמוני, רצה להיות בפנים, ולקחת חלק בערב ביאליק, הייתי אני הקהל שלו ועל כך גם העניק לי טיפ:

„אני (טופח על חזהו) הייתי הדליז'נס של ביאליק. הייתי מרכיב אותו על הסוס שלי למיקווה־ישראל, שם היה נפגש עם תלמידים וקורא לפניהם שירים. כשהיה מסיים הייתי מחזיר אותו לתל־אביב..." עד כאן סיפורו של שוער־המקום.

בינתיים נפתחו השערים. על הבימה לא ישב ביאליק, רק ירון לונדון שהזמין לבימה משוררים וסופרים שיספרו על ביאליק שלא הכירו.

איש־איש וביאליק שלו — על הדחייה והגילוי המחודש של שירתו, על הקיטורים והבכיות וכמובן לא נפקד מקומו של בית־ביאליק (הנמצא בשיפוצים אינסופיים), שמסתבר כי המשוררים ברובם עלו לשם כבר בהיותם בני שש.

יורם קניוק סיפר איך היה ביאליק סנדקו, והוא זה שהעניק לו את השם יורם.

המשורר רוני סומק סיפר על אונגרפלד המפורסם, שהראה את נחת זרועו לילדה קטנה שניסתה לשלוח יד לתצוגה המאובקת.

המשורר אריה זקס תיאר שיעורים משעממים על שירתו הלאומית של ביאליק. את גדולתו גילה בגיל מאוחר יותר. אחר־כך קרא קטע מתוך עליסה בארץ המראות מאת קרול לואיס, בהשראת השיר הס פן תעיר.

וכמו קניוק, גם למשורר אהרון אל־מוג היתה פגישה חד־צדדית עם ביאליק, כשהשתתף בהלווייתו.

לסופר נתן שחם, לעומת זאת, היה ביאליק מיכשול בדרך לשפת־הים. כילד היה הולך עם אביו, אליעזר שטיינמן, אבל תמיד ארבה לשחם הסכנה שביאליק יעצור את אביו בפינת אלנבי ושחם הקטן כבר לא יגיע לים.

לעומת האחרים, היה ביאליק רחוק מהמשורר אשר רייך, על אף ששירתו שאבה מן המקורות, עולם שהיה קרוב לרייך, כמי שבילה את שנות נעוריו בשכונה חרדית בירושלים.

סיפורים רבים היו שם, מעניינים ומשעממים, וכאלה שפשוט נשלפו מן המותן. אז מה אם המשוררת מאיה בז'ארנו הציעה למישהו לפתוח פאב בשם ביאליק־בר...

אינני יודעת מה הינחה את המארגנים והעורכים לבחור בכאלה וכאלה ולא באחרים. ככלות הכל, פרט לאנשים שנפגשו עימו באמת, לכל אחד יש איזה ביאליק אחד בלב ועוד אחד בכיס. ומהאנשים שישבו באולם יכולתי לסחוט סיפורים לא פחות מרתקים.

פניתי לסופרת דורית זילברמן, שלא הוזמנה לעלות לבימה, וביקשתי שתספר לי על ביאליק אחד שיש לה בלב: „באחד הסיפורים הראשונים שכתבתי תארתי ילדה־זונה, שהיתה צריכה להיוולד הפוך, להיות בשלה מאוד ועם השנים להיות ילדות אבודה.

„את הילדות האבודה נטלתי מספיח של ביאליק, שהזכיר לי את ילדותי, הזכורה לי כסיוט מתמשך. לאחר התאונה הקשה שעברתי בשנה האחרונה, התפצלתי לשני כיוונים: תלות ילדותית מצד אחד, ובגרות מואצת מאוד מצד שני. פתאום קלטתי את המובן העמוק שבילדות אבודה, שעליה כתב ביאליק."

הצטערתי שלא הזמינו גם את סופר־הילדים ישראל לרמן. אילו היה ביאליק

חיים־נחמן ביאליק
הדליז'נס העניק טיפ

שומע את הסיפור שלו, בוודאי היה מסתתר מתחת לכנפיים של אמו ואחותו.

היה היה ילד קטן, שמו ישראל לרמן, שהשתוקק בכל נפשו לפגוש את המשורר הלאומי הדגול, והיה חולם עליו בימים ומרטיב בלילות, עד שבוקר אחד העז הקטן, התגנב לחצר ביתו של המשורר ודפק על דלתו.

כעבור רגעים ספורים נפתחה הדלת ולפני לרמן המבוהל עמד איש קרח ושמן, עטוף בחלוק־לילה מקומט. בעיניים נפוחות הביט בילד, הרים את קולו וצרח: „... מה אתה רוצה, ילד? לך מפה, ילד..."

זה שנאמר: „... ובכל ביצה הס פן תעיר / ישן לו אפרוח, אפרוח זעיר."

נשים למען נשים

„הגיע הזמן שהספרות תיכתב לא רק מזרע הגבר, אלא גם מדם ויסתה של האשה," כתבה הסופרת הפמיניסטית אריקה ג'ונג בסיפרה פחד גבהים.

מאז עשו נשים יוצרות ואחרות כיברת־דרך ארוכה, ואף השימוש במושג „קיפוח" התחלף בדרישה חד־משמעית לחוק ההזדמנויות השוות, וקרבות־הגרילה הפכו זה מכבר לקרבות פנים־מול־פנים.

ובמילחמה כמו במילחמה. המשוררת מרים איתן הרימה את הדגל, וקראה להקים ועדת־היגוי של נשים יוצרות מן הספרות, האמנות והמדיה, שידאגו לשיוויון־זכויות מלא לנשים יוצרות, היוצאות נפסדות גם משום היותן נשים הנדחקות על־ידי הגברים אל הירכתיים, וגם משום שהן נאלצות, ברובן הגדול, לשמש עקרות־בית, אמהות וביניהן אמהות רבות למישפחות חד־הוריות, שעול הפרנסה מוטל עליהן.

יועצת ראש־הממשלה לזכויות האשה, אתיה שמחה, ששמה לה למטרה לעודד כל יוזמה ציבורית להטבת מעמדה של האשה, לקחה תחת חסותה גם את היוזמה הפרטית של הנשים היוצרות, ובימים אלה הוקמה ועדת ההיגוי שתניע את גלגלי הצדק החורקים.

הנשים שנבחרו לוועדת־ההיגוי הן: השחקנית גילה אלמגור, המשוררת מרים איתן, המפיקה ריבקה סנה, הכתבת ג'ודי לוץ, מנהלת בית הסופר בירושלים שושנה בן־עדי, ועוד.

בישיבה האחרונה, שהתקיימה במישרדה של יועצת ראש־הממשלה לזכויות האשה, הוחלט לערוך בחודשים הקרובים כנס ארצי גדול, שיתקיים בירושלים, ובעיקבותיו תקום עמותת נשים יוצרות אשר יפעלו למען נשים יוצרות, ויעוררו את דעת הציבור והמוסדות המתאימים השקועים בתרדמה.

אין כוונת ההתארגנות לצאת בראש חוצות ולשרוף חזיות (מונח שגברים אוהבים להעניק לכל התארגנות־נשים), ולא מדובר בהקמת גוף פמיניסטי נוסף.

מטרת העמותה היא להזיז את האשה מן הירכתיים אל המרכז. ואם גם שם לא תיפסק מילחמת־המינים, לפחות תהיה זו מילחמה שמשני צידיה יעמדו כוחות שקולים.

וזאת בוודאי לא תהיה מילחמה קלה.

דו־שורש של פלסטינים

מה מקומה של הספרות הערבית בישראל, זאת השאלה שעמדה תלויה באוויר המהביל של צוותא, במהלכו של דיון ספרותי־פוליטי, עם צאת האנתולוגיה חיילים של מים — שירים וסיפורים מתורגמים של סופרים ומשוררים ערביים בישראל, והגליון המיוחד של פוליטיקה, שהוקדש לערביי ישראל.

למרבה הצער נשארה השאלה הקארדינלית תלויה באוויר גם לאחר שהקהל יצא מן האולם, כשמחצית תאוותו בידו.

צר לי על האנשים הנפלאים שישבו על הבימה, ועל האנתולוגיה שאמורה היתה להיות העילה לאירוע כולו.

נחום ברנע, עורך כותרת ראשית, שהינחה את הדיון במקום גידעון סאמט, עורך פוליטיקה, לא השכיל לנווט את מרכבת המתדיינים הנכבדים לדיון רצוף ומעמיק, על אף שכל אחד מן המשתתפים יכול היה לרתק קהל שלם.

על הבימה ישב ירון לונדון, שהחליף את ח"כ יוסי שריד. לונדון גילה פן רגשני ומיותר מול הצלפה מוכרת שהיתה במקומה; „אני מקנא בדו־שורש של המשוררים והסופרים הערביים בישראל (השפה, המיפגש של שתי התרבויות וכו')."

על כך השיב לו הסופר אמיל חביבי:

„וכי מה יש לקנא בעם ללא מולדת?..."

למולו ישב המשורר נעים עריידי, שהוביל את השיחה לסמאנטיקה של השפה הערבית ולמונחים מודרניים שחדרו לתוכה. זה הוביל את מחצית מן הדיון לוויכוח פסברו־בלשני־אקדמי.

הסופר יורם קניוק, שהאזין לכולם בנימוס, הצליח בסופו של דבר להזכיר לקהל ולחבריו לדיון, כי המדובר בערב שמוקדש לאנתולוגיה חיילים של מים, ולגליון פוליטיקה האחרון, שעד לאותו הרגע נדחקו לקרן זווית.

קניוק אף ניצל את ההזדמנות להגן על מאמרו של המשורר נתן זך המופיע בגליון זה מפני השמצותיה של המשוררת סיהאם דאוד.

לרגע נזכר גם המנחה, הרדום למחצה, שהמדובר ביצירות של ממש, ולא רק במלל אינסופי, וביקש מסיהאם דאוד שתקרא אחד משיריה המופיעים באנתולוגיה.

„...אספתי את גירי הציבעוניים; כתבתי סיסמה/בניתי גדר/יצרתי חגיגה." קראה המשוררת סיהאם דאוד במיבטא חצי צברי. קביעתו של ירון לונדון, שדיברה על דו־השורש של הסופרים והמשוררים הערביים בישראל, לא היתה, כנראה, נטולת משמעות.

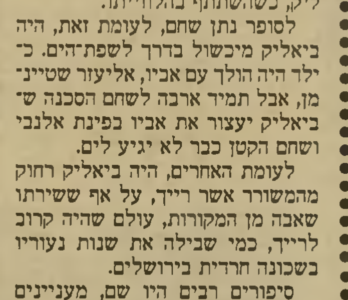

סיהאם דאוד
„כתבתי סיסמה, בניתי גדר..."

ציפי שחרור

לאילן אסיה (משמאל) יש תוכנית: למסור את אילת למצריים. במפ"ם לא התלהבו מזה והצביעו נגדו

כשניסה אילן אסיה להתמודד עם אלעזר גרנות על התואר מזכ"ל־מפ"ם, הזדקפו כמה וכמה גבות בתמיהה ובחיוך. איש לא האמין כי לאסיה סיכוי כלשהו בקרב על כסא הכבוד הזה.

גם אסיה לא האמין. ואכן, מתוך 207 מצביעים זכה אסיה ב־22 קולות. את שאר הקולות גרף גרנות.

אולם אסיה אינו מאוכזב. הוא לא רצה להיבחר. הוא רצה למחות. למען יידעו חברי־המרכז כי תוכנית־השלום שלו אמיתית וטובה, בניגוד למצע הרישמי של מפ"ם.

אילן גדל באסיה

הסיכסוך במרחב מוליד מתקני־עולם ניצחיים. כזה הוא גם אילן אסיה (44), מנהל המחלקה לתיקשורת המורים בוועד הפועל של ההסתדרות. מזה 18 שנים הוא שוקד על פיתוחה של תוכנית־שלום מקיפה, כוללנית, למרחב המסוכסך והעייף.

„המימסד הישראלי, הן הפוליטי והן הצבאי, לוקה בעיוורון מוחלט לגבי מה שקורה בעולם הערבי. בכל פעם שמתרחש שם מאורע חשוב, אנחנו מופתעים. כך במילחמת 1967, במילחמות־ההתשה וביום־הכיפורים, בעת ביקור סאדאת בירושלים, כאשר האופציה הנוצרית בלבנון נכשלה, וכשפרצה האינתיפאדה.

„כלומר, יש אצלנו ליקוי יסודי בהבנת העולם הערבי. אני, שלא כמו המימסד, קורא את המצב באופן מפוכח, נכון, ויודע מה צריך לעשות כדי לתקנו."

שורה ארוכה של פיתרונות מציע אסיה. הבולט שבהם נוגע ליחסי ישראל־מצריים.

„שלום אמיתי וחם לא יהיה אפשרי בינינו, אלא אם נסכים להחזיר למצריים את דרום־הנגב. מגרופית דרומה. על־פי תוכניתי, אילת תהפוך לעיר בינלאומית בריבונות משותפת ישראלית־מצרית.

„רק אז ישוב הנגב למצבו הטיבעי, האמיתי. המצרים, גם אם הם מעמידים פנים של שוחרי־שלום, לא ויתרו, למעשה, על אילת. חסנין הייכל ניתק את קשריו עם סאדאת רק בשל הנושא הזה.

„אילת היא לב הסיכסוך," אומר אסיה בהתרגשות, ומצטט את הייכל ואת משה שרת, שכתב בדצמבר 1952: „עלינו להבין כי התגובה הערבית החריפה נגד תקומת מדינת־ישראל, כגוף זר בטבורו של המרחב הערבי במיזרח־התיכון, מתחדדת בייחוד משום היות שטח ישראל תקוע כטריז בין מצריים מזה לבין שתי מדינות ערביות אחרות מזה, בקודקודו של מיפרץ עציון־גבר. כאן שיסעה ישראל את העולם הערבי לשניים.

„חובתנו לשקול מחדש את עניין המיסדרון, מתוך פיכחון גמור. אם רצוננו ליצור רקע ממשי לשלום בינינו לבין מצריים, עלינו לדעת מראש כי הוא לא יושג ללא כל ויתור מצידנו."

„אני קיים!"

תיקים עבי־כרס, גדושי־מיסמכים, עורם אסיה על השולחן. בהתלהבות הוא מחפש ציטטות של פוליטיקאים מפורסמים, המתאימות לדיעותיו. כל תגלית כזו מצהילה את רוחו, כאילו היה בלש שחשף את הרוצח. „אדיר! מדהים!" הוא קורא שוב ושוב. אלמלא היה אומר כי זו לו השנה ה־18 שהוא חוקר את הסיכסוך, אפשר היה לחשוב כי בזה הרגע התוודע אל המרחב.

תוכניתו של אסיה מורכבת מחלקים נוספים:

● ישראל תאפשר מעבר חופשי של כוחות מצריים באיזור שיועבר לידי מצריים בנגב הדרומי, לצורך הגנת סעודיה ועיראק מפני התפשטות איראנית.

● ירדן תיאלץ להפוך למדינת־האם הפלסטינית. לשם־כך יעביר חוסיין את סמכויותיו הפוליטיות לממשלה בראשות פלסטיני, איש־אש"ף.

● לבנון תוכר כאיזור אינטרס סורי מובהק, וסוריה תוותר על תביעתה להחזרת רמת־הגולן.

אלה הם נספחים הכרחיים, שאינם כה מלהיבים כמו אילת. נכון שאסיה נופש שם לפעמים. אולם למען השלום הוא מוכן לוותר על חופשותיו בחפץ־לב.

את תוכניתו מחלק אסיה בנדיבות לכל מי שרוצה, כופה אותה על מי שלא רוצה. כך מצא שימעון פרס בתיבת־הדואר בביתו דפים משוכפלים, המפרטים בדקדקנות את מימצאיו של אסיה. גם יוסי אחימאיר, ממישרד ראש־הממשלה, קיבל חבילת־דפים דומה.

„כולם דוחים את תוכניתי, הימין והשמאל כאחד," אומר אסיה בגאווה. הוא רואה בכך הישג גדול, כמעט ניצחון, המוכיח כי דרכו היא־היא הנכונה.

מפ"ם — כת סגורה

את תעצומות־הנפש הדרושות למסע דון־קישוטי כזה שאב אסיה מסדנת I AM („אני קיים"), אחת מאותן סדנות אופנתיות המבטיחות שיפור המודעות וחיזוק הביטחון העצמי.

כל סדנה נמשכת חמישה ימים. 50 איש כלואים בחדר. המנחה מציג מישחקים חברתיים, לכאורה פסיכולוגיים, בוחן את תגובות המשתתפים. אחר־כך משוחחים, מתלבטים בקולי־קולות.

„אל האיי־אם הגעתי בעיקבות אשתי השניה. היא התלהבה. החלטתי להשתתף. נטלתי חלק בשתי סדנות. במקום לנסוע למיזרח־הרחוק, או לטיול מפרך בדרום־אמריקה, למדתי על עצמי דברים רבים בקורס לאנושיות, שנמשך 10 ימים.

„בסדנה גיליתי את הבדידות האנושית. לפתע נמצאתי לבד, עם עצמי. גיליתי כמה עובדות מעניינות על עצמי. בין השאר למדתי מה זו תמיכה אמיתית. הבנתי כי אם לא אקום יום אחד ואעשה מעשה, אשאר לעולם איש של מילים."

יריביו של אסיה במפ"ם הפיצו שמועה כי אסיה הוא סיינטולוג. „אנשים משונים," הוא מבטלם במחי־יד. „רצו להזיק לי, ומאחר ואינם מכירים את האיי־אם חשבו כי זו סדנת סיינטולוגיה.

„לכאורה רצו ללגלג, ולא הבינו כי על עצמם הם מלגלגים. הרי מפ"ם היא כת סגורה, יותר מכל כת אחרת. למעשה זו מיפלגה סגורה הסוגדת לגורו, רומנטיקאים של מיצעדי־לפידים שאינם קוראים נכון את המציאות."

אם כך, מדוע הוא חבר מפ"ם?

„אני באמת מתלבט אם להישאר שם או לעזוב. עדיין לא מצאתי את מקומי. את חודשי הקיץ אקדיש לכתיבת ספרי, שהוא גם עבודת־הדוקטורט שלי — המאבק על הנגב במילחמת־העצמאות. אחר־כך אחליט מה ברצוני לעשות."

שרה ליבוביץ ■

„שיחזירו את תל־אביב!"

שתי תגובות על אילן אסיה ותוכנית־השלום שלו:

● רפי הוכמן, ראש עיריית אילת: „איני מגיב על הצעות אוויליות, חסרות שחר או בסיס במציאות. ייתכן שכאשר יוחלט להחזיר את תל־אביב וירושלים, אז גם לאילת כבר לא תהיה חשיבות."

● אלעזר גרנות, מזכ"ל מפ"ם: „לא מוכן לדבר על אסיה. בשום פנים ואופן לא תוציאו ממני אפילו מילה אחת עליו!"

■ יופי בריבוע

(המשך מעמוד 25)

מגיל צעיר צילמו אותנו לעיתונים מקומיים בחיפה, אבל מעולם לא נענינו להצעות. זה לא משך ולא עניין אותנו, וגם לא ידענו עד כמה נוכל להצליח."

אבל הגישה הזו השתנתה. איריס: „אחרי קורס־הקצינות עברתי לתל־אביב, והציעו לי להשתתף בסרט־פירסומת. השתתפתי בו לבד, ועשיתי את זה בשביל השכר. במהלך הצילומים נתן לי מישהו מיספר־טלפון של שלווה בן־גל, מארגנת תצוגות־אופנה. קבעתי איתה פגישה וסיפרתי לה שיש לי אחות, תאומה זהה, והיא נדלקה על העניין."

הן החלו לעשות צעדים ראשונים

תאומה סיגל
„עירום? מה פתאום!"

תאומה איריס
„שזה לא ישמע סנובי..."

על מסלול־הדוגמנות, ולא נתקלו בקשיים של מתחילות, שעליהם מעידות דוגמניות אחרות. הדרך היתה סלולה ונטולת־קשיים. „כל דוגמנית עוברת דרך אחרת. נכון שהרוב עוברות קשיים בהתחלה, אבל כנראה שהגימיק של התאומות תפס, ובגללו לא התייחסו לזה שלא עברנו קורס־דוגמנות והיינו ירוקות," „אבל היום," ממהרת אחותה להדגיש, „אנחנו מיקצועיות כמו האחרות, בעזרת הניסיון שרכשנו."

כשהקהל רואה אותן בתצוגה הוא מגיב בהתלהבות. „בדרך־כלל אנחנו יוצאות לבימה ביחד, ואנשים נותרים פעורי־פה. אבל לפעמים אנחנו יוצאות זו אחרי זו, ואז הקהל לא מבין איך הדוגמנית מחליפה כל־כך מהר בגדים."

על אינטריגות ותככים בעולם הדוגמנות הן אומרות בדיפלומטיות: „אנחנו לא בתוך זה. זה לא מעניין אותנו. יש דוגמניות שאצלן הדוגמנות היא כל החיים. תככנות זו שאלה של אופי ולא של מיקצוע. אנחנו באות, עושות תצוגה, והולכות הביתה. נכון שבדוגמנות יש יותר היצע מביקוש, אבל אנחנו מפרגנות לכולן.

„החברה של הדוגמניות זו לא החברה שלנו." מצהירה איריס. „רגע," נוזפת בה סיגלית, לוחשת משהו לאוזנה של אחותה, ואומרת: „שזה לא ישמע סנובי או משהו כזה, פשוט יש לנו את החברה שלנו."

אתן נהנות מהדוגמנות? רגע של שתיקה, ואחר־כך: „אין לנו אהבה עזה למיקצוע. השיקול הוא הרווח ולא ההנאה. לא תמיד מרגישים בנוח על הבימה, כשהקהל יושב במרחק סנטימטר מאיתנו, ואנחנו מולו עם בגדי־ים מיני־מלי, וכל העיניים בוחנות את הגוף מכף־רגל ועד ראש. בארץ מסתכלים על הדוגמנית יותר מאשר על הבגד עצמו, ולפעמים זה הופך לדבר זול מדי."

הן מספרות שהן סובלות מהסטיגמה הידועה של יפה וטיפשה. „אנשים שמכירים אותנו יודעים שאצלנו יופי וטיפשות אינם הולכים ביחד, אבל הרבה פעמים, בהיכרויות ראשונות, אנחנו מרגישות שלאנשים יש דיעה קדומה עלינו, בגלל היופי. נראה לי שאנשים לא ישתחררו מהסטיגמות האלה לעולם." איריס מוסיפה: „בארץ מתייחסים אל דוגמניות יפות, כמו אל שחקני־קולנוע. יש הילה של זוהר למיקצוע."

בנוסף לעבודות הדוגמנות נרשמת בקאריירה הקצרה שלהן השתתפות בשני סרטים. עבודה בעיניים ואסקימו לימון האחרון שאותו הן גמרו לצלם זה עתה. בתור מה הן שיחקו שם? „בתור תאומות, כמובן." הופעתן בעירום? „מה פתאום?" תופיעו בעתיד? הן כמעט מתחלחלות מהשאלה. „לעולם לא. בסך־הכל אנחנו ילדות־טובות־חיפה."

קולנוע

סטאלין נשלף מקיברו

חרטה (אורלי, תל־אביב, ברית־המועצות) – **סאטירה פרועה וזועמת של הבימאי הגרוזיני טנגיז אבו־לאדזה, שהופקה באולפני־הטלוויז־יה במולדתו, ואושרה להסרטה רק עם בוא הגלאסנוסט.**

סיפורו של וארלם, ראש־העיר שהולך לעולמו בתחילת הס־רט, ואחר־כך נשלף שוב ושוב מקיברו על־ידי בת של מישפחה שהיתה קורבן לרדיפותיו בחיים, ואשר נשבעה שלא תיתן מנוחה לגוויה עד אשר תמות גם רוחו של וארלם, ולא רק גופו. בצורה שקופה כמעט סיפור הסרט הוא בעצם סיפור הסטא־ליניזם הסובייטי.

במיסגרת המישפט שנערך למתעללת בקבר הקדוש, חוזר הסרט ומתאר את שילטונו של וארלם, רומס הכבוד האנושי, התרבות והדת, הכל בשם ,טובת הכלל', שאינה אלא הבטחת מישטרו הבלעדי ללא עוררין.

אבולאדזה עצמו, מן הסתם איש דתי, הרואה כראשית חטאו של וארלם את הפיכת הכנסיה למיגרש־מישחקים של המדע, חוזר שוב ושוב לחזיונות דתיים. הקורבן הבולט של וארלם (אבי המתנכלת לגוויתו) הוא צעיר עדין־נפש, הדומה בחזותו לישו, והעובר בידי הצורר עינויים שמזכירים את הצליבה. במגפיים גסים של בירויונות פופוליסטית (הכל בשם העם) הוא דורס כל מה שעומד בדרכו תוך העמדת פני רגיש ומתורבת.

אבולאדזה אינו מתעלם מן הקסם הארסי של האיש, שרק מגדיל את הסכנה הטמונה בו, ואף לא מן הפחד החנפני של ההמון, המרשה לאיש לשבת במקומו באין־מפריע. הסרט כולו אינו אלא ראי עקום וענק־מימדים שהוצב לפני ההיסטוריה הסובייטית, ראי שבו רוכזו האירועים והוצגו כגרוטסקה.

כצפוי בסאטירה כזאת, הדמויות שטוחות, אמצעי־ההפקה הטלוויזיוניים מגבילים את ההישגים האסתטיים של התמונה. אולם מה שמדהים, אינה דווקא האמנות שבסרט הזה, אלא המסר שהוא רוצה להעביר ואם כבר מותר לעשות סרטים שכ־אלה בברית־המועצות, הרי זה סימן שבאמת קרה שם משהו.

זינאב בוזוואדזה: הקורבן מבקש נקם

לבנה בעד שחור

עולם נפרד (צפון, תל־אביב, בריטניה) – **שאון סלובו, בתה הבכירה של העיתונאית רות פירסט והעיתונאי ג'ו סלובו, כתבה את התסריט המשחזר את קורות אמה, לוחמת אמיצה נגד האפארט־הייד בדרום־אפריקה, שנאסרה ב־1963 בתוקף חוק שאיפשר למישטרה להחזיק חשודים 90 יום במאסר ללא־מישפט, לצורך חקירה ושוחררה, נאסרה לתקופה נוספת והועברה למאסר־בית רק אחרי שניסתה להתאבד בכלא.**

סיפור נוגע ללב, אותנטי ועשוי בהגינות וביושר. הסרט שביים כריס מנגס (הצלם של דמעות של שתיקה **ומיסיון) סובל מן הצרה הקלאסית של סרטים מהסוג הזה. הכל ברור מראש, מי הטובים ומי הרעים, ומה הטובים יכולים לעשות ומה הרעים יעשו בתגובה. כל הגיבורים ניצבים בצד אחד של המיתרס, כל הנבלים מן הצד השני.**

זאת אינה יכולה עוד להיות דראמה, אלא קריאת־תגר, תיז־כורת, הטפה למשוכנעים. מי שמתנגד לאפארטהייד ימצא בסרט חיזוק נוסף, מי שתומך בו עשוי לומר, ואולי אף במידה מסויימת של צדק, שאין בסרט הזה שום דבר חדש שישכנע אותו לשנות את דיעותיו. וזה חבל.

צריך לזקוף לזכותם של מנגס וסלובו לפחות שתי נקודות יוצאות־דופן. ראשית, העימות בין האם ובתה הבכירה, בשנות העשרה המוקדמות. אם לאם מותר להקריב את חייה שלה למען אידיאל, לא ברור באיזו מידה היא רשאית לכפות קורבן דומה על בתה. זוהי נקודה מעניינת שאפשר היה לפתח יותר. ועוד, יש בסרט חוקר מטעם המישטר המגלה מידה מפתיעה של אנו־שיות, אמנם מוגבלת ונסתרת, אבל בכל זאת קיימת. זוהי עוד נקודה שהיתה ראויה לפיתוח נוסף.

כמובן שלמראה התנכלות המישטרה, הסבל שעובר על האם בכלא ובמקביל, הסבל העובר על הבת, קשה מאוד לא להתרגש. ההזדהות עם הגיבורות היא מושלמת, וברברה הרשי וג'ודי מיי עושות מלאכה טובה. אולם זה נשאר בתחום המלודראמה.

ברברה הרשי ופול פרימן: אמא ציבורית

השב"כ שובק

הינשוף (פאר, תל־אביב, ישראל) – **זהו סרט שנראה הרבה יותר טוב מכפי שהוא באמת. הצילום של אמ־נון סלומון מבריק ומצוחצח, הבימאי אמנון רובינשטיין מניע דמויות ומצלמה ללא הרף, העריכה אינה מניחה לסצינות להימשך יתר על המידה, בקיצור יש תחושה כללית של פעלתנות קדחתנית שנמשכת בלי הרף.**

אולם כשמסתכלים היטב בתמונה, מתברר שעיקר הפעילות היא במעבר מדיאלוג לדיאלוג. ריבוי אתרי־הצילום מספק את הגיוון ומעניק את רושם הדינמיות שנוצר אצל הצופה. אולם הסצינות שהיו מצדיקות הגדרת סרט כזה כסרט־פעולה, אינן באות לידי ביטוי על הבד, אלא בשיחות שבין הדמויות המספ־רות זו לזו מה קרה, אכן תכונה משונה לסרט־פעולה.

הסיפור, שנכתב על־ידי טוביה מנדלסון, מבוסס על כל מיני גורמים אופנתיים מן הכותרות. למשל, התפוררות השב"כ והמישטר הפנימי שבו, העימות עם המוסד, פולחן הביטחון החונק את התיקשורת, אנשי־הביטחון הסבורים שאין החוק חל עליהם ועוד כיוצא בזה. כל אלה באים לידי ביטוי בחקירה שבה מנסים לברר מי מחסל פעילים של הקג"ב ברחבי הארץ, והאצבע המאשימה מופנית למרצה באוניברסיטה, שהוא עצמו עולה חדש מברית־המועצות.

את החקירה מנהל אמנון, סגנו של ראש השב"כ, שעה שה־ראש עצמו שוכב גוסס בבית־החולים. אמנון הוא טיפוס עצבני, הפועל לפי רגשות שיש לו בבטן. ללא החסות האבהית מלמעלה מתערער ביטחונו, והוא עומד לפני התפוררות, הן בחייו הפר־טיים והן בקאריירה המיקצועית שלו. כאן גורר הסרט עוד כל מיני גורמים, כמו פרשיות אהבים, התערבות של דיפלומטים, אופיה של התיקשורת ועוד. אין זה שאסור להזכיר את כל אלה, אבל כדי ליצור סרט מגובש מוטב היה לנסות ולהעמיק קצת, ולא לצאת ידי חובה בהזכרת הנושאים בלבד.

אסי דיין, בתפקיד הראשי, אכן נראה כמי שעומד לפני הת־מוטטות אישית קשה. במבט ראשון זה נראה בכלל לא רע.

ליאורה ריבלין: מי מחסל את מי

תדריך

חובה לראות:

תל אביב — קפה בגדד, מוכת־ירח, אהבנו כל־כך, הנסיכה הקסומה, עיניים שחורות, ליידי־איב, הקלות הבלתי־נסבלת של הקיום, שיגעון של לילה.

ירושלים — הקלות הבלתי־נסבלת של הקיום, אהבנו כל־כך.

חיפה — הקלות הבלתי־נסבלת של הקיום, מוכת־ירח, עיניים שחורות, הקיסר האחרון.

תל אביב

★★★★ **סירטי פראנק קאפרה** (סינמ־טק, תל־אביב, ארצות־הברית) — רטרוס־פקטיבה משעשעת המועברת מפסטיבל הקולנוע בירושלים להשלמת חורים בהשכלה. חובה.

★★★★ **קפה בגדד** (דיזנגוף, גרמניה) — גרמנייה עבת־בשר נקלעת למוטל בלב מידבר־אריזונה ונקשרת לבעלת־המקום, הכושית הטרו־דה, ולחבר מרעיה. קומדיה מרנינה ושובת־לב של פרסי אדלון עם מריאנה זגברכט בתפקיד הראשי.

★★★ **הנסיכה הקסומה** (לב, ארצות־הברית) — תמצית כל אגדות העולם בסרט אחד שכתב ויליאם גולדמן וביים רוב ריינר. כל מעשי הקסמים הציבעוניים והבלתי־אפשריים מוגשים בקריצה קלה ושובבה. הורים וילדים יהנו גם יחד.

★★★ **הקלות הבלתי־נסבלת של ה־קיום** (שחף, ארצות־הברית) — עיבוד הרומאן של מילן קונדרה על רופא רודף־שמלות, ציירת משוחררת ומלצרית רומאנטית, בתקופת האביב הצ'כי, חסר אולי את העומק של המקור, אבל יש בו סיפור־אהבה מרתק בזכות עצמו. עם דניאל דיי־לואיס, ז'וליאט בינוש (בתמונה) ולנה אולין. בימאי: פיליפ קאופמן.

★★★ **שיגעון של לילה** (תכלת, ארצות־הברית) — מארטין סקורסזה במצב־רוח של הומור שחור, מספר על מרובע ניו־יורקי מצוי שצולל לילה אחד לתוך המציאות האחרת של גריניץ' וילג', כמו שעליזה צללה בארץ־הפלאות. גריפין דאן הוא המפיק והכוכב.

שחקנית בינוש
בסרט „הקלות הבלתי־נסבלת"

ירושלים

★★★ **אהבנו כל־כך** (מיטשל, איטליה) — חברים עושים מאזן של 30 שנה, שאיפות שהתבדו וחלומות שהתנפצו, בסרט נבון ומפוקח של אטורה סקולה, עם ויטוריו גאסמן, נינו מאנפרדי ואלדו פאבריצי.

חיפה

★★★ **מוכת־ירח** (עצמון, ארצות־הברית) — מנהלת־חשבונות מברוקלין, שהתייאשה מן האהבה כהתקרב יום־ההולדת ה־40, פורחת מחדש תחת המבט הלוהט של אחי ארוסה. שר, ניקולאס קייג' ואוסף של שחקני־מישנה מבריקים בקומדיה רומאנטית לכל נפש, שביים נורמן ג'ואיסון.

עדנה פיינרו

הבדווית מרמלה הרתה מחוץ לנישואין. היא רצתה להימלט מגורלה. אך הגורל רדף אחריה

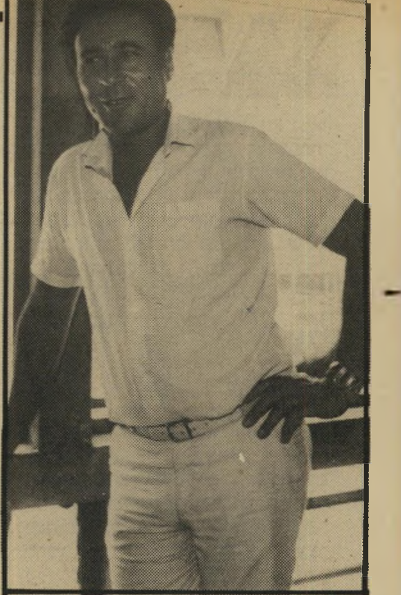

בעל אחמד אבו־מוסא
„התאהבתי בה!"

נאשם ג'אבר אבו־מוסא
„לא תהרוג אותה!"

בגיל 20 נכנסה גמאלת אל־מוג־רבי להריון. זה היה יכול להיות מאורע מאושר, אילו היתה נשואה. אולם גמאלת היתה רווקה.

אילו היתה גמאלת יהודיה, היתה יכולה להסתדר, ואולי אף לגדל את בנה בכוחות עצמה, כמישפחה חד־הורית. אולם גמאלת היתה ממוצא בדווי, והיא ידעה כי המסורת גוזרת עליה מוות, מכיוון שפגעה בכבוד המישפחה.

אבל גמאלת, צעירה ישראלית ש־גדלה בג'ואריש שברמלה ושלמדה בבית־ספר ישראלי, לא רצתה להיכנע למסורת ולגורל. היא החליטה להילחם על חייה. כאשר חשבה שהיא בחודש השני להריונה, ברחה מהבית וביקשה עזרה מהמישטרה.

אנשי־המישטרה באיזור רמלה־לוד מכירים את הבעייה ויודעים כיצד להתמודד איתה. גמאלת הועברה למעון לנשים מוכות בירושלים, ומקום מגוריה הוסתר מכל בני־מישפחתה. אנשי־המישטרה החלו מחפשים מתוו־כים שיהיו מקובלים על כל הצדדים, שיוכלו לעשות שלום בין הנערה ובני־מישפחתה. אחד המתווכים הללו היה אחמד אבו־מוסא מלוד.

אחמד הוא בן למישפחה מכובדת מאוד, ממוצא בדווי גם היא. אבי־המישפחה, פטריארך נשוא־פנים, אב ל־22 ילדים משתי נשים, עבר לפני 20 שנה מאיזור באר־שבע ללוד והתיישב שם, כשכל בניו ונכדיו סביבו. אחמד הוא בן 40, נאה למראה ונראה צעיר מכפי גילו. לאחמד משאיות רבות, והוא מצליח בעסקיו. הוא מתלבש בהידור ומחזר אחרי נשים, למרות שהוא נשוי לתמם מזה 22 שנה, ולהם שמונה ילדים.

כאשר החל אחמד מטפל בשלום עם מישפחת אל־מוגרבי, היתה גמאלת בחודש השמיני להריונה, וזמן קצר אחר־כך ילדה בן ומסרה אותו לאימוץ.

סיפר אחמד בבית־המישפט:

נשאתי את גמאלת לאשה כשנה לפני שנרצחה. הייתי נשוי אז לאשה בשם תמם.

היכרתי את גמאלת לפני שלוש שנים. היא עזבה את הבית של הוריה והלכה למישטרה. המישטרה לקחה אותה לאיזה מקום אצלם, ושם אני היכרתי אותה.

רציתי להתערב, לעשות סולחה, להחזיר אותה להורים, אבל זה לא הס־תדר.

אני מהטבע שלי עושה סולחות.

איש־מישטרה סיפר לי שיש עניין עם גמאלת אל־מוגרבי, הנמצאת בירו־שלים, ושאל איך אפשר להחזיר אותה לבית. נסעתי לירושלים עם שוטר. דיברתי איתה, ניסיתי להרגיע אותה. היו לי כמה פגישות איתה, ודיווחתי למישטרה עליהן. האמת היא שבמשך הפגישות איתה התאהבתי בה, והת־חתנתי איתה.

„שיהיה במזל טוב"

הלכתי לאבא שלה ודיברתי איתו על הנושא. אבל לא אמרתי לו איפה היא ומה איתה. התחתנתי איתה קודם לכן בשקט. הזמנתי קאדי לאור־יהודה, שם גרנו, והוא כתב לנו כתובה. לא היה אף אחד מהמישפחה שלה בחתונה, רק אחי ודוד אחד שלי.

אחרי שהתחתנתי איתה ישבתי עם ההורים שלה בשלוש ישיבות. בישיבה השלישית סיפרתי להם שהתחתנתי איתה, שאנחנו נשואים והכל בסדר.

אז הבאתי אותה לפגישה איתם, אבל לא בבית. ישבנו, ושניהם התרגזו, קצת בכו אבל הסתדר העניין. אבא שלה אמר לי: „תבוא עליך ברכה, שיהיה במזל טוב."

אבל מכיוון שזה לא מכובד שהחו־תונה שלנו נערכה בסתר, אז אבא אמר: „לעיניים של אנשים תביא את אבא, יש מינהגים..."

אז הלכתי עם שני אחים שלי, דוד ואבי, וביקשנו את ידה מאבא שלה, בתוך הבית שלהם, ועשינו קריאה מהקוראן, הכל בסדר. בחתונה השניה נודע לכמה מבני־מישפחתה שאנחנו כבר נשואים.

קורבן גמאלת
הינהון בראש

אשתי הראשונה, תמם, גרה בלוד ליד המישפחה. לא התגרשתי ממנה. הילדים של תמם נמצאים עם אמא שלהם. הם מגיל 9 עד 22.

תמם ידעה שהתחתנתי מחדש. בהת־חלה הכל היה בסדר, אבל אחרי כמה חודשים התחילו מריבות קשות. היא רצתה שאעזוב את גמאלת, ואני התנגדתי. ילדים זה לא צחוק. אני התחתנתי, ולא אחזור בי, יהיה מה שיהיה.

ניסיתי לשכנע את תמם כמה פעמים, אבל היא לא השתכנעה. אמרתי לה שאני אהיה בסדר גם איתה, ואתן לה הכל. אז היא אמרה בסדר, ואחרי יום־יומיים באה אלי הביתה והתחילה עם צעקות.

לא הייתי הולך אליה. היא היתה באה אלינו הביתה בשביל לעשות לי בלגאן.

כשהתחתנתי עם גמאלת, עברנו לגור יחד באור־יהודה. אחרי ארבעה חודשים חזרנו לגור בלוד, 400 מטר ליד תמם. היו מריבות. תמם היתה נוסעת למישפחה של גמאלת בלוד, מישפחת אל־מוגרבי, והיתה אומרת להם איך הם לא מתביישים שגמאלת חטפה אבא של שמונה ילדים ממנה. על זה היה לי ריב חזק מאוד עם תמם.

היו גם סיכסוכים במישפחה שלי. יום אחד היינו, אני וגמאלת, מלובשים בשעות־הערב. רצינו לנסוע לחתונה באולמי דולפין ברמלה. הלכתי לאחי, מוחמד, האח הבכור במישפחה, כדי לשאול אותו משהו בקשר לעבודה. פתאום מגיעים שני בניי, יחד עם המישטרה. שני הבנים שלי בני 19 ו־18 התנפלו על הבית של אחי, רצו לשבור ולהרוג. הניידת הגיעה איתם.

אני לא ידעתי במה מדובר. הם באו להרביץ לבן־אחי. השוטרים התחילו להפריד, וגם אני. אז יצאו בני אחי, ואחי לקח מקל והתחיל להרביץ גם לבנים שלו וגם לבנים שלי.

„לא גבר"

יחד עם המישטרה הרגענו את הרוחות, ואני התחלתי לבדוק למה הם רבו.

הבנים שלי סיפרו שבן־אחי בא אל תמם הביתה, שבר חלון והיכה אותה. פתאום גמאלת באה לראות מה קורה איתי. היא תפסה את אחד הבנים שלי והתחילה לנשק אותו. והיא אמרה שהם בני־דודים וצריכים לאהוב אחד את השני. היא אמרה שהאחים שלי, מהאם החורגת, מסכסכים בינינו, והתחילה לקלל אותם בצעקות. כבר לא נסענו לחתונה, כי לא היה מצב־רוח.

אחרי חצי שעה הלכנו לבקר אצל ההורים של גמאלת, כי זה היה חג. היו שם עוד אורחים, ועשו בשר על האש. עוד לא הספקתי לשבת, בא אבא שלי, ואיתו צלאח, אחי. אבא של גמאלת קם ללחוץ לו יד, ואבי התפרץ ואמר לו: „אני לא נותן יד לאיש כמוך. אתה לא גבר בעיניי!"

אבא של גמאלת שאל אותו: „למה, חאג'?"

אבי אמר שהוא לא יודע לחנך את הבת שלו, ולכן הוא לא גבר.

אבא של גמאלת שאל מה היא עשתה, אבל אבי רק אמר שהוא ילך לגדולים של ג'ואריש וליתר בני־מישפחת אל־מוגרבי.

„אתה לא גבר והבת שלך שרמוטה," אמר. „קח את הילדה שלך! אצלנו במישפחה המכובדת שלנו, לא מקבלים דברים כאלה!"

אבי ואחי יצאו, ואני הלכתי אחריהם ושאלתי את אבי: „אבא, למה?" והוא אמר לי: „תעזוב, אל תדבר איתי!" לא בצורה הכי יפה.

אבי כעס כי בסיכסוך בין הבנים שלי לבנים של אחי גמאלת התערבה וקי־ללה.

(בשלב זה התחילה התובעת, קלרה רג'יניאנו, לחקור את אחמד על סיבת הסיכסוך. היא שאלה אם המילה „שרמוטה", שאביו כינה בה את גמא־לת, נוגעת לעניינים של כבוד־המישפחה ולא לסיכסוך בין הנערים. אחמד הכחיש זאת, ועמד על דעתו.)

יריות בבית־החולים

יומיים אחרי פציעתה של גמאלת, יצא בעלה מהחדר כדי לטלפן לבני־מישפחתה... באותן דקות מעטות הגיע גבר צעיר אל מיטתה, שלף אקדח וירה בה מטווח קצר

אבי קיבל ברוח טובה את זה שהתחתנתי עם גמאלת. היה בא אליה הביתה ואוכל אצלה כמעט בכל יום.

זה נכון שגמאלת היתה בגיל הילדים הגדולים שלי. היא היתה בת 23 כשנישאנו.

עד כמה חודשים לפני מותה היתה גמאלת ביחסים טובים גם עם האחים שלי מאמי החורגת. גם עם ג'אבר. אבל שלושה חודשים לפני מותה היה בין הבן שלי ובין ג'אבר, אחי החורג, סיכסוך, והם רבו ליד הדלת שלנו. גמאלת יצאה והתערבה לטובת הבן שלי. משם התחיל הסיכסוך בינה ובין ג'אבר. שמעתי אחר־כך מאחד הבנים שלי שג'אבר אמר שגמאלת לקחה אותי מהאמא שלהם: „לך תהרוג אותה,

אילנה אלון
צילם: אלי דסה ■

(המשך בעמוד 30)

סניגורים זילברשטיין וכהן
—והבת שלך שרמוטה!"

תובעת רג'יניאנו (עם אחות בית־החולים)
„אתה לא גבר —

אתה והשקל

מאת יגאל לביב

כך שיפצה „כור" את מאזניה

מאזן כור ל־1986 מראה על הכנסות מריבית של 160 מיליון שקל. במאזן 1987 אין כל הכנסה. מה קרה? כיצד זה שתוך שנה הפסיקה כור להרוויח מפעילות פיננסית?

כאן התשובה למי ששואלים איך החביאה כור את הפסדיה, והעלימה את המצב האמיתי ממזכיר ההסתדרות.

מנהל אגף־הכספים של כור, **שבח**

מנכ"ל לשעבר גביש
מסלקה מרכזית

אופיר, באישורו המלא של מנכ"ל־כור, **ישעיהו גביש**, הקים מערכת כספית עצמאית של הנהלת הקונצרן, וזו קיבלה לידיה את כל הכספים המגיעים למיפעלים מגורמי־חוץ, והעבירה אותם למיפעלים. המסלקה המרכזית לא העבירה את הכספים למיפעלים באותם התנאים שבהם קיבלה אותם, אלא הוסיפה אחוזים לעלות המימון.

אם, למשל, קיבלה מיליון דולר ב־10 אחוזים לשנה צמודים מבנק חיצוני, היא העבירה את הסכום למיפעל בכור בריבית של 15 אחוזים, למשל. כך נרשמו בסיפרי המיפעלים הפסדים כתוצאה מעלויות־מימון מרומות גדו־לות. אולם בהנהלת־הספרים המרכזית של כור נרשמו הכנסות מריבית פיקטיבית. הכל היה על הנייר, אבל הרווחים הללו, שלא היו ולא נבראו, נרשמו כרווחים במאזני כור, וגרמו לתמונה מעוותת של המצב. הם איפשרו לגביש להראות רווחים, כאשר למעשה הפסיד. כך יכול היה ב־1986 להקטין את ההפסדים ב־160 מיליון שקל, רווח שלא היה ולא נברא.

אין להניח כי בישראל, הרגילה לנורמות מעוותות כאלה, ייעשה מש־הו. אבל על־סמך המאזן הלא־נכון של כור, הילוו בנקים זרים כספים לכור, ומשקיעים קנו איגרות־חוב של כור. לפי דיווחים בעיתונים זרים, הללו מתארגנים לתבוע את החזרת הכספים בטענה של הונאה במאזן.

כאשר משפצים מאזנים, אין טעם לבוא בטענות ל**ישראל קיסר** על שלא ידע. אבל הצדיק גביש מופיע עכשיו בתיקשורת ומאשים את תוס־פות־השכר שנכפו עליו, כסיבה לאסון. גם לפי דבריו, כל עלות השכר היתה 100 מיליון דולר, שהם רק חלק מההפסד של 250 מיליון דולר. לפי דבריו, הסכים לתוספות, כי חשב שיהיה פיחות שיקזז את העלויות. גביש התגלה כמהמר, המשתית את עתיד כור על הימור של פיחות. מה ההבדל בינו לבין שחקן קאזינו?

אבל בנוסף לאחריותו לשיפוץ המ־אזנים, אם נכון שהודיע — לדבריו — בזמנו לקיסר כי תוספות־השכר יגרמו לזעזוע פיננסי בכור, שיאיים על חברת העובדים, אחריותו כמנהל חייבה אותו להתפטר מייד. בהמשיכו בתפקידו, מעל באמון שולחיו ועבר על החוק, בכך שלא פעל רק לטובת החברה.

הכדאיות של רדיו מול טלוויזיה

אחת הסיבות להכנסת **רוברט מאקסוול** לשותפות במעריב היא ההיעזרות בו בתחרות על קבלת איזורי טלוויזיה־בכבלים. לפי החוק יוקצו בקרוב איזורים למי שיזכו במיכרז.

בכל איזור יהיו 50 אלף תושבים, והזוכה יוכל לספק להם שידורי טלוויזיה־בכבלים. חברות אחדות כבר נכנסו להשקעות כבדות לקראת מיכר־זים אלה, ביניהן העיתונים ידיעות אחרונות, מעריב וקבוצות עיסקיות.

בריקה כלכלית מראה כי ההשקעה ברישות ובהפעלת תחנה באיזור תעלה 25 מיליון דולר. תהיה דרושה הפעלת התחנה במשך שנים רבות מאוד עד להחזרת ההשקעה, אם בכלל. הניסיון האמריקאי מראה כי כל רשתות־הטלוויזיה בכבלים מפסידות, גם אלה הפועלות במנהטן.

לעומת־זאת ניתן יהיה, על סמך אותו החוק, להפעיל תחנות־רדיו. עלות תחנת אף־אם, כולל הכל, היא חצי מיליון דולר. הצוות לתחנה כזו בישראל לא יעלה על 20 איש. ההכ־נסות מפירסומת בלתי־מוגבלות.

אגב, מדוע ברשתות־הרדיו של ישראל עובדים 1100 איש, ובגלי צה"ל 200 איש, כאשר בכל תחנות־הרדיו בכל ארצות־הברית (100 תחנות) של סי־בי־אס מועסקים 250 איש? היינו, פחות משלושה איש לתחנה? מדוע תחנת העיר „הקטנה" סנט־לואיס בארצות־הברית (יותר ממיליון תוש־בים) מעסיקה אדם אחד למישמרת, העושה את הכל? כיצד קול השלום פועל כשיש לו שישה אנשים בלבד?

מי שידע לקרוא מיספרים נכון הוא **עמוס שוקן**, מנכ"ל הארץ ועיתונות מקומית, שנמנע מהשקעה בטלוויזיה והולך רק על רשתות־רדיו.

לימון פרש מייצוג הברון רוטשילד

מרדכי („מוקה") **לימון**, שניהל במשך עשרות שנים את עיסקי הברון **אדמונד דה־רוטשילד** בישראל, פרש מתפקידו. יחד עימו פרשה גם **שרה ברוכין**.

חיסול הנציגות העיסקית של הברון בישראל מעידה על חיסול השקעותיו כאן, מהן נותרה רק בעלות חלקית בבנק כללי.

פורש לימון

פורשת ברוכין

חיסול השקעות

לימון אישר את הידיעה וציין כי מאחר ומעיסקי הברון נותר רק הבנק, ומאחר והגיע לגיל פרישה, החליט לפרוש. שרה ברוכין סירבה להגיב.

„דיפלומט" יקבל רישיון אחרי 20 שנה

המלון דיפלומט של רשת **חיים שיף** יקבל, סוף־סוף, רישיון־בנייה מעיריית ירושלים, אחרי סחבת של יותר מ־20 שנה. המלון הוקם לפני כיבוש מיזרח־ירושלים, והעירייה סירבה להוציא לו רישיון, מאחר וטרם אושרה תוכנית מפורטת לאיזור לפי חוק התיכנון והבנייה.

בדיונים מישפטיים טענה העירייה כי על היזם להגיש תוכנית כזו, ומאחר ולא עשו כן, הוציאה העירייה צווי־סגירה למלון.

בדיון שהתקיים באחרונה בבית־המישפט העליון, לפני הנשיא **מאיר שמגר**, הוסכם כי שיף יגיש תוך 90 יום תוכניות מפורטות כמבוקש, ויוצא רישיון כחוק. פרקליטו של שיף, **שלמה תוסיה־כהן**, אמר כי התוכ־ניות כבר הוגשו.

ובר השתלט על „בנק למיסחר"

שמואל ובר קנה עוד 50 אחוזים בבנק למיסחר, במחיר של 3.5 מיליון דולר, שישולמו במשך שלוש שנים בתשלומים קבועים. ובר החזיק כבר 27% ממניות־הבנק. יתר המניות הן בידי קבוצת **מאיר עזרא** — 7%, בעלי נקניקי אס — 5% ועוד משקיעים שונים.

ובר קנה את החלק של עיזבון **נחמן שטרן**, מייסד־הבנק. ובר הוא ישראלי שעשה הון רב במכסיקו. הוא רכש בישראל את דפוס חד"ן בנצרת, וגם את נכסי חברת־הסרטים קסטל.

מאזן הבנק למיסחר שפורסם באח־רונה (לא מבוקר) מראה על מחזור של 54 מיליון שקל. הרווח הנקי לשלושת החודשים הראשונים של 1988 היה 123 אלף שקל, לעומת 415 אלף שקל אשתקד. ההון העצמי של הבנק כיום הוא 4.2 מיליון שקל. ובר שילם תמורת ההון 300%.

ישראל ביקשה את הסגרת גניש

מישטרת־ישראל פנתה לאר־צות־הברית בבקשה להסגיר את שלום גניש, שלא התייצב ל־מאסר של ארבעה חודשים שנפסק לו בגין עבירות־בנייה בהרצליה. הבקשה הוגשה אחרי כמה פניות של הפרקליטות האמריקאית, שלא הבינה מדוע אין ישראל מב־קשת את הסגרתו. האמריקאים מצאו כי גניש שוהה בארצם שלא כחוק.

מקורות מסרו כי גניש יעדיף לעבור לבראזיל, לפני שיוסגר. בישראל מצפים לו כמה תיקים פתוחים, ביניהם אישום על שיחוד מי שהיה המישנה לנציב שרות בתי־הסוהר, שלום רוזיליו, הע־למות מס־הכנסה והחזקת חשיש בביתו.

גניש נותר חייב כספים רבים בישראל. בין היתר לא החזיר כ־150 אלף דולר לידידו ושותפו־לשעבר, בצלאל מיזרחי. מיזרחי גם תובע מגניש החזרת 2.5 מיליון דולר, ששילם לו ברכשו מגניש אולם־שמחות בלב הרצליה. אחרי הקניה התברר כי הוועדה המחו־זית מסרבת להעניק רישיון למ־קום.

למישרד מפואר

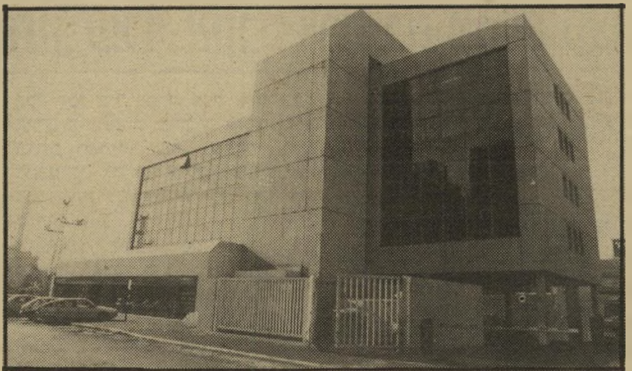

בית־המישרדים המפואר של „חברת־העובדים"
„הבית עולה בלהבות"

מזכיר חברת העובדים, **דני רוזו־ליו**, החליט בימים אלה להעביר את מטה חברת העובדים לבית־המישרדים המפואר בית בלושטיין (ראה תמונה). חברת העובדים עולה באש, והאיש, המסרב להתפטר בגלל אחריותו הישירה להפסדי סולל בונה וכור, עובר למקום מפואר יותר.

אגב, סירב להעביר את חדרו לבניין המפואר **גרשון וילן**, חבר הוועדה המנהלת של חברת העובדים, שמלבד ניקור־העיניים, המפריע לו, הצביע גם על המרחק שבין בית בלושטיין לבית הוועד הפועל, כגורם שימנע עבודה יעילה.

יריות בבית־החולים

(המשך מעמוד 29)

וניפטר ממנה!" לא התייחסתי לזה, לא שמתי לב.

באוגוסט 1988 נסעתי לעזה. גמא־לת נשארה לבד, והלכה למישפחת־ידידים ליד בית־הוריה. הלכו וחיממו את המישפחה, ואז אחיה הקטן, בן 13, ירה בה, מפני שאבי ואחי צלאח חיממו אותו. אמרו לו שהיא סכסכנית, ושהיא לא התחתנה איתי בצורה טיבעית. ניפחו להם את הראש, ואז הם ירו בה.

עד כאן דיברי אחמד.

על ערש־דווי

ב־22 באוגוסט 1987 נורתה גמאלת על־ידי אחיה, ונפצעה בזרועה. היא הועברה לבית־החולים אסף הרופא ואושפזה שם. בעלה אחמד ישב לידה כל הזמן, ולא עזב את מיטתה לרגע. אחיה הצעיר, שירה בה, נעצר על־ידי המישטרה ונידון לשנתיים מאסר.

„כשגמאלת שכבה בבית־החולים, היא היתה עצבנית מאוד ואמרה לי שהיא תתנקם באבי, בדבר הכי יקר לו.

„הדבר הכי יקר לאבי זה בנו ג'אבר, שהוא העיניים של אבא. אבל אני לא התייחסתי לזה, מפני שהיא אשה, ולאשה יש לשון ברגעים של כעס.

„אני בטוח שלא בגלל ההריון שלה ולא בגלל העבר קרה מה שקרה. רק מפני שחיממו את המישפחה שלה. אבי בכלל לא ידע מהסיפור של ההריון של גמאלת, אולי אחר־כך. כי היינו נשואים כמעט שנתיים, והוא היה אצלה תמיד בבית, אוכל אצלה כמעט בכל יום. אולי הוא ידע אחר־כך."

יומיים אחרי פציעתה של גמאלת, יצא בעלה מהחדר כדי לטלפן לבני־מישפחתה ולהודיע להם על מצבה. הם ביקשו ממנו שיבוא מיד לביתם, לאכול איתם ארוחת־ערב.

באותן דקות מעטות, שבהן נשארה גמאלת לבדה במיטה, הגיע גבר צעיר ושחרחר אל מיטת הנערה בבית־החולים. הוא שלף אקדח וירה בה, מטווח קצר, שמונה כדורים, שפגעו באברי־גופה השונים ופצעו אותה אנו־שות. הדבר קרה בפתאומיות כזו שאיש לא ראה את היורה, ואיש לא הספיק לעכב אותו.

גמאלת עברה ניתוח מסובך, והו־עברה לחדר־התאוששות, שם שמר עליה שוטר. למרות מצבה הקשה היתה גמאלת בהכרה. כאשר שאלה אותה אחות אם היא רוצה שירטיבו את שפתיה, הניעה בראשה לאות הסכמה.

השוטר, שהיה מוצב בחדר, ראה זאת, והתחיל לחקור אותה מי ירה בה. הוא ביקש ממנה שתניע בראשה לאות הן או לאו למישמע השמות שיאמר. היא הבינה.

הוא שאל אותה על שלושה אנשים, שאת שמותיהם פירט, מבני־מישפחתה ומבני מישפחת בעלה. לשמע שני שמות הנידה גמאלת את ראשה לאות לאו, ולמישמע השם השלישי, ג'אבר, הינהנה בראשה.

ג'אבר, אחיו החורג של אחמד אבו־מוסא, נעצר על־סמך עדות שכיב־מרע זו. גמאלת נפטרה מפצעיה זמן קצר אחר־כך.

כיום עומד ג'אבר לדין לפני בית־המישפט המחוזי בתל־אביב באשמת רצח גמלאת. הוא וסניגוריו, עורכי־הדין אלי כהן וגיורא זילברשטיין, כופרים באשמה, וטוענים כי לא הוא הרג את גמאלת, אלא אחד מבני מישפחתה, שעשה זאת על רקע כבוד־המישפחה.

עבודתה של התובעת, קלרה רג'י־ניאנו, אינה קלה. איש מבני־מישפחתו של ג'אבר אינו מוכן להפלילו, וכולם הוכרזו על־ידי התובעת כעדים עו־יינים. גם אחמד, בעלה של גמאלת, שינה את עדותו וניסה לעזור לאחיו החורג.

מאחר שלא היו כל עדי־ראייה, האקדח לא נמצא והנאשם כופר באשמה, הרי שכל חומר־הראיות נגד הנאשם הוא מילתה של המנוחה על ערש־דווי.

השופטים מנחם אילן, שושנה ברמן וצבי הכהן ימשיכו בשמיעת המישפט אחרי הפגרה.

מרים בנימיני

מזל החודש: סרטן

שעת הלידה ואורך החיים

האופק העולה הוא הנתון הבסיסי שעליו נבנית המפה האסטרולוגית. בלעדיו היו כולם דומים מאוד ובעלי גורל זהה. האופק העולה קשור בשעת הלידה, אולם רבים מאוד אינם יודעים את שעת לידתם. שעת הלידה חייבת להיות מדוייקת, כי קיימים הבדלים משמעותיים, גם בהפרשים של ארבע דקות. בהפרש של ארבע דקות יכול לבוא לידי ביטוי אף הבדל בין חיים ארוכים לקצרים.

לדוגמה: האופק העולה של מי שנולד במזל סרטן, ושעת לידתו היא 11 בבוקר, יהיה כנראה במזל מאזניים. כמובן שצריך לקחת בחשבון גם את מקום הלידה, עונת השנה, שעון־קיץ וכדומה. כך שמי שאוהב את ביתו, קשור למשפחתו, וחש צורך להשתייך למיסגרת, יש בו ניגודים חזקים כיוון שמזל המים (סרטן) אינו דומה למזל האוויר – מאזניים.

המאזניים אינו אוהב לחוש הגבלה, אינו אוהב להימצא במיסגרת או להיות צמוד לאנשים מסויימים. הקונפליקט שנוצר הופך את המפה למעניינת. שאר הגורמים במפה מלמדים איך יכול האדם לפתור את הניגודים באופיו.

השאלון מתייחס לארבעת המזלות האחרונים בגלגל המזלות. מי שאינו יודע את זמן לידתו יוכל להיעזר בשאלון, כדי לקבוע אם האופק העולה שלו נמצא באחד ממזלות אלה.

● אופק עולה במזל קשת

● נמצא בתנועה מתמדת ואוהב טיולים וספורט.

● אתה גלוי־לב ולפעמים אף מחוסר טקט, ואומר ישירות כל מה שאתה חושב.

● כשמגבילים אותך, אתה חש שאתה חייב לברוח.

● קורה לך שאתה חוזה את העתיד בחלומותיך,

● אתה חסר־שקט כשאתה משאיר משהו לא־גמור.

● חשוב לך שייעשה צדק.

● נוטה להפיל ולשבור דברים.

● אוהב בעלי־חיים, ובעיקר סוסים.

● כותב, מדבר, מרצה ונואם כדבר טיבעי.

● מודע מאוד למיקצועיות, ומייחס לה חשיבות רבה.

● יש לך דרישות גבוהות מהסובבים אותך.

● נהנה מטיולים סביב העולם.

● מעדיף שהכסף יבוא אליך מאנשים אחרים.

● אופק עולה במזל גדי

● אפשר להגדיר אותך כאדם אחראי.

● תגובותיך איטיות, מחושבות וזהירות.

● מעריץ אנשים בעלי מעמד גבוה.

● נחוש בדעתך להגשים את תוכניותיך.

● יש לך תוכניות ארוכות־טווח לגבי הקאריירה שלך.

● אתה מבלה זמן ניכר בחברת אנשים מבוגרים.

● לפעמים יש לך חשק לעשות מעשים טיפשיים.

● אתה חושב שאתה טיפוס זהיר.

● קשה לך לרכוש חברים.

● קשה לך לזכות בתשומת־לב.

● אינך מבזבז שלא לצורך.

● נאמן לאדם אחד במיוחד.

● דעת הקהל חשובה לך.

● אופק עולה במזל דלי

● נוהג לעשות דברים בלתי־צפויים.

● נזהר מהתקשרויות ריגשיות.

● בדרך כלל אתה טיפוס חביב וחברותי.

● יש לך רעיונות מבריקים ומקוריים.

● אמרו לך כבר פעם שאתה מוזר ומיסתורי!

● בוטח מאוד באנשים, אך הם תמיד מאכזבים אותך.

● מאבד הזדמנויות רבות בגלל שאינך מתאמץ די.

● יש לך חברים ומכרים רבים.

● חביב לבעלי־חיים.

● תשכח במהרה עצה טובה שניתנה לך על־ידי אחרים.

● קורה שאתה נעלם לך למיספר ימים ללא סיבה.

● נמשך לאנשים מוזרים ולמעשים יוצאי־דופן.

● אין לך כל שליטה על כספך.

● אופק עולה במזל דגים

● מתמצא בנושאים רבים ומגוונים.

● מייחס חשיבות לנוחיותך.

● מגלה צער לגבי אנשים חסרי־ישע.

● עובד טוב גם בתנאים גרועים.

● ביישן ומתבודד.

● קשה לך לעמוד על זכויותיך.

● חושב שאנשים רבים טובים ממך.

● מדי פעם אתה מדוכא ובמצב־רוח קודר בלי סיבה.

● יש לך בעיות או רגישות מיוחדת בכפות הרגליים.

● מוכר כחולמני במיוחד וכיודע להאזין לצרותיהם של האחרים תוך גילוי הבנה והתחשבות.

● מסוגל לעבוד בעבודה מדוייקת.

● יש לך כושר־שיכנוע טוב.

● מסוגל לשמור סוד.

ענייני הבית או הדירה תופסים חלק ניכר מזמנכם. אורחים יגיעו ללא הודעה מוקדמת, ובנוסף לכך תצטרכו לטפל בהורים הזקוקים לעזרה ולהרבה תשומת־לב. הבריאות עדיין אינה טובה ויש לגשת לטיפול. זה לא יעבור מעצמו. הודעות מיסתוריות יגיעו בדרכים לא־מקובלות. אלה קשורות למישהו המעוניין בקשר, אך מתחיל לאבד סבלנות. כדאי שתבהירו את כוונותיכם. ה־18 וה־19 בחודש יהיו קשים.

* * *

נסיעות, טיולים וביקורים ממלאים את זמנכם, והפתעות נעימות צפויות בכל הקשור לחברים שפוגשים אתכם במיקרה. שיחה בארבע עיניים עם מישהו הקשור לעברכם חשובה מאוד לעתידכם. לא תוכלו לדחות את הדבר, גם אם הוא כרוך בסיכון מסוים או אי־נעימות. ה־14 וה־15 קצת בעייתים מבחינה בריאותית, אך אל דאגה, זה יחלוף כאילו כלום לא היה. סיכוי לזכות בהגרלה ב־18 או ב־19 בחודש. בעבודה תופתעו מהכנסה נוספת, אך לא כדאי לבזבז סתם כספים.

* * *

ענייני כספים די מדאיגים אתכם. חשוב שתטפלו בכל הקשור לכספים, נכסים ורכוש. אינכם יכולים להוציא ולבזבז, למרות שהנטיה הזו בולטת עכשיו. נסיעה בין ה־15 ל־17 בחודש עלולה לעלות לכם ביוקר, וכדאי לחשוב פעמיים לפני שאתם יוצאים. מתח ביניכם לבין בני־מישפחה, בעיקר ב־19 בחודש. אל תסתפו ותיפגעו. מומלץ להתרחק מכל מי שעלול לפגוע בכם. בתחום הרומנטי אתם מקסימים את המין השני.

ה־13 וה־14 חשובים לתיכנון השבועיים הקרובים. חשוב שלא תסתכסכו עם בני זוגכם או עם הסביבה הקרובה. הרגישות שלכם בתקופה הנוכחית גבוהה מאוד. ה־15 בחודש יהיה יום מוצלח במיוחד, נצלו אותו. הילדים מפתיעים לטובה בכישרונותיהם. ענייני כספים חייבים טיפול זהיר. לא מומלץ לקנות נכסים, במיוחד ב־16 בחודש, ועדיף לדחות רכישות בכמה ימים. ה־19 בחודש די מסוכן לנסיעות. במקום־העבודה צפוי סיכסוך עם הממונים, אך כדאי להימנע מכך.

* * *

ה־13 וה־14 יהיו מעייפים מאוד. הבריאות מדאיגה ומעסיקה אתכם, בעיקר צפו לבעיות גב, רגליים או שיניים. כל אלה דורשים התייחסות רצינית וטיפול. ידידות חדשה עומדת להתחיל בקרוב. כדאי, בינתיים, להשאיר את היחסים קצת רחוקים. קירבה יתרה תביא להחמצה של קשר, שעשוי להיות יותר מאשר קשר רומאנטי. נסיעה לחו"ל עומדת על הפרק, אך מתעכבת בינתיים בגלל בריאות לקויה.

* * *

ה־13 וה־14 בחודש יהיו יוצאי־דופן ומפתיעים לטובה. פעילות הקשורה לציבור תקדם אתכם. תזכו להערכה ולהצעות מעניינות בעבודה. מדובר, כנראה, על מילוי־מקום או תפקיד יוקרתי במיוחד. ב־15 וב־16 אתם עלולים להרגיש שלא בטוב וחשוב שתגשו לטיפול. יש לכם נטיה להשתמש בתרופות רבות מדי ואף לטעות ולקחת את התרופה הלא־מתאימה. ה־19 בחודש יהיה מתוח וקשה, בייחוד בגלל בן־הזוג או שותף לעבודה. הפתעה משמחת ב־20 או ב־21.

התחום הרומאנטי מעסיק אתכם רבות בתקופה זו. קשרים מן העבר מתחדשים לפתע, ומקבלים חשיבות, כאילו התחילו זה עתה. בקשרים שהחלו לא־מזמן הסיבוכים רבים מדי, ויתכן שתצטרכו לוותר, כדי לא להפסיד את כל מה שבניתם עד היום. בנות מזל מאזניים חייבות להיזהר בין ה־17 ל־19 בחודש. אלימות ותוקפנות של המין השני עלולה להיות מסוכנת. לא רצוי להתרועע עם טיפוסים שאינם מוכרים לכם.

* * *

עבודה חדשה מעסיקה אתכם בימים אלה. בין ה־13 ל־15 בחודש תגיע לאזניכם בשורה משמחת. צריך להחליט ולתכנן במהירות את עתידכם. זה הזמן לפעול בקשר לעתידכם הקרוב. כל דחייה עלולה לגרום לחרטה מאוחר יותר. ביחסים עם השכנים המתח רב. ברגע זה אין ברירה, אלא להשלים עם דרישותיהם. מאוחר יותר תוכלו למצוא את העיתוי הנכון לנקמה. הבריאות דורשת התייחסות מיוחדת. עליכם לנקוט באמצעי זהירות מפני תאונות ופגיעות בראש.

* * *

ענייני כספים ממשיכים להדאיג ולהטריד. בקשת הלוואה עומדת בספק. עליכם לפנות לאנשים הנכונים. שותפים לעסקים או קרובי־מישפחה יסכימו לעזור לכם לצאת מהקושי הזמני שאליו נקלעתם. עכשיו תוכלו לרשות לעצמכם לקחת מיספר סיכונים. הנטייה לזכות בהגרלות או בכספים שבאים ממקורות שונים די גבוהה, אם כי לא מדובר בסכומים גבוהים, ועל כן הימנעו מלהשקיע סכום רציני. זה יביא להפסדים.

הפופולריות שלכם בעלייה. לאחר שהוכחתם את יכולתכם במקום העבודה יש רבים שמגלים בכם עניין ויפנו אליכם בהצעות מושכות. עכשיו הזמן לחשוב על תפנית וביוון קצת שונה ממה שעסקתם בו קודם לכן. שיתוף־פעולה מצד ידידים ועמיתים לעבודה יעזור לכם ליישם את התוכניות. בחיי הרגש צפויות סערות. קצת קשה לכם להחליט על אחת מבין שתי האפשרויות. האחת בלתי ניתנת להשגה, אך מושכת יותר. נסיעה לחופשה בחו"ל צפויה בקרוב.

* * *

ההרגשה הכללית אינה טובה. ענייני בריאות שלכם או של הקרובים לכם מעסיקים אתכם וגוזלים זמן יקר. בעבודה מוטלת עליכם התחייבות נוספת, יתכן שיהיה עליכם למלא מקום של מישהו שנעדר. גם בבית לא תוכלו למצוא זמן למנוחה. בני־הבית עצמם יזדקקו לעזרתכם בזמן הקרוב. נסיעות עלולות לסכן אתכם במיוחד בין ה־17 ל־19 בחודש. ברומנטיקה אתם עומדים להדק קשרים או למצוא קשר חדש.

* * *

המתיחות בבית גוברת בגלל התערבותם של ידידים. עדיף לא לשתף איש במה שקורה לכם, למרות הכוונות הטובות אנשים עלולים להחמיר את המצב. ה־13 עד ה־15 בחודש, מצביעים על חוויה רומאנטית יוצאת־דופן, אלא שלא כדאי להסיק מסקנות לגבי העתיד. אתם מאוד יצירתיים בימים אלה, וכל מי שעוסקו ביצירה יהנה עכשיו ממחשבות ומחמאות מהסביבה. ה־16 וה־17 מראים על קשיים בבריאות ומצב־רוח קודר. ה־18 מבטיח פגישה חשובה.

תשבצופן העולם הזה 2654

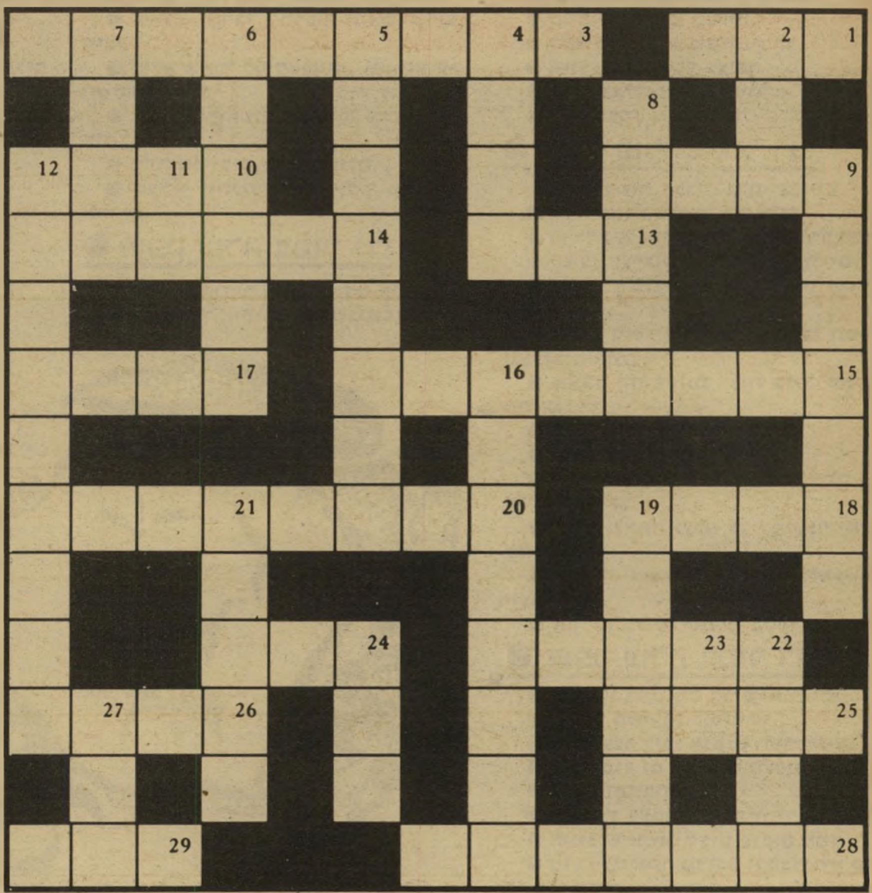

מאוזן:

1) אחרי שפת יצא אין כבר עתיד למפלגה? (3);
3) ע"פ עקרון, לא נשאר מהבית כזרת (4,5);
9) רודן במיצר (4);
10) זה בדיוק למה שהופך חג בלא שמחה (4);
13) פני הארץ (3);
14) ישמעו כאן משהו חדש מחוץ לבחירות? (6);
15) לך המנצח התייר יש כאן שם־טוב! (6,2);
17) המדינה בסדר! המהפכה ב־עיר (4);
18) הניצחון של יוליוס נשמע מצחיק (4);
20) הריקוד בקריה יוצא דופן בעצמתו (5,3);
22) עדיין במחקר ללא כל הש־ערות (5);
24) יש לו מספיק חומר לכתיבה (3).
25) שמתו ושישו בתורה (4);
26) סמנו את דרך הבריחה (4);
28) שושנה לא תשיר יותר? (4,3); 29) השלום הוא הצלה — שרק יגיע (3).

מאונך:

2) הקימו בית על כסף שכבר לא קיים (3);
4) במין קריאה להופיע (4);
5) הרכב התהפך עם השר וה־משורר הגיע באופן פרטי (8);
6) פעמיים חזרה הצפור מאפריקה (3,3);
7) עובד האדמה יקבל גבוי (4);
8) האפריקני עמד למכירה (5);
9) השוקולד יפה לנשיא (7);
11) יותר קרוב בקיץ (2);
12) המחזאי הגיע בעזרת הפנס של הפילוסוף (9);
16) המתיישבים משבחים את בורא עולם (5,3);
19) לא ישאר מהיחידה זכר (3,3);
21) פצוחים תוצרת יון (5);
22) בשר שמזכיר קיר (מ4);
23) היה על הגובה בארמיה המו־טסת (2);
24) גמל לו בדם בשל התבנית שהקים (3);
27) רבו עם המלחין על המקום הזה (3).

פתרון תשבצופן 2652

תן טרמפ לחייל

מיכתבים

לרותי

נעמי רון

שני זוגות אוהבים

חבר'ה, אני ממש נעלבת. איך אתם יכולים לעשות לי דבר כזה? למה אני צריכה לשמוע באופן מיקרי, סתם כדרך־אגב, ששני זוגות אוהבים בזכו־תי? (בזכות המדור הזה, אם לדייק).

גרושה אחת שאלה אותי השבוע, אחרי שסיימה לספר לי את מי היא רוצה להכיר: את יודעת על שני הזוגות שהכירו דרכך? לא היה לי מושג על מה היא מדברת. הרבה פרטים היא לא ידעה, מפני שהיא שמעה את זה מחברה, ששמעה מחברה. כל מה שהצלחתי להוציא ממנה זה שהארבעה הם בסביבות גיל 40, תושבי גוש דן, שזוג אחד מנהל רומאן רציני זה שלושה חודשים, ושהזוג השני עומד להתחתן בקרוב.

אז כמו שכבר אמרתי, אני נעלבת. אתם לא חושבים שמגיע לי לקבל מידע משמח כזה ממקור ראשון, ולא משמועות?

★ ★ ★

הזמנה לאי מקסים

היא כתבה אלי, על צידה השני של גלויית־נוף מאחד האיים הציוריים ליד ספרד: „אני מתגוררת באי המקסים הזה זה שש שנים, ועובדת כמדריכת־תיירים. אני בת 29, ויכולה להעיד על עצמי (צניעות בצד) כבחורה נאה מאוד, מעניינת מאוד ולא־שיגרתית.

„אם אתה חושב שגם אתה כזה — נאה, מעניין ולא־שיגרתי, אוהב להכיר מקומות ודברים חדשים, אתה מוזמן לכתוב אלי. אני מתה לקבל מיכתבים בשפה העברית, ואם זה מישראלים מעניינים, זה יהיה שיגעון."

היא לא מכירה אותי, אבל היא הזמינה אותי לבקר אותה באי, והוסיפה: „מובטח לך תידרוך אישי ולא תיירותי, את בטח מבינה את הכוונה."

כתוב אלי (מערכת העולם הזה, גורדון 3, תל־אביב) וציין על המעטפה שזה עבור (69/88). אני משערת שלא תצטרך להתאמץ יותר מדי כדי לזכות בהזמנה לאי המקסים הזה, שאת שמו התבקשתי לא לציין.

★ ★ ★

רווקות מתמשכת

„רוצה למצוא את זו שתושיט לי יד ותגאל אותי מרווקתי המתמשכת, יו־תר מדי לדעתי," הוא כותב. „אני רווק, 33, גובה המתקרב ל־1.80 מטר, רזה, בהיר, כחול־עיניים ובעל הופעה נאה למדי. לפרנסתי אני עובד כשכיר במיקצוע בתחום המישרדי, וכדי להפיג את השיעמום שבשיגרה אני הולך לסרטים ושומע הרצאות.

„כאשר זה מתאפשר, אני נוסע ל־חו"ל, כדי לנקות את הראש, לספוג תרבות ולהרחיב את האופקים. תכונות אופי: רגיש ומופנם, טיפוס ביתי, וכל שאר הדברים הטובים המאפיינים את בני מזל סרטן.

„האשה האידיאלית עבורי צריכה להיות רווקה, אירופית, עד גיל 30, גבוהה, נאה ואסתטית. אפשרי גם מל־אה, אך בטוב־טעם ובפרופורציות הנכו־נות. רצוי מאוד לא־מעשנת. אני מחפש באשה יציבות, סולידיות, סובלנות, התחשבות, מסירות ונאמנות." שאלי אותי על (70/88). מיספר־טלפון הוא לא כתב, רק כתובת, כך שתצטרכי לטרוח ולכתוב, אלא אם הוא יזדרז, יתקשר אליי וישאיר טלפון.

★ ★ ★

גבר לצידה

לפני שבועיים פירסמתי את מיכ־תבה של (62/88). הכל היה שם — שהיא גרושה טריה פלוס שניים, נאה, חתיכה, 1.60 מטר, אוהבת לבלות, זקוקה לגבר לצידה, בעלת אמצעים ורוצה שגם אתה תהיה כזה. מה שנשמט, בתיקתוק שלי או בדפוס, זה הגיל שלה — 34. לכן, הנה שידור חוזר.

ורדה טולדנו
האם שלה מעצבת אופנה

יופי שירגיע אותך

היא הבחורה הכי אלגנטית שר־איתי בזמן האחרון. כאשר פגשתי אותה בשבוע שעבר, ביום חם למדי בשעות אחר־הצהריים, היא לבשה שימלה שהייתי אני לובשת בערב. אילו היתה לי שימלה כזאת.

שאלתי אותה איך היא נראית כשהיא יוצאת בערב, אם בשעה 5 היא נראית ככה, והיא אמרה משהו על כתפיים מודגשות מאוד, שרוו־לים נפוחים, אורך מקסי ו„שימלת־ערב כמו ששימלת ערב צריכה להיות." האמא שלה, לא במיקרה, מעצבת־אופנה.

קוראים לה ורדה טולדנו, והיא בת 25, יפה, בלונדית, עיניים חומות־ירוקות, גובה 1.60 מטר, אבל בעקבים זה נראה יותר. היא אוהבת טיפוח עצמי, ובחרה לעצמה עיסוק בנושא – מקדמת־מכירות של חברת קוסמטיקה גדולה.

בתמרוקיות השונות, שביניהן היא מסתובבת, היא משאירה לפעמים מתנות – חולצות־טריקו של החברה, שעליהן כתוב: „קופץ לך הדופק?" ומאחור: „השמפו והקרם, יופי שירגיע אותך," וגם: „אני מוכנה היום, כל היום," ומאחור: „להשתמש בבושם."

זה לא נשמע הגיוני שחברת־תמרוקים תשלח בחורה מכוערת ולא מטופחת למכור את המוצרים שלה, אבל ורדה, בכל מיקרה, היא משהו מיוחד. המוטו שלה בחיים: „שיהיה לי טוב, ושיהיה טוב לסובבים אותי."

איתן עמיחי
הדברת מזיקים בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים, עירפול מיוחד לארועים למניעת יתושים וחרקים מעופפים.
רמת-גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272 טל. 790114-5-6
בשמירה על בריאותך ורכושך

סתם מתוך ידידות

אם אתן חושבות שרק לזמר **אדם** יש מעריצים היסטריים, אז אתם טועים. גם לזמר **בני אלבז** יש הרבה מאוד מעריצים, וכמה מהם כמעט הגיעו לעולם־שכולו־טוב מרוב אהבתם לזמר. על כך אף דובר בכתבה גדולה עליו בשבועון זה לפני שבועיים. ומי שקרא את הכתבה התרשם שמדובר באדם שהוא לא רק זמר, אלא גם ראמבו.

לאלבז יש אשה בשם **דליה**, והם נשואים זה שש שנים, ויש להם גם שלושה ילדים.

אז למה אני בכלל מספרת לכם משהו שק־ראתם? כי לפני כמה ימים היתה מסיבת ברית־מילה גדולה במועדון פלאקה בתל־אביב לתינוק משגע בשם **ריק**. לאמא של התינוק הזה קוראים **עליזה מלכה**, והיא בת 38, והחברים אומרים עליה שהיא מאוד חרוצה ושאפתנית ויודעת להסתדר בחיים, ויש לה בית משגע ביפו, ואת הבן שלה היא ילדה בארצות הברית כדי שיהיה לו דרכון אמריקאי, כמו למרבית הישראלים השפויים.

ואתם בטח שוב שואלים: מה הקשר לזמר הנערץ? אז השפיונית שלי לענייני זמרים כאלה

בני אלבז
יעזור בגידול הילד

מספרת שבני אלבז היה במסיבה, ולקראת חצות נכנס ליצן למועדון, כדי לברך את הרך הנולד ואת אמו, ואולי גם את אביו המיסתורי, והוא אמר „מזל טוב לאב הזמר!"

השפיונית מיד שאלה „איזה זמר?" וכולם חייכו.

אז החלטתי להפעיל עוד כמה שפיונים, והם גילו לי שהאם עליזה מלכה מתגאה ביחסיה עם בני אלבז, ואילו הזמר מכחיש שהוא אבי הרך הנולד.

אבל אחרי שקראתי את הקטע והבנתי שהוא גבר אמיתי, ידעתי שהוא יעזור בגידול הילד, סתם בתור ידיד.

יש אמצעי־מניעה!

אבי ולדמן, העולם הזה

בילי רובין וחברה־לשעבר רני קובלנץ
מחלות פסיכו־סומאטיות

אני כבר באמת לא יודעת מה קרה לאנשים בארץ. או שיום אחד הם ביחד ולמחרת הם זה נגד זה, או להיפך. יש גם מי שמתחזים כחברים, ואחר־כך מתגלים כאויבים, וגם להיפך.

קחו לדוגמה, את הסיפור של מנחה־התצוגות **רני קובלנץ**, וחברתו־לשעבר, **בילי רובין**.

המנחה, בן למישפחה עשירה, שבבעלותה המוסך המרכזי של פיאט ועוד כמה עסקים, רוצה שהחברות שלו יהיו כמה שיותר דומות לדוגמניות בתצוגות שהוא מביים.

כשהוא הכיר את בילי החדרתית, הוא היה בשחקים. הם בילו הרבה ביחד והלכו לארוחות ולמסיבות, והוא אף עזר לה בתשלום שכר־הדירה שלה וקנה לה כל מיני מתנות.

חלק גדול מהזמן הם בילו בחדרי־מיון בבתי־החולים בארץ, מכיוון שבילי רובין סובלת מכל מיני מחלות פסיכו־סומאטיות.

אחרי חודשיים הוא הגיע למסקנה שזה לא בדיוק מה שהוא חשב. אז בשיא הנימוס והיושר הוא אמר לה שכדאי שהם יעשו קצת הפסקה, ומוטב שהם לא יתראו במשך כמה זמן, כדי שיוכלו להחליט על המשך הדרך.

אחרי שבוע התקשרה עימו בילי וגילתה לו שהיא בהריון. הוא אמר לה שהוא ישלם עבור ההוצאות הכרוכות בהפלה. היא דווקא החליטה שהיא רוצה בילד, ואילו הוא התעקש על הפלה.

בכל יום היא באה כשבפיה מימצאים חדשים בתחום הגינקולוגיה, שקשה למצוא כמותם אף בסיפרי־המדע.

כך זה נמשך במשך כמה שבועות, עד שהוא הבין שלאור המימצאים הגינקולוגיים שהיא מסרה היא פשוט לא יכולה להיות בהריון. הוא דרש לראות את הרופא, והיא דחתה אותו בלך־ושוב, עד שלבסוף השתכנעה כנראה בעצמה שהיא לא בהריון. היא ירדה מהעניין וממנו, ונעלמה מחייו.

בפעם הבאה, מר קובלנץ, אני מייעצת לך לא לסמוך על החברה, ולקחת את האחריות על עצמך. יש אמצעי־מניעה מאוד יעיל וזול שנקרא קונדום. אולי שמעת עליו.

הדוכס והבימאי

אני בכלל לא מבינה בתיאטרון, ואני לא יודעת מי נגד מי בהצגות, אבל אני תמיד מתעניינת כדי להיות בעניינים. כי חיי־האהבה של השחקנים בארץ הם הרבה יותר עסיסיים ומרתקים מההצגות שהם מביימים או מופיעים בהן.

למשל, בחיפה יש הצגה בשם יהודי בחצר הדוכס שמביים הבימאי **מיכאל גורביץ**, זה שביים את הלהיט כולם היו בני וכו'. והגורביץ הזה מאוהב כבר הרבה זמן בשחקנית החתיכה **קרן מור**. זאת אומרת, הם חברים, והם גם יוצאים לבלות ביחד, וגם הולכים לראות הצגות של אחרים במיסגרת „דע את אויבך", ומור מופיעה בהצגה הזאת של היהודי והדוכס.

מיכאל גורביץ
הצגה אחרת בלב

אבל מסתבר שבמהלך החזרות קרו כמה דברים, שלא הופיעו במחזה המקורי. הדברים האלה הם כל־כך חזקים, שאפילו הבימאי לא הצליח לשנותם.

אחד השחקנים בהצגה, בחור חרוץ ומוכשר בן 24 בשם **דרור קרן**, התאהב במור, והיא החזירה לו אהבה. כולם אומרים שאולי זה לא מפריע לדוכס, אבל זה בטח מפריע לבימאי.

אז בינתיים אין מה לעשות, הצופים רואים הצגה אחת, והשחקנים מרגישים שהם נמצאים בהצגה אחרת.

ממש שמח בתיאטרון חיפה.

בעיקבות הידיד

כמה שהעולם קטן ועגול! פשוט לא להאמין! לזמר הפופולרי **אדם** (חיים כהן) יש ידיד טוב בשם **שימעון שירזי**, והם ממש כמו אחים. כל הזמן הם דואגים זה לזה.

לפני שבוע, אולי קצת יותר, השירזי הזה נסע לחו"ל עם איזה **ידיד** אחר, ולא סיפר לאדם על נסיעתו. הזמר הזה, שהוא הדבר הטוב ביותר שקרה לאמרגן **שלמה צח** מאז גירושיו מ**אילנה אביטל**, לא כל־כך אהב את הקטע הזה, ונסע לחפש את הידיד הסורר.

אני הייתי חושבת ששירזי יהיה בלונדון או באמסטרדם, או אולי באיי־יוון. אך אדם מצא אותו

רפי פסח, העולם הזה

אדם עם שימעון שירזי
ממש כמו אחים

בעיר ניצה, בריביירה הצרפתית, שם הוא הלך לנפוש.

לסיפור הזה יש הפי־אנד, ושניהם חזרו ביחד ארצה, והידידות ביניהם נמשכת, כי פשוט מהקשר הזה אין מוצא.

סליחה, טעות בחותן

עורך־הדין **ברוך שיפמן**, המייצג את **לירון נלסון** במישפט הצוואה והירושה והמאבק וה־מילחמה בינו לבין האלמנה **מריאן נלסון**, טס ללונדון בענייני עבודה, כמה שעות אחרי טכס־הנישואין של לירון נלסון וחברתו, **ג'ודי איבגי**.

כשישב במישרדי אל־על בלונדון, נכנס לפתע מישהו ובידו עיתון מהארץ. עורך־הדין שיפמן ביקש לעיין בעיתון, ולהפתעתו הרבה קרא שהוא עצמו חיתן את בתו ג'ודי ללירון נלסון.

שיפמן, המוכר כאדם שפוי והגיוני, היה קצת המום. לא היה זכור לו בכלל אירוע כזה, וגם אילו היה שותה לשוכרה ומשתגע הוא לא היה יכול לחתן את בתו, כי לזו מלאו רק 15 שנים, והיא עדיין תלמידת־תיכון. ועד כמה שזה תלוי בו, אין הוא מתכונן לחתן אותה ב־10 השנים הבאות.

מקור הטעות נעוץ, כנראה, בעובדה שהוא מיודד ביותר עם הזוג הצעיר, ובמהלך החתונה רבים מהאורחים נישקו וחיבקו אותו, כאילו הוא עצמו היה בעל־השימחה. לשיפמן יש גם שני בנים פנויים. האחד, **דובל'ה**, הוא בעל חוות־חיות ופנ־סיון לחתולים ולכלבים, והוא גם מגדל שלושה שימפנזים, שאחד מהם מופיע בפירסומות. הבן השני, **עמית**, לומד באוניברסיטה.

בסי בלייכר

ברוך שיפמן עם לירון וג'ודי נלסון, ביום החתונה
הבת בת־15, לא נשואה ועדיין תלמידת־תיכון

גם לירון נלסון טרח והסביר לי את כל הפלונטר הגדול, ורק עכשיו, אחרי הסבר של כל שושלות־היוחסין של המישפחות האלה, אני מבינה באמת מי שייך למי. אז זה הולך בערך כך: לג'ודי איבגי, אשתו הטריה של לירון נלסון, יש זוג הורים בשם **אברהם** ו**סול איבגי**. עד כאן פשוט.

ללירון נלסון יש אם ביולוגית בשם **נועה ליבנה**, ויש לו גם אם מאמצת בשם **מירי**, ועוד כמה קרובים. לפי דבריו הטכס לא היה כל כך רווי־דמעות כפי שאנשים חושבים.

לי כבר אין כוח, כי פעם היו החיים הרבה יותר פשוטים, וכל אחד ידע בדיוק מי הם ההורים שלו, ומי החברים שלו. כיום אי־אפשר לדעת אם אתה תוצר־מבחנה או שנולדת בדרך הרגילה, ולפי דעתי לירון צריך להיות שמח שיש לו כמה הורים.

היא העריצה את יהורם גאון. היא התחילה לעבוד למענו. ואז קרה הדבר ששבר את הכל

האליל שהכזיב

נחום עסיס

מיכל זודקביץ
„מה הסיפור הגדול?"

כשהיא היתה ילדה, הוא היה האליל שלה. היא אהבה לשמוע את שיריו ברדיו, פוסטרים שלו קישטו את חדרה. שנים אחר־כך הוא היה הבוס שלה — היא היתה מזכירתו בשעות היום ומנהלת־ההצגה שלו בשעות הערב והלילה. היא היתה מלווה אותו בכל הופעה. לפעמים היו יחד מרבית שעות היממה.

היא — מיכל זודקביץ (24), תושבת בני־ברק („אני לא רתית"), ממושקפת, מתולתלת, עגלגלה. הוא — יהורם גאון.

„הבטיח הרים וגבעות"

במשך שלוש שנים עבדה מיכל במישרד בידור ובימה של אפי ניב, מי שהיה אמרגנו של גאון עד לפני שנה. אחר־כך עבדה במישרד־ההפקות העצמאי של גאון, חמש־חמש. לא־מזמן היא פוטרה על־ידי מנהל־המישרד, יוסי משולם, לשעבר מפיק ובימאי בטלוויזיה.

היא מאוכזבת, מתוסכלת ומרירה בגלל הפיטורין. השבוע היא הגישה תביעה מישפטית, שבה היא תובעת ממישרדו של גאון את הסכום המגיע לה, לדעתה: 25 אלף שקלים.

סיפרה מיכל:

היה טוב ונעים לעבוד עם יהורם. הוא אדם מקסים, איש טוב, נוח מאוד. התיידדנו. לפני שנה גאון החליט להיות עצמאי, ולפתוח מישרד עם ידיד שלו, יוסי טרום, איש־ביטוח.

טרום פנה אלי והציע שאעזוב את ניב ואעבור אליהם. הוא הבטיח לי הרים וגבעות, אמר שאני אנהל את כל ענייני המישרד הקשורים בגאון, כלומר — אנהל את המישרד. הוא גם הבטיח לי משכורת יפה מאוד.

הסכמתי להצעה. עברנו למישרד מפואר בבית גיבור, קומה 12, נוף מקסים, שטיחים מקיר־אל־קיר, ריהוט עור, שיש, סטייל. אירגנתי את ההופעות של יהורם, והוא אמר שאני בסדר. הרגשתי בעננים, שאני מצליחה לעשות הכל, בלי אפי ניב.

כעבור שלושה חודשים הגיע יוסי משולם למישרד, והכנסתי אותו לענייני ההופעות של יהורם. היתה אידיליה במשך חודשים אחרים, ואז הגיעו מופעי שנת ה־40 של גאון עם ירדנה ארזי.

כאן התחילו העניינים להידרדר. יותר מדי אנשים נכנסו לתמונה. הרגשתי שיש למשולם משהו נגדי. הוא התנכל לי. בהדרגה לקח ממני את הסמכויות שלי, השאיר לי רק את העבודה השחורה של תיאום עם נגנים, קבלת הודעות בטלפון, דברים כאלה.

עבדתי המון שעות נוספות. טרום אמר שהוא יפצה אותי. עד היום אני מחכה.

ערב אחד התקיימה בכרמיאל הופעה של גאון וארזי. האמרגן של ירדנה, חיים סלוצקי, הציע לי לנסוע איתו, מפני שהוא לא רצה לנסוע לבד. נסעתי איתו, וכעבור כמה ימים אמר לי משולם: את עובדת סמויה של סלוצקי!

יום אחד נגנבו מהתיק שלי 1000 שקל, שאותם הוצאתי מהקופה הקטנה, לצורך תשלום עבור הוצאות בהופעה באילת. משולם הוריד לי את הסכום מהמשכורת, והתייחס למיקרה כאילו לקחתי את הכסף ושיקרתי שזה נגנב. דיברתי על זה עם יהורם, אבל הוא אמר שהוא לא בעניין. היה לו נוח לא להגיב. הוא מבין, נחמד, לבבי, אבל היתה לו תשובה ניצחית לכל בעייה: יש מנהל במישרד!

האווירה במישרד היתה עכורה. משולם אף לא ענה ל„בוקר־טוב" שלי. הוא טען שאני לא מיקצועית, לא טובה, וכמעט גרם לי לחשוב שהוא צודק. אני חושבת שעשיתי עבודה טובה, אבל באיזשהו מקום הפרעתי לו.

„הגרופית של סלוצקי"

יום אחד, בנוכחות גאון וטרום, הודיע לי משולם שאני מפוטרת. גאון לא הגיב, למרות שזה היה צריך להיות על מצפונו, שאחרי עבודה משותפת של כמעט ארבע שנים אני נשארת תלויה באוויר. הרי יהורם, באמצעות יוסי טרום, הוציא אותי ממישרד מסודר, שבו היה לי טוב, היתה לי עמדה טובה.

אחרי הודעת הפיטורין אמרתי ליהורם: חשוב לי שתדע שכל מה שמשולם אומר עליי זה שקר. גאון ענה: אני יודע, אני מכיר אותך. אם כך, למה הוא לא היה מסוגל להגיד את זה למשולם? הייתי המומה, בכיתי חצי יום.

אני לא רודפת־בצע, רוצה רק לקבל את המגיע לי. אף אחד לא עובד בהתנדבות. מאפי ניב לא קיבלתי פיצויים עבור שלוש שנות־עבודה. טרום אמר לי אז: תעזבי את זה, אני מעביר לך את שלוש השנים האלה כאילו עבדת אצלי. לא ביקשתי את ההבטחה בכתב, סמכתי עליו ועל גאון. עכשיו טרום אומר שהוא לא הבטיח לי פיצויים, ולא מגיע לי שום דבר עבור שעות נוספות.

טרום אמר לי: פיצוי זה לאו־דווקא כסף! אצלך כל דבר זה כסף!

מצטערת, אני זקוקה לכסף. אני חיה ממשכורת, גרה בדירה שכורה. כעבור שלושה חודשים פניתי לעורכת־הדין רות גיבעון. היא שלחה מיכתב למישרד, עם כל דרישותיי.

תשובת המישרד: אנחנו לא מבינים את דרישותייך. היית עובדת זמנית אצלנו, ללא זכויות. יהורם עצמו כתב במיכתב־ההמלצה שנתן לי, שעבדתי איתו „כחמש שנים לערך". אז איך הם הופכים אותי מעובדת קבועה לעובדת זמנית?

לכן אני תובעת 25 אלף שקל, שהם פיצויים, שעות נוספות והלנת־שכר במשך שלושה חודשים. זה בדיוק מה שמגיע לי. כסף לא יפצה אותי על עוגמת־הנפש, אבל אני רוצה לקבל לפחות את המגיע לי.

בינתיים מצאתי עבודה זמנית בחברה לייבוא מישקפיים, למרות שזה לא בדיוק התחום שמעניין אותי. אני מקווה שטרום ומשולם לא מלכלכים את השם שלי בבראנז'ה.

בשיחה האחרונה בינינו משולם אמר לי: „בואי ניפרד בטוב, לא נלכלך, אי־אפשר לדעת מתי ניפגש שוב." אבל נגנים וטכנאים, שאיתם יצרתי קשר טוב, סיפרו לי שהם שאלו איפה אני, ומשולם אמר: „העפנו אותה, את הגרופית של סלוצקי."

חבל שכל זה קורה. אני זוכרת שטרום, אחרי שסיכם איתי על משכורת (1500 שקל), אמר: שתדעי לך שיהורם אמר לי להסכים לכל סכום שתרצי, העיקר שתבואי לעבוד איתנו!

אני זוכרת גם שגאון אמר לי: אני רואה עצמי כחבר שלך, אני רוצה לעזור לך למצוא עבודה אחרת. אדאג שתקבלי כל אגורה המגיעה לך, אני לא שוכח שאת הקמת את המישרד הזה.

עד כאן דיברי מיכל. תגובתו של יוסי משולם:

„מה הסיפור הגדול? זה רק פקידה שעבדה במישרד ופוטרה. זה לא מנכ"ל חדיראןן היא קיבלה את כל המגיע לה עבור 10 חודשי עבודתה.

„לפי מיטב ידיעתי, אף אחד לא ביקש ממנה לבוא לעבוד עם יהורם. היא עצמה רצתה לעזוב את אפי ניב, מפני שהיא לא הסתדרה איתו.

„טרום לא הבטיח לה שום דבר. במופעי שנת ה־40 היא לא היתה צריכה להיות נוכחת — היה לי מנהל־הפקה. היא רצתה להיות שם.

„פיטרתי אותה מפני שאני חושב שהיא לא מספיק טובה, ויש לי מישהי טובה יותר ממנה. אין כאן שום סיפור. פקידה שפוטרה, והיא מאוכזבת. מה הסיפור הזה עם ,עובדת סמויה של חיים סלוצקי'? מעולם לא אמרתי לה דבר כזה!"

יוסי טרום: „מיכל עזבה את מישרדו של אפי ניב מפני שהיא לא רצתה לעבוד שם יותר. היא שמחה לבוא לעבוד איתנו. נתתי לה כספים מעל ומעבר, עוד לפני שהתחילה לעבוד אצלנו.

„הדברים שהיא אומרת הם חוצפה. אני לא יודע ממה היא הבינה שאני אחראי לפיצויים שלה. לא הבטחתי לה שום דבר. היא קיבלה אצלנו משכורת גבוהה, 1500 שקל נטו, בעוד שאצל ניב היא קיבלה רק 800. (לדברי מיכל, משכורתה אצל ניב היתה 1200 שקל). מאיתנו היא קיבלה את כל המגיע לה על־פי החוק, וגם מעל ומעבר. אני לא מאמין שמשולם אמר לה שהיא עובדת סמויה אצל סלוצקי. בישיבות שלנו זה מעולם לא הועלה."

ציטוט מפי יהורם גאון (כפי שהובא על־ידי משולם): „לא ביקשתי מעולם את מיכל לעזוב את אפי ולבוא לעבוד במישרדי, ולא הבטחתי לה שום דבר."

נעמי רזן ■

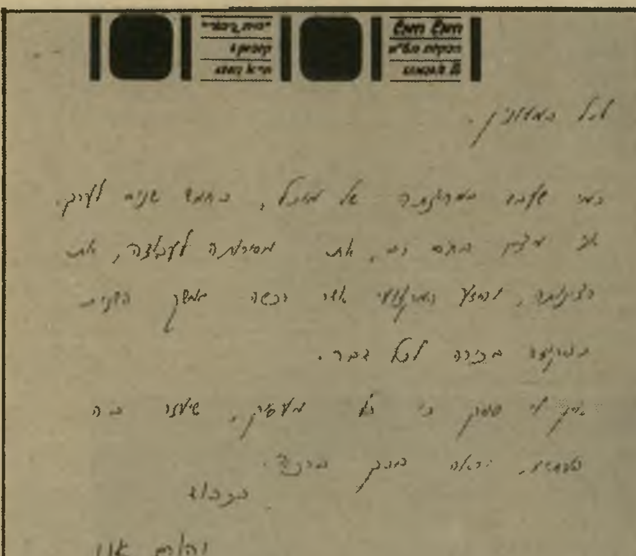

ההמלצה של גאון
— את מסירותה לעבודה, רצינותה..."

נחום עסיס

מיכל עם יהורם גאון
„אני מציין בחום רב —

(המשך מעמוד 7)

„אחר־כך נאלצתי לשוב ולפגוש אותה כמה פעמים. לעיתים לבד, לפעמים בחברת בעלי. בכל פגישה כזו השאלות שלה נראו לי חטטניות מדי. בהגיון יכולתי להבין מדוע היא שו־אלת, ברגש כעסתי מאוד. מה איכפת לה מי הם הורי, מה אני מרגישה כלפי בעלי עקב חוסר־יכולתי להרות.

„הרגשתי מושפלת. אילו יכולתי להרות, כל הסבל הזה היה נמנע. לפעמים גם קינאתי בעובדת הסו־ציאלית. לך יש ילדים משלך, חשבתי, ואותי את מענה כל־כך עד שאת נותנת לי תינוק.

„אולם הגרועות מכל היו הפגישות עם הזוגות האחרים, המתכוונים גם הם לאמץ. פתאום הייתי צריכה להיחשף לפני אנשים זרים לי. מדוע עלי להודות בפומבי שאינני יכולה להרות? זה עניין שביני לבין בעלי! איש אינו צריך לדעת על כך!"

אלה בלאס: „תקופת ההמתנה קשה, ובהכרח יוצרת מרירות ותיסכול."

שינוי החוק

כשם שיחסי הזוגות המאמצים ומישרד־הרווחה ניזונים ממאזן ההיצע והביקוש, כך גם החוק שואב את מרבית רוחו ממצב שוק־האימוץ.

„כאשר אין די תינוקות לאימוץ, ממילא כל השאר, כולל החוק, מת־גמד," אומר הפרופסור צבי רוזן מהפקולטה למישפטים באוניברסיטת תל־אביב.

„ניתוח פרשני של חוק אימוץ ילדים — 1981 מוכיח כי מבחינת ההורים המאמצים, החוק אינו נוקשה. כלליו העיקריים:

- אימוץ יהיה על־פי צו של בית־מישפט, שיינתן לפי בקשת מאמץ.
- אין מאמץ אלא בן דתו של המאומץ.
- לא יתן בית־המישפט צו־אימוץ, אלא אם היה המאומץ סמוך על שולחן המאמץ לפחות שישה חודשים לפני מתן הצו.
- לא יתן בית־המישפט צו־אימוץ אלא אם נוכח שהורי המאומץ הסכימו שהילד יאומץ, או שהוא הוכרז כבר־אימוץ."

קדם לחוק זה חוק אימוץ שנחקק ב־1960. במחצית שנות ה־70 התברר כי 11 אלף ילדים שוהים במוסדות. הם לא היו יכולים לגדול בבתי־הוריהם, אך גם אי־אפשר היה להכריז עליהם כבני־אימוץ, בשל אי־הסכמת הוריהם הביולוגיים לוותר עליהם.

ב־1976 מינה שר־המישפטים, חיים צדוק, ועדה לבדיקת חוק־האימוץ, בראשות השופט משה עציוני. על־פי מסקנותיה שונה החוק.

„החוק החדש מקל על המאמצים, ומסייע לבית־המישפט להכריז על ילד כלשהו כבר־אימוץ," אומר הפרופסור רוזן. „בחוק האימוץ 1960 הותר להכריז על ילד כבר־אימוץ רק אם הוריו הפקירוהו דרך־קבע, או נמנעו מלמלא חובותיהם דרך־קבע, אם ההורים אינם יכולים להביע דעתם או שהסירוב לאימוץ בא מתוך מניעים בלתי־מוסריים, או מתוך מטרה בלתי־חוקית.

„בחוק החדש נוספו חמש עילות, המאפשרות להכריז על ילד כבר־אימוץ, ללא הסכמת הוריו הטיבעיים. למשל: אם נמנע ההורה מלקיים קשר עם הילד במשך חצי שנה, או שההורה סירב לקבלו לביתו במשך שישה חודשים, או שאינו מסוגל לדאוג לילדו בשל התנהגותו או מצבו."

האם חזרה מכוונתה

בדיון שנערך בכנסת לקראת קריאתו הראשונה של החוק, סיפ־רה חברת־הכנסת (דאז) אסתר הרליץ על ילד שאמו זונה, ואביו סרסור, והשניים אינם חיים ביחד. האם מתעלמת לחלוטין מהילד. האב בא עם סוכריות אחת לחודש, ובורח ביד מן הילד. לילד הזה אין כל בית, לא לייני

(המשך בעמוד 37)

עוד גינקולוג עוד דוגמנית

ידידה ספירית דבני
„לאשה נודע שהבעל..."

בעל לב־רן
„שיחדל ממעשיו אלה..."

„כאשר נישאנו, היה בעלי חסר־כל, מלבד מכונית קטנה," טוענת חניתה לב־רן, אשתו של הגינקולוג דויד לב־רן. „כיום הוא מתרועע עם דוגמנית־צמרת בשם ספירית פרידמן (דבני), ועבר לגור איתה. הוא מתרועע איתה בבתי־מלון מפוארים ובנסיעות לחו"ל." האשה תובעת מבעלה מזונות בסך 13 אלף ש"ח לחודש.

חניתה ודויד לב־רן נישאו באהבה לוהטת בעת לימודיהם באוניברסיטה. הבעל יפה־התואר היה אז סטודנט לר־פואה, בשנת־הלימודים הרביעית שלו. האשה למדה חינוך מיוחד.

לדיברי כתב־התביעה, שהגישה הא־שה לבית־המישפט המחוזי, מימנו היא והוריה את שנות־לימודיו האחרונות של הבעל באוניברסיטה, וגם את שרו־תו הצבאי במיסגרת העתודה האקדמ־אית, במשך שלוש שנים נוספות.

„רק בשנת־שרותו האחרונה קיבל הבעל משכורת מהצבא. כל זמן שרותו הצבאי דאגה התובעת לכלכלת הבית, הן מכספים שקיבלה מהוריה והן מהכ־

בלפור בתל־אביב ובבית־חולים בילינ־סון.

בשנת 1983 עלה הרעיון כי הבעל ישתלם בהפריית־מבחנה באוסטרליה, ויחזור לישראל כמומחה בשטח חדיש זה. הדבר יאפשר לו לפתוח קליניקה פרטית ולהגדיל את הכנסתו בצורה משמעותית.

הבעל קיבל מילגה קטנה מבני־ברית, שעו־רדה אחר־כך סקאנדל גרול, ואביה של חניתה נאלץ להחזיר את כל דמי המילגה, בתוספת ריבית והצמדה.

„הבעל ביקש מאבי־התובעת ישירות, וגם דרכה, לשאת בעול הכלכלי ולתמוך בחלק־הארי של ההשתלמות באוסטר־ליה. הוא הבהיר כי הדבר יגדיל את הכנסת־המישפחה, וכי ללא סיוע כספי מצד מישפחת האשה לא יתאפשר הדבר, וההזדמנות תוחמץ."

לצורך מימון הנסיעה שלח אבי־האשה לאוסטרליה כספים, המוערכים

- הוא מתרועע עם נשים אחרות, ומזניח את חובתו כלפי האשה והילדים.
- לפני חמש שנים היו לנתבע קש־רים הדוקים ואינטימיים עם אשה אח־רת, והוא הודה בכך. אולם הוא הבטיח כי פניו לשלום־בית, וכי הוא ניתק את יחסיו עם הנ"ל ועם אחרות. אך נתברר כי הדברים לא היו כך.

נית ספירית דבני בתל־אביב. האשה, חניתה לב־רן, פנתה לבית־הדין הרבני וביקשה להכריז על בעלה הרופא כעל מורד, וכן ביקשה צו־מניעה, שיאסור על הבעל להיפגש ולהתגורר עם הדוג־מנית.

בתגובה טען הבעל כי יבקש גט מ־אשתו בגלל מעשי־כיעור מצידה. המו־

חניתה לב־רן טוענת שבעלה למד על חשבונה, וכעת הוא חי עם דוגמנית. הבעל, הד"ר דויד לב־רן, טוען כי אשתו בוגדת בו והציג בבית־המישפט תמונת־עירום

נסותיה מעבודה. בתקופות הללו עבד הבעל רק בעבודות מזדמנות, והכנסתו היתה נמוכה." נטען בכתב־התביעה.

הוריה של האשה הם שקנו את די־רת־המגורים הראשונה של בני־הזוג, כאשר נישאו ב־1970. כעבור חמש שנים, כאשר לזוג היו כבר שני ילדים, מימנו הורי האשה קניית וילה במקום הדירה. הווילה ברמת־השרון נרשמה בשמות שני בני־הזוג בחלקים שווים.

מתרועע עם דוגמנית

האשה חניתה, בלונדית תמירה, טוענת כי במשך כל השנים שימ־שה עקרת־בית, וחוץ מזה מסרה לקופת המישפחה כספים שהרוויחה בעבודתה מלוץ לבית במית"ה בבית־הכפר

על־ידו ב־20־24 אלף דולר.

כאשר חזרו לישראל התברר כי ה־השקעה היתה כדאית. הד"ר לב־רן התחיל לעסוק באופן פרטי בהפריות־מבחנה בבית־החולים אסותא, וגם הצ־טרף לשותפות עם הפרופסור שלמה משיח, שבה הוא שותף ב־25%. במשך תישעה החודשים הראשונים של 1987 היו רווחיו של לב־רן מחלקו בשותפות זו כמעט 105 אלף ש"ח.

אולם „חיי־הנישואין של בני־הזוג לא עלו יפה, בשל התנהגותו הבלתי־מתאימה והבלתי־הולמת של הבעל, אשר זנח באחרונה את אשתו."

וכך נאמר בכתב־התביעה:
התנהגות הבעל מתבטאת בין היתר במעשים הבאים:

- הנתבע מצר את צעדי האשה, ו־אינו מאפשר לה חיים שלווים בביתה.

- באחרונה נודע לאשה כי הבעל החל מתרועע עם אשה אחרת, דוגמנית במיקצועה, שגם היא פאציינטית של הבעל. הוא יוצא עימה בקביעות, ואף נסע איתה לבילויים בחו"ל.

אשתו פנתה אליו וביקשה כי יחדל ממעשיו אלה. תחילה כפר הבעל בקיו־מה של האשה האחרת, אך אחרי זמן הודה בכך וסירב להפסיק את יחסיו ה־אינטימיים איתה. לאשה נודע כי הבעל מתרועע עם הדוגמנית דרך־קבע, מר־ציא בעבורה כספים ושוהה עימה...

כך בכתב התביעה.

עירומה בפוסטר

באוגוסט 1987 עזב הבעל את הבית, ועבר להתגורר עם הדוגמ־

נח „מעשי כיעור", הוא מטבע־לשון ה־מקביל בהלכה היהודית לבגידה ולני־אוף.

כדי להוכיח את דבריו, הציג הבעל לפני בית־הדין הרבני תמונה ענקית, בגודל של פוסטר ציבעוני, שבה נראית אשה עירומה, שוכבת על ביטנה על מיטה, ולידה גבר שחרחר ועירום גם הוא. הבעל טען כי זוהי תמונת אשתו ומאהבה.

האשה ופרקליטה, עורך־הדין אדי שגיא, הכחישו בכל תוקף כי זוהי אמנם תמונתה. מכיוון שפניה של האשה ה־עירומה, השוכבת במיטה, אינן ברורות כלל, קשה לייחס את התמונה למישהי ספציפית. אבל הבעל ועורך־דינו, פיני אביב, הבטיחו כי יציגו את כל הוכחו־

אילנה אלון ■

(המשך בעמוד 42)

אלי דסה, העולם הזה

אדם בכלא הצבאי

אדם קלר, שנכלא מפני שצייר על 117 טנקים ונגמ"שים סיסמות נגד הכיבוש, התיידד בכלא עם חייל יוצא־אתיופיה שהרג פלסטיני ועם חרדים שרצו להחזירו בתשובה

"זו לא היתה חוויה סימפטית במיוחד, אבל היו אלה חודשים שהעשירו אותי. נוצרה לי הזדמנות להיפגש עם אנשים שלעולם לא הייתי פוגש," מסכם אדם קלר (33) את שלושת חודשי־מאסרו בכלא הצבאי.

"חשוב היה לי שיידעו ששמאלנים דואגים לא רק לערבים, אלא גם להם, לכל מי שסובל ונזקק לעזרה," הוא מסביר את טיב יחסיו עם האסירים והסוהרים.

באמצע חודש אפריל הועבר קלר למעצר בכלא 4, במחנה צריפין, עד למועד מישפטו. בלילה שבין ה־11 ל־12 באפריל ובלילה שאחריו, הוא כתב על גבי 117 טנקים ונגמ"שים, בטוש עבה: "חיילי צה"ל: סרבו להיות כובשים ומדכאים! סרבו לשרת בשטחים הכבושים!" הוא גם הצמיד סטיקרים, הנושאים את הכתובת "די לכיבוש", ופיזר כרוזים של הרשימה המתקדמת לשלום.

עתה, אחרי שהשתחרר, הוא מצטער רק על שחילק כרוזים, לא על הסיסמות שכתב ולא על הסטיקרים שהדביק. "אני לא מצטער על מה שעשיתי, אבל לא הייתי עושה זאת שוב," אומר קלר.

כשהתגלו הסיסמות שכתב, הוזעק למקום צוות־חקירה של המישטרה הצבאית. הצוות סרק את השטח, ערך חיפושים ותיחקר חיילים, שעד מהרה הפנו את הצוות לקלר, שלא הסתיר את דיעותיו, ואף ניסה לעשות להן נפשות בקרב החיילים בבסיס שבו שירת.

"החוקרים התנהגו אלי בג'נטלמניות ובאדיבות. הם שאלו אם אני עשיתי זאת, ובהתחלה הכחשתי. הם ביקשו את רשותי לערוך חיפוש בביתי. הסכמתי, כי רציתי לראות את אשתי, ולהסביר לה שאני עומד להיכנס לכלא.

"היה לי ברור שאודה במעשי. בזמן החיפוש נכנסתי לשרותים, כשיצאתי נכנס מיד אחרי אחד החוקרים, כדי לראות אם השארתי איזו הודעה. למחרת לקחו אותי לבדיקת פוליגראף, ואז גילו שאני משקר. אחר־כך הודיתי במעשה. לחוקרים היה קשה להאמין שעשיתי הכל לבדי, ללא שותפים."

על קיר בחדר־האורחים בדירתו תלה את כתב־האישום שהוגש נגדו, במיסגרת.

"לא רובוט פוליטי"

בגיל 14 התחיל קלר בפעילותו הפוליטית. ב־1969 הצטרף לתנועת "העולם הזה — כוח חדש". בתחילה ראה את המאבק מתמקד בנושא הכפייה הדתית. "אחרי מילחמת ששת־הימים הייתי חלק מהאופוריה הלאומית. לשטחים הכבושים קראתי השטחים החדשים.

"שנה אחרי שהגעתי להעולם הזה — כוח חדש, היו הפעולות של אריק שרון בעזה. אז כבר הייתי פעיל נגד הנעשה. חילקתי כרוזים והשתתפתי בהפגנות.

"הדבר השני שהרתיח אותי אז היה הורדת ההצגה מלכת האמבטיה. לא ראיתי אותה, כי הייתי עסוק בחלוקת כרוזים נגד הורדתה מחוץ לתיאטרון."

כשהיה בן־16, נאסר בפעם הראשונה. הוא השתתף בהפגנה מול בנייני האומה בירושלים, בזמן שנערך שם הקונגרס הציוני. המישטרה עצרה אותו עם עוד 30 מפגינים. שמונה ימים היה עצור במיגרש־הרוסים בירושלים.

בפברואר 1974 התגייס לצה"ל. הוא רצה להתגייס ליחידה קרבית, אולם בשל בעיות־בריאות הצבא לא איפשר לו זאת. הוא לא ויתר ונאבק עם הצבא על מימוש רצונו, אך ללא הועיל. הוא התגייס ושימש כאפסנאי. במהלך שרותו הצבאי נעצר פעם אחת לשלושה ימים באשמת הסתה למרד, משום שדיבר עם חיילים על פוליטיקה.

אחרי שהשתחרר מהצבא היה בין מייסדי של"י, שבה היה פעיל עד לפירוקה ב־1983. במקביל למד באוניברסיטה, בחוג להיסטוריה כללית, והיה פעיל בארגון קמפוס. הוא גם היה פעיל בהקמת "שלום עכשיו".

אחרי ששל"י התפרקה השתתף בהקמת "אלטרנטיבה", שהפכה חלק מהרשימה המתקדמת לשלום, שבה הוא פעיל עד עכשיו.

למרות העבר הפוליטי העשיר מאוד, הוא מבקש להדגיש: "אני לא רובוט פוליטי שאין מאחוריו בנאדם!"

בכלא הצבאי ישב בראשונה בזמן מילחמת־הלבנון, משום שסירב לשרת שם. אז נידון ל־28 ימי־מאסר. "כאשר הכנתי את עצמי לעבור חודש־מילואים הכנתי את עצמי גם לאפשרות שאשלח לשטחים הכבושים, ואז היה לי ברור שאסרב, והכנתי עצמי מבחינה נפשית לשבת בכלא."

הוא נשלח לבסיס בדרום. "שבועיים הייתי שם שוטף־כלים במיטבח. כל הזמן שמעתי חדשות על מה שקורה בשטחים הכבושים. התחילה להיות לי הרגשה שאני לא מסוגל להמשיך ולעשות את שרות המילואים באופן רגיל. הרגשתי שאני בורג קטנטן במכונה אדירה, העושה מעשים נוראיים.

"את הדחף האחרון למעשי נתנו האירועים בכפר־ביתא, הריסת הבתים שם וגירוש 20 מתושבי־הכפר. גם העובדה שבמיטבח נתנו לי לזרוק בכל יום כמות אדירה של מזון, בזמן שיש הרבה אנשים שיכלו ליהנות מזה, יצרה אצלי תחושה שאני חייב לעשות משהו."

סירופ של טירונות

כלא 4, שאליו נשלח קלר, מחולק לכמה מיכלאות, שבכל אחת מהן תנאים שונים, ואין שום קשר בין אחת לשנייה. כל סרבני־השרות בשטחים הכבושים מוכנסים למיכלאה אחת, ששמה "פלוגת מאסר". כל מיכלאה נקראת "פלוגה".

בפלוגה שלו היו 200 אסירים, חציים חיילים סדירים, שהגיעו לכלא על עבירות גניבה, סמים, אלימות, עריקות ובעיות־מישמעת, חציים השני אנשי־מילואים, שעל־פי־רוב הוכנסו לכלא בשל עריקות. בזמן שקלר היה בכלא, היו שמונה שנאסרו בשל סירובם לשרת בשטחים הכבושים.

מיבנה הכלא נבנה לפני שנתיים בלבד, והוא מעוצב כך שיאפשר לאסירים תנאי־מחייה נאותים, כגון שרותים ומיקלחות בתוך החדרים. "המטרה של מתכנני־הכלא היתה לתת לאסירים תנאים נוחים. אולם סדר־היום של הכלא מונע מהאסירים את התנאים הללו," אומר קלר.

בחדרים המיועדים ל־10 אסירים משוכנים 17. בתא כזה הוא ישב. סדר־היום של הכלא הוא "סירופ של טירונות", על־פי הגדרתו. העיסוק העיקרי נע סביב ענייני־המישמעת. כל עבירה יכולה לעלות לאסיר בימים נוספים בכלא או בשלילת ביקורים.

כשהגיע לכלא התקבל על־ידי קבוצת הסרבנים שהיתה שם. "זו קבוצה מגובשת מאוד, ומתנהגת כקבוצה נפרדת. לי זה הפריע, כי הרגשתי שאני חי בתוך בועה. היתה לי הרגשה שהכלא יתן לי ליצור קשר עם אנשים משכבות אחרות. רציתי לדבר עם אנשים אחרים, ובאמת עשיתי את זה."

הידיעה על סיבת הגעתו של קלר לכלא התפשטה במהירות. "בהתחלה ניגשו אלי אנשים כדי לדעת אם זה נכון, ומדוע עשיתי זאת. אחר־כך התחיל ויכוח סוער, ובו קראו לי בוגד וסוכן־אש"ף. זה היה בערב יום־הזיכרון לחללי־צה"ל. היה מיסדר, ובו שאל המדריך אם מישהו רוצה לומר משהו. בחור שהתווכח איתי בבוקר אמר שצריך לזכור את החיילים שנפלו, שבזכותם יש לנו מדינה. אחר־כך אני דיברתי ואמרתי שביום הזה צריך לקוות שהחיילים שנהרגו יהיו האחרונים.

"הפתיע את כולם שאני אומר דברים שגם הם יכולים להסכים להם. זה הוריד ממני את הקרניים, ויצר פתיחות ביני לבין שאר האסירים.

"בשבוע הראשון שלי בכלא היה דבר שהוא די קרוב למרד, ומבלי

אלי דסה, העולם הזה

אדם עם פוסטר בביתו
"כשנשפטתי, כולם אמרו לי מזל טוב!"

אדם (משמאל) בהפגנה נגד האפארטהייד*
„האסיר צעק: אל תרביץ לי! אתה הורג אותי!"

האירועים. אחרי שהתבררה הטעות והוחזרתי לתא, ניגשו אלי כל אלה שצעקו קודם לכן והרגישו ריגשי־אשמה. הם חשבו שבגללם לא נשפטתי. כל הערב ניגש אלי בכל פעם מישהו אחר והתנצל. הבחור שאיים לפוצץ רימון בביתי הביא לי טבלת־שוקולד שהוברחה לו פנימה. זה היה האות לפיוס, נוצרה הרגשת־סולידריות גדולה."

קלר הפך כתובת לכל מי שהיו זקוקים למישהו, שיכתוב עבורם בקשות לרשויות־הכלא, ואפילו מיכתבי־אהבה לחברותיהם. „נתקלתי בתופעה מדהימה. כמות אדירה של אנאלפבתים שיוצאים ממערכת־החינוך הישראלית."

גם האסירים וגם הסוהרים למדו להתייחס אליו בכבוד, וכך התייחסו לשאר הסרבנים. למדו לכבד את עקשנותם בענייני־מצפון.

„כשיצאתי למישפטי, כולם לחצו לי יד ואיחלו לי הצלחה. כששאלו אותי כמה אני מצפה לקבל, עניתי בין שישה חודשים לשנה. שאלו אותי אם אני לא מתחרט. כיבדו את עמדתי. כשחזרתי מהמישפט וסיפרתי שקיבלתי רק שלושה חודשים, כולם אמרו לי מזל־טוב."

תפילה מיוחדת

קלר מדבר על הכלא כאילו היתה זו מעבדה ניסויית למדעי־החיים. הוא ניסה ליצור מגע עם כל מי

יוסי עין־דור ■

(המשך בעמוד 40)

אדם נעצר בהפגנה
„השוטר נכנס אחריי לשרותים..."

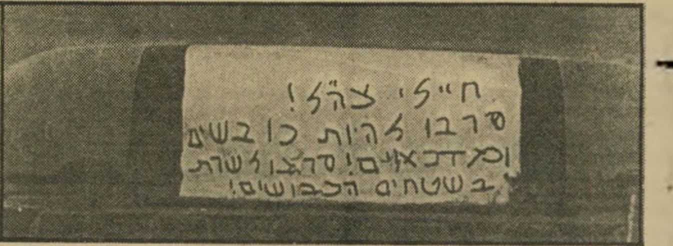

אחת הכתובות של אדם
„אחרי הבדיקה בפוליגראף, הודיתי!"

אדם (במרכז) בשובו מן המיפגש עם אש"ף ברומניה
„כתבתי בקשות ומיכתבי־אהבה..."

שתיכננתי זאת יצא שאני הייתי הגורם.

„שלושה ימים אחרי שהגעתי, הזמינו אותי להישפט אצל קצין־שיפוט. ישנם אנשים המחכים יותר משבוע ושבועיים כדי להישפט. צריך לזכור שהם במתח עצום, משום שעד המישפט הם עצירים־לפני־מישפט, ולא יודעים מה יקרה איתם.

„יום לפני זה בא אלי עורך־הדין שלי, והם קישרו בין בואו לבין הזמנתי המהירה למישפט, שהתגלתה כטעות, משום שהייתי צריך להישפט על־ידי בית־דין.

„פיתאום הייתי האשכנזי, האינטליגנט שעורך־דין בא לבקרו, ולכן הכל הולך אצלי מהר. היתה להם תחושה שמרמים אותם. הם יצאו מהשורות והתחילו לצעוק שזה לא בסדר. אנשים צעקו לי שיתפסו אותי, שיזרקו רימון לביתי, שאני שמאלני שרוצה לעשות מרד בצבא.

„יכולתי להבין את הדינמיקה של

---

* *מימין העיתונאי אהוד עין־גיל ובמרכז העיתונאי גיורא נוימן.*

אימוצים

(המשך מעמוד 35)

סוף־השבוע, לא לחג ולא לחופשה. יש מישפחה המוכנה לקבלו, ובלבד שתוכל לאמצו ולהיפטר מאימתו של האב. האב מתנגד למסירת הילד לאימוץ.

החוק החדש אכן פתר את בעייתו של הילד הזה ושל מאמציו, אולם כמעט ולא שינה דבר למי שרוצים לאמץ דווקא תינוק.

זוג החפץ בתינוק בן־יומו תלוי, בדרך־כלל, בהסכמת האם הביולוגית. ב־81.6 אחוזים מהמיקרים היא פונה למישרד־הרווחה סמוך ללידה, או אף לפניה, וחותמת על מיסמך הוויתור.

במחקר על אימוץ ילדים בישראל, שערך ד"ר יצחק אנגלרד מהפקולטה למישפטים באוניברסיטה העברית, הוא גילה כי מתוך 49 מיקרי־אימוץ של תינוקות, רק בחמישה נעדרה הסכמת האם.

מלבד המחסור בתינוקות, הגבלות החוק ואמות־המידה שהנהיג מישרד־הרווחה, קיימים בארץ כה קטנה ואינטימית קשיי־אימוץ נוספים.

זוגות אחרים, אם כי מעטים, חוששים לאמץ תינוק בארץ, שמא יגלו הוריו הביולוגיים היכן הוא גדל, ויטרידו את המאמצים.

השמועה הלוהטת ביותר, המהלכת בחוגי האימוץ, מספרת על תינוק שנלקח מבית מאמציו שבוע ימים אחרי שהגיע לשם, מכיוון שהאם הביולוגית גילתה את מקום־הימצאו.

מיקרה דומה אירע בהוד־השרון בקיץ 1978. לפתע הגיע אל בית המאמצים גבר, שהציג עצמו כאביו הטיבעי של המאומץ, אז בן 12. כמה ימים אחר־כך שב, כשהוא נוהג במכונית, ועימו כמה מחבריו. הם החנו את המכונית בפתח הבית, קיוו לתפוס את הילד, שאמור היה להגיע הביתה בכל רגע, ולברוח עימו. המאמצים הבחינו במכונית. הם הזעיקו את המישטרה. האב וחבריו נמלטו.

לעיתים קרובות למדי קורה שאם חותמת על מיסמך־ויתור, אך מיד אחר־כך מתחרטת. כמה דוגמות, מיקריות אך שיגרתיות:

● במרס 1965 נעלם תינוק בן שלושה חודשים מבית־החולים רמב"ם בחיפה. התינוק עמד להימסר לאימוץ. אחרי חיפושים התגלה בבית אמו, שחזרה בה מכוונתה למסרו לאימוץ.

● ביוני 1976 מסרה אם את בנה לאימוץ. ארבעה ימים אחר־כך חזרה בה.

● בפברואר 1977 הגישה רווקה תל־אביבית בקשה לבג"ץ ודרשה להשיב לה את בתה, שנלקחה לאימוץ.

בדרך־כלל מחליט בית־המישפט להשאיר את המאומץ אצל מאמציו. אך המתח הנלווה להליכי־המישפט עצום, סוחט כספים, כוחות ורגשות.

מתווך פרטי

מי שבכל זאת מתעקשים על אימוץ תינוק, ואינם מוכנים להמתין לתינוק רישמי ממישרד־הרווחה, מגלים עד מהרה כי פיתרונות אימוץ אחרים כמעט וחסומים.

אפשר לאמץ ילד באמצעות מתווך פרטי. מיקרי־אימוץ כאלה אינם רבים. במחקרו גילה הד"ר אנגלרד כי מבין 127 צווי־האימוץ שניתנו ב־1964, היו שני מיקרים שבהם נמסר ילד שלא באמצעות פקידי־האימוץ.

השיטה פשוטה. מתווך פרטי מעביר ילד מאמו הביולוגית לאם המאמצת. לפקיד האימוץ נודע על־כך רק כאשר מגיעה אליו הודעה, האומרת כי ברגע זה מתחילה תקופת־המיבחן של שישה חודשים הדרושה על־פי החוק.

בתום תקופת־המיבחן מוסר פקיד־האימוץ את חוות־דעתו לבית־המישפט. מאחר וטובת הילד עומדת לנגד עיניו, אין הוא רוצה להוציאו מסביבתו החדשה. בלית־ברירה הוא משלים עם המצב העובדתי, למרות שלא נעשה בדרכים המקובלות.

מגמתם של פקידי־האימוץ במיקרים אלה היא להמליץ על צו־אימוץ מסוייג, המגביל את זכויותיהם של המאמצים ושומר על קשר בין הילד להוריו.

אגודה לאימוץ פרטי נוסדה בירושלים לפני שלוש שנים. ארבעה זוגות ניסו לזרז תהליכי־אימוץ בארץ ומחוצה לה. האגודה התפרקה בקול ענות חלושה בתוך זמן קצר. מייסדה, דויד בן־נחום, מסרב בכל תוקף לשוחח על קורות אגודתו.

ניסיונות לפתור את קשיי האימוץ מחוץ למיסגרת החוקית נדירים. עבירות האימוץ ב־40 שנות המדינה היו מעטות, בלתי־משמעותיות:

● בפברואר 1971 נאשם עזרא מליחי (21) מכפר־סבא בניסיון למסור את תינוקו לאימוץ, תמורת כסף.

● באוקטובר 1979 נמנעה יציאת צעירה שהרתה לארצות־הברית, כדי למכור את ולדה.

● בינואר 1982 נעצרה זהבה רייכרט מפתח־תיקווה, בחשד שהוציאה כספים מזוג חשוך־ילדים על סמך הבטחה שתספק להם תינוק לאימוץ.

בני־הזוג, שוטר ואשתו, ספרית ידועה בפתח־תיקווה, האמינו להבטחותיה של רייכרט. הם שילמו לה 3500 שקלים והמתינו לתינוק. כשהבינו כי לא יקבלו תינוק, וגם את כספם לא קיבלו בחזרה, הגישו תלונה במישטרה. רייכרט כפרה באשמה. היא הורשעה ונידונה לחצי שנת־מאסר.

● באפריל של אותה שנה התגלתה המתוחכמת שבעבירות. נערה בת 19 ילדה תינוקת בבית־החולים באשקלון. עוד לפני כן קשרה קשר עם אשה בת 40. על־פי תוכניתן, הזדהתה הנערה בשמה של האשה, כך שבתה נרשמה בכל מיסמכי־הלידה כאילו היא בתה של האשה בת ה־40. כשתעזוב הנערה את בית־החולים, כך תיכננו, תמסור את התינוקת לידי האשה.

תוכניתן התגלתה. הן הואשמו בקשר לאימוץ שלא כחוק.

יתומים ויאט־נאמיים

בחורף של אותה שנה סערה הארץ. „רווקות הרות מוטסות לחוץ־לארץ ללדת ולמסור את ילדיהן למישפחות יהודיות," כך נכתב בכל העיתונים.

במרס 1987 מכר אב את תינוקו לאחותו העקרה. התינוק, כך קבע בית־המישפט, יוחזר לאמו.

אלא שהדחף הקמאי, החזק, לחבוק תינוק, להפוך מזוג למישפחה, גובר על כל המיכשולים, ממציא בלי הרף פיתרונות חדשים.

במחצית שנות ה־70 פנו עשרות ישראלים לשגרירות האמריקאית בבקשות לאמץ יתומים ויאט־נאמיים.

כשהגיעו עולי אתיופיה, ביקשו מאות זוגות ממישרד־הקליטה לאמץ ילדי־עולים.

לעיתים נמצאים תינוקות בני־יומם נטושים, עטופים בלבוש דק, רעבים, בוכיים. השמועה עוברת מפה לאוזן. עשרות זוגות עולים לרגל, בכפייתיות, בקנאות, מקווים לזכות בתינוק הזנוח.

בשלהי שנות ה־60 נמצא תינוק כזה, לפנות בוקר, עטוף בשק, באחת מערי־הארץ, שבה קיימת אוכלוסיה מעורבת של יהודים וערבים. התינוק, שהפך לשיחת־הארץ, הועבר לשרות למען הילד. שם המתין בבית־התינוקות עד שבית־המישפט קבע מהי דתו. רק אחר־כך יכול היה להימסר לזוג שהוא בן־דתו.

מפורסמת לא־פחות היתה רוולית, תינוקת בת־יומה שהופקרה בקפה רוול בתל־אביב.

מיסתוריים ומרתקי־דימיון הם הילדים הזנוחים, מעוררים תיקווה רבה בלב זוגות חשוכי־ילדים. אולם ברור כי אין בהם להשכיך את המיית־ליבם של הממתינים לתינוק.

סמדר בת־אדם, ממייסדות האגודה לקידום האימוץ: „הפיתרון היחיד טמון בהקמת סוכנות־אימוץ פרטית, שתביא לארץ, באופן מסודר, תינוקות זרים. שהרי בעייתם של הזוגות חשוכי־הילדים תלך ותחריף. מיספרם של התינוקות יקטן, ומי שלא יצליח לאסוף כ־20 אלף דולר לקניית תינוק, ייאלץ לוותר על הרעיון של הקמת מישפחה ומימוש חוויות האמהות והאבהות!"

רפואה

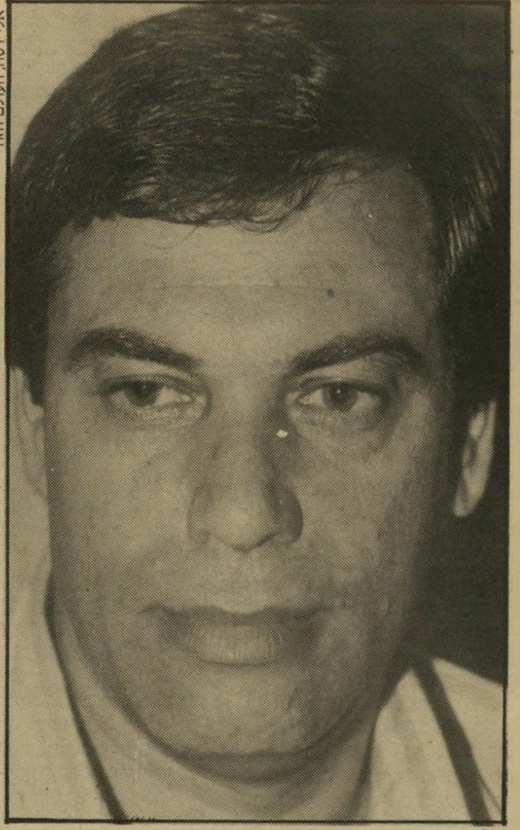
אלי דסה, העולם הזה

ד"ר שלמה שגב:
"אחרי 60 יום החבר'ה מתו לגמרי!"

חברי־כנסת מסיעות שונות התאחדו השבוע למיבצע משותף. מיבצע שביתת־רעב. הח"כים אומרים שהם ישבתו עד שיזוז משהו במערכת־הבריאות המתמוטטת, וכבר אומר מי שאומר שיהיה מעניין לראות מה יקרה לח"כים כשתיכנס שביתת־הרעב שלהם לשנתה החמישית.

שאלתי את הד"ר שלמה שגב כמה זמן אפשר לשבות רעב.

בשנים האחרונות באמת אפשר לענות על השאלה הזאת, כי יש ניסיון עם החבר'ה האירלנדים ששבתו 40־60 יום.

● ומה קרה להם?

מתו לגמרי.

● אני התכוונתי — כמה זמן אפשר לשבות רעב בלי למות לגמרי, כי לא נראה לי שחברי־הכנסת שלנו ילכו עד הסוף המר.

אם שותים הרבה, אפשר לשבות רעב בין שלושה עד חמישה ימים בלי נזק ממשי, למרות שההרגשה כבר לא טובה.

● בזמן שביתת־הרופאים אתה שבתת כמה ימים. איך הרגשת?

איום ונורא! ביום הראשון והשני יש תחושת־רעב איומה, והזיות על מאכלים. אחרי שלושה ימים הרעב פחות מציק, אבל מופיעה תחושה של חוסר שיווי־מישקל, הרגשה של צורך שאתה לא יודע למה הוא, חוסר ריכוז, והייתי אומר אפילו חוסר־אחריות למעשיך.

● ואחר־כך?

אתה נחלש לגמרי. יש הידלדלות של כל הרזרבות של החל־בונים, מאבדים את הציפוי החלבוני של המעיים, דבר הגורם לשילשולים, ומכאן לאיבוד נוזלים אפילו אם אתה שותה. הבטן מתנפחת, מופע ניוון־שרירים בגפיים ושקעים ברקות. מצב לא טוב.

● כלומר, אתה חושב שהמקסימום שבו אפשר עוד לתפקד בשביתת־רעב זה שלושה עד חמישה ימים?

וגם זה לאנשים בריאים. אני מבין שבין חברי־הכנסת יש כמה עם עבר של בעיות־לב, ולאלה אני מציע להיזהר מאוד. בשביתת־הרופאים היו שניים שהיו בריאים לפני השביתה, ותוך כדי השביתה היה להם משהו כמו התקף־לב. בעצם, יותר נכון יהיה להגיד שעבור חולי־הלב בין הח"כים שביתת־רעב היא מסוכנת.

● יש לך איזה טיפ של שובת־רעב לשעבר לשובתי־הרעב של היום?

לשתות כל הזמן: כדאי להכניס לימון לתוך המים, כדי להגביר את הצמא.

(דניאלה שמי)

פרשות

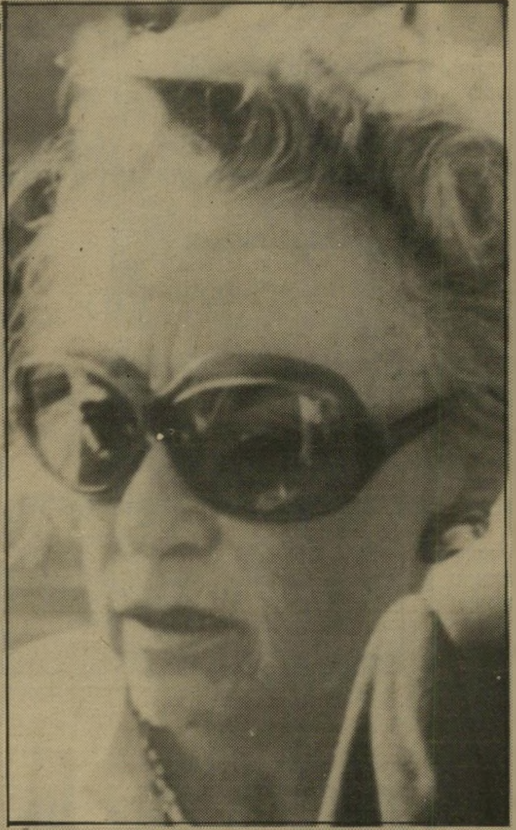
זום 77

רינה ("אלגרה") לוי:
"היו לי כל־כך הרבה אכזבות!"

רפי לוי, מי שהיה הממונה בהא־הידיעה על מחוז ירושלים במישרד־הפנים, והנחשב כל־יכול במחוז זה ומחוצה לו, נשלח על־ידי השופטת דליה דורנר לשלוש וחצי שנות־מאסר בפועל.

השופטת התעקשה שלוי יתחיל לרצות את עונשו מייד אחרי מתן גזר־הדין, חרף העובדה שהוא הודיע על כוונתו לערער לבית־הדין העליון.

רינה, אשתו, שנראתה צועקת במירקע לעבר העיתונאים אחרי מתן גזר־הדין, היא אשה תרבותית, שאינה יוצאת בקלות משלוותה. שאלתי אותה להתפתחויות מאז מתן גזר־הדין.

את מבינה? אדם מסוכן! היא (השופטת) רצתה להכניס אותו מייד פנימה, לא עזר דבר: למחרת קראה לשלמה תוסיה־כהן (הפרקליט שייצג את לוי ביחד עם מיכה קירש) ושינתה את החלטתה — נתנה לו 10 ימים נוספים בחוץ.

● היכן עומדים העניינים כעת?

העירעור בבית־המישפט העליון נקבע לחודש ינואר. את קולטת? ינואר! רפי אמור להיכנס לכלא ביום הראשון הבא. ביום השלישי, השבוע, יקבע שופט את גורלו.

● אחרי חודשים רבים של חקירות והליכים מישפטיים, את נשמעת עדיין מאוכזבת? מופתעת?

היו לי הרבה־הרבה אכזבות בחודשים האחרונים, כל־כך הרבה אכזבות... יכול באמת להיות שאם לא מצפים — לא מתאכזבים. מי יודע כמה אכזבות מחכות לי בחודשים הבאים!

(דפנה ברק)

בחירות

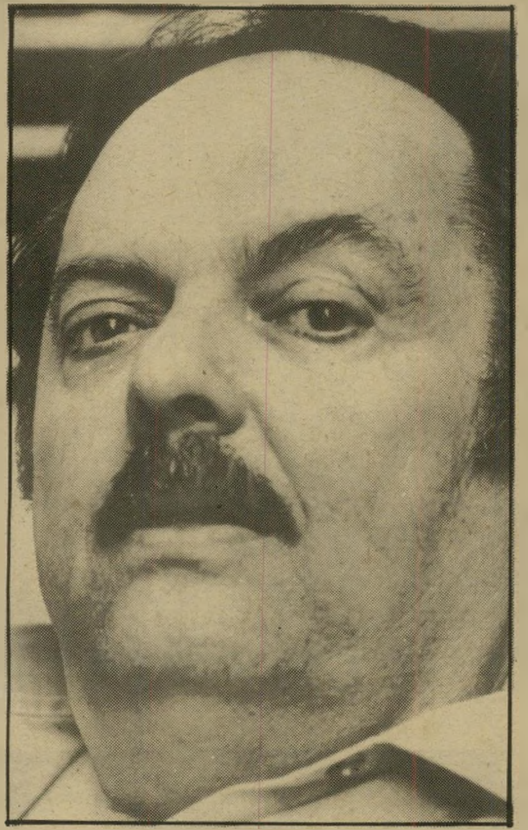

איציק קול:
"ב־1981 קיבלתי אולקוס. הפעם אהיה ראש קטן!"

חברת ג"ג, בניצוחו של איציק קול, זכתה בהפקת תשדירי הפירסומת של מיפלגת־העבודה בבחירות הקרובות. נזכרתי שב־1981 כיהן קול באותו התפקיד ונחשב כמנצח במערכת־הבחירות של מיפלגת־העבודה.

כששוחחתי איתו השבוע, ציפיתי לפגוש אדם המסתער אלי קרב, אולם קול, ששב באחרונה מלונדון, היה רגוע לחלוטין, רגוע מדי.

● העבודה שלך בחודשים הבאים קשורה בכך שאתה איש מיפלגת־העבודה?

לא, אני הולך לעשות עבודה טכנית בלבד.

● כלומר: אילו היו פונים אליך מהליכוד, היית נעתר?

הייתי עושה עבורם עבודה טכנית מעולה, אבל אני מרגיש יותר נוח כשאני עובד עבור מיפלגת־העבודה.

● זכור לי שב־1981 הגדירו אותך כרוח החיה של מערכת־הבחירות של העבודה. מה ההצטנעות הפתאומית?

זה נכון: אז היה לי תפקיד גדול בהרבה מסתם תפקיד טכני. אחרי 1981 קיבלתי אולקוס, כן — אולקוס. השאירו אז אותי ואת חיים הרצוג לבדנו. זאת היתה אחריות כבדה מדי. אני לא מוכן לעשות זאת שוב.

● הפעם יגדירו אותך כ"ראש הקטן" של מערכת־הבחירות של העבודה?

בדיוק. אני מתכוון להיות ראש קטן: אקבל תסריטים מוכנים, לא יהיה לי מה לאמר לגביהם — רק לבצע.

(דפנה ברק)

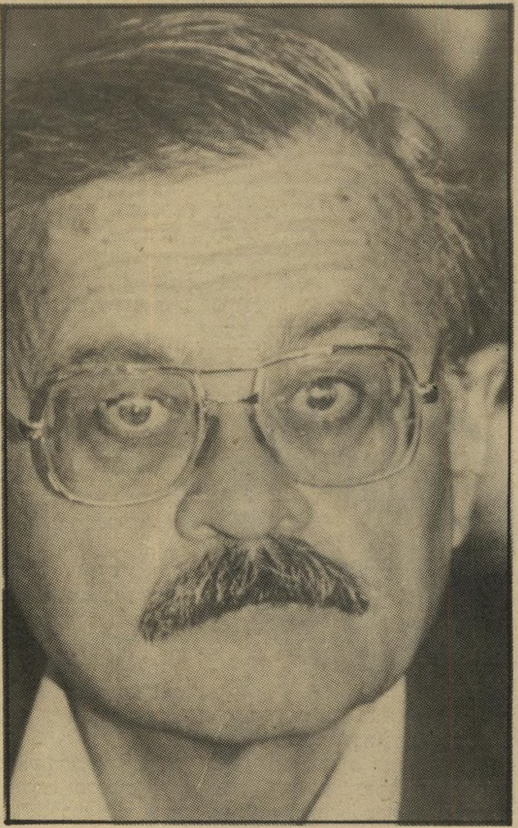

חגי אשד:

„פרס עשה שטות, כשלא בא למסיבה!"

שימעון פרס לא הגיע למסיבה לכבוד סיפרו של העיתונאי חגי אשד על ראש־המוסד הראשון, ראובן שילוח.

העילה לאי־בואו של פרס: „קדושת־השבת". פרס אינו נוסע בשבת. אגב, הוא גר במרחק הליכה מהבית שבו נערכה המסיבה לכבודו של העיתונאי הוותיק. אחרי שהרכילות חגגה, נזכרתי שגם לחתן־השימחה יש בוודאי מה לאמר. אשד, אדם חולה, הפתיע אותי כשלא ניסה למרוח או לטייח, על אף קירבתו רבת־השנים לפרס, ולמרות העובדה שאשתו עליזה עובדת כיום עבור פרס.

שימעון לא רצה להגיד, אבל היו לו כאבי־ברכיים. לכן לא הלך את המרחק הקצר.

● נפגעת מכך שלא הגיע?

זאת לא שאלה אם אני נפגעתי — אני חושב שהוא זה שנפגע. לא הרגשתי כמי שירקו לו בפרצוף. בניגוד למה שנוהגים לחשוב, אני קרוב אל פרס מבחינה פוליטית, אבל אני לא חבר שלו.

אותי כבר שום־דבר אינו מפתיע. אני זקן, כמעט בן 60, ראיתי הרבה...

כשהגיע המיכתב — „בגלל קדושת השבת..." — פרצו כל הנוכחים בצחוק גדול. אני לא רוצה שתכתבי את הכינוי שלי למעשה הזה.

יחסים

אני מכיר את שימעון משנות ה־50. הוא עשה שטות גדולה כשלא הגיע. אין ספק, שהיה צריך לבוא. הוא לא בא — לא בא, שיהיה בריא. ידוע לי שאחר־כך הוא התחרט.

● ממה הופתעת יותר: מכך שלא הגיע, או מהנימוק — קדושת־השבת?

בעניין השבת, דיעותי רחוקות ביותר מדיעותיו. הוא לא היה צריך להתחייב, כשהיה ראש־ממשלה, שלא יסע בשבת. זה גם לא מתאים לראובן שילוח, שעליו כתבתי את הספר. שילוח היה בן של רב. כשהוא היה אוכל שינקן (בשר־חזיר) ביום־כיפור, היה מזכיר זאת...

● אשתך, המשמשת בתפקיד בכיר בלישכתו של פרס, נפגעה מהתנהגותו?

ראשית, לא אמרתי לך שאני לא נפגעתי מכך. חוץ מזה, אני מניח שגם היא נפגעה. כל מה שאת חושבת שאני צריך לחשוב — אני חושב! מצד אחד, אינני מופתע לגמרי — זה היה די צפוי. מצד שני — אינני יכול לאמר שלא הופתעתי לחלוטין.

(דפנה ברק)

שלמה בר־שביט:

„ישבנו, שתינו, פיטפטנו ואיחלנו זה לזה הצלחה!"

איש התיאטרון נועם סמל יסע לניו־יורק וישמש שם כקונסול־תרבות של ישראל. 14 האחרים שהגישו את מועמדותם לתפקיד יישארו בארץ. את אחד המועמדים, השחקן שלמה בר־שביט, שאלתי למה הוא רצה בתפקיד הזה.

למה אני צריך להסביר למה רציתי תפקיד כזה?

● אולי מפני שבתקופה הזאת, תרבות זה לא מה שמייצג אותנו בעולם.

או. אז אולי בדיוק בגלל זה. בתקופה שבה הדימוי של ישראל בעולם הוא של עם שבו כל אחד מחזיק ברובה וממהר ללחוץ על ההדק, כדאי מאוד להראות לעולם שיש לנו גם צד נורמלי בארץ. יש לנו, למשל, מיספר צופי התיאטרון הגבוה בעולם, בהשוואה לאוכלוסיה. יש לנו מיפעלי־תרבות נדירים, והכל שהעולם לא יידע על זה.

● מה שאתה אומר, במילים אחרות, הוא שהתפקיד הזה נראה לך כשליחות לאומית.

כן. אני לא מתבייש להגיד את זה. יש רגעים בשכל אחד מאיתנו צריך לחשוב איך הוא יכול לתרום משהו למדינה.

● נסיעה לשנתיים לאמריקה נראית תמיד כמו סוכריה מתוקה.

נכון. אני בטוח שלהיות באמריקה שנתיים זה נחמד מאוד, אבל אני יודע שאם רוצים לעשות את התפקיד טוב אז זו עבודה קשה מאוד.

● לא פחדת שאם תיבחר ותיסע, הקהל ישכח אותך אחרי שנתיים?

אני מופיע על הבימה כבר 42 שנים. אני לא חושב שכל־כך מהר היו שוכחים אותי.

דיפלומטיה

● מה דעתך על הבחירה? כלומר, על נועם סמל בתפקיד קונסול תרבות בניו־יורק.

בחירה טובה מאוד. נועם הוא איש־עבודה מצויין, והוא מעורב היטב בחיי־התרבות בארץ.

● אתה אומר את זה כאילו אתה שמח שהוא נבחר, ולא אתה.

אם את מתכוונת לשאול אם היתה קינאה, אז אני מוכרח לאכזב אותך. כל המועמדים הם אנשים המכירים זה את זה כבר שנים רבות, וחלקם ממש ידידים טובים. ישבנו ביחד בחדר לפני ועדת־הקבלה, שתינו ופיטפטנו, ואיחלנו זה לזה הצלחה. אנחנו הרי אנשים מבוגרים כולנו, וידענו שרק אחד ייבחר, וכל השאר לא. מלבד זה, אנחנו לא בדיוק יהודים נצרכים, כולנו אנשים עובדים בעלי תפקידים מעניינים. אני משחק עכשיו במלביש. זו אחת התקופות היפות בחיי, אז איך אני יכול לקנא במישהו?

אני באמת מאחל לנועם הצלחה גדולה. זה תפקיד חשוב, ואני בטוח שיעשה אותו טוב.

(דניאלה שמי)

שימשון עינבל:

„המילים הגסות הן חלק אינטגראלי של השפה!"

מילון חדש נולד בארץ. מילון עברי/אנגלי/עברי לשנות ה־2000, מאת שימשון עינבל. כבר בדיפדוף ראשון גיליתי בו מילים מאוד לא „מילוניות", כמו בבל"ת, כאסח, פאשלה, ווג'ראס, וזה מבלי להזכיר מילים גסות של ממש שעד היום, לפי מיטב ידיעתי, לא הוכנסו למילונים רגילים.

ביררתי מי האיש שימשון עינבל, והסתבר שהוא איש מישרד־החוץ זה 25 שנים, ושתפקידו האחרון היה קונסול כללי של ישראל בבוסטון. ביקשתי פגישה קצרה, כדי לשאול אותו מה פתאום בן־אדם מוציא לאור מילון.

אני אספן של כל מיני דברים, אבל בעיקר של מילים. כל חיי אני מתעניין במילים ובתירגומן, ובמשך הזמן הגעתי למסקנה שהמילונים הקיימים אינם מספקים אותי. אז החלטתי להקדיש לזה כמה שנים, ולהוציא מילון עכשווי מאוד.

● כמה שנים אוספים חומר וכותבים מילון?

הקדשתי לזה חמש־שש שנים, אבל כתוספת לעבודתי העיקרית. קראתי מילונים, רשמתי לעצמי מילים מהסלאנג, התעניינתי, חקרתי, תירגמתי.

● כמה ערכים יש במילון שלך?

כ־100 אלף ערכים.

● איך אתה יודע שלא שכחת דברים חשובים?

אני יודע ששכחתי. למשל, „כל־בו" לא מופיע אצלי, וזו באמת פאשלה אדירה.

● ואני מבינה שיש מילים שתירגמת בעצמך, כמו מוטל שתורגם למלונוע. האם לא צריך אישור

לשון

ממישהו, כמו האקדמיה, כדי לתרגם מילה ולהכניס אותה למילון?

האקדמיה מחייבת רק את מוסדות המדינה, לא את האזרח החופשי המדבר עם חברו. רוח־הלשון היא שתשפוט אילו מילים נקלטו, ואילו לא.

● למה הכנסת מילים גסות?

כי זה חלק אינטגראלי של השפה.

● איך אומרים אינטגראלי בעברית?

כילולי. אבל בלשון המדוברת זה נשמע כמו בדיחה. כולם אומרים אינטגראלי.

● אתה לא חושב שצריך לתרגם את כל המילים הלועזיות לעברית?

בכתיבה כן. בדיבור לא. קו־התיחום בין שני אלה הוא אמנם עמום, לפעמים, אבל אני לא חושב שצריך לעמוד על המישמר כל הזמן.

(דניאלה שמי)

־אדם בכלא הצבאי־

(המשך מעמוד 37)

שנאות לכך, ניסה להגיע למצבי־שיחה.

„אחד האלמנטים המעניינים בכלא הוא הדתיים. ברובם הם חוזרים־בת־שובה, שהיו בצבא ואחר־כך התחילו ללמוד בישיבות. הצבא מתייחס אליהם בחשדנות רבה.

„האנשים הללו מגובשים מאוד בכ־לא, יש להם די הרבה אוטונומיה פני־מית. אני, כאתיאיסט, הייתי לגביהם אגוז קשה לפיצוח. היו לי איתם וי־כוחים אינסופיים על הקיום האלוהי, בריאת־העולם ושאלות פילוסופיות כלליות.

„היו ביניהם תגובות מגוונות מאוד. היו שהיו עויינים מאוד, והיו שישבו איתי במשך שעות. מישהו מהם אמר לי שאם רק אחזור בתשובה, אהיה רב גדול ויהיו לי 40 אלף תלמידים, כמו לרבי עקיבא. יום אחד הם ערכו תפילה מיו־חדת עבורי, כדי שאחזור בתשובה.”

על רקע הנושא הדתי היו לו כמה בעיות. הוא סירב לקבל את העובדה שמחייבים את כולם לעמוד בליל־שבת בזמן עריכת טכס־הקידוש. עד שלא קיבל פקודה מפורשת, הוא לא עמד. גם במילחמת־התשה זו הצליח. מפקדיו הפסיקו לפקוד עליו לעמוד בזמן הט־כס.

קלר, המיומן כל־כך בנושאי מישפט וזכויות־האדם, מצא הזדמנות לשלוח קבילה לנציב־קבילות־חיילים גם מהכלא. „היה מיסדר־מפקד הבסיס ביום השישי. פתאום שמענו צעקות ,אל תר־ביץ לי, אל תרביץ לי, אתה הורג אותי!'

„לא יכולנו לעשות שום דבר, המיסדר נמשך כרגיל, כאילו לא קרה דבר. אחר־כך שמעתי שזה היה אחד המילואימניקים, שלא יכול היה לעמוד במיסדר בגלל השמש. הוא הלך לשתות מים. הרב־סמל הפלוגתי תפס אותו ואמר לו להתייצב במישרדו. החייל קי־לל אותו, ואז התחילו המכות, כשהחייל כבול באזיקים.

„שלחתי קבילה למפקד־הבסיס ול־נציב־קבילות־חיילים. בפועל ידוע בכ־לא שקבילה כזו אינה מגיעה ליעודה, אבל שלחתי אותה כפעולת־מחאה.

„חצי שעה אחרי שהנחתי את הק־בילה בתיבת־הדואר, קראו לי למישרד מפקד־הפלוגה. הוא שאל אותי מדוע שלחתי את הקבילה, ואמר שכבר טיפ־לו במיקרה. הוא הראה לי דו"ח, שבו נכתב שהחייל התנגד למעצר, ולכן הופעל נגדו כוח סביר.”

הפגישות המעניינות ביותר שהיו לו בכלא היו עם מי שישבו שם בגלל מעשי־התעללות בזמן שרותם בשטחים הכבושים. למשל: החייל יעקוב תמיר, עולה חדש מאתיופיה, שהורשע בהריגת צעיר פלסטיני בעזה, ושנידון לשנת־מאסר.

„כשהגעתי לכלא, הוא ישב בבידוד. כל הכלא יודע שמי שיושב בבידוד חוטף מכות ומתעללים בו. כל הכלא ידע שהתעללו בו בזמן החקירה.

„בפעם הראשונה נפגשתי איתו כש־נלקחתי לבית־הדין. נלקחנו שנינו יחד, כבולים זה לזה באותו זוג אזיקים.

„כשסיפרתי לו מדוע אני בכלא, הוא אמר ,אתה צודק, הלוואי שלא הייתי הולך אף פעם לעזה'.

„בבית־הדין הוציאו אותו כדי להי־שפט, ואני נשארתי בתא. מאחורי ישבו חיילים מהיחידה שלו. שמעתי איך דיברו עליו בצורה גזענית מאוד.

„לדעתי זה לא מיקרה שהחייל הי־חיד שנשפט על הריגת פלסטיני הוא חייל שחור. יש לי הרושם הברור שב־דרך־כלל יש לחיילים גיבוי מהמפקדים שלהם, ומחברים שלהם ליחידה. במיק־רה שלו העידו נגדו חיילים שהיו איתו בשטח, מתוך יחס גזעני כלפיו.

„כשהעבירו אותו לפלוגה שלי, הי־תה לי בעייה לדבר איתו. היה ברור שהוא במצב קשה, היו לו בעיות להבין את הפקודות. האסירים התייחסו אליו יפה, ואני ניסיתי ללמד אותו עברית.”

השבוע תמו שלושת החודשים. מן הסתם בוודאי יגיע מישהו אחר שיוכל למלא את מקומו בכתיבת בקשות האסירים מהנהלת הכלא. אחד הסוהרים טרח להגיע מחופשתו לכלא, כדי להיפרד ממנו, וידידיו החדשים ניפנפו בידיהם באות ניצחון.

כל הציבור רואה אותם מדי יום. אחדים מהם משתדלים להתלבש בטעם. לרשות־השידור אין תקציב ואין יועץ

מבט לקריינים

ברץ הזאת יש לאנשים רבים תכונה מוזרה: בשעה 9 בערב הם מפסיקים את כל עיסוקיהם, יושבים מול מכשיר־הטלוויזיה, צופים במבט ומתחילים לצעוק על הקריינים.

בדרך כלל רוגזם מופנה כלפי עניינים העומדים ברומו של עולם, כמו האינתיפאדה, שביתות־הרופאים או תחזיות מזג־האוויר. צופה בעל רגישות מינימלית לאסתטיקה מוצא לו סיבה נוספת לכעוס: הלבוש המרושל, המוזר והמחפיר של רוב קרייני־הטלוויזיה.

בעולם המערבי מקובל לחשוב כי המראה החיצוני של דמויות טלוויז־יוניות על המירקע, הוא חלק מתרבותו של עם המכבד את עצמו. בסרט משדרים חדשות, למשל, יש קטע שבו מסביר קריין לעמיתו את סודות־המיקצוע, ובין היתר מייעץ לו לשבת תמיד על קצה המיקטורן, כדי שלא ייראה מקומט. אצלנו עצה זו היתה מתקבלת באי־הבנה מוחלטת. רוב הקריינים המקומיים נראים כאילו ישבו על המיקטורן כולו לפני השידור, כדי שייראה מקומט.

מההיבט האופנתי, ניתן להבחין ב־שלוש קבוצות בקרב קרייני־הטלוויזיה.

החבורה הראשונה לפחות משתדלת. בקבוצה הזאת ניתן לראות את **דניאל פאר, יעקב אחימאיר ודן רביב.**

פאר לבוש במיקטורנים עכשוויים, מתחשב באקלים החם מבחינת שימוש נכון בצבעים בהירים, ומשלב יפה עניבות.

אחימאיר שואף להיראות רציני, ועל כן הוא בוחר במיקטורנים בעלי גוון כהה. התוצאה, בדרך כלל, דראמתית. זה טוב בחודשי החורף, אך בחודשי־הקיץ הארוכים בארץ רצוי שבמלתחה יהיו כשלושה מיקטורנים בהירים ועניבות פירחוניות, שישתלבו יפה עם חולצה לבנה.

רביב עומד בראש הרשימה מבחינת יכולתו לשלב צבעים והדפסים/אריגים. רצוי שיימנע מללבוש בגדי־חורף בקיץ. במירקע רואים הכל.

מעניין שכל השלושה בילו תקופות ממושכות של שהייה בצפון־אמריקה, וקרוב לוודאי למדו משהו מקרייני הטלוויזיה ביבשת ההיא.

בין הנשים ראויה לציון **דליה מזור,** הנראית תמיד לבושה בטוב־טעם, בלבוש הולם של שמלות או

חלון ראווה
אילנה מאירי

חולצות, הנראות כאילו נרכשו בבוטיקים טובים, בתוספת תכשיטים מינימליים הולמים. למזור הייתי מייעצת להימנע מחולצות גבריות, הנותנות לה מראה יותר מדי ספורטיבי וגברי.

משתדלים

ציון צפריר, העולם הזה

דליה מזור
כמו מבוטיקים טובים

ענת סרגוסטי, העולם הזה

דניאל פאר
מיקטורנים עכשוויים

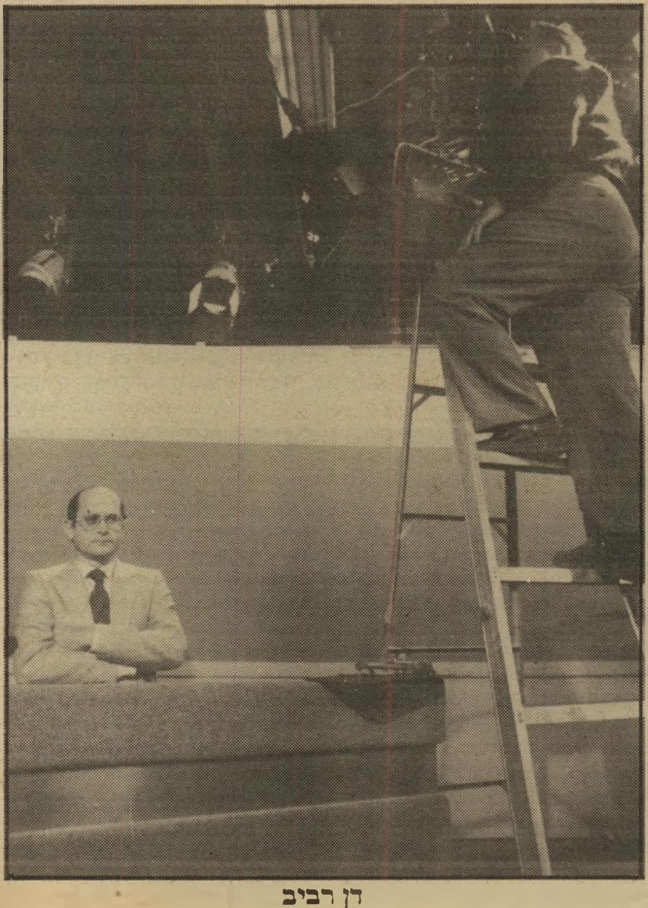

ענת סרגוסטי, העולם הזה

דן רביב
צבעים והדפסים

יעקב אחימאיר
מאוד רציני

תמיד אותו הדבר

ציפי מנשה, העולם הזה

רפי רשף
חום/בייז'

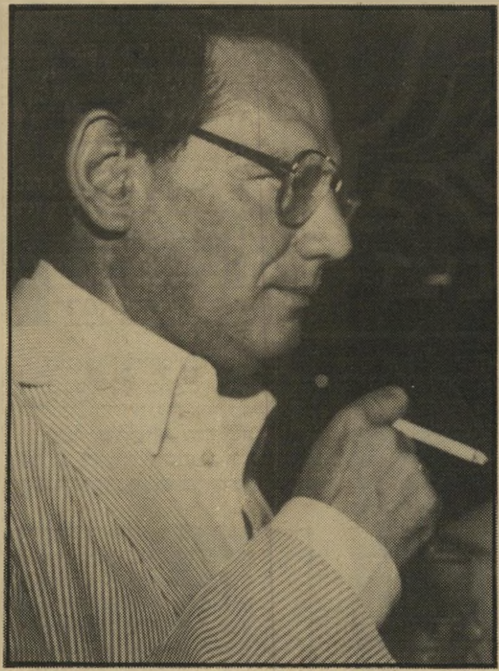

רם עברון
החולצה היחידה

ירון לונדון
לבוש שחורים

קבוצה שניה בין קריינינו היא קבוצה הלבושה תמיד באותם המדים.

ירון לונדון, הלבוש שחורים. **רם עברון** בחולצת־הפסים בעלת כפתור על הכיס (אני מסרבת להאמין שזו החולצה היחידה במלתחתו). **רפי רשף** במיקטורן חום/בייז' ועניבה תו־אמת התלויה בריפיון, **ומשה שי־לונסקי**, בעל העניבה הוורודה (הוא נראה דווקא חמוד).

הקריינים האלה אינם מגלים טעם רע בלבושם, אך עצם השימוש החוזר באותם הבגדים עצמם מרמז אולי על זילזול בקהל־הצופים. מדים שייכים לצבא, לא למירקע הטלוויזיה.

הקבוצה השלישית נראית לא זו בלבד כאילו לא איכפת לה, אלא כאילו היא רואה בהופעה שלומיאלית ערך חיובי. הם מחפשים באופן פעיל להיראות רע. קריינים אלה מופיעים במיקטורנים שנרכשו לפני 20 שנה. הם מעבירים את העניבה האדומה מאיש לאיש ועונבים אותה מעל הכרס, כשהם

אולי יכולות כמה עצות לעזור:

● בחורף יש ללבוש מיקטורנים בצבעים כהים, בקיץ בהירים.

● רצוי להופיע בבגדים אופנתיים, ולפחות לחדש את המילתחה אחת לכל חמש שנים.

● חולצות לבנות נראות תמיד טוב.

● עניבות עבות וסרוגות יצאו כבר מזמן מן האופנה. עניבות דקות, בעלות הדפס פירחוני בגוונים אדומים אפשר לשלב עם מיקטורנים בצבעים כהים — שחור, כחול־כהה וחום, וגם עם צבעים בהירים כמו החאקי והבייז'. העניבה צריכה להיות ענובה עד לחגורה — זה נותן אשליה של מראה מאורך — וכך גם רזה יותר.

● אם מצלמים את כל הגוף, הגרביים צריכים להיות מותאמים לצבע המיכנסיים והנעליים (ירון לונדון, ראה עברית שפה יפה).

לנשים הייתי מייעצת להיצמד

לא איכפת

לבושים בחולצות בעלות צווארון רחב, שיצא מהאופנה כבר בסוף שנות ה־60. והחמורה מכל היא בחירת הצבעים, המרמזות על עיוורון־צבעים.

קבוצה זו מונה יותר מדי אנשים מכדי שאפשר לפרט מי כלול בה. אציין רק את המצטיינים בחבורה: **חיים יבין** (המופיע בכל יום שישי ביומן באותו המיקטורן האפור־דהוי, ובאותה העניבה האדומה שהזכרתי). **עמוס ארבל** (מקומם של בגדיו בשוק־הפישפשים — זקוק לעזרה מיידית). **רפי גינת** (הכישלון המובהק של שומרי־מישקל!)

מבין הנשים: **כרמית גיא** (חולצות מבריקות ונוצצות משמינות, שאינן נעימות לעין הצופה. רצוי לה גם לשנות את התיסרוקת, להזיז את הפוני מהעיניים וכך לתת לפנים מראה ארוך יותר).

לטלוויזיה אין תקציב לאופנה, ובכל זאת הכתבים אינם נראים רעבים. ההיפך הוא הנכון. רובם נראים מפוטמים, והיה רצוי שיורידו כ־15 ק"ג ממישקלם. אולי אפשר לעשות הסבה מתקציב־הכרס לתקציב־הביגוד.

לצבע אחד או פירחוני בהדפס קטן, ובוודאי לא לבחור בבדים מפוליאסטר נוצץ, אלא בבדי כותנה, משי ופישתן. ענק אחד לצוואר מספיק (קריינות, ראו דליה מזור). שרשרות קטנות על הצוואר (מקובל מאוד בארץ) מתאימות לצעירות בנות 20.

אני מקווה שהטיפים האלה קצת יעזרו.

הערת־אגב:

לבוש הולם הוא חלק מהתנהגות של עם מתורבת. גם הצגת הקריינים בשמם מראה על תרבות ונימוס כלפי קהל־הצופים. בארצות־הברית לא יעלה על דעת תחנות־הטלוויזיה להתחיל בשידורי־חדשות מבלי שהקריין יציג את עצמו בתחילת המהדורה. זהו דבר מובן מאליו. אם אנחנו מאמצים לעצמנו הרבה הרגלים אמריקאיים, מוטב שנאמץ הרגל־נימוסים יפה זה.

בהתחשב בניהול הכושל של הטלוויזיה הישראלית, אין להניח שההנהלה תמנה מלביש/ה לכתבים. במצב־עניינים כזה על הציבור לקחת את העניינים בידיים.

יש כמה פיתרונות. בירדן אפשר לצפות בקריינים המתלבשים לא־רע, אם כי החדשות שם לא מי־יודע־מה. אפשרות אחרת היא פשוט לכבות את מכשיר־הטלוויזיה ולהקשיב למבט בגלי צה"ל. ואם בכלל רוצים לוותר על החדשות, יש אפשרות שלישית: ללכת לצפות בהצגה שניה.

משדרים חדשות הוא סרט לא־רע. ויליאם הארט משחק את חיים יבין עלא־כיפק, בלבוש מתאים יותר.

עוזי קרן

חיים יבין
אפור דהוי

עמוס ארבל
משוק הפישפשים

ציפי מנשה, העולם הזה

רפי גינת
כישלון של שומרי־מישקל

כרמית גיא
חולצות משמינות

עוד גינקולוג, עוד דוגמנית

(המשך מעמוד 25)

תיהם לפני בית־הדין בעת הדיון בגירושין.

בכתב־ההגנה שהגיש הבעל, הד"ר לב־רן, הוא טוען כי במשך כל השנים עבד ופירנס את מישפחתו בכבוד, כ־מיטב יכולתו. נוסף על עבודתו הרגילה עסק גם בתורנויות־לילה במגן־דויד וב־בית־החולים, כדי שמישפחתו לא תחסר דבר. לדבריו, הניסיון להציגו כמי שחי על חשבון מישפחת־אשתו הינו עיוות מוחלט של העובדות. לב־רן טוען כי גם באוסטרליה פירנס את המישפחה, וכי הורי־אשתו עזרו רק במימון כרטיסי־הטיסה.

עורך־הדין של האשה, אדי שגיא, הגיש בקשה יוצאת־דופן. הוא דרש כי בית־המישפט ימנה כונס־נכסים על חלקו של הד"ר לב־רן בשותפות עם הרופאים הפרופסור שלמה משיח, הד"ר צור ועורך־דין אלי זוהר בבית־הרופאים בתל־אביב, וכן בעסקיו של לב־רן בקליניקה שבבית־חולים אסותא.

השופטת חנה אבנור, שדנה בבקשה מיוחדת זו, קבעה שאם הוגשה הבקשה במיסגרת תביעת־מזונות, הרי שאין לה רגליים. אולם אם הוגשה כבקשה לחלוקת־משאבים, בטענה שהאשה השקיעה בלימודי־בעלה ועל־כן היא זכאית למחצית הכנסתו, הרי זו תביעה חדשנית, להצהיר על סכומים שמעל ל־100 דולר שהוציא על פילגשו ספירית פרידמן, בשנים 88־1987.

הבעל אינו מכחיש כי הוא משתכר סכומים גדולים מעבודתו כיום, אך טוען כי הדבר אינו צריך להשפיע על גובה־המזונות, מכיוון שצורכי־מישפחתו לא השתנו במהלך השנה. הוא מודה כי המשבר בחיי־הנישואין של הזוג נמשך הרבה שנים, וכי הילדים שימשו כמכנה המשותף העיקרי שמנע קרע מוחלט ביחסים ביניהם.

"הנתבע אינו מתנער מאחריותו ל־משבר שנוצר. אולם הוא סבור כי גם לאשה יש חלק נכבד ביותר במשבר זה. הנתבע משוכנע כי האחריות לכישלון בחיי־הנישואין היא משותפת, וחבל ל־עסוק בהכפשות הדדיות מיותרות, שרק יעכירו את האווירה.

"מכל מקום, הנתבע, מבחינתו, אינו מתכוון להכפיש את התובעת ולפגוע בכבודה, כדי להצדיק את המשבר החמור שנוצר," כותב הבעל.

הד"ר לב־רן אינו מכחיש שיש לו קשר עם אשה אחרת, אך טוען כי קשר זה אינו הסיבה למשבר הקשה שפקד את בני־הזוג, אלא פועל־יוצא ממנו. הבעל מצטער על שאשתו נגררת לרמה כה ירודה של הכפשה. הבעל דורש גט ואינו מתנגד כי הילדים יהיו אצל אמם, בתנאי שיוכל לראותם באין מפריע, והוא מביע את תיקוותו כי הילדים לא יהפכו לצד לסיכסוך, כדי שלא ייגרם להם נזק נפשי.

ידידה דבני

"הנתבע אינו מתנער מאחריותו..."

כספים לפילגש

בתביעה נוספת ביקשה האשה מבית־המישפט לחייב את הבעל שטרם נידונה בבתי־המישפט בישראל, ויש לדון בה תוך שמיעת טענות הצדדים.

במדינה

אירגונים

צעיר על רציף הרכבת

הצעיר מקניה, שעזר לכבוש את הגליל, מרוגז על יחס המדינה למתנדבים

לסטאנלי מדיקס עמדו דמעות בעיניים. נשיא־המדינה לחץ את ידי ידידו הבריטי, וכך התגשם אחד מחלומותיו.

לפני יותר מ־40 שנה היה סטאנלי מדיקס הצעיר תושב קניה הבריטית, שצבר ניסיון צבאי במילחמת־העולם.

רחל אבנרי, העולם הזה

מדיקס, השבוע בארץ

אשה שניה

הוא היה טיפוס אנגלו־סאכסי אופייני, ומעטים שיערו שהוא יהודי.

באחד הימים בא לקניה שליח מארץ־ישראל, כינס את הצעירים היהודיים משוחררי־הצבא וקרא להם להתגייס להגנת המדינה־היהודית־בדרך. רבים מן המאזינים התלהבו והתגייסו בו במקום. נקבעה להם פגישה בתחנת־הרכבת, כדי לצאת לארץ.

בשעה היעודה בא לתחנה רק צעיר אחד. היה זה מדיקס. הוא הגיע לארץ, קיבל לידיו את הפיקוד על פלוגה וכבש את איזור סאסא וגוש־חלב בגליל. הוא היה אחד מאנשי מח"ל — מתנדבי חוץ־לארץ*.

גימלאי קשיש. בתום המילחמה פגש מדיקס כבר בתל־אביב צעירה יהודיה מבריטניה בשם מוניקה, שהיתה פעילה למען אצ"ל. השניים התאהבו זה בזה, נישאו וחזרו ביחד לבריטניה. רק מעטים ממאות אנשי מח"ל נשארו בארץ. זה היה אחד המחדלים הראשונים של המדינה החדשה.

לקראת שנת ה־40 התקשרו אנשי מח"ל בארצות השונות זה עם זה, כדי לחגוג ביחד את המאורע. אך רק חלק מהם הגיע לכנס, שנערך בארץ לפני שבועיים, כמעט ללא פירסום.

רבים מאנשי מח"ל לא הגיעו מפני שמתו בינתיים. אחרים לא יכלו לבוא מפני שלא היה להם הכסף הדרוש. המדינה לא מימנה את הנסיעה והשהות בארץ. להיפך: היא קיוותה שהמח"ל־ניקים יעזרו לשקם את התיירות הכושלת ויביאו לארץ כסף.

סטאנלי מדיקס, שהתאלמן בינתיים ונשא אשה שניה, לקח לידיו את אירגון אנשי מח"ל בבריטניה. הוא התמרמר על יחס המדינה לוותיקים. במיוחד הרגיז אותו מיקרה של בריטי לא־יהודי, שהצטרף למח"ל מטעמים אידיאליסטיים. עכשיו הוא קשיש, גימלאי, והוריע שאין לו כסף. לבסוף הצליח מדיקס לגייס את השגרירות הישראלית בלונדון, שעזרה לאיש להגיע ארצה. פגישתו עם הנשיא היא שהעלתה דמעות בעיני מדיקס.

"מאוחר מדי". עכשיו מקווה מדיקס לעורר עניין חדש באנשי מח"ל, כדי שתהיה התכנסות כללית ביום־השנה ה־45 או ה־50, "למרות שזה יהיה מאוחר מדי לרבים מאיתנו."

במיכתב גלוי לממשלת־ישראל על "הוותיקים שהוזנחו", שאל המתנדב־לשעבר מקניה: "האם אנחנו יכולים לקוות לקבל מממשלת המדינה, אשר לה נתונות נאמנותנו ואהבתנו, תמיכה מעשית וממשית למאמצינו?"

* להבדיל מנח"ל. מגוייסי חוץ־לארץ. ציון שניתן למתנדבים מיזרחיים.

מדיקס (כורע, באמצע) בגליל, 1948

נישואין עם פעילת־האצ"ל

מישפט הגוורדיה של דמיאניוק

עורך־דין יהודי מאריזונה בא לישראל לעזור לדמיאניוק.

אילנה אלון

ויליאם וולף, עורך־דין יהודי מ־אריזונה, הגיע השבוע לישראל במטרה אחת בלבד: להביא לפני התיקשורת הישראלית את השגותיו על מישפט ג'ון איוואן דמיאניוק.

"אני יהודי ורודף־צדק. אני מרגיש רע מאוד מזה שדמיאניוק הורשע, מבלי שהירשו לסניגוריה לבדוק את הכתוב מאחורי תמונת מיסמך־טרווניקי. וגם מכך שבית־המישפט לא ראה את עדויותיהם של שרידי טרבלינקה, שהעידו כי אינם יכולים לזהות את דמיאניוק כאיוון האיום," אמר וולף להעולם הזה.

"מישפחת דמיאניוק אינה משלמת לי. היא רק משלמת את הוצאות נסיעתי לישראל," הדגיש, וסיפר כי עקב פעילותו נגד קשירת־קשרים עם עורכי־דין רוסיים יצר קשר עם הקהילה האוקראינית בארצות־הברית, וכך גם הגיעה אליו מישפחתו של דמיאניוק.

וולף אינו מייצג את דמיאניוק באופן רישמי, אבל הוא מעורה היטב בכל התיקים של האוקראיני. בתיק ג'יימס־בונד שלו הוא נושא שני כרכים עבים של העירעור שהוגש בארצות־הברית לפני חודש ימים על פסק־הדין נגד דמיאניוק. לדבריו, מכיוון שהוא מכיר את התהליכים בארצות־הברית, הוא בטוח כי העירעור יצליח, והמישפט ייפתח מחדש.

"לא הספקתי לבלות בישראל. את כל זמני הקדשתי כאן לעניין הזה," סיפר. הוא נפגש במשך שלוש שעות עם עורך־הדין יורם שפטל ודן איתו בכל הפרשה. "לישראל יש די צרות בגלל האינתיפאדה, ואני רוצה לעזור לפחות לתדמית המישפטית שלה בעניין דמיאניוק."

וולף הוא אדם רציני, אחראי ויודע־חוק. מה מריץ אותו?

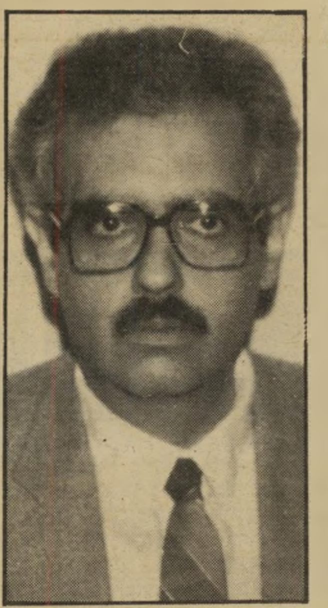

פרקליט וולף

לא על חשבון המישפחה

צבע בעיניים

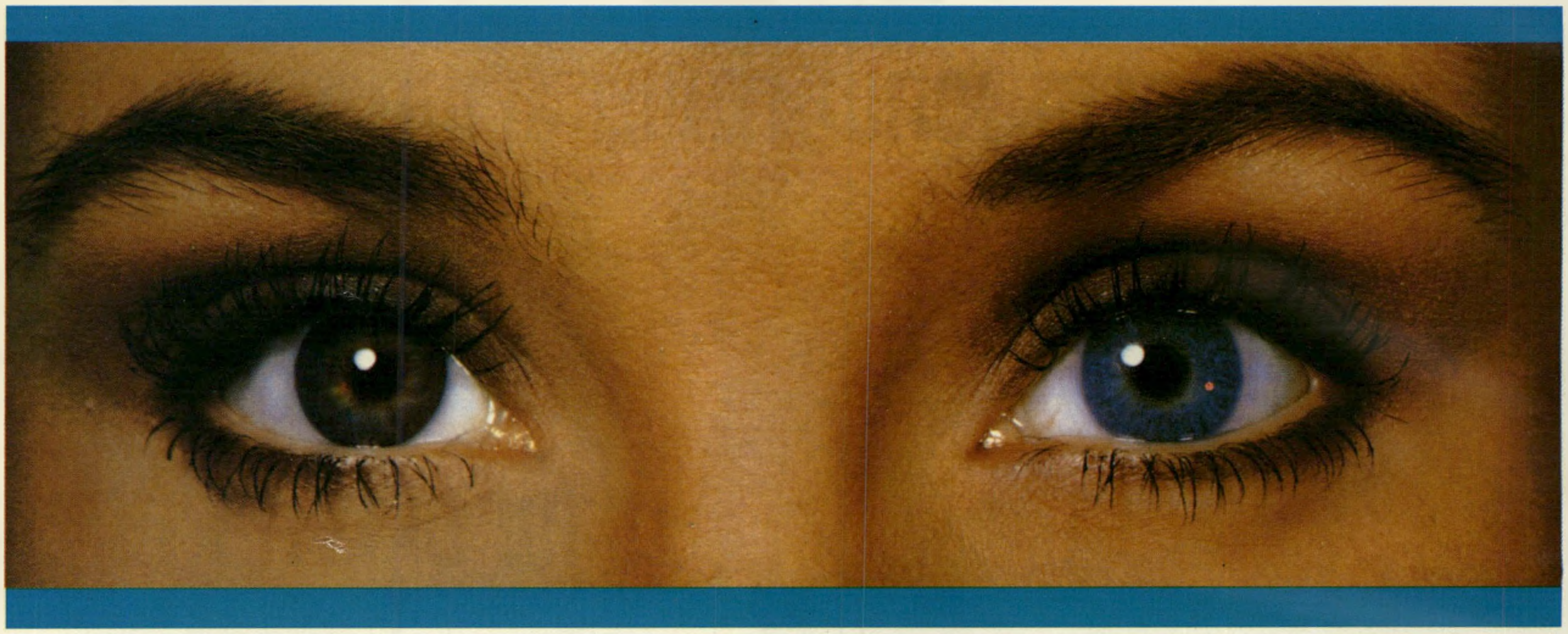

הקיץ הזה יהיה צבעוני יותר עם אורית רשת אופטיקה

עדשות מגע תוצרת ווסלי ג'ייסן **בשבעה צבעים חדשים** שונים המתאימים לכל יום משבעת ימי השבוע ולכל שעה משעות היממה.

העדשות של ווסלי ג'ייסן מעניקות הבעה טבעית לעיניים ומתאימות גם לבעלי ראייה תקינה שחשקה נפשם בשינויים ובהפתעות.

עדשות מגע צבעוניות לאנשים הרוצים להפתיע

מבצע קיץ!

שני זוגות בצבעים שונים במחיר של זוג אחד.

עד גמר המלאי!

WJ Wesley-Jessen
DIVISION OF SCHERING CORPORATION

סניפי אורית רשת אופטיקה

מרכז: כפר שמריהו - סידוב אברהם, מרכז מסחרי, 052-77330. **רמת השרון** - אופטיקה דודי, סוקולוב 43, 03-493266. **רמת אביב** - אופטיקה אור, ברודצקי 15, 03-414007. **תל-אביב** - "קשר עין", אבן גבירול 23, 03-280243. **תל-אביב** - שרל בי, רח' אלנבי 53, 03-284911. **גבעתיים** - דוד בריל, רח' ויצמן 28, 03-315056. **בני-ברק** - בן ארי, רח' ירושלים 16, 03-795895. **פתח-תקוה** - "קרן אור", רח' ההגנה 11, 03-9301954. **חולון** - דוד ועופר אונגר, רח' אילת 36, נאות רחל 03-877704. **קרית-אונו** - "מרכז העדשה", מרכז מסחרי רימון, 03-342048.

צפון: טבריה - אופטיקה אבי, בנין לב הגליל, 06-722851. **חיפה** - מיכאל קוצר, רח' הרצל 47, 04-665188. **חדרה** - שיוביץ אופטומטריסטים, רח' הרברט סמואל 71, 06-323032. **נתניה** - יעקב בובר, רח' שמואל הנציב 13, 053-335251. **נתניה** - ישראל מייסנר, רח' שער הגיא 6, 053-24296.

דרום: ראשון לציון - אופטיקה אופק, רח' רוטשילד 64, 03-998022. **רחובות** - "אורביטה", רח' בית הפועלים 9, 08-454548. **רחובות** - "קרן אור", רח' הרצל 168 קומה א', 08-455766. **באר-שבע** - "קרנית", רח' קק"ל 108, 057-77491.

אורית
רשת אופטיקה

אורית - לראות כדי לחיות

ישראכרט VISA

כ״ח בתמוז תשמ״ח, 13.7.1988 מיספר 2654 שנה 52 המחיר: 5.00 שקלים (כולל מע״מ), באילת: 4.35 שקלים

העולם הזה

אשתו של גינקולוג טוענת שהוא בוגד בה עם דוגמנית, והוא טוען שאשתו הופיעה בתצלום־עירום

הדוקטור האשה והדוגמנית

דוגמנית ספירית דבני